

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

39'uncu Birleşim 20 Aralık 2019 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	229
II.- GELEN KÂĞITLAR	233
III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI	235,311,341
1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop, Türkiye Büyük Millet Meclisinin millî meselelerin yegâne çözüm yeri ve görüşülen bütçenin de yeni hükümet sistemindeki esaslara göre hazırlanan ilk bütçe olduğuna, gerek komisyon ve gerekse Genel Kurul bütçe müzakerelerine katkı yapan Meclis Başkan Vekilleri, Divan üyeleri, Grup Başkan Vekilleri, milletvekilleri, Bakanlar ve bürokratlar ile emeği geçen herkese teşekkür ettiğine ilişkin konuşması	235
2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, bütçe hakkının parlamentoların ortaya çıkış sebepleri arasında yer aldığına ilişkin konuşması	311

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, ABD Temsilciler Meclisinin 30 Ekimdeki kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılması dair aldığımız karar ile yine ABD Senatosu kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair 13 Aralıkta aldığımız kararın Parlamento kararı olduğuna ilişkin konuşması

341

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

236,265,296,312,320,342,
348,350

A) KANUN TEKLİFLERİ

236:259,265:292,296:308,
312:319,320:336,342:344,
348:349,350:362

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129)

236:259,265:292,296:308,
312:319,320:336,342:344,
348:349,350:362

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130)

236:259,265:292,296:308,
312:319,320:336,342:344,
348:349,350:362

V.- AÇIKLAMALAR

259,292,309,319,337,344

1.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan ile İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

259:262

2.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker'in, bütün yetkilerin tek adama verilmesi hâlinde ülkede istikrarın olmayacağını ve kimsenin gelip yatırım yapmayacağını söylediklerine, Barış Anneleri ile Diyarbakır Annelerinin yarıştırılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

262

- 3.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, kadını öldürmenin kahramanlık sayıldığı bir ülkede yaşandığına, kayyum atamalarının izah edilmediğine ve edilemeyeceğine, Anayasa ile Belediye Kanunu'nun çiğnendiğine ve artık demokrasiden, adaletten kaçılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması 262:264
- 4.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 292:293
- 5.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 294
- 6.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Mustafa Kemal Atatürk'ün cumhuriyetin tek kurucusu olduğuna ve 1923'ten 1950'ye kadar olan süreçte Cumhuriyet Halk Partisi devlet partisiyken AK PARTİ'nin şimdi parti devleti olduğuna ilişkin açıklaması 294:295
- 7.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 309
- 8.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Parlamentonun bu bütçeyi onaylamaması durumunda bunun siyasi sonucunun ne olacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması 310
- 9.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, parlamentoların ve parlamenter demokrasilerin bütçe hakkından doğduğuna ilişkin açıklaması 310:311
- 10.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Afyonkarahisar Milletvekili Gültekin Uysal'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 319
- 11.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, "HDP Türkiye'nin partisi olduğunu gösterememiştir." ifadesini kullandığına ilişkin açıklaması 337
- 12.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki "Ermeni soykırımı iddialarına ilişkin Mecliste görüşme yapılmadığı için başka meclisler bu kararları alıyor." ifadesini kabul etmediklerine ilişkin açıklaması 337:338
- 13.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 338

14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini en az kavrayanın yürütme organı ile AK PARTİ Grubu olduğuna ilişkin açıklaması	338:339
15.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki ifadelerine itiraz ettiklerine ilişkin açıklaması	339:340
16.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	340
17.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	340:341
18.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	344:345
19.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	345:346
20.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	346:347
21.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması	347
VI.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR	336
1.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşması	336:337
VII.- OYLAMALAR	350
1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin oylaması	350:362
2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylaması	350:362

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.02'de açılarak dört oturum yaptı.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 130) görüşmelerine devam edilerek 2020 Yılı Merkezî Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin maddeleri kabul edildi.

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, 18 Aralık Necip Hablemitoğlu'nun katledilişinin 17'nci yıl dönümü vesilesiyle Ukrayna'da tutuklanan Necip Hablemitoğlu suikastını gerçekleştiren zanlının Türkiye'ye getirilmesi konusunda nasıl bir çalışma yapıldığını Adalet Bakanından öğrenmek istediğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak, 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasında madem Suriye'nin toprak bütünlüğü olacak ve Esad orada yönetime devam edecek, peki biz bu Suriye bataklığına niye girdik tespitini yaptığına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Türkiye'nin 911 kilometre uzunluğunda sınıra sahip olduğu Suriye'de yaşananlara bigâne kalamayacağına,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasında Suriye konusuna diplomatik şekilde değindiğine,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, ülkemizin çıkarları düşünüldükten sonra Suriye'nin toprak bütünlüğü için gereğinin yapılması gerektiğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Suriye politikasının özünde Türkiye'nin ulusal güvenliği, bölgesel ve küresel barışa hizmet, Suriye'nin toprak bütünlüğü olduğu bilincinden hareketle adım atıldığına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Hatay Milletvekili Barış Atay Mengüllüoğlu'nun 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 14'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Meclisin mehabetine uygun, gündeme bağlılık esasına göre konuşmaların yapılması gerektiğine,

İzmir Milletvekili Ahmet Tuncay Özkan, egemenliğin kayıtsız şartsız millette ait olduğu ilkesini yaşatmak için bütçe yapıldığında siyasetin paranın vesayeti altına girmeyeceğine ve Cumhuriyet Halk Partisinin demokrasinin tıkanmasına asla izin vermeyeceğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, AK PARTİ hükümetlerinin vesayet odaklarıyla mücadele ettiğine ve on yedi yılda gerçekleştirilen bütçelerin halkçı bütçe olması nedeniyle milletimiz tarafından teveccüh gördüğüne,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Cumhuriyet Halk Partisinin Güneş Motel hadisesini savunup savunmadığını, 2007 yılında Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaşanan 367 konusundaki görüşlerinin aynen devam edip etmediğini öğrenmek istediklerine,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Grup Başkan Vekillerinin yapılan tartışmalarda birbirini aydınlatacı yaklaşımlarda bulunmasının doğru bir yaklaşım olduğuna, farklı düşünceye sahip siyasi partilerin Türkiye için birlikte mücadele edip engellerin birlikte kaldırılması gerektiğine,

Adalet Bakanı Abdulhamit Gül, Necip Hablemitoğlu suikastının zanlısı olarak tespit edilen, kırmızı bültenle aranan ve Ukrayna'da yakalanan Nuri Gökhan Bozkır adlı şüphelinin ülkemize iade edilerek yargı mercilerine teslim edilmesi için çalışmaların titizlikle yürütüldüğüne, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da konuyu yakinen takip ettiğine,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e Necip Hablemitoğlu suikastına yönelik bilgilendirmesinden ötürü teşekkür ettiğine ve şüphelinin bir an önce Türk adaletine teslim edilmesi gerektiğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, 18 Aralık Necip Hablemitoğlu'nun katledilişinin 17'nci yıl dönümü vesilesiyle Meclisimizde FETÖ terör örgütüne karşı birlik beraberlikle ortaya konulan tavrın siyasetimiz ve demokrasimiz açısından da önemli olduğuna,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Eskişehir Milletvekili Metin Nurullah Sazak'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 15'inci maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, 6 milyon oy almış bir partinin vekilleri olarak seçmenlerinin ve Türkiye'de yaşayan herkesin sorunlarını dile getirip çözüm yollarını tartıştıklarına,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, Milliyetçi Hareket Partisi Kurucu Genel Başkanı Başbuğ Alparslan Türkeş'in deklare ettiği Dokuz Işık Doktrini'nden birisinin gelişmecilik ve halkçılık olduğuna, halkçılığın CHP'nin tekelinde olmadığına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, 15 Temmuz darbe girişimini kınama bildirisinin altında imzalarının bulunduğu, iktidarın 20 Temmuzda OHAL ilanını yaparak attığı darbe adımının karşısında yer aldıklarına, kayyum atamalarının Anayasa'nın 127'nci maddesine aykırı olduğuna,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul Milletvekili Aykut Erdoğan'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Elâzığ Milletvekili Sermin Balık'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Türkiye'nin gerçeklerinin farklı olduğuna,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın, Giresun Milletvekili Necati Tıgılı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi'nin 16'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan, Cumhuriyet Halk Partililerin her dönem bir yol göstericisinin olduğuna,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, FETÖ darbecilerine karşı yapılan mücadeleyi itibarsızlaştırmanın doğru olmadığına,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Ethem Sancak'ın ensesinde olmaya ve her şeyin hesabını sormaya devam edeceklerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan, Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun faizsiz finans kuruluşlarının bağımsız denetimini yürüten denetçiler için yayınladığı etik kurallara,

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, faizsiz finans kuruluşlarına şeriat hükümleriyle denetim ayrıcalığı tanınmasının vahim bir durum olduğuna ve bu konuya açıklık getirilmesini talep ettiklerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, helal sertifikasının Parlamentoda yapılan yasal düzenlemelerle hayata geçirildiğine, finans sektöründe helal finans hareketlerini yapan, mevduat toplayan bir kurumun çalışmasıyla ilgili hususlarda İslami referansların kullanılıyor olmasının doğal olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Bolu Milletvekili Fehmi Küpçü'nün 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Genel Kurul çalışmalarının milletin menfaatine yönelik sürdürülmesi gerektiğine,

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, helal sertifikası ile her yurttaşa eşit yaklaşması gereken bir finans kuruluşunun dinî inançlarla hareket etmesinin tamamen birbirinden farklı olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Anayasa'nın 2'nci maddesinde yer alan "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir." ifadesine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, hiçbir kutsal kitabın Resmî Gazete'de yayımlanmasını laik hukuk devleti anlayışına uygun bulmadığına,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, şanlı tarihimizin, kadim medeniyetimizin bütün dünyada dik duruşunu ortaya koyan siyasi liderlerimize teşekkür ettiklerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki Alkoloid Fabrikasıyla ilgili ifadelerinin zabitlardan çıkartılmasını Başkanlık Divanından istirham ettiğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul Milletvekili Musa Piroğlu'nun 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Tokat Milletvekili Kadim Durmaz'ın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde CHP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki ithamları kabul etmediklerine ve stenograflara eylemli saldırıda bulunulduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, İstanbul Milletvekili Tülay Kaynarca'nın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 5'inci maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanına yönelik nezaketsiz üslubu kabul etmediklerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, Cumhurbaşkanının Türkiye Cumhuriyeti'ni ve aziz milleti temsil ettiğine, Kanal İstanbul'u İstanbul için, milletimiz için, İstanbul'un kurtuluşu için hayata geçireceklerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Denizli Milletvekili Cahit Özkan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, AK PARTİ Genel Başkanının "İstanbul'a ihanet ettik." ifadesine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Soma maden işçilerine verilen sözlerin yerine getirilmesi ve Soma'nın köylerinde gerçekleştirilen kamulaştırma işlemlerindeki ayrımcılığın önlenmesi gerektiğine,

Denizli Milletvekili Cahit Özkan, Elâzığ Milletvekili Zülfü Demirbağ'ın 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşması sırasında çok fazla sataşılmasının tahammülsüzlük olduğuna,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'ün 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 6'ncı maddesi üzerinde soru-cevap kısmında yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı, dinî tarikatların ulus devletlerin sınırlarıyla sınırlı olmayıp geniş bir coğrafyada hareket ettiklerine, tarikatların ve onlarla ilişkili insanların belli ritüelistik tavırlarının olduğuna ve hukuka aykırı eylemler konusunda herkesin hassas olması gerektiğine,

Manisa Milletvekili Erkan Akçay, İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 7'nci maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Denizli Milletvekili Şahin Tin'in 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin 4'üncü maddesi üzerinde şahsı adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine sataşması nedeniyle konuşma yaptı,

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Levent Gök;

18 Aralık Necip Hablemitoğlu'nu katledilişinin 17'nci yıl dönümünde rahmetle andığına ve Adalet Bakanı Abdulhamit Gül'e Necip Hablemitoğlu cinayetini aydınlatmaya yönelik çabalarından dolayı teşekkür ettiğine,

Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekillerinin Meclisin mehabetine uygun temiz dil kullanmalarının esas olduğuna,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

Alınan karar gereğince, 20 Aralık 2019 Cuma günü saat 14.00'te toplanmak üzere birleşime 01.06'da son verildi.

Levent GÖK

Başkan Vekili

Burcu KÖKSAL

Afyonkarahisar

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 56

20 Aralık 2019 Cuma

Rapor

1.- Trabzon Milletvekili Salih Cora ile 3 Milletvekilinin Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair kanun Teklifi (2/2452) ile Plan ve Bütçe Komisyon Raporu (S. Sayısı: 158) (Dağıtma tarihi: 20.12.2019) (GÜNDEME)

Meclis Araştırması Önergeleri

1.- Ankara Milletvekili Yıldırım Kaya ve 22 milletvekilinin, özel okullarda yaşanan sorunların kapsamlı olarak incelenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2244) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2019)

2.- Konya Milletvekili Esin Kara ve 20 milletvekilinin, Konya'nın Halkapınar ilçesinde yaşanan tarımsal sulama, turizm, altyapı ve imar alanlarında var olan sorunların tespiti ile çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2245) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2019)

3.- Konya Milletvekili Esin Kara ve 20 milletvekilinin, Konya'nın Kadınhanı ilçesinde yaşanan tarımsal üretim, sulama ve ekonomik alanlarda var olan sorunların tespiti ile çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2246) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2019)

4.- Konya Milletvekili Esin Kara ve 20 milletvekilinin, Konya'nın Yunak ilçesinde yaşanan tarımsal üretim, sulama ve istihdam alanlarında var olan sorunların tespiti ile çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2247) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2019)

5.- Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz ve 23 milletvekilinin, patates üreticilerinin sorunlarının tespit edilerek, fiyat dalgalanmalarına yönelik çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2248) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.12.2019)

6.- Ankara Milletvekili Levent Gök ve 20 milletvekilinin, büyük şehirlerde yeşil alan ve doğayla dost bina ihtiyaçlarının belirlenmesi ile yeşil yapılaşma modelinin geliştirilmesi için gerekenlerin tespiti amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2249) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.12.2019)

7.- Ankara Milletvekili Levent Gök ve 20 milletvekilinin, gıda israfı sorununun araştırılması ve bu soruna karşı gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2250) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.12.2019)

8.- İzmir Milletvekili Selin Sayek Böke ve 21 milletvekilinin, Kamu Denetçiliği Kurumunun daha etkin işlemesi için gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2251) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.12.2019)

9.- İzmir Milletvekili Selin Sayek Böke ve 21 milletvekilinin, olası doğal afetlerin ve insan eliyle ortaya çıkan afetlerin oluşturacağı risklerin incelenerek alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2252) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.12.2019)

10.- Gaziantep Milletvekili İrfan Kaplan ve 21 milletvekilinin, engelli vatandaşların yaşadıkları sorunların araştırılarak alınması gerekli önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2253) (Başkanlığa geliş tarihi: 18.12.2019)

11.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 milletvekilinin, ücretli öğretmenlik modelinin tüm boyutları ile araştırılarak yaşanan sorunlara ilişkin çözüm önerilerinin tespiti amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2254) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

12.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 22 milletvekilinin, tarım ilaçlarının su kaynaklarına karışıp karışmadığının araştırılıp, bu soruna yönelik gerekli önlemlerin tespiti amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2255) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

13.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku ve 26 milletvekilinin, Kanal İstanbul projesinin kapsamlı şekilde değerlendirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2256) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

14.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, kamu kurumlarının temsil ve ağırlama gideri, tadilat dekorasyon gideri, çevre düzenlemesi ile kira bedellerinin araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2257) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

15.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, şehir hastaneleri modelinin incelenerek problemlili alanların tespit edilmesi ve alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2258) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

16.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer ve 21 milletvekilinin, tarımsal destekleme ödemelerinin gerçek çiftçiye ulaşp ulaşmadığının araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2259) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

17.- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz ve 29 milletvekilinin, ilaç ve tıbbi malzeme temini için çalışmaların tespiti, piyasanın fiyatlandırılması konusunda koruyucu tedbirlerin belirlenmesi ve yerli ilaç üretiminin teşviki amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2260) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

18.- Antalya Milletvekili Rafet Zeybek ve 22 milletvekilinin, kamu kurum ve kuruluşlarının içinde tarikat/cemaat yapılanmaları oluştuğuna ve bu grupların kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiklerine dair iddiaların tüm yönleriyle araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2261) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

19.- Antalya Milletvekili Rafet Zeybek ve 23 milletvekilinin, Yörük-Türkmen konargöçerlerin yaşadıkları sorunların araştırılması, Yörük kültürünün devam etmesi için gerekenlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/2262) (Başkanlığa geliş tarihi: 19.12.2019)

20 Aralık 2019 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), İsmail OK (Balıkesir)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 39’uncu Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop, Türkiye Büyük Millet Meclisinin millî meselelerin yegâne çözüm yeri ve görüşülen bütçenin de yeni hükümet sistemindeki esaslara göre hazırlanan ilk bütçe olduğuna, gerek komisyon ve gerekse Genel Kurul bütçe müzakerelerine katkı yapan Meclis Başkan Vekilleri, Divan üyeleri, Grup Başkan Vekilleri, milletvekilleri, Bakanlar ve bürokratlar ile emeği geçen herkese teşekkür ettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, gündeme geçmeden önce birkaç hususu ifade etmek istiyorum.

Plan ve Bütçe Komisyonumuz, 2020 yılı bütçesini ve 2018 yılı kesin hesabını 24 Ekim-29 Kasım tarihleri arasında görüşerek kabul etmişti. Genel Kurulumuz ise 9 Aralık Pazartesi günü başladığı görüşmeleri bugün sonlandırarak inşallah. On bir gün boyunca gece gündüz aralıksız devam eden çalışmalarda, milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz, yürütmeden bakan ve görevli arkadaşlarımızın yoğun bir gayretiyle bu son güne geldik. Bugün yapacağımız kapanış görüşmeleri sonrasında bütçeyi ve kesin hesabı Genel Kurulun oyuna sunacağım.

Sayın milletvekilleri, malumunuz olduğu üzere bu yıl Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılışının 100’üncü yıldır. Millî egemenliğin kayıtsız şartsız tecelli ettiği Meclisimiz en zorlu Kurtuluş Savaşı ortamında cumhuriyeti kurmuş, geliştirmiş ve bugünlere getirmiştir. Milletimizin müreffeh geleceği için çalışan Meclisimiz, millî meselelerin yegâne çözüm yeri olmuştur, olmaya devam edecektir.

Bütün partilerimize mensup sayın milletvekillerinin bilhassa bütçe görüşmeleri sürecinde bu kürsüden dile getirdikleri görüş ve önerileri aziz milletimiz büyük bir merak ve ilgiyle izlemektedir. Millet iradesinin tecelli ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaptığımız görüşme ve çalışmaların bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da büyük bir olgunlukla devam edeceğine olan inancım tamdır.

24 Haziran genel seçimleriyle 16 Nisan 2017’de halkımızın kabul ettiği Anayasa değişikliği yürürlüğe girmiş ve hükümet sistemimiz değişmiştir. Bu bütçe yeni hükümet sistemi döneminin 2’nci bütçesidir ama yeni hükümet sistemindeki esaslara göre hazırlanan ilk bütçedir. Yeni hükümet sisteminin zaman içinde ve iyileştirmelerle daha da güçlenerek yerleşeceğine inanıyorum.

Bugüne kadarki çalışmalarda gerek komisyon ve gerekse Genel Kurul müzakerelerine katkı yapan bütün Meclis Başkan Vekillerimize, Divan üyelerimize, Grup Başkan Vekillerimize, milletvekillerimize, bakanlarımıza ve bürokratlarımıza, bütün Meclis çalışanlarımıza, emeği geçen herkese özverili çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Bu düşüncelerle, 2020 yılı merkezî yönetim bütçe görüşmelerinin milletimiz ve devletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin tümü üzerindeki son konuşmalar yapılacaktır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (x)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi uyarınca, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecektir. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir. İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılacak lehte ve aleyhteki kişisel konuşmaların ise onar dakika olması kararlaştırılmıştır.

Bilgilerinize sunulur.

Şimdi, siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına, Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı ile İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu; Halkların Demokratik Partisi Grubu adına, Grup Başkan Vekilleri Mersin Milletvekili Sayın Fatma Kurtulan ile İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İlhan Kesici; Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına, Grup Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancı ile Malatya Milletvekili Sayın Bülent Tüfenkci ve Kocaeli Milletvekili Sayın Fikri Işık; İYİ PARTİ Grubu adına, Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu ile Grup Başkan Vekili ve İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu.

Şahsı adına, lehinde Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici.

Yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay.

Şahsı adına, aleyhinde Grup Başkan Vekili ve Sakarya Milletvekili Sayın Engin Özkoç.

Ayrıca, tarafıma uygun görülmesi ve gruplarca mutabakat bulunması sebebiyle, emsal teşkil etmemek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen ancak grubu bulunmayan siyasi parti temsilcilerine beşer dakika söz vereceğim. Bu kapsamda, Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş, Saadet Partisi adına Konya Milletvekili Sayın Abdulkadir Karaduman, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal ile Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici'ye söz vereceğim.

Şimdi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk söz Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı'ya ait.

Buyurun Sayın Kalaycı. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

(x) 129, 130 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 09/12/2019 tarihli 28'inci Birleşim Tutanağı'na ektir.

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle yüksek heyetinizi ve ekranları karşısında bizleri izleyen aziz milletimizi hürmetle selamlıyorum.

Öncelikle, 20-27 Aralık tarihlerini kapsayan, Mehmet Akif Ersoy'u Anma Haftası'nın hayırlara vesile olmasını diliyor, bağımsızlığımızın manifestosu, millî varlığımızın manzum ifadesi olan İstiklal Marşı'mızın yazarı millî şairimizi rahmet, minnet ve şükranla anıyorum. Ruhu şad, mekânı cennet olsun.

Bütçe, yasama organınca yürütme organına izin ve yetki verilmesini düzenleyen bir kanun olup bu izin ve yetkinin mevzuata ve bütçeye uygun şekilde kullanılıp kullanılmadığının izlenmesi ve denetlenmesi gerekir. Sayıştay, Türkiye Büyük Millet Meclisinin denetim görevini yerine getirmesine ve bütçe hakkının kullanımına katkı sunan anayasal bir kurumdur. Kamu idarelerinin 2018 yılı kesin hesaplarıyla ilgili Sayıştay denetim raporlarında çok sayıda bulgu yer almaktadır. Bu bulguların önemli bir kısmının önceki yıllara dair raporlarda da yer aldığı görülmektedir. Denetim raporlarında yer alan Sayıştay önerilerine mutlaka riayet edilmelidir. Yetkiyi aşan ödenek aktarımı ve ödenek üstü giderler gibi bütçe hakkını zedeleyen uygulamalara meydan verilmemelidir. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde yasamanın yürütme üzerindeki denetim görevinin daha da önem kazandığı dikkate alınarak kesin hesapların ve Sayıştay denetim raporlarının, birçok ülkede olduğu gibi, oluşturulacak ayrı bir komisyon tarafından görüşülmesi için Meclis İhtizûğü'nde gerekli düzenleme mutlaka yapılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, gerek içinde yaşadığımız bölge gerekse de bölgemizin eklemeli küresel zemin ve sınır hatları uzun süreden beri kaynamaktadır. Karmaşıklaşan, kaotik bir görüntü çizen, aynı zamanda geleneksel ilişki ve ittifak anlayışlarının aşınıp erimeye başladığı bir dünya tablosuyla karşı karşıyayız. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tesis edilen uluslararası düzen her anlamda iniş halindedir. Yeni dünya düzeninin kapıları karmaşa ve kaos dönemine açılmıştır. Küresel istikrarsızlık günden güne derinleşmektedir. Silahlanma yarışı hız kazanmıştır. Terör ve asayişsizlik vakaları patlamıştır. Etnik, dinî, mezhebi hassasiyetler kıskırtılmakta, kanlı terör örgütleri, gelişmiş ve güç sahibi egemen devletlerin yeni ortakları olarak öne çıkmaktadır; küresel emperyalizmin doymak bilmeyen iştahıyla zulüm saçmaktadır. Paylaşım ve bölüşüm kavgaları, güç ve egemenlik kutuplaşmaları sertleşmiş, âdeta seriye bağlanmış durumdadır. Karşımızdaki dünya tablosu alarm verici düzeydedir. Küresel adalet, uluslararası hukuk, insanlık vicdanı, insan hakları ve demokrasi ölümcül yaralar almıştır. İnsanlık derin bir huzursuzluk sarmalindedir. Biraz hak, biraz demokrasi, biraz özgürlük hedef ve talebinde olan masum ve mazlumların karşısında daha çok petrol, daha çok servet, daha çok şöret, daha fazla kuvvet peşinde koşan emperyalist ülkelerin açık cephe almaları insani felaketlerin yegâne sebeplerinden biridir. Bir diğeri, belki de en etkili sebebi, inanç temellidir.

Bugün küresel çatışma haritasına bakıldığında kriz ve gerilimlerin ana arterinde özellikle Türk ve İslam coğrafyalarının bulunduğu çok net bir şekilde görülebilecektir. İnsanlığın ağır bir kutuplaşma eşliğinde sıcak savaşa doğru sürüklendiğini görmek, mutlak ortak akılda buluşup ülkeler arasında dürüst, kalıcı ve yapıcı ilişkileri geliştirmek acil bir zorunluluktur. Mutlaka bir şeyler yapmak gerekmektedir. Giderek daha da acımasızlaşan küreselleşme olgusu insani bir nitelik kazanmalı, adaletsizlik azaltılmalı ve milletlerarasındaki dayanışma artırılmalıdır. İnsanlık, ortak akıl ve küresel vicdan etrafında buluşmalıdır. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli, yerel seçimler öncesinde bu duruma özellikle dikkat çekmiş ve Birleşmiş Milletlerin bunu başaramadığını, İnsanlığın Huzuru Projesi'ni dünya milletleri ve aydınlarının geliştirmesi gerektiğini söylemiştir. Sayın Genel Başkanımız İnsanlığın Huzuru Projesi konusunda Milliyetçi Hareket Partisi AR-GE birimini, alanlarında yetkin ve yetişmiş bilim insanları ve uzmanlardan teşkil edilmiş bir komisyon marifetiyle çalışması ve hazırlık yapması hususunda görevlendirmiştir.

Bütün insanlığın barış ve mutluluk içinde, insanca yaşayacağı bir dünya idealinin Türkiye merkezli yeni bir medeniyet inşasıyla mümkün olabileceğine, bunun lider ülke Türkiye hedefimize ulaşarak gerçekleşebileceğine inanıyoruz; tarih bunun şahididir. “Lider ülke Türkiye” ülküsü, kökleri Türk milletinin tarihine dayanan, manevî temelini yüce dinimizden, kültürel temellerini ise kadim değerlerimizden alan ve geleceği kucaklayan bir yaklaşımın ifadesidir. Biliyor ve inanıyoruz ki geride bıraktığımız yüzyılın başında Mustafa Kemal Atatürk’ün önderliğinde verdiği Millî Kurtuluş Mücadelesi’yle yeniden dirilişe geçen Türkiye, aynı ruh, azim ve heyecanla “lider ülke Türkiye” ülküsüne mutlaka ve en kısa sürede ulaşacaktır.

Değerli milletvekilleri, üzerinde yaşadığımız coğrafyayı tarih şuuruyla okuyup yorumladığımızda geçmişten bugüne kökleşip büyüyen düşmanlık salgınının etki ve dağılım sahalarını anlamlı şekilde analiz etmemiz de mümkündür. Dikkatlerinizi çekmek isterim ki saldırgan niyetli gelişmelerin özünde Türk ve İslam değerlerine yönelik hınc, hırs, öfke ve nefret yatmaktadır. Medeniyetler ve dinler arasında dokuz asırdır süren yani ilk Haçlı Seferi’nden bugüne kadar dinmek bilmeyen bir hesaplaşma aleni şekilde varlığını göstermektedir. Türkiye’nin İslam ülkelerinin lideri seviyesine çıkma potansiyeli ise her seferinde engellenmekte, ülkemizin önü iç ve dış blokajlarla kesilmektedir.

İslam toplumlarının adalet, huzur ve istikrar içinde nasıl yaşadığı, bunun tarihin hangi dönemlerinde ortaya çıktığı, akli, vicdani ve basireti olan her insanın malumudur. Korkulan, tarihin tekerrürüdür. Bu amaçla da Türkiye durdurulmak istenmektedir. İslam’ın her değerine cephe alan emperyalist ülkeler, Türkiye’nin bölgede sözünün geçmemesi amacıyla her yola ve kirli yönteme başvurmaktadır.

Türkiye, kendisine biçilen rolü sorgulayıp bağımsız kararlar aldıkça yeni sorunlara zincirleme muhatap kalmaktadır. Vesayetçi baskıların, siyasi ve ekonomik dayatmaların bir nedeni, belki de en önemlisi bize göre budur. Bölgesel ve küresel ilişki ağlarında sesi daha çok duyulan, iradesi daha çok hissedilen, müdahalesi daha çok görülen Türkiye, elbette malum çevreleri ürkütmektedir.

Ülkemizin yine önünü kesmek amacıyla son yıllarda şiddetli bir operasyon sürecinin adım adım icra edildiği her vicdan sahibi insanımız tarafından bilinmektedir. Türkiye’yi teslim almayı hedefleyen odaklar, hem masa başında hem de maşaları vasıtasıyla hesaplaşmak için adı konulmamış bir savaş başlatmışlardır. Siyasi kumpaslar, Gezi Parkı provokasyonu, hendek terörü, isyan denemeleri, darbe teşebbüsü, terör eylemleri, güney sınırlarımız boyunca terör koridoru oluşturma girişimi, ekonomik saldırılar alçakça projelendirilmiş ve sahneye sürülmüştür.

FETÖ, 15 Temmuz 2016 gecesi darbeye heveslenerek Türkiye’yi işgal etmeye kalkışmıştır. Elbette bu hain kalkışmanın bedeli teröristler ve destekçileri için çok ağır olmuştur. Türk milleti kendi kaderine yine kendisi yön vermekte, geleceğin istikametini irade ve irfanıyla çizmektedir.

Milletimiz 16 Nisan 2017 tarihinde Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesine dair Anayasa değişikliğini kabul etmiştir. Yeni sistemle parlamenter sistemin kusur ve eksiklikleri bertaraf edilmiş, millî becamız daha da sağlam esaslara bağlanmıştır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Türk devlet geleneğine en uygun sistemdir. Güçlü devlet, güçlü yönetim ve demokratik istikrar yeni sistemin ana omurgasıdır. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle millî birlik ve beraberlik çok güçlü bir şekilde teyit edilmiş, iç ve dış mihraklara, terörizme, terör örgütlerine, aynı zamanda yerli ve yabancı destekçilerine karşı muazzam bir mücadele cephesi açılmıştır. Terörle mücadelede önemli ve büyük bir başarı sağlanmıştır. Teröristlerin yuvalandığı alanlara pençe darbeleri indikçe, operasyonlar kıran kırana büyüdükçe, yurt içinde ve sınır ötesinde Türkiye üzerinde plan yapan canilerin Allah’ın izniyle tümüyle imhaları kaçınılmaz olacaktır. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı ve Pençe Harekâtlarıyla yüzyıllık terör devleti projesi çöpe atılmıştır.

Lıbya'yla imzalanan mutabakat zaptıyla Doğu Akdeniz'de Tırkiye'yi saf dışı bırakmaya çalışanların oyunları bozulmuştur. Tırkiye, tarihinin en bryk ekonomik saldırılarına karşı da dik durmuş, spekulatif saldırılarla ekonomimizi okertme girişimlerini etkisizleştirmiştir. Bu sreye zarfında Cumhurbaşkanlığı hbkümet sistemi başlıca gycumyz ve millı duruşumuzun kuvvet kaynağıdır. Teror orgyterli, ekonomik baskılar, yaptırım tehditleri, siyasi oyunlar, diplomatik şantajlar Tırk milletini haklı davasından geri dnyndyremeyecektir.

Cumhurun kendi eseri olan Cumhurbaşkanlığı hbkümet sistemi millı becamızın sigortası, husumet ve hıyanete karşı gvencedir. Ne Tırkiye eski Tırkiye ne de dnya eski dnyadır. Cumhuri İttifakı, şuurla meseleleri kavramış, Tırkiye'nin ve dnyanın gerçeklerini idrak etmiştir. Cumhuri İttifakı, Tırk milletinin tarihı uzlaşması, istiklal ve istikbalimizin teminatı, kutlu bir diriliş ve ykşeliş hamlesidir. Sevdamız Tırkiye'dir. Cumhuri İttifakı, lider lke Tırkiye'nin inşası için çalışmaktadır. İnanıyoruz ki Cumhurbaşkanlığı hbkümet sisteminin gycly ynyetim yapısıyla millı birlik ve dayanışma ruhu içinde, kky değerlerimiz esasında Tırk milleti kadim ve kutlu yryyryşyny devam ettirecektir. Cumhuri İttifakı, muasır medeniyeti açma hedefini yakalama iradesi, Tırk devletini ve Tırk milletini ilelebet yaşatma lkyysy, dnyaya vurulacak Tırk mhyrnyyn mhydecisidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, biraz ynce ifade ettiğim gibi lkyemiz 15 Temmuz alçak hain darbe girişimi ve teror saldırılarıyla birlikte ekonomik kuşatmaya da maruz kalmıştır. Bu saldırılar sonucu dvyiz kurundaki ykşelişle başlayan finansal dalgalanma, faizlerden enflasyona, ekonomide daralmadan işsizliğin artışına kadar pek çok zincirleme etkiye yol açmıştır. Ekonomide yaşanan sorunlarda bu saldırıların etken olmadığını slyleyenler bir defa samimi ve dnyrst değillerdir. Siyasetten ekonomiye karamsarlık aşılamaya çalışanlar mazruftan daha çok zarfla ilgilenmektedir.

Son yıllarda yaşanmadık bir şey kalmamıştır. Tırkiye çok ynyly saldırılara maruz kalmıştır. Yncelikle, lkyemizi hedef alan saldırılar karşısında millı bir duruş sergilemek herkes için ahlaki ve vicdani bir zorunluluktur, vatanseverliğin asđari bir icabıdır. Bu saldırıların uzun sryeli belirsizliğe yol açtığı, gvyn ve istikrar ortamına zarar verdiği, Tırkiye ekonomisine ynyemli bir maliyet yklediği ortadadır. Soruyorum: Darbe girişimi olan, teror olayları yaşanan, şehirlerinde bombalar patlayan bir lkyede yatırım olur mu? Bırakın yatırımı turist bile gelmez. Nitekim bunlar hep yaşanmıştır. Hamdolsun tmy saldırılar etkisiz hyle getirilmiştir. Ekonomik teroristler de puskurytymyş, alınan isabetli tedbirlerle dvyiz kuru ve faiz inmiş, enflasyon dnyşmuyştur. Tırkiye ekonomisi y çeyrekteki daralmanın ardından 2019 yılının ycyncy çeyreğinde yzde 0,9 bryymuyştur. 2019 yılında yzde 0,5 bir bryyme beklenmektedir. Daha yedi sekiz ay ynce Tırk ekonomisinin 2019 yılında ynyemli oranda kycylyceğini slyleyen IMF, OECD, Dnyya Bankası ve Avrupa Birliği Komisyonu ile uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları son raporlarında pozitif bryyme olacağını kabul etmişlerdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ylkemizin 2020 ve 2021 bryyme tahminlerini de ykşeltmişlerdir. Tırkiye'de ekonominin beklenenden daha hızlı bir şekilde toparlandığı ve Tırkiye'nin zor bir ekonomik dnyemden çıktığı bu uluslararası kuruluşların raporlarına da yansımıştır.

Ekonomik gystergeler ynyymzydeki dnyem için umut vermektedir. 2018 yılının Ağustos ayından itibaren daralan sanayi yretimi bu yıl eylyl ayında yzde 3,4, ekim ayında ise yzde 3,8 artmıştır. Ekonomiye olan gvynde de ynyemli dzyzeyde artış gorylmektedir. Ekonomi ynyetiminin sağlam ve kararlı mcyadelesi sonuç vermiştir. şunun bunun yıkım edebiyatı boşunadır. Makroekonomik gystergeler dzyelmektedir. İşsizlik sorunu da mutlaka aşılacaktır.

Bilindiği yzere, son zamanlarda blygemizde ve dnyada sokaklar kışkırtılmakta, kutuplaşmalar trmandırılmaktadır. Çeşitli lkyelerde farklı taleplerle sokaklarda başlayan gysteriler, bilinen sebeplerden ziyade siyasi bir amaca hizmet etmek yzere yıkıcı bir hyle dnyryşturylmektedir.

Türkiye de çok tehlikeli, barbar senaryoların hedef ülkesidir. Basit, arızalı ve gayrimillî anlayışta olanların Türkiye'yi de bu uçuruma itme sinsiliklerinin farkındayız. “Siyasi iktidarı devirelim de ne olursa olsun, Türkiye batacaksa batsın.” diyen, hırsı akıllarını aşmış, gözlerini kin bürümüş, hiçbir ilke, ahlaki kural, ortak bakış açısı tanımayan ve bir yıkım ekibi gibi çalışanlar âdeta paylaştırılmış görevlerini titizlikle yerine getirmektedir.

Demokrasi dışı arayışlar sürmekte, sokaklardan medet uman sorumsuz gruplar bulunmaktadır. Ülkemizde yaşanan her olayı, her olumsuzluğu, sosyal ve ekonomik memnuniyetsizlikleri toplumsal infiale dönüştürme çabaları gözlemlenmektedir. Ancak, Türk milleti sağduyulu, asil ve alıcnap bir millettir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kirli hesapların, karanlık senaryoların farkında olan milletimiz oyuna gelmez, algı operasyonlarına prim vermez. Türkiye’den Suriye çıkarmaya, Türkiye’yi Irak’a çevirmeye, Bolivya’yı Türkiye’ye taşımaya niyet edenler bunun bedelini çok ağır ödeyeceklerini bir an olsun akıllarından çıkarmamalıdır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, konuşmanın bu bölümünde bazı ekonomik hedefler ve sosyal kesimlerin talepleriyle ilgili görüşlerimizi ve önerilerimizi paylaşmak istiyorum. 2020 yılında hedeflenen yüzde 5 büyümenin temel belirleyicisinin yurt içi talep olacağı öngörülmektedir. Özel tüketime ertelenmiş talep, kredi ve güven kanalının desteğiyle büyümeye en yüksek katkı veren kalem olması beklenmektedir. Yurt içi talebin istenilen düzeyde artması için sadece ertelenmiş talebin yetmeyeceği, borç yükünün talebin yeterince artmasına engel oluşturabileceği, o nedenle gelirden artış sağlanması gerektiği unutulmamalıdır. Daha fazla üretim, daha fazla ihracat, daha fazla istihdam ve daha fazla gelir için daha fazla yatırıma ihtiyaç vardır. Yatırımı, üretimi ve istihdamı sürekli kılmayı öngören üretim ekonomisi hızla tesis edilmelidir.

Türkiye ekonomisinin yapısal sorunları bulunmaktadır. Önümüzdeki dönemde dış riskler de göz önüne alındığında bir taraftan sıkı para politikası ve etkili maliye politikaları uygulanırken diğer taraftan başta üretim, tasarruf, vergi, iş gücü piyasası, eğitim ve tarım gibi temel alanlarda yapısal önlemlerin büyük bir ciddiyetle hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Türkiye, bir teknolojik dönüşüm yaşamakla birlikte hâlen millî yenilik sistemi zayıf, katma değeri yüksek ürün üretmekte zorlanan, dolayısıyla yüksek teknoloji ürün üretim ve ihracatında geri kalan, katma değeri orta-yüksek ve düşük teknolojilerde sıkışmış bir ülke görünümündedir. Programda da hedeflendiği üzere yüksek katma değerli ürün üretim ve ihracatının artırılması, yerlileştirme yoluyla ithalata olan bağımlılığın azaltılması büyük önem taşımaktadır. Kamu destekleri küresel düzeyde rekabetçi, AR-GE ve yenilik yapabilme kabiliyeti yüksek, sermaye yapısı güçlü, ölçek ekonomisinden azami düzeyde faydalanabilecek üretim yapılarını oluşturacak şekilde kullanılmalıdır.

2020 yılında bütçe açığının yaklaşık 139 milyar lira olacağı tahmin edilmektedir. Bütçe hedeflerinin tutturulması hiç şüphesiz yüzde 5’lik büyüme hedeflerinin tutturulmasıyla doğrudan ilgilidir. Ayrıca, bütçe açığı hedeflerine ulaşılması için kamu harcamalarında tasarruf ve vergi reformuna ihtiyaç bulunmaktadır. Kamuda etkili bir idare ve iş bölümüyle kaynak israfı önlenmeli, devletten başlayarak tüm toplumda tasarruf bilincinin oluşturulması yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Bir an önce adil, tabana yayılmış ve hakkaniyetli bir vergi reformu gerçekleştirilmelidir. Vergi ve SGK primi teşvikleri tüm iktisadi ve sosyal etkileriyle birlikte değerlendirilmeli, verilen teşvikler gözden geçirilerek etkin olmayanlar kademeli olarak kaldırılmalıdır.

Kayıt dışılık önemli bir sorundur. Kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı istihdamla mücadelede daha etkili yöntemler benimsenmeli, kayıtlı ekonomiye geçişin özendirilmesine yönelik yeni tedbirler uygulamaya konulmalıdır. Vergi denetimine daha fazla önem verilmeli, kaçakçılık ve kara parayla mücadelede daha etkin hâle getirilmelidir. Ayrıca, döviz bağımlılığını azaltıcı önlemler bütçe dengesi açısından önemli olup sermaye piyasalarında derinlik oluşturma ve halka açılmanın kolaylaştırılması da bütçeye yeni kaynaklar sağlayabilecektir.

Değerli milletvekilleri, KOBİ'ler sayıları ve sağladıkları istihdam, üretim ve katma değerle Türk ekonomisinin lokomotifidir. KOBİ'lerin katma değeri yüksek mal ve hizmet üretmeleri desteklenmeli, AR-GE yatırımı yapmaları ve araştırmacı istihdam etmeleri özendirilmeli, markalaşmaları, kurumsallaşmaları ve yenilikçi iş modelleri geliştirmeleri sağlanmalıdır.

Ekonomik sıkıntılardan dolayı ticaret ve meslek erbabımız, esnafımız ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. KOBİ'lerin takipteki kredi borcu yüzde 9,6 olup genel ortalamanın yaklaşık 2 katıdır. KOBİ'lerin ve esnafın finansman ihtiyacını karşılayacak, borç sıkıntısını giderecek önlemler alınmalı, vergi ve prim oranlarında indirim yapılmalı, piyasayı canlandıracak, rekabet gücünü artıracak yeni programlar uygulamaya konulmalıdır. Esnaf ve sanatkârimızı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakan AVM ve büyük market zincirlerinin şehir merkezinde şube açmaları, adil rekabet şartlarını bozmayacak şekilde kurallara bağlanmalıdır. Esnafımızın sosyal güvenlik sistemindeki eşitsizliklerinin giderilmesi hususunda haklı talepleri bulunmaktadır. Esnafın prim gün sayısında ve emekli aylıklarında eşitlik sağlanmalıdır. Geçmişte esnaf olarak çalışılmış süreler, daha önce kayıt ve tescil şartı aranmadan hizmete sayılmalı, geçmiş hizmetlerin borçlanılmasına imkân verilmelidir. Çıraklık ve staj süreleri de hizmetten sayılmalı, bu süreler sigortalılık başlangıç tarihi olarak esas alınmalıdır.

Çiftçimiz kur artışı ve gelen zamlarla artan girdi maliyetleri nedeniyle zor durumdadır. Üreticinin temel girdilerini ucuza alabilmeleri sağlanmalıdır. Tarımsal destekler üretici refahını artıran, girdi maliyetlerini azaltan, üretim maliyeti ve ürün fiyatı dengesini gözetken, verimliliği artıran bir anlayışla belirlenmeli ve uygulanmalıdır. Çiftçimiz ve üreticimizin kredi borçlarının yüzde 5'i oranında 5,2 milyar liralık kısmı takiptedir. Seçim bölgem Konya'da çiftçilerimiz icra uygulamalarından muzdariptir.

(Uğultular)

BAŞKAN – Sayın Kalaycı, bir saniye...

Değerli arkadaşlar, çok büyük bir uğultu var. Lütfen, Genel Kurul salonunda konuşmayalım, sükûneti sağlayalım. Hatibin sesini duyamıyoruz.

Buyurun Sayın Kalaycı.

MUSTAFA KALAYCI (Devamla) – Çiftçiye ve üreticiye yönelik icra uygulamaları durdurulmalı, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçlarına ödeyebilecekleri bir yapılandırma imkânı verilmelidir.

Güçlü bir bitkisel üretim sektörü, güçlü bir tohumculuk sektörüyle mümkündür. Bu nedenle, Türkiye'de tarımın güçlenmesi için tohumculuk sektörü daha fazla desteklenmelidir. Üreticilerin daha çok kazanması ve tüketicilerin daha ucuza gıda tüketimi için tarımsal üreticilerin en kısa zincirle pazara ulaşımı sağlanmalıdır.

Elektrik faturaları önemli bir maliyet kalemi hâline gelmiştir. Çiftçinin enerji maliyetleri düşürülmezse İç Anadolu'da, Konya'da sulu tarımdan hızlı bir kaçış olacaktır; bu da ülke üretimini azaltacak ve ithalatı artıracaktır. Tarımda kullanılan elektrik için daha düşük tarife belirlenmelidir. Hâlen 6 ilde çiftçiye elektrikte sağlanan destek İç Anadolu çiftçisine de verilmelidir. Ayrıca, elektrik fatura bedellerinin hasat sonrası fatura edilerek tahsili sağlanmalıdır. Esasen, elektrik faturalarındaki vergi, fon, pay gibi kesintiler ve kayıp kaçak bedeli ve sayaç okuma bedeli gibi ücretlendirmeler gözden geçirilerek çiftçinin, sanayicinin, esnafın ve ailelerin elektrik faturası yükü hafifletilmelidir.

Değerli milletvekilleri, iş gücü piyasası ve çalışma hayatıyla ilgili bir reform ihtiyacı bulunmaktadır. Toplumun tüm kesimlerine insana yaraşır iş fırsatlarının sunulduğu, iş gücünün niteliğinin yükseltilip etkin kullanıldığı, iş sağlığı ve iş güvenliği şartlarının iyileştirildiği bir iş gücü piyasası oluşturulmalıdır. Çalışma hayatı, işçi ile işveren haklarının dengeli bir şekilde korunması yanında, işin korunmasını da dikkate alan politikalar çerçevesinde tanzim edilmelidir. Eğitim istihdam planlaması yapılmalı, mesleki eğitim güçlendirilmeli, istihdamı caydırmayan bir sosyal yardım sistemi kurulmalı ve sendikal haklar çağdaş normlara uygun hâle getirilmelidir.

Net asgari ücret mutlaka açlık sınırının üzerinde belirlenmeli ve asgari ücretliye büyükşehirlerde ulaşım desteği verilmelidir. Asgari ücretten vergi alınmamalı ve çalışanların asgari ücret kadar geliri vergi dışı bırakılmalıdır. İşçi, esnaf ve çiftçi emekli aylıkları 2020 yılı Ocak ve Temmuz aylarında önceki altı aylık enflasyon oranında artırılacaktır. Memur maaşları ve memur emekli aylıklarıysa 2020 yılı Ocak ve Temmuz aylarında yüzde 4 oranında artırılacak, ayrıca geçmiş altı aylık enflasyon farkları buna ilave edilecektir. Emeklilerimizin yıllarca hizmet verdikten sonra, geçim kaygısı duymadan, onuruna yaraşır bir hayat sürmesini temin etmek devletin önemli ve öncelikli görevlerinden biridir. Emekli aylıkları arasındaki eşitsizlikler giderilmeli, emeklilere büyümeden pay verilmeli ve sağlık hizmetlerinden alınan bazı katılma payları emeklilerden alınmamalıdır.

Gazilerimize ve şehitlerimizin emanetlerine sahip çıkmak ve toplumda kendilerine yaraşır bir hayat seviyesi sağlamak devlet ve millet olarak hepimizin vazifesidir. Şehitlerin ve gazilerin ana ve babalarına bağlanan aylık, her biri için asgari ücretin net tutarından az olmamak üzere artırılmalıdır. Şehit çocuklarının hepsine iş imkânı verilmelidir. Gazilerimize ikinci istihdam hakkı tanınmalıdır.

Geçtiğimiz günlerde 227 gazimizin maluliyet aylığı sehven bağlandığı gerekçesiyle kesilmiştir. Gazilerimizin bu mağduriyeti mutlaka giderilmeli, maluliyetlerinden dolayı çalışma ortamında sıkıntı çeken gazilerimize üç bin altı yüz günde emekli olabilme hakkı tanınmalıdır. Terörle mücadelede gazi olanlara da ÖTV'siz araç alma imkânı verilmelidir.

Kore ve Kıbrıs gazilerimizin gelir ve iş durumuna bakılmaksızın hepsine aynı tutarda şeref aylığı bağlanmalı, madalyaları verilmeli ve diğer haklardan yararlandırılmalıdırlar.

Terörle mücadelede büyük kahramanlık gösteren, malul sayılmayan gazilerimize öncelikle gazilik madalyası verilmelidir. Kimseye muhtaç olmadan hayatlarını devan ettirebilmeleri sağlanmalı, özellikle de sağlık hizmetlerinde katılım muafiyeti tanınmalıdır.

Değerli milletvekilleri, son olarak, gençlerimizin KYK kredi borçlarıyla ilgili görüşlerimizi ifade edeceğim. Sayın Cumhurbaşkanımız “Bütçe müzakerelerinden sonra masaya yatıracağız ve öğrencilerimizin lehine olacak bir adım atacağız.” müjdesini vermiştir. Milliyetçi Hareket Partisi de gençlerimizin KYK öğrenim kredisi borçlarının faizlerinin silinmesi ve ödeme kolaylığı getirilmesi görüşündedir.

Bütçe müzakereleri boyunca ifade ettiğimiz görüşlerimizin ve yapıcı önerilerimizin karşılık bulacağını umuyor, 2020 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve bereketli olmasını diliyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak bütçeye destek verdiğimizizi belirtiyor, sizlere ve aziz milletimize saygılarımı sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz, İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu'ya aittir.

Buyurun Sayın Aksu. (MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Sizleri ve ekranları başında bizi izleyen muhterem vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Müzakereleri 24 Ekimde Plan ve Bütçe Komisyonunda başlayan ve elli sekiz günden bu yana devam eden 2020 yılı bütçesinin milletimizin huzuruna, refahına, Türkiye'nin lider ülke olma hedefinin gerçekleşmesine katkı sağlamasını temenni ediyorum.

Konuşmamın başında, bugün 146'ncı doğum günü olan İstiklal Marşı'mızın yazarı millî şairimiz Mehmet Akif Ersoy'u, ayrıca cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, tüm kurucu kahramanlarımızı, Türk'ün gücünü ve adaletini dünyaya göstermiş muhterem ecdadımızı ve aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyorum. Şu an vatan nöbetinde olan, terörle mücadele eden tüm kahraman güvenlik güçlerimizi Milliyetçi Hareket Partisi adına selamlıyor, Cenab-ı Hak'tan yâr ve yardımcılarının olmasını niyaz ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Anayasa'nın 161'inci maddesinde, kamu idarelerinin harcamalarının yıllık bütçelerle yapılacağı belirtilerek, gelir ve gider unsurları vatandaşlarımız için kanun yoluyla güvence altına alınmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi, bütçe kanunuyla yürütmeye gelir toplama ve harcama yapma izni verirken bunları yapacak olan kurumları belirlemekte, aynı zamanda da Anayasa'nın 160'uncu maddesi uyarınca kamu idarelerinin gelir ve giderlerini Sayıştay aracılığıyla denetlemekte ve kesin hükme bağlamaktadır. Ekonomik ve sosyal politikaların temel amacı toplumsal refahı yükseltmektir. Bunu mümkün kılmak için ise kaynakların artırılması kadar, mevcut kaynakların bütçe yoluyla adil bir şekilde dağıtılması da önem arz etmektedir. O sebeple, bütçe, hem ülke yönetiminde hem de millet hayatında önemli bir yer işgal etmektedir. Zira, yetimin, işsiz, öğrencinin, işçinin, memurun, emeklinin, çiftçinin, esnafın, sanayicinin, kısacası her bir vatandaşımızın bütçede hakkı ve payı vardır. Bu nedenle, temsilcisi olduğumuz aziz Türk milleti adına beklentimiz, kaynak tahsisinden uygulanmasına kadar bütçenin her aşamasında, yürütmenin, bu gerçek doğrultusunda hareket etmesidir.

Değerli milletvekilleri, bütçe teklifinin 2020-2022 dönemini kapsayan Orta Vadeli Program'da çerçevesi çizilen hedeflerle uyumlu olduğu görülmektedir. Bütçe gelir ve gider tahminleri yapılırken 2020 yılında gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 5 büyüyeceği, TÜFE'nin yüzde 8,5 olacağı, ihracatın 190 milyar dolar, ithalatın ise 231 milyar dolar düzeyinde gerçekleşeceğine ilişkin Orta Vadeli Program hedefleri esas alınmıştır. 2020 yılında merkezî yönetim bütçe gelirinin 956,6 milyar lira, harcamaların ise 1 trilyon 95,5 milyar lira olması hedeflenmiştir. Söz konusu gelir tahmini ve öngörülen harcama büyüklüğü sonucunda, bütçe açığının 2019 yılındaki 125 milyar lira seviyesinden 138,9 milyar liraya çıkması, gayrisafi yurt içi hasılaya oranının ise yüzde 2,9 olması öngörülmüştür. 2019 yılında millî gelire oranla yüzde 3,2 olması beklenen kamu kesimi borçlanma gereğinin 2020 yılında yüzde 3'e gerilemesi ve program dönemi sonunda yüzde 2,6'ya düşmesi beklenmektedir. Bu şekilde, mali disiplinden taviz vermeden orta vadede sürdürülebilir büyüme hedefinin gerçekleşmesi öngörülmektedir. Vergi gelirlerinin yüzde 17,5 oranında artarak 784,6 milyar liraya çıkması, vergi gelirinin gayrisafi yurt içi hasılaya oranının ise yüzde 16,1 olması beklenmektedir.

Anayasa'mıza göre vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı maliye politikasının sosyal amacıdır. Az kazanandan az, çok kazanandan çok vergi alınması ve kayıt dışılığın önlenmesi vergi adaletinin temel prensibi olsa da vergi sisteminin bu hususta çözülmesi gereken önemli sorunları hâlen devam etmektedir. Vergiye ilişkin düzenlemelerde kamu finansmanı ile ilgili önceliklerin yanı sıra, verginin üretim ve istihdam üzerindeki etkileri ile sosyal yönü mutlaka birlikte değerlendirilmelidir. İnanıyoruz ki, basit, açık, düşük oranlı ve adil uygulamalarla vergi gelirlerini artırmak mümkün olabilecek, herkesin mali gücüne göre vergi ödediği adaletli bir vergi sistemi beklentisi de gerçekleşmiş olacaktır.

Kayıt dışılıkla mücadele için kamu kuruluşlarının, özel sektörün ve meslek teşekküllerinin içinde olacağı toplumsal bir seferberlik başlatılmalıdır. Yasa dışı gelirler ve kara para faaliyetleriyle mücadele edilmesi için kurumlar arası iş birliği ve koordinasyon güçlendirilmelidir.

Kalkınma hedeflerine ulaşabilmek için Türkiye'nin yatırıma daha fazla kaynak ayırma mecburiyeti vardır. Yüksek oranlı yatırımların yapılabilmesi içinse, başta kamu olmak üzere, tasarruf oranlarının artırılması gerekmektedir. Bilindiği gibi, kamu tasarrufları bütçe disiplini de önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte tasarrufların kompozisyonu da önem taşımakta, yatırımlar yerine tüketim ağırlıklı bir kamu tasarrufu arzu edilmektedir.

Görüşüğümüz bütçede 56,6 milyar lirası sermaye giderleri olmak üzere, toplam yatırım harcamaları için 64,9 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Buna göre yatırım ödeneklerinin bütçe içindeki payı yüzde 5,9'a, gayrisafi yurt içi hasılaya oranı ise yüzde 1,3'e gerilemiştir. Beklentimiz, ekonomide sağlanacak iyileşme ve kaynaklardaki artışla birlikte, yatırımlar için ayrılacak payın da artırılmasıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, küresel güçlerin rekabet ve çatışma alanı hâline gelen Avrasya'nın orta yerinde, stratejik bir kavşakta bulunmaktadır. Bir yandan AB ve ABD, diğer yandan Rusya ve Çin olmak üzere, küresel seviyede nüfuz sahibi olan ya da olma arzusu taşıyan ülkeler, çıkarlarını korumak adına, dünyanın birçok yerinde tüm insanlığı sarsacak çapta sorunlara yol açmaktadır. Kimi zaman ticari hırslar, kimi zaman da siyasi ihtiraslar yüzünden dünya her geçen gün yeni krizlere maruz kalmaktadır. Jeopolitik gerginliklerin yanı sıra uluslararası ekonomik ve ticari iş birliğinin geleceğine yönelik belirsizliklerdeki artış, yatırımcı güvenliğini ve küresel ticari gelişmeleri olumsuz etkilemiştir. Nitekim, 2018 yılında başlayan iktisadi faaliyetlerdeki yavaşlamanın ardından, ticaret savaşlarıyla birlikte küresel ticaret hacmi de yavaşlamıştır.

Diğer taraftan, insani ve ahlaki değerleri hiçe sayan bazı gelişmeler, evrensel düzeyde kabul gören değer ve kavramların bir araç olmaktan öte anlamını yitirdiğini; iyi ve kötünün, doğru ile yanlışın birbirine karıştığını göstermektedir. Demokrasi adına yapılan işgal girişimleri, eli kanlı terör örgütlerinin desteklenmesi, zulümlere ve insanlık dramlarına sessiz kalınması bunlardan sadece bazılarıdır.

Diğer yandan, göz kamaştırıcı zenginliklerin yanında, açlıktan, susuzluktan ve göç yolunda ölen çocukların acısı, dünya kamuoyunda, özellikle de gelişmiş ülkelerin vicdanlarında yeterince karşılık bulmamaktadır. Bilhassa İslam coğrafyasında yaşanan iç çatışmalar ve vekâlet savaşlarından kaynaklı dramların sonu gelmemektedir. Uluslararası kuruluşların ve gelişmiş ülkelerin kör ve sağır kaldığı bu trajediler karşısında Türkiye, yürüttüğü insani diplomasiyle insanlığın refahı için çaba sarf etmekte ve katkı vermektedir. Nitekim, Türkiye'nin insani yardımlarda dünyada ilk sırada yer alması ve 2018 verileriyle Birleşmiş Milletlerin çok yüksek insani gelişme kategorisine girmeyi başarması bir tesadüf değildir.

Bununla birlikte, kapsamlı protestolar ve sokak eylemlerinin bir yenisine, dünyanın farklı yerlerinde, her gün şahit olunmaktadır. Küresel istikrarsızlık günden güne derinleşmekte, ekonomik ve sosyal sorunlara, kitlesel infiallere yol açmakta, toplumsal protestolara ilişkin dinamiklerin altında siyasi hesaplar ve dış etkiler olduğu gözden kaçmamaktadır. Bu gelişmelerin çoğu, Türkiye'nin jeopolitik etki alanında egemenlik haklarımızı tehdit eder şekilde cereyan etmekte ve ülkemizi yakından ilgilendirmektedir. Uluslararası sistemdeki bu çalkantılı gidişat, hiç kuşku yok ki, Türkiye'ye, güçlü bir devlet ve bölgesinde lider ülke olma sorumluluğunu yüklemektedir.

Küresel ölçekte bunlar yaşanırken ülkemizde de önemli gelişmeler olmuştur. Bunların başında, şüphesiz, Türkiye'nin, 15 Temmuz 2016'da tarihinin en büyük ihanetlerinden biriyle karşılaşması, işgal edilmek ve demokrasisine darbe yapılmak istenmesi gelmektedir. Ardından, FETÖ terörüyle eş zamanlı olarak PKK/YPG, DEAŞ terör örgütleri eylemlerini artırmış, Suriye'de baş gösteren iç çatışmalar ve istikrarsızlık sebebiyle kitlesel göçle karşı karşıya kalınmış ve 4 milyona yakın Suriyeli ülkemize gelmiştir.

Türkiye'ye, Ağustos 2018'de, adı konulmamış bir ekonomik savaş açılmış, kur ve faiz üzerinden siyasi operasyon yapılmak istenmiştir. Ekonomi üzerinden ülkenin istikrarsızlaştırılması çabası, kuşkusuz ki beka meselesinin önemli bir boyutudur. Millî beka söz konusu olduğunda, ülkemizin ekonomik gücü, kaynak ve imkânları da elbette yakın mercek altında tutulmalıdır. Ülkemizin birtakım ekonomik sorunlar yaşadığına şüphe yoktur. Ekonominin bazı alanlarında yapısal reformlar yapılmasına ihtiyaç duyulduğu da aşikârdır. Nitekim, Hükümet, zamanında attığı adımlarla önce ekonomik saldırıları durdurmuş, ardından da oluşan tahribatın onarılmasına yönelik programı ortaya koymuştur. Bununla birlikte, ekonomideki en küçük olumsuzlukları yeni bir kriz sinyali olarak

yorumlamak, zaten güç durumda kalan toplumsal kesimleri siyasi çarpışmaların motoru ve muharrik kuvveti hâline getirmeye çalışmak, ülkemizin ekonomisine de, millî birliğine de hizmet etmeyecektir. İyi niyetle yol gösteren, çözüm üreten ve öneren görüş sahipleri, elbette, ülkenin millî birliğine katkı yapmaktadır. Ancak ajitasyondan beslenen ve âdeta ülkenin batması için davulla, zurnayla kehanet savuran odakların angaje oldukları yabancı mahfillere karşı da daima hazırlıklı ve uyanık olunması gerekmektedir. Zira, bölgemizde yaşanan kaos ve kargaşayla beraber Türkiye'ye yönelik tehditlerin de ardı arkası kesilmemiştir.

Bununla birlikte, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçilmesinin ardından sisteme uyum düzenlemeleri gerçekleştirilmiş, kurumlar yeniden yapılandırılmış, demokratik süreç içerisinde yeni yönetim sistemi sorunsuz olarak devreye girmiştir. Cumhurbaşkanı, milletvekili ve mahallî idareler genel seçimlerinde vatandaşlarımız demokratik tercihlerini ortaya koymuştur.

Türkiye; Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Pençe ve Barış Pınarı Harekâtlarını gerçekleştirerek bölgesinde oluşturulmak istenen terör koridoruna izin vermemiştir. Güvenli bölge görüşmeleri kapsamında ABD ve Rusya'yla imzalanan mutabakatlar, Türkiye'nin tezlerinin kabul edildiği önemli bir başarı olmuştur. Başta FETÖ ve PKK'ya yönelik olmak üzere, terörle mücadeleye etkili biçimde aralıksız devam edilmektedir. Türkiye, bu süreçte aynı zamanda dünyanın en büyük projelerine de imza atma başarısını göstermiştir. İçeride ve dışarıda yaşanan bu gelişmeler, Türkiye'nin âdeta yedi düvelle mücadele ettiği bir dönemi ifade etmektedir. Bir yandan terör örgütleri, bir yandan ekonomi üzerinden girişilen saldırılar, Türkiye'nin de askerî, siyasi ve ekonomik olarak teyakkuz hâlinde olmasını gerekli kılmıştır. Bu nedenle, Milliyetçi Hareket Partisi olarak 2020 Yılı Bütçe Teklifi'ni değerlendirirken temel ilkimiz; öngörülen ekonomik, mali ve sosyal politikalarla birlikte, Türkiye'nin maruz kaldığı beka düzeyinde ekonomik saldırılar ile bölgesel ve küresel gelişmelerin ülkemize yüklediği ağır sorumluluğun da göz önünde bulundurulması olmuştur.

Değerli milletvekilleri, bütçe kaynaklarının ne yönde ve hangi amaçlara yönelik olarak kullanıldığı, bütçelerin hedefini göstermesi bakımından önemlidir. Yıllar itibarıyla bütçeden ayrılan paylara bakıldığında, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, sosyal yardımlar, ekonomik destek ve teşviklerin oranının istikrarlı bir artış içinde olduğu görülmektedir.

2020 yılı bütçesinde de ekonomik sınıflandırmaya göre, giderlerin yüzde 24,1'ini personel giderleri, yüzde 43,2'sini ise cari transferler oluşturmaktadır. Cari transferlerin gayrisafı yurt içi hasılaya oranı yüzde 9,6; personel giderlerinin ise yüzde 5,8'dir. Eğitime ayrılan pay yüzde 16,1; gayrisafı hasılaya oranı yüzde 3,6'dır. Sağlığa ayrılan pay yüzde 17,7; gayrisafı yurt içi hasılaya oranı yüzde 3,9'dur. Sosyal harcamalara ayrılan pay ise 2003 yılındaki yüzde 1,6'lık seviyesinden yüzde 6,3'e yükselmiştir.

Türkiye, bütçeden, eğitim başta olmak üzere, sağlık, sosyal güvenlik ve sosyal destek ödemelerine, çiftçi, esnaf ve sanayici teşviklerine giderek daha çok pay ayırmıştır. Bu veriler ışığında, Türkiye'nin kaynak tahsisinde yoksullukla mücadele ve sosyal adalet ilkesini öncelediği ve üretimi desteklediği anlaşılmaktadır.

Diğer taraftan, sorunlarımız bitmemiş olsa da izlenen politikalarla ekonomide önemli başarılar da elde edilmiştir. Nitekim, güncel makroekonomik göstergeler buna işaret etmektedir. Ağustos 2018'den itibaren yerinde ve zamanında alınan kararlarla, Türkiye'de ekonominin önemli bir kırılma yaşamadan toparlanması sağlanmıştır.

2019 yılı Ekim ayı itibarıyla yüzde 8,55'e gerileyen Tüketici Fiyat Endeksi, kasım ayında yüzde 10,56 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının üçüncü çeyreğinde ekonomimiz, finansal şartlardaki belirginleşen iyileşme ve enflasyondaki düşüşle birlikte yüzde 0,9 oranında büyüyerek üç çeyrek sonra yeniden pozitif yönlü ivme yakalamıştır.

Sanayi üretimi, eylülde aylık bazda yüzde 3,2; ekimde yüzde 3,8; yıllık bazda ise yüzde 3,4 artmıştır. Aynı zamanda, imalat sanayi genelinde kapasite kullanım oranı kasım ayında bir önceki aya göre 0,8 puan artarak yüzde 77,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Ekonomik Güven Endeksi kasım ayında 91,3'e yükselmiştir. Cari işlemler fazlası ekim ayında 1 milyar 549 milyon dolar olmuş, on iki aylık dönemde 4 milyar 336 milyon dolara yükselmiştir. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüksek düzeylere ulaşmıştır. Bununla birlikte, dönemsel farklılık gösterse de işsizlik oranı henüz beklenen seviyelere düşmemiştir. 2019 Eylül ayı itibarıyla işsizlik oranı yüzde 13,8 olmuştur. Üçüncü çeyrekte üretimde görülen pozitif yönlü eğilime bağlı olarak işsizlik oranı bir önceki aya göre az da olsa azalmış, genç işsizlik de yüzde 1,3 oranında gerilemiştir. Ancak hâlâ yüksek düzeyde seyreden işsizliğin, ekonomide sağlanacak büyümeyle birlikte uygulanacak istihdam teşvik politikalarıyla azaltılması mümkün olabilecektir.

Değerli milletvekilleri, bu veriler de göstermektedir ki ekonomideki toparlanmayla birlikte üretim çarkları dönmeye başlamış, bu süreçte mali disiplin de göz ardı edilmemiş ve ekonomiye olan güven giderek artmıştır. Uluslararası ekonomik kuruluşlar, küresel büyüme beklentisini negatif yönde revize ederken Türkiye'ye yönelik büyüme ve diğer makroekonomik tahminlerini olumlu yönde revize etmiştir. Bununla birlikte, Türkiye ekonomisinde yaşanan dönemsel sıkıntılar en çok dar gelirli vatandaşlarımızı etkilemiş, onların hayat şartlarını zora sokmuştur. Başta işçi, çiftçi, memur, emekli, esnaf gibi dar ve sabit gelirli vatandaşlarımız olmak üzere, toplumun tüm kesimlerinin durumlarının giderek iyileştirilmesini ve daha fazla refah beklentisinin karşılanmasını mümkün kılacak önlemlerin ve desteklerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, ekonomide sağlanacak iyileşmeye de paralel olarak, önümüzdeki dönemde, kamu çalışanlarımızın 3600 ek gösterge talebinin karşılanması, emeklilerimizin gelir düzeyinin yükseltilmesi; çiftçi, esnaf ve sanayicimizin girdi maliyetlerinin düşürülerek üretimin teşvik edilmesi, eş zamanlı olarak da sağlıklı bir yatırım, üretim, istihdam ve ihracat zincirinin oluşturulması için sürdürülebilir yapısal önlemlerin devreye konulması zorunlu bulunmaktadır.

Ülkemizin uluslararası ilişkilerde söz ve itibar sahibi, kudretli bir devlet konumuna gelmesi için gerekli bütün şartların hazırlanması partimizin stratejik hedefidir. Türkiye, iddialarını sürdürmek, çevresinde yaşanan ekonomik, sosyal ve siyasi gelişmelerde söz sahibi olmak için kendi jeopolitik hafızasında küresel oyunları boza boza kararlı bir şekilde yoluna devam etmek durumundadır. Bunun için Türkiye'nin başkalarının ortaya koyduğu bölgesel ve küresel projelerin uygulayıcısı değil, millî menfaatlerine uygun kararların senaristi, yönetmeni ve başrol oyuncusu olması gerekmektedir. Nitekim, Türkiye, bugün, bölgesel ve küresel gelişmelerin önemli bir aktörü durumuna gelmiştir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle daha etkin kararlar alarak caydırıcılığını artırmış, devasa sorunlarla baş etme ve küresel meydan okumalara karşı koyma kabiliyetini güçlendirmiştir. Bunun yanında, devlet kurumlarını ahtapot gibi saran FETÖ'nün büyük ölçüde temizlenmesi terörle mücadele başta olmak üzere, kamu politikalarının millî çıkarlar doğrultusunda tanzim ve icrasının da önünü açmıştır. Devletin FETÖ'den tüm unsurlarıyla arındırılması ve Türk yargısı önünde hesap vermesinin sağlanması süreci hukuk içinde devam etmektedir. Bununla birlikte siyaset kurumunun da bu illetten temizlenmesi şarttır ve ancak bu hâlde mücadelenin kamuoyu vicdanında tam olarak karşılık bulması sağlanabilecek ve mücadeleye güvenin artması da mümkün olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi olarak Türk milliyetçiliği ve demokrasiyi ikiz kardeş olarak görüyor, milliyetçiliğimizin manevi temelini "yaşa ve yaşat" ilkesine dayandırıyoruz. O sebeple, kalkınma süreçlerinde ne tok ve esir ne de aç ve hür insanların olduğu bir düzeni değil; hür fert, mutlu millet ve güçlü devlet ilkesini esas alan, ekonomik büyüme, sosyal gelişmeye ve millî bütünlüğe dayalı bir kalkınmayı esas alıyoruz. Gayretimiz ve beklentimiz, insanların mutlu, huzurlu ve gelecekte daha umutlu olduğu; devleti, ülkesi ve milletleriyle bir ve bütün olarak daha güçlü bir Türkiye'nin birlikte inşasıdır. Ülkemizin neresinde yaşarsa yaşasın, yüksek standartlı kamu hizmetlerinin her vatandaşımız bakımından erişilebilir olmasını eşitlik ve hakkaniyetin gereği olarak görüyoruz.

Seçim beyannamemizde, ekonomi politikasının merkezine insanı koyan, eşitlik, ahlak ve adalet ilkelerini gözetilen bir yönetim anlayışıyla toplumsal refahın ve huzurun artırılmasını öngörmekteyiz. Kaynak dağılımında adalet ve etkinliğin, kamu hizmeti üretiminde ise verimliliğin sağlanmasını; hukuk normlarında, vergilemede ve bürokratik işlemlerde her bakımdan öngörülebilir, istikrarlı ve güvenilir bir ortam oluşturulmasını; yerli ve yabancı yatırımcı için, bütünüyle kurumsal hâle gelmiş bir yatırım ortamının teşekkül ettirilmesini gerekli görüyoruz. Bu doğrultuda, yedi temel alanda, reform niteliğinde yapısal tedbirlerin kısa vadeli acil önlemlerle birlikte devreye alınmasını ekonomide kalıcı istikrar sağlanması bakımından önemli görüyoruz. Bunlar; üretimin artırılması ve ithalat bağımlılığının azaltılması, yurt içi tasarrufların ve yatırımların artırılması, verginin, harcamanın, gelirin adil bölüşümü ve yoksullukla mücadele, tarım ve hayvancılık, iş gücü piyasası ve çalışma hayatına ilişkin reformlardır.

Ayrıca, herkesin üretime katılmasını ve ürettiği değerden katkısı ölçüsünde adil pay almasını sağlamayı, ihtiyaç sahiplerinin sosyal devlet ilkesinin gereği olarak devlet tarafından desteklenmesini öngörüyoruz. Ülkemizin kendi imkân ve şartları ile doğal ve beşerî kaynaklarını dikkate alan bir üretim ekonomisini hayata geçirmesini; bu şekilde, dünyada Türk markalı ürünlerin artırılmasını istiyoruz. Bilime, bilimsel düşünceye, yenilikçiliğe ve teknoloji kullanımına dayanan üretim yöntemlerinin rekabetçi düzeye çıkarılmasını gerekli görüyoruz.

Kadının konumunun ve aile kurumunun güçlendirilmesini, kadınların kalkınma sürecinde ve karar alma mekanizmalarında daha fazla rol almasını -kimden gelirse gelsin- kadın ve çocuğa karşı şiddetin ve istismarın bütünüyle önlenmesini gelişmişliğin en önemli göstergeleri olarak değerlendiriyoruz.

Tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayacak, bölgesel gelişmişlik farklarını azaltacak ve göçün önlenmesine katkı verecek kırsal kalkınma politikalarının uygulamaya konulmasını önemsiyoruz. Çiftçimizin, esnaf ve sanatkârimizin desteklenmesini, her ailenin mutlaka yeterli ve sürekli gelire sahip olmasını, toplumsal yapının temel direği olan bu kesimlerin ekonomik şartların yarattığı olumsuzluklardan etkilenmemesi bakımından gerekli görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, inanıyoruz ki Türkiye, bölgesel ve küresel gelişmelerin dayattığı risk ve tehditleri bertaraf ettiği, fırsat ve imkânları değerlendirdiği, millî kaynaklarını harekete geçirdiği takdirde 2023, 2053 ve 2071 hedeflerini gerçekleştirebilecek lider ülke ve küresel bir güç olacaktır. Bunun için, Türk milleti ortak paydasında buluşarak enerjimizi Türkiye'nin kutlu geleceğinin inşasına odaklamak, Türkiye'yi rekabet üstünlüğüne sahip bir ülke hâline getirmek için ortak bir gayret içine girmek yeterli olacaktır. Bu farkındalıkla her zaman, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Bey'in "Önce ülkem ve milletim." düsturuyla hareket edecek, devletin ve milletin bekasını her şeyin önünde tutmaya devam edeceğiz. Aziz milletimizin huzur ve refahı için gayret edecek; dik baş, tok karın ve mutlu yarın için çaba göstereceğiz. Vatandaşımızın sorunlarına ilişkin taahhüt, görüş ve önerilerimizin takipçisi olmayı sürdüreceğiz. Millet yararına olmayan hiçbir işin içerisinde olmayacağız. Varsa uygulamaya dair aksaklıkları giderecek, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin kökleşmesi için gayret göstereceğiz. Türkiye'nin geleceğine göz dikenlerin kirli emellerinin boşa çıkarılması için Cumhuriyet İttifakı'nın güçlü birlikteliğiyle Türkiye'yi istiklal içerisinde istikbale taşıyacağız. Millî kimliğe ve millî varlığa her daim sahip çıkacak, devletimizi sıkıntıya sokacak ve milletimizi hüsrana uğratacak şer girişimlere karşı millî vicdanın sesi olmaya, ikaz ve uyarılarımızı yapmaya devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle Misakımillî'nin ilanı ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılması gibi Türk tarihinde müstesna yerleri olan gelişmelerin 100'üncü yıllarını idrak edeceğimiz 2020 yılının ve 2020 yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak hem 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin tümüne hem de 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümüne kabul oyu vereceğimizi ifade ederek yüce Meclisin siz değerli üyelerini saygıyla selamlıyorum.(MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ilk söz, Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Sayın Fatma Kurtulan'a aittir.

Buyurun Sayın Kurtulan. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

HDP GRUBU ADINA FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Devlet-toplum ilişkisini belirleyen en önemli nokta, yönetimin adaletli olup olmadığıdır. Adaletle yönetilen bir ülkede devlet, toplumun kendi varlığını güvenle sürdürmesinin de garantörüdür. Toplum ancak kendisinden üstün olmadığını ve kendisine hizmet etme amacıyla var olduğunun bilinciyle devleti kabul eder. Bu etkileşim arasında âdeta bir birleştirici görevi gören ise anayasalardır. Toplumun devlete güvenmesi, devletin varlığını toplumun tüm değerlerini, haklarını koruyup yüceltmek üzerinden sürdürmesi ancak güçlü, demokratik, kapsayıcı bir anayasaya bağlıdır. Devlet, sağlam bir anayasayla şekillenir. Siyasal erk, bu sağlam anayasayla yetkisini, sınırlarını bilir ise o ülke güçlü olur; o toplum eşit, özgür, adil bir biçimde yaşar. Aksi hâlde o toplumda eşitlik, adalet, özgürlük, hak arayışları, itirazlar bitmez; yürürlükte olan anayasalar dahi uygulanmaz hâle gelir. Türkiye tarihi işte bu konuda en iyi örneklerden biridir, üzerine örnek verilebilecek kadar çok anayasa ve değişikliği içermektedir. Şu an yaşanan toplumsal krizler belki de en iyi bu konu üzerinde açıklanabilir.

Değerli arkadaşlar, Osmanlı'nın 1900'lü yılların başında çözülmesiyle birlikte kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş yıllarında kabul edilen 1921 Anayasası önemli ve tarihî bir dönüm noktasıdır. 1921 Anayasası'nın ruhu, Anadolu ve Mezopotamya'da Kürtler ve Türklerin bir arada yaşayabilmesinin anahtarıydı; Kürtlerin varlığı bu Anayasa'yla kabul edildi, bu Anayasa'yla devletin isminde etnik vurgu yer almadı. Türkiye devletinde Kürtlerin de kendilerini yönetebilecekleri idari bir sistemin uygulanması amaçlandı. 23 maddelik Anayasa'nın 14 maddesi Türkiye'nin idari sistemine ayrıldı. İdari birimlerde oluşturulan şüralara özerklik verildi, halkın kendi kendisini yönetmesi yani doğrudan demokrasi amaçlandı.

20-22 Ekim 1919 Amasya protokolleri tutanağının 1'inci maddesi "Osmanlı Devleti'nin düşünülen ve kabul edilen sınırları Türk ve Kürtlerin oturdukları yerleri kapsamaktadır." şeklinde başlamaktadır. Bu protokollerde ayrıca, Kürtlerin serbest, özgürce gelişmelerini sağlayacak şekilde sosyal ve geleneksel haklar yönünden imtiyazlara nail olmaları, desteklenecekleri güçlü bir şekilde vurgulanmıştır.

Sadece bu kadar değil; Mustafa Kemal'in 23 Nisan 1920'de toplanan Birinci Mecliste "Bu sınır içinde Türkler olduğu kadar Kürtler de vardır. Bu unsurlar birbirlerinin haklarına daima saygılıdır." demiştir.

1921 Anayasası görüşmeleri sırasında Mustafa Kemal, Büyük Millet Meclisine yaptığı konuşmada "Türkiye halkı" kavramını kullanmış, ortak kader ve çıkara dikkat çekmiştir. Eğer 1921 Anayasası hayata geçirilebilseydi Türkiye tarihinde bu ülkedeki insanların bir arada yaşayabilecekleri tarihî bir temel kurulabilirdi, güçlü yerel yönetimin temelleri oluşturulabilirdi, birtakım düzenlemelerle merkez ve yerel arasındaki ilişki hakkaniyetli bir taahhüde dönüştürülebilirdi; işte, o zaman gerçek anlamda Kürt ve Türk kardeşliğinden söz edilebilirdi. Ancak hayata geçirilmediği gibi, ilk fırsatta umut vadeden maddeler bir çırpıda çıkarıldı. Ortak vatanda Türklerin ve Kürtlerin kader birliğini esas alan 21 ruhu terk edildi; o kader birliği, taraflardan birinin aleyhine olarak görmezden gelindi. Özellikle, inkârcı, tekçi 1924 Anayasası'na geçişle birlikte çoğulculuğun, ilericiliğin, gelişmenin, ademimerkeziyetçiliğin öntü tıkandı. Kürtleri ve haklarını yok sayan hukuki, idari ve sert fiilî uygulamalara girişildi. Varlıklarının ortadan kaldırıldığını gören Kürtlerin bugün hâlâ süren itiraz ve hak taleplerinde ısrarı işte böyle başladı. Koçgiri'yle başlayan yok etme politikası, ağzına kadar cesetlerle doldurulan Zilan Deresi'yle devam etti, her adımda kemiklerin ortaya çıktığı mağaralarda gazlara boğulan Dersim'le devam etti.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 1924'ten bu yana devlet aklı, Kürtlerin hak talebine katliam, inkâr, imha ve asimilasyon politikalarıyla karşılık verdi. Sadece Kürtlere değil, farklı tüm inanç, kültür ve etnik farklılıklara verilen cevap Türkiye tarihi boyunca hep aynı oldu. Kimlikler, diller, inançlar reddedildi; tekleştirilmeye çalışıldı, kurucu ortaklık yok sayıldı. Demokratik, çoğulcu ulus yerine tekçi ulus anlayışına geçilerek yüz yıldır bu ülkeye ekonomik, siyasal, sosyal, kültürel olarak çok ağır bedeller ödetildi. Ne yazık ki kuruluş sürecinde bu farklılıkları görmezden gelmeyi tercih eden bu akıl hâlâ canlıdır. Bu akıl, bir aşırıdır Kürt meselesini askerî yöntemlerle çözebileceğini sanmaktadır. Her gelen iktidar “Bu meselenin sonu geliyor.” demekte, söyleyenler gitmekte, sorun ise yerli yerinde durmaktadır. Tarihi, siyasal, sosyal, kültürel bir sorunu siyasetin çözüm alanından çıkartarak askerî güvenlik bürokrasisine havale etme anlayışı, yarattığı çözümsüzlük nedeniyle âdeta ülkeye siyasî havale yaşatmaktadır.

Bugün yaşadığımız tüm krizlerin temelinde Kürt sorunu ve demokrasi sorununun çözümsüzlüğü yatmaktadır. Oysa bu meselenin demokratik çözümü, bütün sorunların çözümünü beraberinde getirecektir. Artık uluslararası bir mesele olan Kürt sorununun çözümünün ilk adımı 1921'in ruhunu anlamak, o doğrultuda hareket etmek olmalıdır.

Kürt halkının ve bütün kimliklerin, inançların varlığının anayasal düzeyde kabulü, çoğulcu demokrasinin bir gereğidir. Bugün de ihtiyacımız olan tam da bu esası anlamak, bu esasa geri dönmek, bu yöntemle yüz yıllık sorunları çözmektir. Bunu reddeden bir anlayış, sadece kimlikleri inkâr edilen halklara değil tüm topluma zarar vermekte, bedel ödetmektedir.

Unutmayınız, Kürt sorunu önünde sonunda kendi muhababını yaratacak ve çözümünü bulacaktır; bundan kaçış yoktur. 1993 ile 2003 yılları arasında tam 9 kez, dönemin iktidar temsilcileri PKK liderleriyle temasa geçip çözüm yolları aramış, ateşkes ilan edilmesi koşulları yaratılmıştır. Barış yolunu deneyen girişimler, mevcut iktidar döneminde dahi birçok kez ortaya çıkmıştır. Bugünkü iktidar da bu sorunu çözme vaadiyle iktidara geldi, 2013-2015 arasında bir süreç yürüdü. O dönemde çatışmasızlık ve bu sorunun artık barışçıl yollarla çözüme kavuşması umuduyla Türkiye âdeta rahat bir nefes aldı. Cenazeler gelmedi, annelerin gözyaşları durdu; savaşa, savunmaya, güvenliğe ayrılan harcama kalemlerinde büyük düşüşler yaşandı. Kürtler ve Kürt sorununun barışçıl yollarla çözüme kavuşmasında ısrarcı olan bütün çevreler, iktidarın ana dilde eğitim, kültürel hakların yasal güvenceye kavuşturulması, idari ve siyasî reformlar, cezaevlerinde 650 hasta tutuklunun serbest bırakılması konusunda hiçbir adım atmamasına rağmen, barışta ısrar etmeye devam etti.

Dönemin Başbakanı Erdoğan, Meclisin ilk zabıtlarında kürdistanın da geçtiğini, lazistanın da geçtiğini partisinin grup toplantısında söyledi; âdeta kelimelerden korkar hâle gelmiş olan bugünkü durumlarına işaret eder gibi “Kelimelerden, kavramlardan korkanlar; kendi icat ettiği tabulardan, kendi imal ettiği kabuslardan korkanlar büyük devlet inşa edemezler.” demiştir.

Hükümeti sözünü tutmaya çağırmak için “Hükümet, adım at!” mitingleriyle, kalekol protestolarıyla alanlara çıktı ancak iktidara gelenler iktidarını pekiştirmekten, yandaşlarını büyütmekten başka bir şey yapmadı.

İktidar, oy kaybettiğini fark ettiği ilk andan itibaren çözüm masasını devirdi; Kürt sorununda askerî ve güvenlikçi yöntemlere geri dönüldü. Roboski hâlâ hafızalarda tazeyken Cizre bodrumlarında insanlar diri diri yakıldı; onlarca yerleşim yerindeki yüz binlerce insan yerlerinden edildi; şehirler tanklarla, toplarla dümdüz edildi.

Bugün, Sur yasağı dört yıl on sekizinci gününde; hâlâ devam ediyor. “Bütün bunlar darbe mekanizmasını harekete geçirecek.” diye uyardığımızda, kulak tıkandı.

Bugün hâlâ siyasi ayağı açığa çıkmaya muhtaç, araştırma komisyonu raporu dahi halka açıklanmayan 15 Temmuz darbesinde 251 insan hayatını kaybetti.

Seçim dönemlerinde “OHAL’i biz kaldırdık.” diye övünen AKP, kendi getirdiği OHAL rejimiyle birlikte yasama, yürütme ve yargıyı ele geçirdi; ordu, polis, medya, sermaye örgütlerini iktidarın birer kolu hâline getirdi; demokratik toplumsal muhalefeti tasfiye etme süreci başlatıldı.

Sayın milletvekilleri, ne yazık ki seçme ve seçilme hakkının, demokratik siyaset hakkının ortadan kaldırılmaya çalışıldığı günlerden geçiyoruz. Partimizin eski eş genel başkanları, milletvekilleri, yöneticileri, belediye eş başkanları, üyeleri, çalışanları dâhil neredeyse yarısı cezaevlerindedir. Demokratik siyaset, dört duvar arasında esir alınmaya çalışılmaktadır. Eş genel başkanlarımızı ve milletvekillerimizi âdeta intikam alırcasına tutuklayan iktidar, yargı eliyle görülmemiş kararlara imza atmaktadır. Bugün partimizi yargılamaya çalışan mahkemeler, hukuk mahkemeleri değil AKP mahkemeleridir, AKP yargısıdır. İktidarın yargısı, Suruç’un, Diyarbakır’ın, Ankara’nın, Tahir Elçi cinayetinin esas sorumlularını bulmak için çaba sarf etmek yerine fezleke rekorları kırmakta; cezaevlerini HDP’lilerle, muhaliflerle doldurmaktadır. Aynı yargı “Gerçekler dile getirilmesin.” diye, “Halk haberdar olmasın.” diye, gazeteleri, televizyonları, radyoları kapatmakta; gazetecileri bir bir cezaevlerine atmaktadır.

Anayasa’nın, hukukun askıya alındığı böylesi bir süreçte yerel yönetimlere âdeta siyasi darbe yaparcasına bir bir el konulmaktadır. İktidar, seçimle kazanamadığını kayyum atayarak ele geçirmeyi bir gelenek hâline getirmektedir. 2016 Eylülünden itibaren 94 belediye bu iktidar eliyle gasbedilmiştir. Kayyumlar âdeta Şark Islahat Planı, umumi müfettişlikler ve OHAL valiliğinin ardılı olarak uygulanmaktadır.

AKP iktidarı, ittihatçı zihniyetin uygulamalarını sistemli bir şekilde takip etmekte ve kendi politikası olarak hayata geçirmektedir. Bir lokma, bir hırka ilamlarını şatafat ve israf düzenine dönüştürenlerin iktidarına ellerindeki bütçe yetmiyor olacak ki halkın belediyelerini de peyderpey ele geçirmektedir. Halkın sandıklarda verdiği her türlü uyarıya kulak tıkayanlar, el koydukları belediyelerimizde gözler önüne serilen şatafattan dahi utanmadan Kürt halkının iradesine yeniden el koymaya devam etmektedir. Sayıştay raporlarına da yansıyan usulsüzlükler, yolsuzluklar öyle bir hâl aldı ki kayyumlar 17-25 Aralık yolsuzluk ve rüşvet sisteminin yereldeki ayakları olarak karşımıza çıkmaktadır. 31 Mart sonrasında, 1 Nisan sabahında belediyelere operasyon için kolları sıvayanlar 19 Ağustosun bugüne 31 belediyemizin eş başkanlarını görevden aldı yani yaklaşık 4 milyon kişinin seçme, seçilme hakkı elinden alındı. Biz şu an bu konuşmayı yaparken bile, Sur Belediye Eş Başkanımız Filiz Buluttekin evi basılarak gözaltına alındı. Eve giren kolluk, Buluttekin’i, eşini ve 10 yaşındaki oğlunu yere yatırıp kafalarına silah dayadı. “Kürt düşmanlığı” dediğimizde buna tepki gösterenler bir kez daha söylüyoruz: Bu, Kürt düşmanlığıdır. Kürt düşmanı damgasını, alnınıza yapıştırıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

Aday gösterdiğimiz ve YSK tarafından aday olmasında hiçbir sorun bulunmayan 6 belediye eş başkanı arkadaşımızın seçildikten sonra mazbataları ellerinden alındı yani seçilme hakları ellerinden alındı. YSK eliyle açıkça tuzak kuruldu. Görevden alınan eş başkanlarımızın biri bile belediyelerdeki görevinden dolayı suçlanmadı. Neredeyse tamamı, HDP kimlikleriyle düşüncelerini ifade ettiği için, bu düşünceleri ve HDP’li olmaları iktidarı rahatsız ettiği için âdeta cezalandırıldı.

Hukuksuzluğun hangi birini sayalım: Kadın eş başkanların kendi adaylıklarının tanıtım toplantısına katılmaları dahi suç olarak gösterildi. İki yüz gün açlık grevinde kalan Leyla Güven’in açlık grevinde olduğunu söylemek suç sayıldı. Karakola dönüştürülen belediyeler için “Belediyeler karakola dönüştürülmüştür.” demek de tutuklama gerekçesi yapıldı. Nefes alıp vermek dahi suç hâline getirildi. Daha birkaç gün önce çıktıkları ilk duruşmada tahliye edilen Kulp Belediye Eş Başkanlarımız, nükleer silahla dahi suçlanıp halkla âdeta alay edilircesine tutuklanmıştı. Daha niceleri yalan yanlış suçlamalarla, gizli tanık beyanlarıyla görevlerinden uzaklaştırıldı. Belediye meclisinin kendi içinde seçim yapmasına dahi izin verilmedi. Devletin valileri, kaymakamları halkın iradesinin karşısına dikildi, bu Meclis de sadece izledi. Kayyumlar, o belediye binalarını ele geçirmiş olabilir ama halkın iradesini asla ele geçiremeyecekler, halkın iradesini teslim alamayacaklar. O kayyumlar binaların kayyumudur, halkımızın iradesi ise dimdik ayaktadır ve ilk seçimlerde kayyumcu zihniyete gereken cevabı en güçlü şekilde verecektir.

Kayyum atamaları, aynı zamanda eş başkanlık sistemimize yani kadın iradesine, kadınların eşit temsil yeteneğine ve kazanımlarına bir saldırıdır. Bu iktidar kadınların iradesinden, kadınların güçleniyor olmasından açıkça korkmaktadır, kadınların yükselen mücadelesini kendi iktidarının sonu olarak görmektedir; bu nedenle kadın karşıtı politikalara ısrarla sarılmaktadır. Ne yaparsanız yapın biz kadınlar mücadelemizden de eş başkanlık sistemimizden de asla vazgeçmeyeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar) Her yerde “Tek adam değil çok insan, tek başkanlık değil eş başkanlık” demeye devam edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, sadece içeride değil sınırın dışında da Kürt’e düşman anlayışın politikaları tezahür etmeye devam etmektedir. “Sınırın öbür tarafından 2 roket attırıp savaş gerekçesi çıkartırız.” diyen zihniyet, kuzey ve doğu Suriye’de halkların bir arada yaşamını ve demokratik geleceğini hedef almakta, IŞİD karanlığına yeniden alan açmaktadır.

Dünyanın gözleri önünde barbar çetelere karşı duranların yerleşim yerleri barbar çetelerin artıklarına teslim edilmektedir. Bu çetelerin başı olan Bağdadi, Türkiye’nin 12 gözlem noktasından nasıl olduysa görünmeden geçerek çetelerin yerleştiği bu topraklara kadar gelebildi; sınırın sadece 5 kilometre ötesinde öldürüldü. Hâlen Afrin’de, İdlib’de bu çetelerin artıkları cirit atıyor.

Sınırın bir tarafına bir çakıl taşının bile gelmediği Serekaniye ve Gire Spi, yine bu çete artıklarına teslim edilmek üzere işgal edildi. Sivillerin üzerine bombalar yağdırıldı; kadınlar, çocuklar, yaşlılar, işgalden kaçanlar hava bombardımanı ile parçalandı. Rojava’da Kürtlerin, Arapların, Ermenilerin, Sünnilerin, Hristiyanların, Ezidilerin hep birlikte tesis ettiği birlikte yaşam modeli, maşa olarak kullanılan barbar çetelerin saldırısına maruz bırakıldı. Yüz binlerce insan yerlerini, kendi öz topraklarını terk etmek zorunda kaldı. Demografik yapıyı değiştirmeyi hedefleyen bu saldırı planı, ne yazık ki tüm Suriye ve Orta Doğu halklarına ve Türkiye halklarına kaybettirmektedir. Mermi hesabıyla halka aç kalmayı salık veren zihniyet, kuzeydoğu Suriye’de insanları âdeta savaş silahlarına denek yaptı. Yandaşlar savaş üzerinden cebini doldururken kuzeydoğu Suriye’ye yapılan işgale “işgal” dememiz, savaşa “savaş” dememiz burada engellenmek istendi ama biz gerçekleri haykırmaya, savaşa karşı çıkmaya devam edeceğiz. Bizler Suriye’deki sorunlar, Suriye sınırları içinde, Suriye halklarının iradesiyle çözülmeli derken iktidar, korsan bir orduyla Suriye’yi istediği şekilde dizayn etme gayretine durmadan devam ediyor, çetelerin insanlık suçlarına âdeta ortak oluyor. IŞİD ve El Kaide unsurlarını da içinde barındıran bu çetelerin maliyeti olan milyon dolarlar da halkın sırtına yüklenmeye hâlen devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sadece bugün değil, yıllardır halkın bütçesi güvenlikçi politikalara ve savaşa harcanıyor. Yıllardır, toplumun her kesimini kıvrandıran sorunların çözümü, siyasi iktidarlar tarafından bir zaruret olarak görülüyor. Bununla birlikte Parlamentonun müdahale yetkisi elinden alındı. Özellikle de Parlamentonun işlevsizleştirilmesiyle, halkın parasının halka harcanmamasına âdeta seyirci kalınıyor.

Bakınız, bütçe, parlamenter rejimlerin temel varoluş sebeplerinden biridir. Meclisin en asli görevlerinden biri, halkın parasının halka hizmet olarak dönmesini sağlamaktır. Bizler bu amaca hizmet edelim diye halk tarafından bu Parlamenta gönderildik. Ancak bugün üzerinde konuştuğumuz bütçe, halkın çıkarlarını gözetmekten ziyade saraya hizmet eden, sermayenin cebini doldurmaya hizmet eden bir hâle getirildi. Haftalarca parlamenterlerin üzerinde konuştuğu bütçe kalemlerinde herhangi bir değişiklik yapılmadı. Halkın bütçesinin güvenlikçi politikalar ve savaşa aktarılan büyük payının eğitime, sağlığa, refaha, özgürlüğe, adalete, kadına, tarıma, işçiye, EYT’liye, öğrenciye harcanması engellenmektedir. Çünkü bu bütçe, Parlamentodan ve denetimden uzak bir süreç içerisinde, sarayda hazırlandı; bir noter gibi, onaylasın diye de Meclisin önüne konuldu. Daha da önemlisi, bütçe hakkı, halkın temel hassasiyetlerini, yönetenlerden beklentilerini karşılayacak bir olgu olmaktan çıkarıldı.

Özellikle bütçedeki eşitsizlik, kadınlar açısından çok daha vahim bir noktadadır. Her alanda olduğu gibi, bütçede kadının adı yok. Kadınlar her gün sokak ortasında öldürülmeye devam ediyor. Kadın cinayetleri, kadını mücadelesinden, kamu alanından ve hatta yaşamdan uzaklaştırma politikalarının bir tezahürü olarak yaşanmaktadır. Kadını öldürmek kahramanlık hâline geldi. İşte, bu bütçe de bunu desteklemektedir.

Her gün en az 1 kadın öldürülürken bütçe kalemleri kadınların lehine düzenlenmedi; her gün ortalama 5 işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybederken bütçe, işçi ve emekçileri gözetir bir anlayışla düzenlenmedi; eğitimde son sıralarda olduğumuz da görmezden gelindi; sağlık harcamalarının pahalılığı da görmezden gelindi; çiftçinin borç harçtan elinde geçinecek parası kalmadığı da görmezden gelindi; pırıl pırıl gençlerin işsizlikten kırıldığı da görmezden gelindi; insanların geçinememekten toplu ölümleri seçtiği de artık adalete inançlarının kalmadığı da görmezden gelindi. Bütün bu kalemlere harcanmayan her kuruşun, bizleri içinden çıkılmaz bir sarmala soktuğu açıktır. Halk geçinemediği için toplu intihar ederken halkın bütçesi, sınır içinde ve sınır dışında savaşa ve güvenlikçi politikalara harcanmaktadır.

Sayın milletvekilleri, bu ülkede yıllardır, Kürtler yaşadığını, Ermeniler öldüğünü, Aleviler bir inanç olduğunu, kadınlar var olduğunu, emekçiler sömürüldüğünü; doğa, insan kadar hak sahibi olduğunu kanıtlamaya çalışmaktadır. Artık bu gerçeklere kulak tıkamanız imkânsızdır. Bu çatı altında Türk, Kürt, Ermeni, Ezidi, Süryani, Arap, Laz varken, bu topraklarda bu etnik kökenden halklar yokmuş gibi yaparak bu meseleyi çözemeyiz. Bu Meclis çatısı altında Alevi, Sünni, Hristiyan vekillerimiz varken, bu topraklarda bu inançlara mensup halkların olduğunu görmezden gelemez.

Halkı tek tip gören, yönetimde, idarede tek tipçiliği dayatan bir akılla varlık sürdüremeyiz. Halkları bir arada tutacak, birlikte yaşamalarını sağlayacak yol ve yöntemler, yüz yıldır uygulanan ve sonuç vermeyen politikalardan çok farklıdır.

Kimlikleri tek tipleştiremezsiniz, demokratik çoğulculuğu tüketemezsiniz, artık bunu anlamamız gerekir. Atılması gereken ilk adım; tarihle, geçmişle kararlılıkla yüzleşmektir. Türkiye'yi bu krizler sarmalından ancak yüzleşme ve demokratik çözümde ısrarla kurtarmak mümkündür. İşte bu yüzleşme, tam da burada, bu Meclis çatısı altında başlamalıdır. Bu Meclis, eşit yurttaşlığı önüne vazgeçilmez şart olarak koymalı, adalet ve özgürlüğü düstur edinmelidir. Bu devasa sorunu ABD, Rusya ve dış güçlerle değil, kendi içimizde diyalog kanallarıyla çözmeliyiz. Elbette ki bunun en önemli koşulu; demokratik, özgürlükçü bir anayasadır. Böyle bir anayasayla iktidarın sınırları çizilir, iktidar denetlenebilir hâle getirilir, temel insan hakları güvence altına alınabilir. Toplumun acil olarak yeni bir anayasaya ihtiyacı vardır. Toplumun bütün dinamikleri böyle bir Anayasa'nın yapılmasında hemfikirdir. Ülkedeki demokrasi krizinin çözülmesi, Kürt sorununda eşitlikle güçlenmiş, adalette bezenmiş, barışçıl bir çözüm, halkın bizden beklentisidir. "Bizden" diyoruz, zira halkın iktidardan bir beklentisi kalmamıştır. Bizler, herkes için, her kesim için kapsayıcı olabilecek, hak ve özgürlükleri koruma altına alan, çoğulcu demokratik yerel yönetimleri ve güçlü bir parlamenter sistemi önceleyen, eş başkanlığı her yönetim kademesinde tanıyan, kadını koruyan, ekolojik, hayvan dostu bir anayasa yapılması için öncü olmak durumundayız. Uzun zamandır HDP olarak yürüttüğümüz demokratik anayasa çalışmasının ortam ve şartlarının hazırlanması sürecinin başarıyla sonuçlanması için çaba sarf etmekteyiz. 20 Kasım'da Ankara'da geniş katılımlı bir toplantıyla bir deklarasyonla bunu yayımladık "Hodri meydan." dedik, iktidarı erken seçime çağırдық çünkü bu iktidar artık miadını çoktan doldurmuş, toplumun sırtında bir kambura dönüşmüş. Toplumun büyük kesimi bu kayyum zihniyetini artık kabul etmemektedir. Kürt ve muhalif düşmanlığı, kadın karşıtlığı etrafında kenetlenmiş olan bu iktidarın topluma zarar vermeden varlığını sürdürmesi artık mümkün değildir. Savaşta ısrara karşı Kürt sorununda barışı kararlılıkla örmeye devam ederken, savaşa karşı halkın bütçesinde de ısrarcı olmaya devam edeceğiz.

Bu bütçe kadın bütçesi olmadığı, işçinin bütçesi olmadığı, gençlerin, öğrencilerin bütçesi olmadığı, çiftçinin, emekçinin bütçesi olmadığı, EYT'nin bütçesi olmadığı için kabul etmiyoruz. Yoksulluğu savaşla göğelemeye çalışanların bütçesini kabul etmiyoruz. Halkı açlıktan kırılırken, şatafat ve israftan halkın vaziyetini görmeyenlerin bütçesini kabul etmiyoruz. Dün ölüm yıl dönümü olan Taybet anayı öldüren politikalara karşı olduğumuz için bu bütçeyi kabul etmiyoruz. Dün yine ölüm yıldönümü olan

ve 32 kişinin hayatını kaybettiği hayata dönüş operasyonunun talimatını veren zihniyetin tezahürüne karşı olduğumuz için bütçeyi kabul etmiyoruz. Alevi yurttaşlarımızın her gün yeni bir Maraş katliamı endişesiyle yaşamasına karşı olduğumuz için bütçeyi kabul etmiyoruz. Birkaç gün sonra yıl dönümü olan, 17'si çocuk 34 kişinin F-16'larla bombalanarak öldürüldüğü Roboski'yi unutmadığımız için bu bütçeyi kabul etmiyoruz.

Demokrasi, özgürlük ve barış mücadelesini dört duvar arasında da olsa kararlıca savunan başta Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ olmak üzere, yol arkadaşlarımız adına bir kez daha bu bütçeyi kabul etmediğimizi ifade ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Turan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkanım, konuşmacı kelime ve kavramlardan korktuğumuz, AK PARTİ'nin agresif olduğu gibi sataşmalarda bulundu. İzin verirseniz cevap vermek istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Sayın Turan, gruplar adına yapılan konuşmaların sonunda bunu yapalım; bekleyelim, bir konuşmacımız daha var.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Peki Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ikinci söz, Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç'a aittir.

Buyurun Sayın Oluç. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

HDP GRUBU ADINA HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin kapanış konuşmasını yapmak üzere partim adına söz almış bulunmaktayım. Hazırlanmış olan bu bütçeye “hayır” oyu verecek olmamızın bazı nedenlerine değinmek istiyorum.

2019 bütçesini geçtiğimiz yıl yine bu Mecliste tartışırken makroekonomik öngörülerin doğru olmadığına dair eleştirilerde bulunmuştuk. Nitekim şimdi 2020 bütçesini konuşurken bütçe açığı, büyüme oranı, işsizlik sayıları ve enflasyon gibi öngörülerin hepsinde ağır sapmaların olduğu açık bir şekilde ortaya çıktı. Büyük ihtimalle gelecek yıl sonunda iktidarın bu ekonomi, iç ve dış politika anlayışıyla devam edilirse yine ağır öngörü sapmalarının yaşanacağını hep birlikte göreceğiz ve konuşacağız.

2020 bütçesi de yoksulluğun, işsizliğin, hayat pahalılığının, zamların, artarak devam edecek olan yolsuzluğun, yeni çatışma ve savaş hamlelerinin habercisidir. Bu aslında bir kriz bütçesidir. Yalnızca ekonomik bir krizden söz etmiyorum, siyasal ve toplumsal krizin bir belgesidir bu bütçe aynı zamanda. İktidarın bu bütçesi aslında demokratik meşruiyet yitiminin de bir belgesidir. Bu bütçe, toplum için hem güvenlik sorunu yaratmakta hem de herkesi iktidarın toplum mühendisliğine maruz bırakmaktadır.

Toplum mühendisliği, bildiğiniz gibi, sizlerin muktedir olmadan önce ısrarla şikâyetçi olduğunuz, toplumu ve insanları tek bir potada eritme demektir; herkesi kendinize benzetmek, herkesi kendi istediğiniz kimliğin içerisine hapsedmek, homojen ve aynı yapmaya çalışmak demektir; tüm toplumu, Adalet ve Kalkınma Partisinin ideolojisi kapsamında düşünmeye ve davranmaya zorlamak demektir. Ama göreceksiniz, Türkiye bu toplum mühendisliğini kabul etmeyecek, bu tutum toplumda güçlü bir desteği kesinlikle bulmayacak.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; tüm bütçe tartışmaları sırasında, gerek Plan ve Bütçe Komisyonunda gerekse Genel Kurulda sürdürdüğümüz tartışmaların toplamı, bir yandan adına “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” dediğiniz sistemsizliğin ve bunun yarattığı çok katmanlı krizin sonuçlarının eleştirisi; diğer yandan ise demokrasiyi kazanmak için yeni bir toplumsal sözleşme çağrımızdır. Elbette bu çağrı, esasen iktidar karşısındaki tüm toplumsal ve siyasal muhalefete yöneliktir ama aynı zamanda, iktidar blokunu da uyarma hedeflidir. Şu çok açık ki tek adam rejimi, meşruiyet dairesinin dışına çıkmıştır, demokratik meşruiyeti yoktur. Toplumsal kutuplaştırma, ayrımcılık, gerginlik, kriz ve baskı, iç ve dış politikada fiyaskolar, savaş ve çatışma hevesi üreten iktidar bloku karşısında, toplumsal uzlaşmayı ve toplumsal barışı sağlama arzusu güçlüdür ve tam bir demokratik meşruiyete sahiptir.

Hep söylüyoruz, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı döneminde Türkiye ağır bir demokrasi krizi içine girmiştir. Kuvvetler ayrılığının ortadan kalktığı ve kuvvetlerin tek kişide birleştirildiği, denge denetlemenin işlemediği, yargının bağımsız ve tarafsız olmadığı, her türlü kararın tek kişi tarafından verildiği, iktidara yönelik yolsuzluk iddialarının soruşturulmadığı, basın özgürlüğünün bulunmadığı, tüm muhalif seslerin bastırıldığı, eğitimin bilimden koparıldığı, üniversitelerin iktidarın emrine sokulduğu, her özerk olması gereken kurumun yürütmeye bağlandığı, devletin partileştiği, kadın-erkek eşitliğinin bulunmadığı, özgürlüklerin ise sadece ve sadece siyasal iktidardan yana olanlar için çizilen çizgiler içinde kullanılabilirdiği bir ülkenin demokrasiyle yönetildiğini söylemek mümkün değildir. Bu bir mutlak iktidar yaratma durumudur. Yurttaşın, sadece seçmen ve vergi ödeyen olarak görüldüğü bir devlet anlayışıdır bu. Bu anlayış, korku imparatorluğu ve kötülük üretmektedir; bu anlayış, resmî ideolojiye karşı “Yaşasın mazlumların dayanışması.” diyerek yola çıkıp zalimleşen, muktedirleşen, firavunlaşan bir koltuk sevdasına kapılmıştır. Türkiye’nin otoriterleşmesinin açık görünümü, yürütmenin her düzlemde aşırı güçlenmesidir. Otoriterleşmenin engellenmesi ve demokratikleşmenin sağlanması için yürütmenin kısıtlanması kaçınılmaz bir gerekliliktir.

Türkiye’nin bu demokrasi krizinden çıkması için umut uyandıracak ve güven verecek bir demokrasi mücadelesi ve projesi topluma sunulmalıdır. İnsanların kendilerini içinde hissedecekleri ve benimseyebilecekleri bir demokrasi hamlesi, bu baskı rejiminin önünü kesebilir ve demokratik değişimi yaratabilir. Adalet ve Kalkınma Partisi, iktidarını sürdürmek için toplumu kutuplandırmakta, hamasetçi bir milliyetçilik söylemiyle toplumda, iç ve dış düşmanlarla çevrili olduğu ve bunların ancak otoriter bir liderin önderliğinde verilecek bir savaşla yenilebileceği gibi gerçek olmayan bir algı dünyası yaratmaktadır. İktidara statükoyu değiştirme iddiasıyla geldiniz, siz yeni bir statüko yarattınız, eski sisteme benzediniz ve bugünkü durum maalesef budur. Hatırlatalım size, 28 Şubat döneminde taşra kebabçıları bile iç düşman gibi değerlendiriliyordu; siz ise patates, soğan ve ekonomi teröristlerini icat ettiniz. Tüm muhalifler iç düşman gibi algılanmaya ve anlatılmaya başlandı. Savaş ve çatışma çıkarmadan, gerginlik ve kutuplaştırma yaratmadan ayakta duramayan bir iktidar sürecini yaşıyoruz; Afrin, kuzey ve doğu Suriye, şimdi de doğu Akdeniz. İçişleri içeriği karıştırmaktadır, Dışişleri dışarıyı karıştırmaktadır, Hazine ve Maliye ekonomiyi karıştırmaktadır; e, olmuşsunuz ayrıştırma ve karıştırma partisi. Devlet partileşti, o nedenle iktidara muhalefet etmek devlet düşmanlığı olarak kabul edilmektedir ve muhalif olanlara gayrihukuki yaptırımlar uygulanması haklı görülmektedir. Valilerin Adalet ve Kalkınma Partisi il başkanı, yargıçların Adalet ve Kalkınma Partisi hukuk bürosu elemanı gibi çalıştığı, ihalelerin adrese teslim ticari bir oligarşiye dönüştüğü bir dönemi yaşıyoruz. Türkiye’de siyasetin bu eksenden çıkarılarak barış ve çoğulculuk eksenine oturtulması önde gelen bir amaç olmalıdır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; gerçekleri konuşmamız sizi rahatsız ediyor biliyoruz ama bizim üzerinde durduğumuz sorunlar kişisel sorunlarımız değil, her biri toplumsal sorunlar. Canınızı acıtsa bile dinlemek durumundasınız. Dinleyin ve tefekkür edin diyoruz. Bugün bizim söylediklerimizi artık sizin mahalledekiler de söylüyor ama duymak istemiyorsunuz. Telaşınız ve öfkeniz, tek adam rejimini

sürdürme imkânının daraldığını görmenizden ve toplumsal, siyasal muhalefetin moral ve öz güveninde yükseliş yaşıyor olmasındandır. Tek adam rejimi karşısında demokratik bir duruşu olan toplumsal ve siyasal muhalefetin başarısı, ancak ve ancak demokrasiyi yeniden kazanma yönünde olursa anlamlı bir sonuca ulaşacaktır. İktidarın demokratik meşruiyeti ortadan kaldıran bir çizgide inat ediyor oluşu, ele geçirdiği tüm devlet aygıtlarını ve kurumlarını kendi çıkarları için kullanmaktaki kararlı tutumu, evrensel demokrasi ve hukuk ilkeleri zemininde bir araya gelen toplumsal ve siyasal muhalefetin önemini de büyütmektedir. Tek adam rejiminin değiştirilip dönüştürülmesi ancak toplumsal adaleti esas alan, gerçek bir demokrasiyle mümkündür. Yani çoğulcu, hukukun üstünlüğüne dayanan, insan hak ve özgürlüklerini temel alan, vatandaşın haklarını ve demokratik katılımını esas alan, yerel yönetimler üzerindeki merkezî vesayeti kaldıran, yargı bağımsızlığı ve basın özgürlüğüyle demokrasiyi güçlendiren ve güvenceye alan bir demokratik cumhuriyet seçeneğinin ve hedefinin temayüz etmesi bugünün temel ihtiyacıdır.

Gerçek bir demokrasi için, katılımcı bir demokrasiye ihtiyaç vardır. Katılımcı demokrasinin öznesi ise halktır. Halk, beş yılda bir oy veren, ondan sonra siyaset sahnesinde olup bitenleri seyreden pasif bir seyirci olmaktan çıkarılarak siyasetin ana aktörü olmalıdır. Barışa, demokrasiye, adalete kanal açılmalıdır.

Kanal deyince aklınıza Kanal İstanbul gelmesin; sözünü ettiğim kanal, İstanbul halkının 31 Mart ve 23 Haziranda açtığı kanaldır, demokrasi ve adalet kanalıdır. Bunun unsurlarına 9 maddede kısaca değinmek istiyorum.

Birincisi: Ekonomik krizin aşılması için iktisadi adalete ve barışa ihtiyaç vardır. Bugün bütün dünya, bütün kamuoyu araştırmaları da göstermektedir ki halkın 1'inci ve 2'nci sorunu hayat pahalılığı ve işsizliktir. İktidar kabul etmese de yaşanmakta olan ekonomik krizin aşılması en temel beklentidir. Ülkeyi ve halkı yoksullaştıran bu ekonomik krizden çıkış, iktidarın yaptığı gibi dar gelirliyle, ücretli çalışanlara, emekçilere, işçilere, esnafa, küçük üreticiye, çiftçiye yeni dolaylı vergilerle yüklenmekle ve sermayenin çıkarlarını eksen alan bir yerden olamaz. Yapılması gereken, üretimi artırıcı bir planlama ve toplumsal adaleti, adil bir bölüşümü sağlayacak düzenlemelerdir. Tek adam rejiminin ülke kaynaklarını kendi çıkarları için yağmalaması ve yayılmacı hayallerle gerçekleştirilen silahlanma ve savaş harcamaları, askerî-sınai kompleks üzerinde geliştirilmeye çalışılan ekonomi karşısında toplumsal barış politikaları çıkış yoludur.

İkincisi: Yeni Osmanlıcı anlayıştan vazgeçilmelidir. İktidarın Suriye'ye ve Libya'ya askerî müdahalesi ve Doğu Akdeniz'deki maceracı politikalar, yayılmacı bir dış politikanın unsurlarıdır ve Türkiye'yi ağır bir mülteci sorunuyla, uluslararası gerilimlerle, ağır silahlanma ve savaş harcamalarıyla yüz yüze bırakmaktadır. Bu politikalar "Emevi Camisi'nde namaz kılacağız." anlayışı, "stratejik derinlik" zirvalığının tarihsel sığınağa dönüşmüş olması, "Komşularımızla sıfır sorun." derken sıfır komşuya varılmış olması, komşularımızda yaşanan felaketlerden nemalanma anlayışı ülke için büyük sorunlar yaratmaktadır. İktidar, dış politika için "Artık, oyun kuran bir Türkiye var." diyor. Doğrusu şudur: Oyun kuran değil, kurduğu oyuna kendisi düşen, içinden çıkamayan ve küresel güçlerin kurduğu oyunların uygulayıcısı durumuna gelmiş bir Türkiye vardır. İktidar, asıl oyunu bu ülkenin yurttaşlarına kurmaktadır. Yanlış dış politikanın yarattığı ağır maliyeti karşılayabilmek için zamlarla, vergilerle, seçmen iradesinin gasbıyla, halkın vergilerini yandaşlara peşkeş çekmeyle, doğayı tahrip etmekle asıl bu ülkenin yurttaşlarına karşı oyun kuruyorsunuz. Yurtta ve cihanda savaş, yurtta ve cihanda kutuplaşma, yurtta ve cihanda gerginlik anlayışı bir an önce terk edilmelidir.

Türkiye, bölgesindeki komşularına ancak güçlü bir demokrasi ve ekonomiyle örnek olabilir. Güçlü ve sağlıklı ilişkilerin temeli budur ve bu olmalıdır, askerî güç ve tehdit politikaları değil. Güçlü demokrasi, evrensel demokrasi ve hukuk ilkelerine sahip çıkmakla olur. Avrupa'yla güçlü, istikrarlı ve sağlıklı ilişkiler demokrasinin güçlenmesini sağlayabilir.

Üçüncüsü: Kürt sorununun çözümü için eşit ve özgür yurttaşlık, güçlü yerel demokrasi temelinde adım atılmalıdır. Kültürü, ana dili, varlığı yok sayılan, inkâr edilen, asimilasyona tabi tutulan Kürt halkı, yüz yıllık bir mücadeleyle kendisine bir yer açmaktadır, “Buradayım.” demektir, “Biz varız.” demektir, “Eşit koşullarda, demokratik bir ortamda birlikte yaşayalım.” demektir, “Varlığımı ve kültürümü yok saymadan, üstünlük taslamadan ortak bir geleceği ortak vatanda kuralım.” demektir. Bu, kendisine, büyük bedeller ödeyerek açtığı yeri yok etmeye, kapatmaya çalışan zihniyete ve yapılara karşı da direneceğini göstermektedir. “Milyonlarca Kürt yurttaşın hakkını, hukukunu, varlığını, iradesini, ana dilini çiğnemeye, gasbetimeye hakkınız yok.” demektir. Bu tutum ve çağrı çok açıktır. Bu aynı zamanda bir eşitlik ve demokrasi teklifidir.

Kürt sorunu görmezden gelinerek Türkiye’nin yönetilmesi de kalkınması da demokratikleşmesi de mümkün değildir. Cumhuriyet tarihinin de gösterdiği gibi, bastırma yöntemleri sorunu ortadan kaldırmamakta, aksine, tüm ülkeyi ve ilişkileri çürütmekte ve bölmektedir. Evrensel hukukun gereği olarak, Kürt sorununun müzakereler yoluyla; kültür, ana dil ve kimliğin saygı görmesi, eşit yurttaşlık ve yerel demokrasinin güçlendirilmesi temelinde çözüm adımlarının atılması hem mümkün hem de zorundadır.

Bu amaçla, bu Parlamento’ya ve Parlamento’daki partilere çağrımız ve teklifimiz açıktır. Gelin, bu tarihsel sorunun çözümü doğrultusunda adımlar atabilmek için bütün partilerin eşit olarak katılacağı bir komisyon kuralım; birlikte tartışalım, müzakere edelim, hangi adımların atılacağına dair konuşalım, toplumsal barış ve toplumsal uzlaşma için adım atalım, Meclis çatısı altında demokratik bir cumhuriyetin inşası için çalışmalar yapalım. Çağrımızın değerlendirilmesini ve bu Meclisin inisiyatif almasını kaçınılmaz tarihsel bir sorumluluk olarak gördüğümüzü bir kez daha vurgulayalım. Konuşmak, müzakere etmek, diyalogu geliştirmek bir çıkış yoludur. Konuşarak çözemeyeceğimiz bir sorununuz yoktur ve olmamalıdır.

Barış içinde yaşama hakkı temel bir insan hakkıdır. Barış, tüm insan haklarının gerçekleşmesinin ön koşuludur. Barışın ve barışmanın sağlanmadığı bir toplumda ve ülkede, başta yaşam hakkı olmak üzere hiçbir insan hakkı güvence altında değildir. Barış, toplum içinde diyaloga, karşılıklı anlayışa, müzakereye dayanan bir kültürdür aynı zamanda. Türkiye’de, çatışma kültürüne son vererek barış kültürünü yeşertecek, savaş politikalarını sona erdirecek, toplumsal uzlaşmayı sağlayacak bir ortama ihtiyaç vardır. Yurttaşların devletten barışın sağlanmasını talep etme hakkı vardır ve biz bu hakkı kullanmakta kararlıyız. Barış, aynı zamanda, savaş ve çatışma nedenlerinin de ortadan kalkması demektir. Birlikte yaşam iradesini güçlendirecek demokratik ve adil bir düzenin kurulması ancak eşitler arasında ve özgür bir diyalogla olur.

Dördüncüsü: Çoğulculuk, demokrasiyi yok eden çoğunlukçuluğun panzehridir. Çoğulculuk ilkesi, demokrasinin en temel unsurudur. Çoğulculuk, farklı kimlik ve kültürlerin tanınması, kamusal alanda farklılıklara yer açılması ve bireylerin farklılıklarıyla birlikte eşit olarak yaşayabilmesi olanağını sağlar. Çoğulcu bir toplumdaki eşitlik anlayışı farklılıkları görmezlikten gelen değil, farklılıkları kabul eden bir eşitlik anlayışıdır. Farklılıkların tanınması ve anayasal güvence altına alınması gerekir. Birlik, bütün farklı kimlikleri asimile eden tek bir kimlikle sağlanamaz. Farklı kimliklere saygı gösterilmesi gönüllü birliği sağlar ve güçlendirir. Farklı kimliklere sahip toplumların birlikte yaşaması, aralarında güçlü iletişim sağlanmasıyla mümkün hâle gelir. İletişimin amacı, birbirini zorla değiştirmek değil, birbirini tanımak ve kabul etmektir. Yürütmeyi dengelemek için katılımcılık, demokratik bir toplum için vazgeçilmezdir. Bizler katılımcılık derken sizler kayyum diyorsunuz. Yerel idareyi ve seçmen iradesini çiğniyorsunuz. Katılımcı bir demokrasinin gerçekleşmesi için Türkiye’de bir ademimerkeziyetçilik reformuna gidilmesine, merkez-yerel ilişkisinin yeniden tanımlanmasına ihtiyaç vardır. Bizler “Hizmet, yerindelik ilkesi uyarınca daha etkin bir biçimde verilmeli, halk karar alma sürecine katılmalı.” derken siz merkezden vali ve kaymakamları kayyum olarak atıyorsunuz.

Merkezin baskıcı vesayetini artırıyorsunuz. Kayyum, başkasına ait bir işi görmek için tayin edilen kimsedir. Yani iradeye el koyan, ipotek koyan, gasbeden bir anlayıştır. Kayyum atadığımız yerlerde Kürt halkının iradesi yok sayılmaktadır. Belediye binalarına el koyabiliyorsunuz evet; halkın kaynaklarını talan edebilirsiniz evet; ihale şampiyonları yaratabilirsiniz evet; yetimin, yoksulun hakkını çereze, kadayıfa, teşpihe, hediyelere verebilirsiniz evet ama asla kalıcı olamazsınız, asla bir halkın iradesine el koymayı başaramazsınız. (HDP sıralarından alkışlar) Bu tutumla Kürt halkının gönlüne giremeyecek, Kürt halkının onayını alamayacaksınız, bu çok net. Güçlü yerel demokrasi üzerinde yükselen güçlü parlamenter sistem yürütme gücünün paylaşılmasına yol açar, sizin yarattığımız sistemde ne yazık ki böyle bir olanak yoktur.

Beşincisi: Demokrasinin vazgeçilmez ilkesi din ve vicdan özgürlüğü ve laikliğin güçlendirilmesidir. Yurttaşların farklı inançlarından dolayı ayrımcılık yaşamaması, kendilerini güven ve huzur içinde hissetmemeleri ciddi bir toplumsal sorundur. Alevi toplumu da Hristiyanlar da son derece kaygılıdır ve haklıdır. Devlet, tüm inançsal kimlikler karşısında eşit mesafede durarak eşitliği sağlayarak farklı inanç ve kültürlerle, anayasal güvencenin uygulayıcısı olmalıdır. İnançlardan birine özel destekler sunmak -ki bugün Diyanetin durumu budur- inanç özgürlüğünün güvencesini ortadan kaldırır. Türkiye'nin inançlar ve halklar çeşitliliği, iktidar politikaları sebebiyle aşınmakta ve halklar arasında ayrışma yaşanmaktadır. Toplumsal barışın sağlanabilmesi için ilk elden atılması gereken adım inanç, ibadet, dil ve kültür alanlarında eşitliğin ve özgürlüğün sağlanmasıdır. Bu kapsamda, tüm inanç merkezleri gecikmeden yasal statüye kavuşturulmalıdır.

Altıncısı: Kadına yönelik ayrımcılık ve şiddet son bulmalıdır. Toplumsal cinsiyete yönelik ayrımcılık ortadan kaldırılmalı, toplumsal cinsiyet eşitliği her alanda sağlanmalıdır yani kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalıdır. Kadına yönelik şiddetin son bulması için Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu İstanbul Sözleşmesi'yle ilgili yükümlülükler yerine getirilmelidir.

Eş başkanlığa ve eşit temsiliyete ideolojik karşıt yaklaşım, kadınlar üzerinde erkek egemenliğinin devam edebilmesi için kullanılmaktadır. Eş başkanlık sistemi, toplumun yarısını oluşturan kadınların eşit temsili demektir. Kotalarla değil, eşit temsille kadınlar kendi sorunlarına sahip çıkabilir ve erkeklerin egemenlik kurmasını engelleyebilir.

Yedincisi; Hukuk devleti yeniden yapılandırılmalı, yargı tarafsızlığı ve bağımsızlığı sağlanmalıdır. Adalet inancını sarsıldığı ve toplumda adalet güveninin inanılmaz azaldığı günümüz Türkiye'sinde adil yargılanma ve savunma hakkının sağlanması son derece acil bir ihtiyaçtır.

Adaletin temeli olan hukuk Türkiye'de her zaman sorunluymuştu. Ancak askerî müdahaleler ve nihayet tek adam rejimi hukuku tümüyle işlevsizleştirdi. Yargı tümüyle bağımlı, taraflı ve siyasi bir hâle geldi. Evrensel hukukla bağlarını kopardı. Hukukun üstünlüğü yerini üstünlerin hukukuna bıraktı.

Bakın “paralel yapı” diye adlandırdığımız dönemde yaşanan hukuk skandalları sonucunda 10 bin gözaltı ve tutuklu vardı. Sona erdirildiği söylenen bu dönemde, yaklaşık 5 bin hâkim ve savcının görevden ihraç edildiği son dört yıllık dönemde yine yaklaşık 10-15 bin arası partimiz gözaltına alındı ve yaklaşık 10 bine yakını tutuklandı. Paralel yapıyı kuranların usulleri kalıcı oldu, hazin olan bir durum budur esas itibarıyla. “Eğer bir ülkede adalet yozlaşır o memleketin dibi oyulmuş demektir. Adaleti çökmüş bir milleti hiç kimse kurtaramaz.” der Yaşar Kemal.

Attığımız adımlarla yargı, yasama ve yürütme işlemlerini denetleyebilecek bir kurum olmaktan çıktı. Adalet dağıtmak için yargı tarafsız ve bağımsız olmalı, Hâkimler ve Savcılar Kurulunun yapısı değişmeli, siyasi iktidarın baskı ve yönlendirmelerine karşı güvenceye kavuşturulmalı, atamalarda sadece liyakat ölçüt olmalıdır.

Sekizincisi: Yönetim biçiminin demokratik ve parlamenter bir hâle getirilmesi şarttır. Demokrasi, iktidarın, yasama ve yargı gibi farklı kuvvetlerin tek elde ve kişide toplanması kesinlikle değildir. Mutlak iktidarıcı, tüm iktidarı tek elde toplayan ve denetlenmeyi imkânsız kılan, denge denetleme mekanizmalarını işlevsiz kılan mevcut ucube sistem Türkiye'nin sorunlarını artırmaktadır. Halkın özgürce bilgilene, kısıtlanmadan seçme, seçilme ve iktidarı denetleyebilme hakkının her türden vesayet kurumundan kurtarılmasının sağlanması gerekir. Güç yoğunlaşmasını önlemek, gücün paylaşılmasını sağlamak çoğulcu demokrasi için elzemdir. Toplumsal uzlaşmayı sağlayacak bir tutum ancak böyle gelişebilir. Parlamenter demokrasinin yerinden yönetim ilkesiyle güçlendirilmesi bugünün ihtiyacıdır.

Değerli vekiller, geniş tabanlı bir toplumsal sözleşme yapılmalıdır. Tüm bu temel sorunların çözümü, tek adam rejimi inşası sürecinde daha da ağırlaşmış olan Anayasa sorunuyla doğrudan bağlıdır. Türkiye'nin, hukukun üstünlüğüne dayalı, katılımcı ve çoğulcu parlamenter demokrasiyi, kuvvetler ayrılığını, denge ve denetleme mekanizmalarını, demokratik yerel yönetimleri güvenceye alacak bir anayasaya ihtiyacı vardır. Yeni bir demokrasi projesinin aracı, yeni bir anayasadır. Yeni bir anayasa yapılmadan bir demokratik Türkiye'yi hayata geçirmek olanaksızdır. Bunlar için ilk adımda bir toplumsal sözleşmeye ihtiyaç vardır. Bütün siyasi partilerin ve sivil toplumun katkısıyla tüm toplum kesimlerinin katılabileceği bir süreç, demokratikleşmenin önünü açacaktır. Yeni bir anayasa öncesinde, bir geçiş dönemi için bir ilkeler bildirisi üzerinde uzlaşma sağlanması önemlidir. Yeni anayasa, herkesin farklı kimliği, kültürü, ana diliyle eşit yurttaşlık haklarına kavuşacağı; eğitim, sağlık ve iş güvenliğine sahip olduğu; devletin herkesin inancına ve yaşam tarzına, siyasi düşüncesine karşı tarafsız ve saygılı olduğu; kadına yönelik şiddetin son bulduğu; tarihî ve doğal varlıkların, diğer canlıların yaşam alanlarının ve kentlerin korunduğu bir yaşamı; hukukun üstünlüğünü, evrensel hukuku ve sosyal devleti güvenceye almalıdır.

Bütün halklarımıza bir kez daha çağrı yapıyoruz: Bugünkü rejimin halklarımıza demokrasi, adalet, barış ve özgürlük getirmeyeceği kesindir. Demokratik siyaset, dayanışma, toplumsal ve siyasal muhalefetin birlikte hareket etmesi bu cendereden çıkışın yoludur. Emekten, demokrasiden, özgürlüklerden, adaletten, eşitlikten yana olan tüm kesimlere çağrımızdır: Hep beraber demokrasi ve adalet için mücadele edelim. Bu iktidarın siyasetinin ve uygulamalarının mağdur ettiği kesimler olarak çok kalabalığız ve bizler her geçen gün daha da güçleniyoruz. Çağrımız bu güçlenerek büyüyen bizleredir.

Emeği sömürülen işçiye, ürününün karşılığını alamayan çiftçiye, siftah bile yapmadan dükkânını kapatan esnafa; hiç durmadan eriyen asgari ücretle yaşam mücadelesi veren, borçlanmak zorunda kalan, kötü beslenmeye mecbur olan, işsizlik belasıyla boğuşan halklarımıza nefes aldirmek için; adil bir vergi sistemi ve israfları bitirerek oluşturacağımız kaynaklarla yoksulların gelirini artırmak için; iş cinayetlerine son vermek, işsizlik ve kayıt dışı çalışmayı önlemek, tüm güvencesiz çalışma biçimlerini kaldırmak için; savaşın, israfın ve yönetememenin yol açtığı ekonomik krizin ağır yükünün halklar üzerine yıkılmasını engellemek, ekmeğimizi adaletli bölüşmek için; erkek egemen zihniyetle hayatın her alanında mücadele etmek için; kadınların bedenine, söz ve yaşam hakkına sahip çıkabilmeleri için; eşit işe eşit ücret için; kadınların eşit temsiliyetini güvence altına almak, eş başkanlığı her yerde var etmek için; ev içindeki emeği görünür kılmak için; düşüncelerini özgürce ifade edebilen nesiller yaratabilmek için; gençlerin geleceğe daha güvenle ve umutla bakabilmeleri için; aktif düşünen, üreten, eleştiren ve topluma dair tasarımlı olan bir gençlik için; her bir çocuğun mutlu ve barış ortamı içinde yaşayabilmesi için; ana dilinde bilimsel ve insan haklarına dayalı bir eğitim sistemi için; çocuğa yönelik cinsel şiddet suçlarını önleyecek politikalar geliştirebilmek için; Kürt sorununda onurlu ve kalıcı barışı sağlamak, demokrasi ve diyaloga örülen bir toplumsal uzlaşma ve toplumsal barış yolu için; geçmişle yüzleşmek ve geleceği sağlam kurabilmek için; savaştan, işgalden ve şiddetten yana politikaları bitirmek için; demokratik, eşitlikçi ve özgürlükçü bir yönetim anlayışını geliştirmek ve uygulamak için; ezilen ve dışlanan tüm kimlik, inanç, kültür gruplarının ve cinsiyet kimliğinin üzerindeki baskıların bitmesi için;

ormanları, kıyıları, meraları, tarım arazilerini, sit alanlarını, doğal, kültürel ve tarihsel zenginliklerimizi korumak için; doğa hakkını savunmak ve kaynakları tahrip eden israf projelerini durdurmak için bu ülkenin bütün ezilenlerine, yok sayılanlarına, görmezden gelinenlerine, mağdurlarına ve mazlumlarına sesleniyoruz, bu çağrımız sizedir. Bu sistemin değişmesi için yan yana gelelim. İktidar zayıflamıştır ve gidicidir. Bizler ise öz güvenli ve moralliyiz. Halklarımızla her yerde, yan yana, omuz omuza olmakta ve demokratik siyaset mücadelemizi büyütmede; barış, adalet, özgürlük, eşitlik mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdürmekte kararlıyız. Bu şekilde de devam edeceğiz. Biz ne kadar güçlü ve birlikte olursak, hep birlikte mücadelemizi ortaklaştırırsak bu iktidar da o kadar hızlı değişecektir.

Hepinizi, bizleri izleyen halklarımız dâhil olmak üzere saygıyla selamlıyorum. Hepimizin yolu açık olsun diyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Turan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, konuşmacıların -2'siyle beraber söylüyorum-grubumuzu da ilzam ederek yapmış olduğu bazı ifadeler var. Onlara da ifade etmiştim, ona ilişkin cevap vermek istiyorum isterseniz.

BAŞKAN – Yerinizden açalım, olmaz mı? Daha rahat olursunuz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sataşma kürsüden geldi Sayın Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yerinden daha uzun oluyor, kürsüden verin Başkanım. Yerinden on dakika konuşuyor.

Takdir sizin tabii ki.

BAŞKAN – Yo, on dakika olmaz.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aha, saat dördü beş geçiyor.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan ile İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Engin Bey, hoş geldiniz.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

HDP'nin 2 konuşmacısını da yakinen takip etmeye çalıştım. Birkaç hususun altını çizmek isterim: Bir tanesi, ısrarla ve tekraren “Bütçe sarayda hazırlandı. Bu rejimin doğal sonucu bu.” gibi bir ifadeye bulundular. Oysa hepimiz biliyoruz ki parlamenter rejimde de, şu anki sistemde de bütçe hazırlama yetkisi yürütmenindir. Daha önce Bakanlar Kurulunun olduğu yürütme erki bunu yaparken bugün de Cumhurbaşkanlığı sisteminin gereği olarak, bu usule uygun olarak yapılmakta. Dolayısıyla çok yersiz bir yaklaşım diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, bir diğer mesele, yine arkadaşlar “Bütçede kadın yok.” ifadesini çok sık tekrar ettiler. Oysa, Kadının Güçlendirilmesi Strateji Belgemiz başta olmak üzere 81 ilde yapılan çalışmalar, kadın kooperatifçiliğinin önünün açılması, teşvikler, destekler gibi birçok alanda kadınlarımızla ilgili yapılan çalışmalar aslında bütçemizde var. Bu konunun da tekrar bir gözden geçirilmesinin faydalı olduğu kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Bütçemizde” değil, bütçe AK PARTİ bütçesi mi?

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen Sayın Turan.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, altmış dakikalık ithamın cevabı bir dakikayla olmaması lazımdı, kürsüden olması lazımdı.

BAŞKAN – Ama sizin sözcünüz konuşacak ya, orada da cevabın bir kısmı verilebilir.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, bir de “Tek adam rejiminin meşruiyeti yoktur.” gibi çok afaki bir ifade kullanıldı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Tek seçmen rejimi.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Bakınız, değerli arkadaşlar, bu ifadeyi kullanırken... Hepimiz bu Parlamente'nin birer mensubuyuz dolayısıyla aslında...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İtiraz ettik.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ali Şeker, siz CHP'lisiniz, HDP'li değilsiniz, bir durun Allah aşkına ya! HDP'ye cevap veriyorum, CHP'ye değil.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Biz de itiraz ettik bu sistemin yanlışları üzerine.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gönderme mi yaptın aklın sıra!

BAŞKAN – Sayın Turan, lütfen Genel Kurula hitap edin.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Değerli arkadaşlar, bir defa, tek adam rejimi değil, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi.

İkincisi, eğer bu sistem meşru değilse buradaki vekillik de meşru olmaz. Yürütme de, yasama da direkt halkın seçimiyle, iradesiyle göreve gelmiş iki erklerdir. O yüzden, yasama da meşrudur, yürütme de meşrudur. Bunu, böyle, sadece kendimizi ayırarak yürütmenin meşru olmadığını ifade etmenin akla ziyan bir yaklaşım olduğu kanaatindeyim Sayın Başkan.

Onun dışında, kayyumlarla ilgili meseleyi çok tartıştık bütçe boyunca fakat bugün tekrar gündem oldu. Bakınız, kayyum eleştirisi yapılabilir, buna anlayış göstermeye çalışıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tamam, bitti.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Fakat kayyum eleştirisi yaparken Kürt halkının iradesine el konduğu ifadesini doğru bulmuyoruz Sayın Başkan. O sandıklarda Kürt olmayanın da oyu var.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – İnsaf!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Siz sandıklara giderken “Sen Kürt müsün, sen Türk müsün?” tarzı bir ayırım yapmayız. Biz 82 milyonun eşit vatandaşlık hakkı olduğunu kabul ederiz. Dolayısıyla bu ifadenin doğru olmadığı kanaatindeyiz.

Ayrıca, yine “Kürt halkının iradesi” derken bu iradenin inkıraya uğramasını -güya- hukukun değil de AK PARTİ yargısının hayata geçirdiğini ifade ettiler.

Bakınız, Sayın Başkan, kayyumluk meselesi anayasal bir tedbirdir.

MEHMET RUŞTU TİRYAKİ (Batman) – Yanlış!

AYŞE SÜRÜCÜ (Şanlıurfa) – Hiç alakası yok!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Anayasa'da kayyum yok ya, ona dair düzenleme yok.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bir kimse durup dururken kayyum atanmasını talep etmez, istemez fakat dünyanın hiçbir tarafında hem demokrat hem terörist olunmaz! Hem demokrat eğilimli hem terörist eğilimli olunmaz! Hem halkın temsilcisi hem Kandil'in temsilcisi olunmaz! (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla, eğer böyle bir mesele varsa buna idarenin el koymasından daha doğal bir şey olamaz diye düşünüyorum.

Bakınız, elimde birkaç örnek var, eğer kürsü hakkı verseydiniz ifade edecektim ama bunlar belediye başkanlığı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Başkanım...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Son olarak, lütfen, Sayın Turan. Dördüncü dakikaya giriyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ben size dedim.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, bütçe bari böyle geçmesin.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, elimde sayısız dosya var, belediye başkanlığı makamıyla bağdaşmayacak birçok eylemin merkezi olmuşlar. Dolayısıyla, şehit yakınlarını işten çıkarmaktan tutun da teröristleri götürürken yakalanmaya kadar dünya kadar dosya var.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Hepsini yalan!

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Eğer böyle bir şey varsa idare buna el koyacaktır tabii ki. (HDP sıralarından gürültüler)

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Baklavalara, fıstıklara nereden, sen onlardan bahset?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Sayın Başkan, Kürtlerin veya Türklerin büyümesi veya küçülmesi diye bir mesele olmaz. Bin yıldan beri bu ülkede beraber yaşıyoruz. Dolayısıyla, Türkiye büyürse Kürt de büyüyecek Türk de büyüyecek. Bu ayrımcı dilin kimseye faydası olmadığı kanaatindeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kaldı ki PKK, bu topraklarda Kürtlerin hakkı için değil, Türkiye'nin büyümesini engellemek isteyen emperyal güçlerin bir maşası olarak kurulmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bütün partilerin, bütün temsilcilerin istisnasız “Dur.” demesini ve kınamasını bekleme hakkımız var diye düşünüyorum.

Kaldı ki son on yılda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - Son bir dakika Sayın Başkan.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkan, biz bu saçları değirmende ağartmadık!

BAŞKAN – Doğru. “On” dediniz ama daha var.

Yani tartışmaların toplamı bir gruba ait konuşma süresi kadar tutacak.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, bu başka bir konuşma oluyor ya!

BAŞKAN - Sayın Turan, lütfen tamamlayalım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, son on yılda Kürtler için yapılan, tüm Türkiye'mizin vatandaşları için yapılan birçok yatırım, birçok hizmet, birçok eşitlik açısından yapılan anayasal düzenleme herkesin malumudur. Kötü muameleye son vermektan tutun da Kürtçe televizyon diline kadar birçok alanda adım atılmıştır. Eğer, bu konuşmacının ayrımcı dili devam ederse hiç kimseye faydası olmadığı kanaatindeyiz.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Ya zaten konuşacaksınız. Grup sözcüsüne gerek kalmadı, saatlerce cevap veriyorsunuz.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) - “Kürtleri seviyorsanız yakalarından düşün.” diyoruz Sayın Başkan. Kürtleri seviyorsanız Diyarbakır Annelerinin yanında yer alın, oğullarını dağa çıkaran insanlara “Dur” demekte yardımcı olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu vesileyle, herkesi daha hassas bir dile davet ediyorum Sayın Başkanım. (HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir dakika, yavaş, yavaş, teker teker.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, sataşmadan söz istiyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, Ali Şeker...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Doğrudan ismi anılarak yapıldı.

BAŞKAN – Sayın Şeker, buyurun.

2.- İstanbul Milletvekili Ali Şeker’in, bütün yetkilerin tek adama verilmesi hâlinde ülkede istikrarın olmayacağını ve kimsenin gelip yatırım yapmayacağını söylediklerine, Barış Anneleri ile Diyarbakır Annelerinin yarıştırmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Sayın Başkan, başkanlık rejimine geçerken ne sıkıntılar yaşanacağını bir anlattık ve bu rejim değişikliğinin Türkiye’ye ne kadar büyük sıkıntılar yaşattığını herkes biliyor; rekor işsizlik, gençlerin iş bulamaması ve kaotik bir dönem. Bu kadar yüksek miktarda işsizliğin olduğu ve bu kadar iflasın olduğu bir dönemin habercisiydik, dedik ki: “Burada eğer tek adama bütün yetki verilirse bu ülkede istikrar olmaz, kimse gelip yatırım yapmaz.” Tek adam rejimi, tek adam olmakla kalmadı, tek seçmen olmaya çalıştı ve kayyumlar atadı.

Bugün sabah 10 yaşındaki çocuğun kafasına silah dayanarak işlem yapılmasından MHP’li, HDP’li, AKP’li, İYİ PARTİ’li herkesin de rahatsız olması gerekiyor. Bu konuda, eğer siz bir yanlış söylüyorsanız “CHP’li buna itiraz etmeyecek.” gibi bir söylemi kabul etmek mümkün değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Onun için diyoruz ki: Bu ülkede demokrasi olsun. Barış Anneleri ile Diyarbakır Annelerini yarıştırmayın. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Kurtulan...

3.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan’ın, kadını öldürmenin kahramanlık sayıldığı bir ülkede yaşandığına, kayyum atamalarının izah edilmediğine ve edilemeyeceğine, Anayasa ile Belediye Kanunu’nun çiğnendiğine ve artık demokrasiden, adaletten kaçılmaması gerektiğine ilişkin açıklaması

FATMA KURTULAN (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

“Bu bütçede kadının adı yok.” demiştik, bir kez daha söylüyoruz. Sizin lideriniz, daha doğrusu Cumhurbaşkanının “Kadın ve erkek eşitliğine ben zaten inanmıyorum.”undan başlayıp gelen bir baskı sarmalı tüm topluma yayılmış durumda. Konuşmamda da şunu söyledim: Artık kadını öldürmenin bir kahramanlık olarak sayıldığı bir ülkede yaşıyoruz. Artık kadınların -hepiniz bir düşünün, bunun üzerine gerçekten düşünmenizi rica ediyorum- öldürülme biçimindeki vahşet gitgide çok daha acımasız boyutlara ulaştı. Yani artık erkeklerin -özellikle vekili olduğum kentte 2 kadın cinayeti, Özgecan ve onun kuzeni olan Cemile’nin- öldürme biçimine, kemikle etin kemikten ayrılana kadar, makineden kıyma yapılana kadar -bunu gerçekten söylemek vicdanen insanı üzüyor ama- kadını öldürme biçimine bakarsanız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Hepimizi üzüyor Sayın Başkan bunlar.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Evet, insan olan herkes buna üzüyor. Bunlar, sizin politikalarınızın ürünüdür diyoruz.

BAŞKAN – Yeni tartışma konuları açmayalım lütfen.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Sizin buna karşı tedbir almamanızın sonucudur diyoruz. Bunu söyleyeyim.

Bakın, Şili’de başlayan, dünyanın her yerinde kadınların, yaptıkları dansla kadına yönelik şiddeti protestolarını saldırya uğratan tek sizsiniz, kadınları polise dövdürten sizsiniz arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

ARZU AYDIN (Bolu) – Çünkü bu ülkenin kadınları polisine sahip çıkıyormuş.

FATMA KURTULAN (Mersin) - Parmak sallamayın oradan hanımefendi, çıkın kürsüde konuşun. Parmak sallamayın, utanın biraz ya! Kadın olarak bu durumda bile sataşıyorsunuz ya, insan bunu kaldıramıyor gerçekten ya!

BAŞKAN – Lütfen, lütfen...

FATMA KURTULAN (Mersin) – Kadın olarak destekleyeceğinize, bundan utanacağınıza bir de bunları savunuyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Kurtulan, Genel Kurula hitap edelim.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Değerli arkadaşlar, diğeri, kayyumlarla ilgili... Bakın bir örnek verdim size, bu sabah Sur Belediye Başkanımız Filiz Buluttekin’in evi basıldı, eşiyile birlikte 10 yaşında... Bakın, Avrupa’da bir ev baskını olduğunda polis aşağıda, asansörde küçük çocukların evden çıkmasını bekler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Okula gidiyorsa, okula gitme saatine kadar polis bekler, ondan sonra... Yani çocukların gözünün önünde baskını yapmaz.

OYA ERONAT (Diyarbakır) – Çocuklar dağa gidiyor, dağa; çocukları dağa götürüyorsunuz.

BAŞKAN – Sayın Eronat, lütfen...

FATMA KURTULAN (Mersin) - Ama sizin polisiniz 10 yaşındaki çocuğun kafasına silah dayıyor.

Oya Eronat yine oradan konuşuyor.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Doğru söylüyor, yalan mı söylüyor? Doğru söylüyor tabii.

FATMA KURTULAN (Mersin) – 10 yaşındaki çocuğun ve Belediye Başkanının eşinin kafasına silah dayıyor. Bunun terörizmle ne alakası var, bir açıklar mısınız? Bunu ne yapacaksınız? Biraz sonra Süleyman Soylu’ya bağlanacaksınız, Süleyman Soylu’ya “Böyle bir şey oldu mu?” diyeceksiniz; telefon kayıtlarından bazı milletvekillerini arayacak “Böyle bir şey olmadı.” diyecek, bizim önümüze sunacaksınız.

Buradan şunu unutmayın: Bütçe görüşmeleri boyunca bunu söyledik, kayyumları izah edemiyorsunuz, edemeyeceksiniz zaten.

İSMAİL TAMER (Kayseri) - Çocuklara ne olduğunu en iyi bilen Oya Eronat, unutmayın bunu. Çocuğuna ne olduğunu siz de iyi bilirsiniz Oya Eronat’ın.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Çok iyi biliriz!

FATMA KURTULAN (Mersin) - Anayasa'yı çiğneyen, Belediye Yasası'nı çiğneyen bir durumdasınız. Yargılanacaksınız, bunun hesabını vereceksiniz; bunu unutmayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATMA KURTULAN (Mersin) – Son bir şey söyleyebilir miyim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

Tamamlayalım lütfen.

FATMA KURTULAN (Mersin) – Son olarak şunu söyleyeyim: “Diyarbakır Anneleri” dedikleri anneler... Diyarbakır'da öyle 38 anne değil, 13 ailedir, 3'ü Diyarbakır'dan, diğerleri, diğer illerden toplamadır. Sabahleyin polis servisi bunları alıyor, akşamları Polis Okulu'na götürüp konaklatıyorlar, akşam sabah getir götür işi yapıyor, öğlen yemekleri Emniyetten karşılanıyor -belki kayyum getiriyor, bilemiyoruz- hatta orada yevmiye veriliyor. PKK'nin kaçırdığı askerin annesinin yevmiyesi ile dağa gidenin annesinin yevmiyesi farklıdır. Olay da çıktı, aralarında kavga da oldu, bunu biliyorsunuz. Hatta o sırada kapımızda otururken bir annenin çocuğu, evladı dağda çatışmada öldürüldü ve o anne çocuğunun taziyesinde kurmak için yine çadır bulamadı. İşte sizin annelere biçtiğiniz rol budur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA KURTULAN (Mersin) – O mesele, Diyarbakır'da binamızın önüne sizin bakanların da boynunu bükerek gidip oturduğu, “merdivenlerinize kaç bakanımızın da oturduğu” dediğiniz olay bundan ibarettir. Bütün bu politikalarınız sonuç vermeyecek arkadaşlar. Burada mesajlarımızda da söylediğimiz gibi -biraz kulak verin- artık demokrasiden, adaletten kaçmanın vakti değil.

Teşekkürler. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Arkadaşlar birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.16

İKİNCİ OTURUM**Açılma Saati: 16.26****BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP****KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), İsmail OK (Balıkesir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 39’uncu Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)****A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Şimdi, söz sırası Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın İlhan Kesici’ye aittir.

Buyurun Sayın Kesici. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakikadır.

CHP GRUBU ADINA İLHAN KESİCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, görüşlerimizi arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Yüce heyetinizi en yüksek saygılarımla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, 2020 yılı bütçesinin yüce devletimize ve aziz milletimize hayırlar ve güzellikler getirmesini temenni ediyorum.

Sayın milletvekilleri, 2020 yılı bütçesi Adalet ve Kalkınma Partisi’nin, AK PARTİ’nin 18’inci bütçesi. Bu, aynı zamanda, on yedi yıl kesintisiz ve tek başına bir AK PARTİ Hükûmeti var demek. Bu, Türk siyasi tarihi bakımından tek örnektir, bundan daha başka bir örnek yoktur. On yedi yıl, on sekiz yıl kesintisiz ve tek başına iktidar olmayı olağanüstü bir siyasi başarı olarak da görüyorum ben.

Şimdi, siyasi başarının yanında, acaba, bu on yedi yılda bir de ekonomik başarı var mıdır; bu siyasi başarı beraberinde bir ekonomik başarı getirmiş midir, onu arz etmeye çalışacağım.

Bu işleri bilenler bakımından bunun birkaç tane kriteri var. Birincisi -daha çok benim bir numaraya aldığım kriter- büyüme hızlarıdır. Ekonomi bu zaman dilimi içerisinde yıllık ortalama ne

kadar büyümüştür? 2003-2019 yılları arasında, on yedi yılda ekonominin büyüme hızı, şimdiki, son millî gelir değişikliğiyle birlikte yüzde 5,3 oldu. Bundan bir evvelki seri yani iki sene önceki seri itibarıyla bakarsak, bu rakam yüzde 4,7 idi. Buna mukabil, ben çok partili rejime geçtiğimiz tarihi esas alıyorum, 1946'dan 2002 yılına kadar yani AK PARTİ iktidara gelmeden önceki elli yedi yıl içerisinde, yıllık ortalama büyüme hızı bir evvelki seriye göre 5,1 idi. Yani AK PARTİ, aynı seriyle mukayese edildiği zaman, ondan daha yüksek bir ekonomik performans sergilemişti ama şimdiki seride ikisi de eşitlenmiş oldu. Öyle görülüyor ki eğer bir millî gelir serisi daha yenilenmiş olursa, değiştirilmiş olursa, Allahualemler, belki AK PARTİ'ninki eski dönemi geçmiş olabilir. Bunu bir münasebetle, arkadaşlarımızın kayıtlarında olsun diye de arz etmiş bulundum.

Şimdi, bir dönemler, özellikle 2007 ve 2008 yıllarında “büyük ekonomik efsane” olarak adlandırılan birkaç kriter vardı, onların başında da kişi başına düşen millî gelir vardı. Yani o sıralarda deniliyorduk ki: “Kişi başına düşen millî geliri 3 katına çıkardık, millî gelir büyümesini de 3 katına çıkardık.” Bu söylem 2006'nın ortalarında, 2007'de başladı, neredeyse 2014 yılına kadar devam eder oldu ama son sıralarda tedavülde kalktı, artık böyle bir söylemle karşılaşmıyoruz. Bunun sebebi şudur: Bu millî gelir seviyeleri, kişi başına düşen millî gelir rakamları vesaire iki rakamla ifade edilir; bir, cari fiyatlar dediğimiz fiyatlardır. Kafanızı çok meşgul etmek istemiyorum ama bunu söylemezsek olmayacak, onun için söylüyorum. Cari fiyatlar o günün fiyatlarıdır, amenna. Ama dönemleri ve birbiriyle mukayeseleri filan yapılacak ise artık cari fiyatlar bir rafa kaldırılır, adına “sabit fiyatlar” dediğimiz fiyatlarla çalışılır. Bu, 2007'deki “Millî geliri 3'e katladık.” lafı şuradan kaynaklanıyordu: 2002 yılında kişi başına düşen millî gelir -o zamanki seri itibarıyla söylüyorum bunu- 3.492 dolardır, 2007 yılında bu 9.247 dolar. Yani buna bakanlar, bilmeyenler... Şimdi, daha doğrusu, devlet katında kullanan arkadaşlarımız da oldu bunu. Bu arkadaşlarımız bazen bakan oldular, bazen ekonomik işlerden sorumlu Başbakan Yardımcısı oldular, bazen diğer bakanlar oldu; Ekonomi Bakanlığının dışındaki bakanlar da bunu kullandılar. Başka yani bu ekonomi literatürüne yeteri kadar hâkim olmayan, vâkıf olmayan arkadaşlar kullanırsa amenna. Yani 3 ile 9'u gördü; 2007'nin, 2002'nin başında 3'lü bir rakam, 3 binli bir rakam, 2007'de de 9'lu bir rakam “Evet, güzel, bunu 3 katına çıkardık.” diyebilir. Ama bilen insanlar, bilmesi icap eden insanlar bu işi böyle kullanırlarsa bu, çok ayıp bir şeydir, başışlamanızı dileyerek söylüyorum. Kendisini herhâlde kandırıyor değildir ama milletimizi, devletimizi, icap ediyorsa dünyayı belki böyle kandırma amaçlı olmuş olur, iyi bir şey değildir. Zaten şimdi bu 3 katına çıkmış olan millî gelir çıkmış olsaydı yani nerede olmuş olurdu? “Yani su vardı, su ne oldu? İnek içti. İnek ne oldu? Dağa kaçtı. Dağ ne oldu? Yandı, bitti, kül oldu.” değil mi? Böyle 3 katına çıkmış olan bir millî gelir, ortadan tebahhur edecek, buharlanacak bir hadise değildir. Hâlbuki sabit fiyatlarla bakıldığı zaman olan şudur: 2002 ile 2007 arasındaki kişi başına düşen millî gelir artışı yüzde 31'dir. Yani biri, 3 kat dediğiniz zaman yüzde 300 eder, öbürü normal, düzgün bir hesapla baktığımız zaman yüzde 31 eder. Yani bunun aslını, esasını böyle görelim. Ama 2019'a kadar olanına bakalım, yine bu sefer cari fiyatı kullanmaya gerek yok; normal, sabit fiyatlarla 2002 ile 2019 arasında geçen on yedi yıl zarfında normal şartlarda kişi başına düşen millî gelir artışı yüzde 90'dır yani 1 katı olmamıştır. Yani 100, 200 olmamıştır ancak yüzde 90 artmıştır; 0,90. Bu performansı ben millî gelir büyümesi, kişi başına düşen millî gelir büyümesi olarak kuvvetli bir performans olarak görmüyorum, zayıf bir performans olarak görüyorum. Kaldı ki bunun, bu rakamların bir de hangi bedelle elde edildiğine de zaten ayrıca bakacağız.

Değerli milletvekilleri, şimdi, tam bu hesaba uygun, Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımızı da aslında bu hesap dolayısıyla tenzih etmek istiyorum. Ama Sayın Cumhurbaşkanlığı Yardımcımız, devletimizin 2 numaralı makamıdır; Genel Kurula yaptığı bütçe sunuş konuşması var, bu konuşmanın 41'inci sayfası var -ilgili arkadaşlarımızın elinde varsa bakabilirler- o 41'inci sayfada şunu diyor: “Aile yardımları dâhil en düşük memur maaşı 2002'nin sonunda, Aralık 2002'de -bir rakam- 392 Türk lirasıydı. Biz bunu on yedi senede, 2019 Ekim ayı itibarıyla 3.707 Türk lirasına çıkardık, -makul- Artış yüzde 846'dır.”

İşin yanlış olan yeri burasıdır. Yani bu ikisi de biraz önce arz ettiğim gibi cari rakamlardır, birbiriyile mukayese edilebilir rakamlar değildir. En azından burada kale alınması, dikkate alınması lazım gelen rakam, enflasyondur. Hâlbuki enflasyon sıfır gelmiş olsa bu iki rakamı beraber mukayese edebiliriz yani onu ona böldüğümüz zaman bu rakam çıkabilir. Bu sene beklediğimiz enflasyon yüzde 12 civarındadır, geçen sene 20 küsur idi ama bu on yedi yılın ortalaması yüzde 11,1. Hiç olmazsa bu 392 rakamını -arkadaşlarımızın elinde cep telefonları var- 2009'a kadar yürütürlerse enflasyon miktarıyla, bu rakam 2.311 Türk lirası eder. Demek ki 2.311 Türk lirasıyla teslim aldık, şimdi 3.700 lira oldu; bunu buna bölersek çıkan rakam yüzde 60'tır yani yüzde 846'lık bir artış hiçbir hâl ve şartta söz konusu olamaz. Zaten yüzde 846, yüzde 900 demek, on yedi senede her yıl ortalama yüzde 50'lik bir artışa denk düşer ki hepimizin bayram etmesi lazım, hepimizin alkışlanması lazım, davul zurna çalmamız lazım.

Bunun birazcık daha sofistike hesaplama hâli şudur: Yıllık ortalama -bu aile yardımları dâhil- en düşük memur maaşındaki artış yüzde 2,8 eder yani düzgün bir hesap yaparsak yüzde 2,8'lik bir memur maaş artışı olmuş; bu, çok iftihar edilecek bir şey değil. Yani bunu bir tespit olarak böyle söylemek doğrudur "Birazcık daha artırsak daha iyi olabilir." denilebilir ama bununla böyle "Yüzde 846'lık bir artış yaptık." filan tarzında... Bir şey iyi gitmiyor, bu hesap yanlış bir hesap.

Biraz önce Osman Bak Bey söyledi -aziz dostumuz o, bizim NATO Parlamenter Asamblesinin de Başkanı- onun ricası üstüne söylüyorum. Daha önce ben bu tür hesaplarla ilgili bir Erzurum ağzı söylemişim, o arzuyuumumi üstüne arz etmek istiyorum tekrar. Bu bizde de yine var: Etekraruahsen, tekrar iyidir; velev kane yüz seksen, velev ki yüz seksen kere de tekrar olsa iyidir. Bu bakımdan iyi.

Erzurumlu esnaf, tabii, bizim esnaf. Tüccar para kazandığı zaman gözünü hacca diker, hacca gitmeye diker, Erzurumlu da bu dert içerisinde. Muhasebecisi işte hesap kitap yaptı -biraz önce yüzde 846'lık artışa benzeyen bir hesap getirmişler önüne- baktı, çok hoşuna gitti, dedi: "Hesaba bakirem, hac lazım olmuş, tamam." Bir de şimdi, benim gibi bir adam gelmiş olsun. "Efendim, ya bu işin aslı, esası böyle değil, şöyledir." O zaman dedi: "Cüzdana bakirem, zekete muhtaç." Cüzdana baktı, zekâta muhtaç. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi bu hesaplar, biraz böyle hesaplar.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ama Erzurumlu hacca gitti, sıkıntı yok!

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Elbette, Allah kabul etsin, Allah gitmeyenlere de nasibi müyesser eylesin.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bu yanlış ekonomi politığın, politikanın yanlışlığının belkemiği, adına "düşük kur, yüksek faiz" dediğimiz hadisedir. Bir ara çok konuşuluyordu, şimdi yine o da çok konuşulmaz oldu her ne hikmetse. "Düşük kur, yüksek faiz" bunun arkasından gelen şeyin adı "sıcak para" yani göreceğimiz şimdi, iligimizi kemiğimizi emmiş olan -on yedi sene içerisinde- bu, hadisenin aslı esası bu.

Şimdi somut bir örnek vereyim. Bu vereceğim örnekte, Merkez Bankasının Emeklilik Fonu da var bunun içerisinde, ben onu basite indirgeyerek anlatacağım -Merkez Bankası kayıtlarında da bulunabilir, Hazine Müsteşarlığı kayıtlarında da bulunabilir vesaire- o da şu: AK PARTİ iktidarı ekonomi yönetimi bütün dünyayla temaslarında, anlatımlarında demiş olmalı ki: "Bizim kur politikamız bu olacak, faiz politikamız bu olacak." Adına "dünya finans çevreleri" denilen çevreler -bunun da nereler olduğunu çok bilmiyorum, bugünlerde yine konuşulacaktır bu başka siyasi mahfiller itibarıyla- bunlar, AK PARTİ ekonomi yönetimine inandılar, büyük paralarla geldiler, büyük fonlarla geldiler; mesela basit örneği 100 dolarlık bir fonla. Ben 100 dolar diyeyim, siz onu 100 milyon dolar olarak algılayın. Zaten mesela o kayıtlarda 100 milyon dolarlık bir Emeklilik Fonu var A ülkesininin. 100 dolarla geldi -2003 yılının ortalama kuru 1,49; bu 1,5 liraya yakın, ben 1,4 olarak alayım, AK PARTİ'ye biraz daha torpil yapmış olayım- bozdurdu, 140 Türk lirası. Faiz nispeti hem hazine tahvilleri itibarıyla hem banka mevduat faizleri itibarıyla yüzde 20'nin üstünde, biraz indiriyorum, yüzde 18 yaptım bir başka sebep dolayısıyla;

yüzde 18'den hazine tahvilleri veya mevduat faizi olarak koydum, mevduat getirisi olarak. 2008 yılı ortasına kadar geldi, 2008 yılı ortasında bu 140 liranın bu faizlerle ulaştığı nokta 320 Türk lirası; iyi para. Bunu dolara böldü, o zamanki dolar fiyatı, kur 1,3 TL idi; 1,3'e böldü, elde ettiği rakam 246 dolar. Başına dönelim lafın, 100 dolarla geldi, bir şeyler yaptı, çıkıp gidecek, 246 dolar oldu. Değerli milletvekilleri, aziz milletvekilleri; bu, dolar üstünden ortalama yüzde 20'lik bir getiri yapar. Dünyada, Allahuallem, başka dünyalar varsa o dünyalarda da 2002'ler, 2003'ler, 2007'ler civarında böyle bir faiz getirisi yoktur. Bunu uzatın, daha sonra, ben uzatacağım zaten; işte, Türk ekonomisinin iliğini kemiğini emen, bizi hâlsiz hâlde bırakan, "tweet"lerle tehdit edilebilir ülke hâline getiren hadisenin aslı, esası budur.

Şimdi, benim aklımda bununla ilgili, rahmetli Maliye Bakanımız Kemal Unakıtan vardı, ona ait olarak kalmış şimdi söyleyeceğim söz. Ama Google'a baktım, eşleştiremedim, denkleşmedi laf. Eğer söyleyeceğim sözün aslı Kemal Unakıtan'a aitse laf onundur -fikrî mülkiyet haklarına saygı sadedinde söylüyorum bunu- eğer ona ait değil gibiyse mesela, şerefle ben kendi üstüme o lafı almak istiyorum. O şu, Unakıtan Bey ayrıldıktan sonra Maliye Bakanlığından dedi ki: "Yahu, bu yabancılar -sıcak parayı kastediyor, biraz önceki hesaba benzeyen bir hesap- meğer bizi iki kere öpüyorlarmış. Hem Türkiye'ye geliştire öpüyorlar hem Türkiye'den çıkışta öpüyorlar; bu nasıl iş anlayamadım." (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Olan budur.

Değerli milletvekilleri, o dönemler AK PARTİ ekonomi yönetimini yere göğe sığdırmayanlar, davullar zurnalar eşliğinde bayram edenler, aslında işte bu söylediğim düşük kur, yüksek faiz hesabıyla Türkiye'de iş yapmış olan insanlardır. Bunun sonucunda şöyle bir şey oldu, bu düşük kur dolayısıyla... (CHP sıralarından alkışlar) Dış ticaret bölümünde söylemem daha uygun olur.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Erzurumlu hacdan geldi İlhan Bey.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Evet.

Burada bir şey var, buradan bir dış ticaret bölümüne doğru geleyim. O notlarımız da karışmış, aklımızda kaldığı kadarıyla...

Bu, düşük kurun kendisini en çok hissettireceği yer dış ticaret rejimi ve dış ticaret, ithalat, ihracat ve diğer döviz getirici faaliyetler, döviz götürücü faaliyetler. İhracatımız ile ithalatımız var. Ekonomiyle ilgili 5-6 bakanımız varken mesela, tek bir ayın ihracatında küçük bir yüzde artış veya mevsimsel hâle göre bir ihracat artışı olduğu zaman bakan seviyesindeki arkadaşlarımız yeri göğü inletiyorlardı "İhracatta dünyanın 1'incisi olduk, Çin'i geçtik, Maçın'i geçtik." Mars'ta bir şey varsa mesela "Onu da geçtik." falan diye... Kars'ta bir laf var, bugünlerde de bu kaz muhabbeti vardır: "Kazın cücüğü güzün sayılır." diye. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Yani kaz, bahar da geldi, o zaman "Kazın kaç tane cücüğü var?" "Bu kadar." dersiniz ama süreç içerisinde bir kısmını yel alır, bir kısmını sel alır, bir kısmını tilki kapar, bir kısmını komşu bahçelerdeki çocuklar çalar. O yüzden, kazın cücüğü güzün sayılır. Yani "Bir aylık ihracatı böyle ettik, Çin'i geçtik. Öbür aylık ithalatı böyle ettik, Maçın'i geçtik." Yok. Güz ne zaman oldu? Güz, şimdi, bugün yani on yedi tam yıl AK PARTİ iktidarı. On yedi tam yılı tamamladık, güz geldi -zaten güz mevsimindeyiz- şimdi kazın cücüğünü sayalım.

İhracatımız ile ithalatımızın arasındaki fark 1 trilyon 50 milyar dolar. Ya, hafazanallah yani değil mi? Dış ticaret açığımız 1 trilyon 50 milyar dolar. Peki, ihracatımız ne kadarmış? 2 trilyon 100. İthalatımız ne kadarmış? 3 trilyon 100, aradaki fark 1 trilyon. Dış ticaret açığı, ihracatının tam yarısı kadar olan dünyada medeni tek bir tane ülke yoktur yani gayrimedenisi de yoktur da yani biz bir onu oradan alalım. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bir daha arz ediyorum -not karıştı, dolayısıyla Osman Bey'in yüzünden oldu o- on yedi yılda Türk ekonomisi 1 trilyon 50 milyar dolar dış ticaret açığı verdi. Bu açık, toplam ihracatımızın tam yarısıdır. Yani işte o kur düşüken yediğimiz hurmalar şimdi güz geldi -2019'un güzünde- yavaş yavaş tırmalaya çıkmaya başladı. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi,

bu dış ticaret açığının bizi getireceği yer, adına cari işlemler dediğimiz rakamdır. Bu cari işlemler yani mal ihracatı, ithalatının dışında döviz kazandırıcı faaliyetlerimiz var, döviz harcamalarımız var, onların tamamı da bu işin içine dâhil edildiğinde cari işlemler açığı ortaya çıktı; 575 milyar dolar. Bir daha arz ediyorum: 575 milyar dolar. Bu şu demek: Hiçbir şekilde bizim olmayan bir parayı harcamamız demek. 575 milyar doları, on yedi senede bizim olmayan bir parayı harcadık. Yani elin parasıyla düğün yapmış olduk değil mi, el parasıyla düğün yapıyoruz. Şimdi, bunu bize kara kaşımız, kara gözümüz nedeniyle yapmadılar, işte karşılığında borç verdiler. Şimdi, bu borca bakalım, bizi yavaş yavaş asıl konuya doğru getiriyor.

Türkiye'nin -elbette bütün dünyanın borcu var, harcı var, borç alır, yıllar itibarıyla alır, derler, toplar- 2002 yılında bir dış borcu var. Yani bu, Türkiye'nin 2002'de dış borcu demek, aynı zamanda şu demek: Cumhuriyet, 2002'de tam 80 yaşında bir rejimdir. Cumhuriyetin seksen senede toplam birikimli dış borcu yani 2002'de, Türkiye sathında, adına iktisadi kıymet diyebileceğimiz ne kadar kıymet var ise -fabrikalar, yollar, hanlar, hamamlar vesaire- bütün bunları elde edebilmek için yaptığımız toplam dış borç. Bu rakam 131 milyar dolar. Bunun -bir kısmı- 44'ü özel, 87'si kamu olmak üzere neticede 131 milyar dolarlık bir dış borcumuz var. Şimdi, bu rakamın bugünkü hâli 447 milyar dolar. Fark yani sadece on yedi yılda yapılan, rakam ne? 316 milyar dolar. Şimdi bir daha ben söyleyeyim: Seksen yılda Türkiye sathındaki bütün iktisadi kıymetlerin karşılığı mahiyetinde olan dış borç 131 milyar dolar, on yedi yıl içerisinde yapılmış olan dış borç 316 milyar dolar; bu çok fazla ve karşılığı yok. Buna ilaveten bir de şunu eklememiz lazımdır: 70 milyar dolar da özelleştirme yaptık. Bu ne demek? Ya başlangıçtaki 131'den düşmemiz lazım doğru düzgün bir mukayese yapabilmek için, oradan düşmezsek bu 316'ya eklememiz lazım. Biz 316'ya ekleyelim, bu daha hafifletir konuyu. Demek ki 131 milyar dolar dış borca eklenen rakamı söylüyorum, ulaştığı noktayı söylemiyorum: Eklenen, rakam 386 milyar dolar. Bu, iyi bir şey değil değerli arkadaşlar, değerli milletvekilleri. Bütün bunları da ben -yani daha sonra söyleyecektim ama burada da söyleyelim, ne olur ne olmaz, notlar yine karışabilir- sadece böyle bir geçmişin muhasebesini yapmak tarzında değil, o amaçla değil, üzerinde oturduğumuz zemin ne tür bir zemindir, bu zeminin üstünde artık ne tür hareket etmemiz lazım gelir, o amaçla arz ediyorum.

Şimdi, bu borçlar oldu, dış ticaret açığı oldu, cari işlemler açığı oldu, borçlar aldık, borçları ödedik, iyi, güzel; şimdi geldik bunun bedelini ödemeye; bedeli faiz. Dış borca on yedi yılda ödediğimiz faiz rakamı 173 milyar dolar, tekraren arz ediyorum, dış borca ödediğimiz faiz 173 milyar dolar. Bu çok, çoktan çok daha doğrusu yani. İşte, o başta hurma vesaire falan dediğimiz işlerin bizi getirdiği nokta bu.

Buradan bir de kamu sektörüne bakmak istiyorum, sadece kamuya, özel sektörü hiç dâhil etmemek üzere arz etmek istiyorum. O da şu: Bu süreç içerisinde, sadece kamunun dış ve iç borç ödemesi 460 milyar dolar. Bunun 80'i dış, 380'i iç olmak üzere 460 milyar dolar. Bu, çok olağanüstü bir rakam. Yani Türkiye tarihinin geçmişinde, evveliyatında, Selçuklu'sunda, Köktürk'ünde, hiçbirinde buna benzeyen bir şey bulabilmek söz konusu değil. İnşallah, bundan sonra da hiçbir hâl ve şartta bizim böyle bir ekonomi durumumuz olmaz. 463 milyar dolar, ya, 460...

Değerli arkadaşlar, biz bir Atatürk Barajı Projesi yaptık, iyi bir projedir, ben Devlet Planlama Teşkilatında uzmandan onun hazırlıklarında da bulundum. 1992 yılında açıldı Atatürk Barajı, açılışında da Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı olarak bulundum. Elbette dünya güzeli projelerimizden bir tanesi. Yirmi yedi sene geçti, Atatürk Barajı'na biz 4 milyar dolar verdik. Demek ki bu faizi 4 milyar dolara bölsük -bir gösterge için söylüyorum- 115 tane Atatürk Barajı yapar. Devletin ödediği faiz 115 tane Atatürk Barajı yapar. Elbette sıfırlama söz konusu olmaz. Allah sizi inandırсын, daha düzgün bir ekonomi yönetimi aynı sonuçlara ulaşacak tarzda çalışmış olsa bu 115 Atatürk Barajı'nın sayısı yani 460 milyar dolarlık rakam en az yarısına iner, bu da -115'in 50'si olsun- yani 50 tane Atatürk Barajı eder. Yani bir Atatürk Barajı şu demek arkadaşlar; ben hafızalarınızı da tazelemek sadedinde söyleyeyim:

Maliyeti 4 milyar dolar, arkasında biriktirdiği suyla her yıl 10 milyon dönüm arazi suluyor, 10 milyon dönüm; yirmi yedi yılda elde ettiğimiz elektrik enerjisi 250 milyar kilovatsaat, 250 milyar kilovatsaat. Bütün bunun karşılığında elde ettiğimiz rakam 25 milyar dolar yani 4 milyar dolar harcadık, yirmi yedi yılda 6 katı bir rakamı bize getiri olarak getirdi. Proje dediğiniz budur, değil mi? Şimdi, bu on yedi yılda, Allah rızası için bir tane böyle bir şey göstermek mümkün mü? Değil. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu faiz işinin farkına Sayın Cumhurbaşkanımızın 2015 yılı seçimlerinden önce uyandığı kanaatindeyim ben çünkü 2015 seçimlerinden önce, Merkez Bankası Başkanı, ekonomik işlerden sorumlu Başbakan Yardımcımız, muhtemelen Maliye Bakanımızdan, onlardan müteşekkil bir heyetten köşkte, Külliye’de bir brifing aldı, faiz brifingi aldı. Ben bunu şöyle yorumladım: Demek ki meselenin canının bu olduğunun farkına varılmış fakat meselenin canı bu olmakla beraber asıl odaklanılması gereken yer, Merkez Bankası faizleriyle mi yaklaşmaktır meseleye, başka alanlarda mı yaklaşmaktır; bu, ayrı bir şey. Ama demek ki faizin önemi, en yüksek katta yeterli kadar algılanmış olarak yorumladım 2015 yılında. Şimdi, buraya kadar...

Şimdi, değerli milletvekilleri, biraz bu faiz filan vesaire yani benim çalışırken de canımı acıtıyor, burada size arz ederken de konuşurken de canımı acıtıyor; Allah bilir, sizin de canınız bir yerlerde acımış olabilir.

Bu hadiseyi biraz yumuşatmak için küçük bir fıkra anlatmak istiyorum. 1990’lar... Hâliyle, fıkranın taraflarından birisi Amerikalı olur; Amerikalı, zengin birisi. 4 motorlu bir jetle bizim buralarda da dolaşıyor, altımızdaki Orta Doğu coğrafyasında da dolaşıyor, Arap Yarımadası’nda da dolaşıyor. Diyelim ki Yemen civarında bir yerde olmuş olsun; 4 motordan 1’i istop ediyor. Kuleyi arıyor, kuleyi aradı: “Selamünaleyküm ey kule!” “Aleyna ve aleyküm selam ey yankee!” Muhabbet güzel, böyle yürüyor. Diyor ki: “Ya kule, benim 4 motorlu bir jetim var; 1 motor istop etti. Ben bu işlerde huzursuz olurum. Mümkün olan en uygun, en yakın havaalanına beni indir.” Kuleden cevap: “Sen merak etme, keyfine bak.” Bunun İngilizcesi “Don’t worry, be happy.” Bob Marley diye melez bir şarkıcı var 1990’larda; bu “Don’t worry, be happy” onun şarkısıdır, bütün dünyayı kasıp kavuran bir şarkı. Amerikalının çok hoşuna gidiyor “Ya, biz Orta Doğu’daki bu insanları küçümsüyoruz. Bak, adam hem teknolojiyi en son hâliyle kullanıyor; kuleyi yönetiyor, uçakları yönetiyor, hava trafiğini yönetiyor hem de bizim Bob Marley’in şarkısı ta buralara kadar gelmiş, adam bir de bunu biliyor.” Yani bu çok hoşuna gidiyor. Neyse, bir müddet daha gitti, 2’nci motor istop etti; aynı mükâleme. 3’üncü motor istop etti; aynı mükâleme. 4’üncü motor da istop etti; kuleyi canhıraş tekrar aradı: “Ey kule, selamünaleyküm.” “Aleyküm selam.” “4’üncü motor da istop etti, beni acele yere indir.” Kuleden cevap, “Don’t worry” bölümü tamam: “Merak etme...” Fakat burada “be happy” yok, onun yerine başka bir laf var: “Repeat after me...” yani “Ben ne dersem onu tekrar et.” “Olur.” “Eşhedü en la ilahe illallah...” (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sonuç, öncülüne göre değişiyor Sayın Başkan. Sonuç, öncüllerine göre değişiyor.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Evet.

Şimdi, eninde sonunda bu işlerin, 4’üncü motorun da sıkıntıya gireceği böyle bir vadiden Allah korusun bizi. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, değerli milletvekilleri; işsizlik bu 21’inci yüzyılın en önemli meselesi. Biz, şimdiye kadar ekonomi politikalarında -ben dâhil- bu işe gereken ehemmiyeti vermiş sayılmayabiliriz, sayılmayız. Yani bizim önceliklerimiz başka öncelikler idi ama işsizlik, şimdi 21’inci yüzyılda bütün önceliklerin başında. 21’inci yüzyılın bu ekonomi politikalarıyla ilgili sadece bir satır, bir cümle edip bu vadiden tekrar çıkmak istiyorum. 21’inci yüzyıl; dış politikanın tamamı dış ekonomik ilişkilerdir. Yani zaten bütün tarih belki de dış ekonomik ilişkilerdir. Biz onu, böyle bakmayı çok bilmeyiz. 21’inci yüzyıl milliyetçiliği de ekonomik milliyetçiliktir. Yani 21’inci yüzyılda bütün yapılacak milliyetçilik de ekonomiye odaklanmak durumundadır, böyle bakıyoruz.

Şimdi, işsizlik bunun, ekonomi politikalarının en uç noktası, ucu. Yani bir yığın iş yapacağız; sonuçta imal etmemiz gereken şey, istihdam. Amerikan ekolü... Evet, takdim tehir olsun, olabilir. Şimdi, istihdam...

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Sen de hep 90’lı yılların fikralarını anlatıyorsun.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Bu 2002’ye geldiğinde -bir rakam- işsiz stoku devraldı AK PARTİ; 2 milyon 650 bin. 2002’deki bu rakam, değerli milletvekilleri, normal bir yıl rakamı değil. Sebebi şu: Önünde, üç dört sene önce 1994 ekonomik krizi var, daha sonra 1999 depremi var, millî gelir yüzde 3,5 daraldı, daha sonra 2001 yılı ekonomik krizi var, millî gelir yüzde 6 daraldı. Yani son dört beş yıl içerisinde neredeyse ekonomi yüzde 15 civarında daraldı. Bütün bunların ucu, işsizlik olarak ortaya çıktı. Ve o rakam, bu rakam; normal herhangi bir yıl rakamının çok üstünde bir rakamdır; 2,650. Tamam, aradan on yedi sene geçti. Deminki aldığımız bütün borçları harçları kullandık yani AK PARTİ ekonomi yönetimi kullandı. Allahuallem, ne olması icap eder? Bu 2,650 aşağı doğru iniyor olabilir, değil mi? Olabilir veya yerinde sayıyor olabilir; ona dahi razıyız, şükürler olsun. Bu rakamın şimdi ulaştığı rakam 4,600. Şimdi, bunu büyüsediler. “4,600 değil; 4,556.” diye ben bir yerde kullandım. Bir Ekonomi Bakanımız -biraz da endirekt cevabi mahiyette- “Ya 4,600 nereden çıktı, bunun essahı 4,556’dır.” filan dedi. 4,600... Aslında bu bile bizim meramımızı göstermez, içinde bulunduğumuz hâli göstermez. Bu, kayıtlı, müracaat etmiş, işsizliğini takip eden, iş arıyor olduğunu takip eden. Bunun çok daha önemli alt bölümü veya özü genç işsizlerin işsizliği, gençlerin işsizliği.

Şimdi, bizim en büyük varlığımız, istikbale ait, geleceğimize ait en büyük varlığımız, en büyük insan sermayesi diyebileceğimiz toplum dilimi gençlerimiz. Yani 15 yaş ile... Genç tanımı odur; 15 ile 29 yaş arasındaki grup. Bunun nüfusu 11-12 milyon; 11,5-12 milyon. 11,600 görünüyor; tamam. Bunun içerisinde bir 3,5 milyon var ki ne iş arıyorlar ne de herhangi bir okula gidiyorlar; eğitimde değiller, işte değiller. Bunun kayıtlı hâli, bu kadar; 3,5 milyon olarak görünmüyor ama kayıtlı hâlde görünmemesinin de sebebi, Allah bilir, devlete olan güvenlerinin azalmış olması, bu kurumlara da olan güvenlerinin azalmış olması. Bu 3,5 milyonun 600 küsur bini üniversite mezunu, yüksekokul mezunu; 600 küsur bini lise mezunu; 650 küsur bini teknik lise mezunu; ya 2 milyon. Anneler babalar, yememişler yedirmişler, içmemişler içirmişler, giymemişler giydirmişler, gezmemişler gezdirmişler; bu insanları, bu 2 milyon genci, lise mezunu, teknik lise mezunu, üniversite mezunu hâline getirmişler ama bu insanlara iş veremiyoruz.

Şimdi, bu, şu demek: Bir ev için en sıkıntılı hâl, hepimizin... Yani aslında AK PARTİ’li milletvekili arkadaşlarımızın bunu hepimizden çok iyi biliyor olduklarını düşünüyorum ben; sebebi, bize, muhalefet partilerine iş talebiyle ilgili gelen talep 1 ise AK PARTİ’li arkadaşlarımıza gelen talep en az 10’dur herhâlde yani iktidar partisi olmaları hasebiyle, olmaları münasebetiyle.

Bu gençlerimizin işsizliği aynı zamanda şu demek: Bu gençlerin hayallerini öldürüyoruz, yani hayal bırakmıyoruz. Üniversiteyi bitirmiş olan, liseyi bitirmiş olan genç hayal ediyordu; işe girecek, işinde yükselecek, tayin olacak, terfi olacak, yurt dışına gidecek, işte, ailesine ve Türkiye’ye çok daha büyük hizmetler yapacak, evlenecek barklanacak, yurt yuva sahibi olacak vesaire... Bütün bu hayallerin hiçbirini artık hayal edemez hâle geliyorlar, onların hayallerini öldürmüş oluyoruz. İkinci bölümü: Toplum kendi geleceğini çürütmüş oluyor. Kendi geleceğimiz bu gençler bizim, 15-29 yaş grubundaki gençler; kendi geleceğimizi çürütmüş oluyoruz.

Bu bakımdan burada müthiş bir israf var. Bu israf, insan sermayesi, insan israfıdır. Hepimiz daha çok böyle... Filan makamda, mevkide uçaklar var; israf. Falan makamda, mevkide otomobiller var, makam arabaları var; israf. Doğrudur da yani ben de bu israf bölümüne elbette katılıyorum ama... Bu, havaalanlarında görüyoruz, belediye başkanlarımızın kuşe kâğıtlara bastırıldığı, böyle tuğla büyüklüğünde, kendisinde öven, belediye başkanlığı hizmetlerini öven dergiler var -nefret ediyorum onları görünce- falan; bunların tamamı israf ama bu israfların en büyüğü, bu gençlerin işsizlik israfı. (CHP sıralarından alkışlar) Bunun yerine bir şey koymamız da söz konusu değil.

Şimdi, bu yani yüksek katlarımızda, devlet yüksek katlarımızda bazen bununla ilgili -ben mugalata diyorum- mugalata da dolaşiyor. Nedir o? “Ya, bu işsizlik böyle ama malum, teknoloji çok gelişti, fabrikalarda artık insanlar neredeyse çalışmaz hâle geldi. Bu teknoloji ve robot endüstrisi -işte, birazcık daha bilimsel konuşmak istiyorsa- 4’üncü Sanayi Devrimi falan, 4’üncü Endüstri Devrimi bunu böyle getirdi.” İlk nazarda insanın kulağına da hoş geliyor, “Ya doğruluk payı da olabilir.” deniyor, değil mi? Ben de önce böyle doğruluğuna inandım, sonra baktım; ya, bu, dünyanın en ileri teknolojilerini kullanan ülke kim? Amerika. Dünyada fabrikalarında en çok robot istihdam eden ülke kim? O da Amerika. Hatta fabrikalarda robotları istihdam etmiyorlar, robotları işçi olarak çalıştırmıyorlar, fabrikaları robotlarla yönetiyorlar yani fabrikaların yönetimi de robotlarda. Tamam, o zaman işsizliğin diz boyu olmuş olması icap etmez mi Amerika’da? Eder. Hâlbuki, en son işsizlik rakamı ne? Bundan on beş gün öncesi itibarıyla, Amerika’nın işsizlik rakamı son kırk dokuz yılın en düşük rakamı.

Şimdi, başında bin türlü bela olan bir Amerika Başkanı var, değil mi, Sayın Başkan Trump. Trump, işte, azil işleriyle filan da boğuşuyor, uğraşiyor. Amma, Allah sizi inandırсын, yüzde yüze yakın katiyetle söylüyorum ki Trump hiçbir şekilde azle filan uğramayacak. Sebebi, işte, bu, Amerika’da son kırk dokuz yıldaki işsizlik seviyesinin en düşük seviyede olmuş olması. Bu bakımdan, devletimizi yöneten arkadaşlarımızın yani “Teknolojinin getirdiği özellikler dolayısıyla işsizlikle uğraşmakta sıkıntımız oldu, o bakımdan bizi mazur görün.” dememeleri doğrudur. Eğer derlerse yine o “kişi başına düşen millî gelirin 3 katına artırılması” gibi, önce kendilerini, sonra da bizi kandırmaya teşebbüs etmiş olurlar.

Demin arkadaşımız “İşsizlikle ilgili bir söz var mı?” filan dedi, ben de dedim “Var.” Ona da Bayburt’tan, bu sefer Bayburt’tan gelsin laf. Şimdi, Bayburtlu işsiz. Çok daralır yani insanlar, evde otursan oturamazsın, çarşıya çıksan çıkamazsın filan. Bayburtlu, bir arkadaşıyla dertleşiyor: “Ya çarşıya çıkırem, darlanirem; eve dönirem, evde de horlanirem.” Yani çarşıya gidiyor daralıyor adam, kahvede mi otursun, ne yapacağı da belli değil, oturamıyor; eve geliyor, hanımdan azar işitiyor, hanım tarafından horlanıyor. O yüzden, evlerin huzuru, saadeti; toplumun huzuru, saadeti...

Yani burada bizim grup da -Allah bilir- konferans dinler gibi dinliyor, arada bir çepik çalsalar olur yani. (CHP sıralarından alkışlar)

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – 90’lı yılların fıkralarını anlattığın için grup da anlayamıyor; AK PARTİ dönemini anlat.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Doğru.

Şimdi, değerli milletvekilleri, mesela, bu işleri ilk defa ben mi söylüyorum? Bu işler hiç mi söylenmedi? 2007 yılında, 14 Aralık 2007’de -bugün itibarıyla tam bir hafta önce- ben yine bu kürsüdeyim, 2007’nin, en şaşaalı, en parlak dönemi olarak kabul edilen ekonomi yönetimini yine eleştiriyorum. Aşağı yukarı, 2007’ye kadar olan rakamları ele alırsak, bugünkü söylediklerimin tıpatıp aynıdır çünkü yanlışlık, tam anlamıyla, böyle, bir format atılmış gibi geliyor.

Ben söyledim, başka söyleyen yok mu, başka akıllı? Var, IMF. IMF, 2007 yılında... AK PARTİ’nin çok anti IMF’ciliği filan vardır ama şimdi, IMF’yle son ikraz, son borçlanma 2005 yılında yapılmıştır, AK PARTİ’nin 3’üncü yılı döneminde, kapsadığı alan 2008’e kadar yani 2005-2008 döneminde.

IMF, her yıl -bizim de üyeliğimiz, ortaklığımız münasebetiyle- gelir, her ülkede çalışır, sonra da rapor hazırlar: Türkiye Raporu. Şimdi, bunu da arkadaşlarımız... Benim konuşmam, bir daha söylüyorum, 14/12/2007’de; Meclis zabıtlarında da var, “ilhankesici.org” diye benim bir internet sitem var, orada da var; ilgilenenler, meraklananlar buralara müracaat edebilirler.

Öbürü de IMF’nin 7 Kasım 2007 tarihli Türkiye Raporu. 7 Kasım 2007 tarihli Türkiye Raporu’nda IMF diyor ki... Çeşitli ülkelerle ilgili kırılma göstergeleri icat etmiş, 5-6 tane parametre var, 6-7 tane ülke var. Bunların içerisinde 2007 ekonomisi itibarıyla en kırılma ülkenin adı Türkiye. Bu, 2007’de.

Yani bütün dünyanın AK PARTİ ekonomi politikalarını alkışladığı, çepik çaldığı diye bildiğimiz, inandığımız, gördüğümüz, medyalarda şey yaptığımız şey; IMF raporu da böyle diyordu. Bunu niye arz etmiş oldum? Bunu şunun için arz etmiş oldum ki biraz daha akıllanmamız icap eder. Yani bu eleştirilerden, ister IMF tarzı, kaynaklı uluslararası organizasyonlar olsun ister hakiki anlamda yerli ve millî -İlhan Kesici gibi, işte başka arkadaşlarımız gibi- kaynaklar olsun, bunların söylediklerine kulak vermek lazımdır, yoksa çok daha sıkıntılı bir hâle geliriz.

Şimdi, buradaki arkadaşımız söyledi “1990’lı yıllara gidiyoruz, AK PARTİ dönemine doğru gelelim.” diye. Tam AK PARTİ dönemine geldim, 2019, içinde bulunduğumuz yıl.

Sen de dinle.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Malatya) – Fıkralar öyle dedim.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – 2019 yılı bütçesi yani içindeyiz, daha henüz çıkmadı, bu bütçe. Bu bütçeye bakarken 3 tane parametreye baktım ben.

Bir: Bütçenin açığı neydi, ne oldu? Öyle bakılır. Bütçenin açığı 80 milyar liraymış. Neyle gerçekleşti? 125; yüzde 50 fazla. Bu, çok fazla bir artış. Kaldı ki bu, 125 sayılmaz. Merkez Bankası Başkanı arkadaşımız da var. Plan ve Bütçe Komisyonunda hem bizim arkadaşlarımız hem de muhalefete mensup arkadaşlarımız -ben de katıldım toplantıların bir bölümüne- orada çokça ifade ettiler, bu Merkez Bankası yedek akçesinin gelir irat edilmesiyle ilgili husus. Orada 40-45; galiba 45’in 40’ı, 41’i civarında bir rakam, efendim, gelir irat edildi bütçeye. Demek ki onu da koyarsanız bu rakam, yani 2019 yılının, bu senenin bütçesinin açığı, 80 yerine oldu 160 küsur; 2 katı. Bu ne demek? Ne bütçe var ne bütçe disiplini var; hiç bir şey yapmasanız zaten anca böyle gider yani. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

İkinci açık; cari işlemler açığı. Türkiye’de bu on yedi yılda, deminki söylediğimiz rakamı bölersek, 30-32 milyar dolar her yıl cari işlemler açığı veren bir ekonomimiz var. 2019’da da buna benzeyen bir rakam koymuşlar, 26 milyar dolar; iyi. Gerçekleşme, artı 1 milyar dolar. Yani bütün tarihimizde, bütün tarihimizde demeyelim de -1999-2000’de var, 2002’de var- son yirmi yılda diyelim, ilk defa cari işlem fazlası veriyoruz. Hepimizin candan alkışlaması, tebrik etmesi icap eder ilk nazarda. Ben de o hissiyat içerisindeyim yani, bir alkışlayayım falan diye. Fakat sonra, dibine doğru bir eşeleyelim değil mi yani “Nasıl oldu bu, birden nasıl 1 milyar dolar fazlalık vermeye başladık?” diye. İlk baktığım kalem ihracat kalemi, herhâlde ihracatımız kayda değer bir nispette artmıştır. Allah Allah, ihracatımız azalmış, 10 milyar dolar. E, ihracat artmadıysa nereden olacak yani, başka bir kalemden mi arttı? Başka kalem de yok. E, ithalatımıza bakalım. Hah, rakamı yakaladık; ithalatımız 43 milyar dolar azalmış. Bu iyi mi, kötü mü? İyiye, baştan o hedefi öyle koymak lazım. Sonra kalemlerine baktım, lüks tüketim malları -işte bu 4x4’ler, 4 çekerli otomobiller, cipler, İstanbul’da o ilk dönemde yani kur sabitken, herhangi bir hareketliliği yokken en ucuz ithalatla falan elde edilmiş olan şeyler- eğer bunlar ihracat kaleminden düştüyse buna da şükürler olsun, bu da iyidir. Hayır, 2019 yılı ithalat kalemlerini arkadaşlarımız takip ederlerse, burada 43 milyar dolar olarak düşen kalemin adı “makine teçhizat alımları”. “Makine teçhizat alımları” demek sanayi yatırımı demek, imalat sanayisi demek. Yani biz bir cari işlem fazlası vermiş oluyoruz ama en kötü yerinden, kanatarak vermiş oluyoruz. Bunu da arkadaşların huzuruna getirmek istedim.

Üçüncü şey büyüme, büyüme hedefi. Yüzde 2,3. Ya, bu 2,3 ne? Cumhuriyet Dönemi’nde 1923-2019 -ister 2002’yi alın ister 2019’u alın, aynı rakam- ortalama büyüme hızı 4,7; içinde 1929 buhranı var, İkinci Dünya Savaşı var beş sene, daha sonraki dönemlerde ihtilaller var -1960, 1970, 1980, Kıbrıs vesaire- bir yığın iş var; ortalama büyüme hızı 4,7. Yani içinde bulunduğumuz yıl, bütün cumhuriyet tarihinin ortalama hızının yarısını hedef olarak aldık kendimize; vahim bir şey.

Peki, 2,3'ü aldık da gerçekleştirdik mi? Hatırlayın, birinci çeyrek, 1'inci üç ay eksi, 2'nci üç ay eksi, 3'üncü üç ay 0,9 oldu; zorlamalı bir rakamdır ama 0,9 oldu. Bu 0,9'a neredeyse bayramlar ve mitingler yaptık yani ilgili bakanlarımız A memleketine gitti, B memleketine gitti, mitinglerle karşılanır gibi oldu; işte, orada çok iddiaıyla söylendi ki: "Üçüncü çeyrek artık artı oldu." filan... Dördüncü çeyrek gelecek. Ne olacak yani? Hasılıkelam ne burada? Hasılıkelam, işte, 2019 yılının tamamı muhtemelen 0,5 büyümüş olacak, buna bayram ediyoruz. Ya, Allah'tan korkmak lazımdır, öyle değil mi? Yani şu kadar bütçe harcıyoruz, bu kadar para harcıyoruz, bu kadar bilmem ne harcıyoruz; bütün bu faaliyetlerin tamamı yüzde sıfır büyüme elde etmek için mi yani?

Şimdi, rahmetli ananın güzel bir lafı var buna benzeyen hâllerde; hem rahmetle anmış olayım hem onu da arkadaşlarımıza intikal ettirmiş olayım, arz etmiş olayım: "Kuru çula oturduk." denir bu tür durumlarda yani sıfıra sıfır, elde var sıfır. Ne yaptık? Kuru çula oturduk kaldık, kuru çulun üstünde kaldık yani, değil mi? Sıfır büyüme o demek. Zaten o lafların başında bir yerinde söylemişik o yüzde 5,3'lük büyüme bir essah büyüme midir, vasıflı bir büyüme midir değil midir? İşte, sonuçları buradan belli oluyor.

Şimdi, deminki notların karışmasında bir... Bütçe, 2020. Bugünü de bıraktım, şimdi yarına geldim artık. Yarından sonra, bu yarını da arz ettikten sonra huzurlarınızdan herhâlde ayrılacağım. Yarınımız, 2020 yarınımız bir hafta on gün sonrasında itibaren, bir de geleceğimize. Fakat bu "geleceğimiz" dediğimiz zaman şimdi laf biraz garip kaçabilir filan; o yüzden "geleceğimiz" bölümünü çıkarayım, ya "istikbalimiz" diyeyim ya "yarınımız" diyeyim, orada kalayım ben. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu 2020 yılında başka bir faktöre dikkatinizi çekmek istiyorum, o da şu: Devletimizin gelirleri var bütün bu harcamaları yapmak için. Bu gelir kaleminde hem maliyecileri hem bu ekonomiyle ilgilenen insanları -beni dâhil- böyle usandıracak tarzda çetrefil kalemler var. Başında yazar "Devlet gelirleri." Tamam. Altında bir sütun "Vergiler." Tamam. Onun altında başka bir alt başlık "Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergiler." Tamam. Onun altında başka bir alt başlık "Gelir vergisi." Ha, yakaladım. Şimdi, bu gelir vergisi dediğimiz şey şu: Bizim serbest meslek mensuplarımız var, serbest meslek işi yapan arkadaşlarımız var; mühendislerimiz, doktorlarımız, avukatlarımız, başka serbest meslek erbabı. Bunların tabi olduğu vergi mükelleflerine beyana dayalı mükellefler, beyannameli mükellefler diyoruz. Sayıları 2 milyon civarındadır.

Şimdi, arkadaşlarımız bu bölüme -zaten çok dikkatli dinlediklerini görüyorum ben, çok şükür ama-birazcık daha sanki konsantre olurlarsa çok iyi olur. Beyana dayalı mükelleflerimizin, serbest meslek mensuplarımızın -vergilerinin rakamını söylemeyeceğim- sayıları 2 milyon civarındadır. Biraz daha alt gelir grubu -eskiden götürü usulle de diyorduk- basit usulle vergi mükellefi olan vatandaşlarımız var. Bunların sayısı da 800 bin civarındadır. Bir de bana benzeyen, maaşlı, ücretli gelirleri olan insanlar var. 3 milyon civarında devlet memurumuz var; 14-15 milyon civarında da özel sektörde çalışanlarımız var ücretli, maaşlı, asgari ücretliler dâhil olmak üzere. Bir de bunların tamamından vergi alıyoruz biz. Bir de Hazine ve Maliye Bakanlığımızın da yine Meclise sunuş konuşmasında Plan ve Bütçe Komisyonunda dağıttığı ve konuştuğu bir kitapçık var; bu. Şimdi, onun da 11'inci sayfasında güzel şeyler var vergi dairelerinin nasıl güzelleştirileceğine dair. Hoş kelimeler de var: "İnteraktif vergi danışmanlık hizmetlerini geliştireceğiz, interaktif vergi dairelerini çoğaltacağız." Böyle güzel laflar yani netice itibarıyla. Bunları da yapalım. Bunlar için Maliye Bakanlığı ayrıca çok masraf da ediyor yani bu insanlardan bu vergileri toplayabilmek için. Şimdi, hepsini yaptık, bu insanlardan vergilerini topladık. Bunlar da ezayla cefayla -yani bu beyannameleri doldurmak bir derttir, muhasebecilerle uğraşmak bir derttir, götürüp vergini yatırmak bir derttir vesaire- bütün bu dertlere de katlandık, yatırdık; bir rakam etti bu rakam, bir torba.

Bunun karşılığında... Bu kitap, 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Programı. Bu kitabın 60 küsuruncu sayfasında böyle bir tablo var; bütçe. Benim de, tabii, üstünde... Karmakarışık olmuştur, arkadaşlar görmeyebilir. Burada bir faiz kalemi var. O faiz kalemi -şimdi öbür, eski faizi bıraktım bir kenara,

yenisine geldim- 138 milyar 940 milyon yani 139 milyar lira. Bu bütçede, 2020 yılı bütçesinde faiz kalemi 139 milyar lira. Bu, demin saydığım 20 milyon insandan; 3 milyon devlet memurundan, 14-15 milyon ücretli çalışan insanların maaşlarından yapılan kesintiler, 2 milyon serbest meslek, 800 bin basit usulle vergi mükellefi olan arkadaşlarımızdan topladığımız rakam, vergi bunun altında. Şimdi yeni vergiler de getiriyoruz; bu, kıymetli konutlar, değerli konutlar vesaire... Benim elbette öyle bir konutum yok, İstanbul'da kirada oturuyoruz; Ankara'da da TOKİ evlerinde, aldığımız, İncek'teki bir TOKİ evinde oturuyoruz. Beni doğrudan ilgilendiren bir tarafı yok ama bu bilgiyi niye arz etmiş oldum? Burada büyük bir delik var. Nasıl -uzay bilimleriyle ilgilenen arkadaşlarımız söylüyor- kara delik etrafında ne görürse yutuyor; sağından solundan, yanından yöresinden geçen bütün gezegenleri yani güneş sistemi gibi sistemler dâhil, o çaptaki bütün sistemleri böyle "hüp" diye vantuzluyor, yutuyor. E, şimdi bu hazinenin dibi delik. (CHP sıralarından alkışlar) Yani bu nereden geldi? Bu, elbette, bugünün meselesi değil; asıl vurgulamak istediğim hususlardan biri de o yani 2020'nin, 2019'un da meselesi değil, ta 2003 yılından itibaren gelen hadise.

Şimdi, burada, Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu bir münasebetle bu faizlerle ilgili bir rakam söyledi. Benim de AK PARTİ'de tanışım çok çeşitli arkadaşım, birden, ilk nazarda çok itiraz ettiler. Sayın Genel Başkan, yine bu bütçedeki rakamı söylemek üzere- burada rakamı söylemedi sadece, o benim gibi anlatmadı- dedi ki: "Devlet, her gün, her saat 2,6 milyon dolar faiz ödüyor." Şimdi, bu 139 milyar lirayı üç yüz altmış beş güne bölelim ellerimizle, onu da yirmi dört saate bölersek bulacağımız rakam aynen bu 2,6 milyon dolar. Onu da sonra dolara çevirirsek -2019 yılının ortalama dolar kuru 6'dır- 6'ya bölersek bu rakam çıkar.

Sayın Başkan, bana çok mu vakit verirsiniz, az mı vakit verirsiniz? Ona göre kendimi organize edeyim. Üç dakika buradan var, bir de verdiniz zaten, dört; olabilir, evet. Onu birden çoğaltırsınız, biraz zam yapılabilir.

Şimdi, değerli arkadaşlar, burada çözümler ilgili bir şey arz etmeden huzurlarınızdan inmek istemiyorum. Çözüm şu: Yani bir kere, ben, bütün bu anlattığım şeyleri, Allah bilir, belki de sadece şimdi kuracağım cümle için -altlık- anlatmış oldum: Durum ciddidir. Yani Türk ekonomisinin içinde bulunduğu durum ciddidir. Başka terminolojiler kullanan arkadaşlarımız var içeride, dışarıda. Ben "kriz" kelimesini sevenlerden değilim, kullananlardan da değilim; ne şimdi ne başka zamanlar. Ama onun yerine bir ciddiyet arz ediyorum. Bu durum ciddidir. Bir ara bir deterjan reklamı vardı "beyazdan beyaz" diye, ben de ona benzeterek diyorum ki: Bu, ciddiden de ciddidir. Yani devletimizi yönetenlerin bu meseleye böyle bakmaları lazım.

İki: Bu işlerde sihir yoktur, sihirbaz da yoktur. "Ya, en allamesini bulalım, getirip oturtalım, bu işleri o halletsin." Böyle bir şey de yoktur. Mesele, çok ciddi bir şekilde bu işin de ele alınmasını icap ettiren bir hâldir.

Şimdi, bu "ciddiyet"nin hemen yanında benim kendi kullandığım bir terminoloji var. 2001'in önünde kullandım bunu, 1994 krizinin önünde de kullandım bu tabiri. Şimdi, bir hafta on gün sonra kışa gireceğiz, aslında mevsim olarak güya kıştayız ama henüz girmedik, kışa gireceğiz. Her kıştan sonra bahar olmuyor, bazen kıştan sonra kara kış geliyor. Ben 2001 ve 1994 öncesinde "kara kış" tabirini kullandım. Şimdi, bundan endişe ediyorum, "kara kış" hafifime geliyor, onun yerine literatürde bir İngilizce makalede yakaladığım bir laf var, "nükleer kış." Yani icaplarını yapmaz isek, içinde bulunduğumuz hâli küçümserseniz, üstesinden kolay gelebileceğimize inanırsak...

İlgili bakanlarımızın da bazen ifade ettiği bir laf var: "Kötüsü artık geride kaldı." Mesela cari işlemler 1 milyar dolar fazla mı verdi: "Yaşa, var ol! Artık kötü günleri geride bıraktık, bundan sonra önümüz parlaktır -'Geleceğimiz parlak!' demeyelim ama- istikbalimiz parlaktır." Veya yine, sıfır büyüme, 2018'in dördüncü çeyreği -millî gelirde- eksi, 2019'un birinci çeyreği eksi, ikinci çeyreği eksi ama üçüncü çeyrek artı, sıfır filan oldu, böyle "Hah, kötü günler geride kaldı."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kesici, buyurun.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Hayhay. Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Bu lafi da unutmak lazım. Yani sihir aramamak, sihirbaz aramamak, bu lafi “Kötü günleri geride bıraktık artık, işi ona göre organize edelim.” hâlini de bırakmak lazımdır. Ciddiyetle ama gerçekten, çok fazla ciddiyetle, çok ciddi bir program hazırlamak lazımdır, çok ciddi. Biz bunun altında “kapsamlı” gibi süslü laflar filan da kullanırsınız yani “kapsam”lı laflar, süslü, “kapsamlı program”, “ciddi program” vesaire ama essahtan ciddi bir program hazırlamak lazım.

Sayın Cumhurbaşkanımız yaklaşık bir ay önce bir televizyon programında seçimlerin Haziran 2023’te yapılacağını, normal zamanda yapılacağını söyledi. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli Bey de seçimlerin zamanında yapılacağını söyledi. Bu iyi. Bu ne demek, niye “iyi” diyorum yani? Bu ne demek? Önümüzde üç buçuk yıllık bir zaman dilimi var. Son altı ayını seçim kampanyalarına bırakalım, üç yıllık bir zaman dilimi var. Bu hazırlanacak olan program, plan üç yıllık bir program olsun, hakiki anlamda bunu kullanalım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Bir dakika daha lütfederseniz...

BAŞKAN – Tabii, peki.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Sağ olun.

Bu, danışmanlık şirketleri filan da var. Hükümetimizin veya yönetimimizin bunlardan McKinsey ve benzeri firmalarla çalıştığını da arada bir okuyoruz, biliyorum ben. Bunlar da iyidir. Ama şuna inanın ki en azından benim tanıdığım bir yığın insan itibarıyla Türkiye’de, McKinsey uzmanlarının Türkiye bilgisinden çok daha üstün vasıflı çok arkadaşlarımız var. (CHP, HDP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bütün bunlar davet bekler. Yani bu arkadaşlarımız para istemezler, pul istemezler, makam istemezler, mevki istemezler; istemiyorlar, ben biliyorum yani istemediklerini. Ama bu insanlar memleketlerine hizmet etmek istiyorlar. Bu büyük programın içerisinde bu arkadaşlarımızın da değerlendirilmesi lazım. İnat etmekten yani “sadece kendi arkadaşlarımız” tarzında bir inattan vazgeçmek lazım.

Eğer bir otuz saniye verirseniz Sayın Başkan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Vermediniz galiba.

BAŞKAN – Buyurun.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Sağ olun.

Siyaset ve devlet büyüğümüz rahmetli Osman Bölükbaşı’nın siyasetçilere çok hoş bir tavsiyesi var, onunla bitirmek ve huzurlarınızdan ayrılmak istiyorum; o da şu... İlk ikisi, bu üçüncü lafi söyleyebilmek için aynen benim gibi. Osman Bölükbaşı diyordu ki: “Zengini hayırsız evlat batırır, memuru süslü avrat batırır, siyasetçiyi kuru inat batırır.” (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Şimdi, bu kuru inattan vazgeçmek, Türkiye’yi ihtiyacı olan normalleşmeye, uzlaşmaya davet edici bir mahiyette çağrıda bulunmak lazım.

Sayın milletvekilleri, bu kadar, bunca lafi ettikten sonra, biz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak 2020 bütçesine “ret” oyu vereceğiz ama yine, sözlerimin başında da ifade ettiğim gibi, bütçenin devletimize, milletimize hayırlar, güzellikler getirmesini temenni ediyor, huzurlarınızdan ayrılıyorum.

Çok teşekkür ediyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.31

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 17.53****BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP****KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), İsmail OK (Balıkesir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 39’uncu Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

Komisyon? Yerinde.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz Grup Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mehmet Naci Bostancı’ya aittir.

Buyurun Sayın Bostancı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz 20 dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; biraz önce salona baktığımda, aklıma konferansa ilişkin usta birisinden öğüt almak isteyen acemi konferansçı geldi.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – AK PARTİ Grubu gelmemiş.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Ben varım, hepinize yeterim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Ustasından öğüt alırken “Nasıl yapayım, nasıl anlatayım? Dili nasıl kullanayım, jestler, mimikler nasıl olsun?” diye çeşitli tavsiyeler aldıktan sonra, en son “Ayaklarınızın ucuna basarak çıkın çünkü salondakileri uyandırmamak lazım.” demiş. Benim öyle yapmama gerek kalmayacak diyordum, AK PARTİ Grubu geldi, diğer arkadaşlar da geliyorlar.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yok, daha gelmediler Başkanım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Geliyorlar, geliyorlar.

Şimdi, İlhan Bey’i dinledik. Esasen, Mecliste bütçe tartışmaları boyunca birçok konuşma dinledik. Sloganların dile getirildiği, iki cümlelik, üç cümlelik klişe ifadeler üzerine eleştirilerin yapıldığı konuşmalar da oldu. Demokraside bunlar da olur muhakkak. Mukayese edildiğinde gayet güzel, dinleyenle iletişim kurmak isteyen, iktidar-muhalefet sınırlarını esneten bir konuşma yaptı Sayın Kesici, o bakımdan teşekkür ediyoruz. Fakat birkaç hususu benim aklım almadı, o bakımdan bunları sormam gerekiyor; kendisi burada yok ama arkadaşlar iletiler muhakkak.

Konuşmasına başlarken “Bu, 18’inci bütçe. AK PARTİ on yedi yıldır bu bütçeyi yapıyor. Bu bir siyasi başarı.” dedi. Fakat “Ekonomi...” diyerek başladı, ondan sonra da on yedi yıla ilişkin son derece başarısız bir ekonomik tablo çizdi. Benim anlayamadığım -herhâlde milletimizin de anlayamadığı- şu oldu: AK PARTİ nasıl oluyor da on yedi yıldır siyasette başarılı oluyor, ekonomide sınıfta kalıyor? Bu denklem nasıl mümkün? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Acaba, ekonomi bilgileri mi noksan, yeteri kadar rakamlara mı bakmadılar?

Ama ben biliyorum ki halkımız -sizler de biliyorsunuz- hayatı gayet iyi bilir, geçimi iyi bilir, siyaseti iyi okur, sahaya bakar kim ne söylüyor ve kim ne yapıyor diye, bütün bunları değerlendirir ve o çerçevede, son derece rasyonel bir şekilde siyasi tercihlerde bulunur. Dolayısıyla benim bildiğim, demokrasilerde ekonomik başarısızlık beraberinde siyasi başarısızlığı getirir. Siyasette başarılı bir dönemden, uzun bir dönemden bahsediyorsanız, ekonomiye ilişkin çok dramatik bir tablo çizmeniz bir paradoks oluşturur, birincisi bu.

İkincisi de Sayın Kesici sürekli eleştirilerden bahsetti. Ekonomide eleştiri yapmak mümkün, çok çeşitli biçimlerde eleştiriler bu coğrafyada Osmanlı'dan beri, cumhuriyetten beri o kadar çok söylendi ki. Mesela, Mehmet Ali Aynı vardı, Kastamonulu, bu işlere ilişkin birçok mülahazası vardı. Ohannes Paşa, Parvus Efendi vardı geçmişte, Sayın Kesici de bunları gayet iyi bilir. Kadro Hareketi vardı mesela cumhuriyetin başlarında. Yanlış anlamadıysam, İlhan Kesici Bey'in muhakkak öyle bir göndermesi yoktur ama onlar otarşik bir ekonomik yapı tahayyül ediyorlardı; içe kapalı, denk bütçe, devletçi bir ekonomi. Daha sonra da ekonomiye ilişkin hususlar çok tartışıldı, çok farklı fikirler, tezler ileri sürüldü ama aslanan şu: Bütün bu tartışma bulutlarının ötesinde, demokratik ülkelerde insanlar ne olup bittiğine bakarlar ve karar verirler.

Tabii, Sayın Kesici'nin bunca eleştirisinden sonra -yaman eleştirisi diyeyim, o da sihirbazlıktan bahsetti ama- bu bir saatlik konuşmadan sonra ben beklerdim ki -tabii, bir saat böyle olmamalıydı- şapkadın bu konuşma üzerine artık tavşan çıkarmak olmazdı; bekledim, Boeing 737 çıkacak mı? "Öyle yapmayın, böyle yapın." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tabii, böyle bir şeyi duymayı çok isterdim ama sonuçta bu güzel konuşmanın, fıkralarla süslü konuşmanın bize söylediği veya benim sınırlı aklımla anladığım "Ciddi olalım." Ciddiyet kesinlikle önemli ama ciddiyet bir 737 değil, ciddiyet tavşan da değil. Ciddiyet, her aklı başında insanın bu tür meselelere ilişkin yapması gereken, dikkat ve itina göstermesi gereken bir husus, kıymetlidir. Tabii, siyasetlerin, iktidarların herhangi bir kompleksi olmaz; "Sadece kendi aklımızdan faydalanalım..." Memleketin bütün aklından faydalanmak, akıllı insanların işidir çünkü gerçek dünyada, hayatta herkes herkesin öğretmeni ve herkes herkesin öğrencisidir, akıllı insanlar böyle bakarlar.

Kıymetli arkadaşlar, bütçeye ilişkin konuşmaları izlerken -ben de 2011'den bu yana Meclisteyim- bu Mecliste çok çeşitli tablolar içerisinde beni bir bakıma üzen tablo nedir diye düşündüğümde, burada uluslararası anlaşmaları geçiriyorduk, muhalefetle bir anlaşmazlığımız oldu, onlar da Meclisi terk ettiler, bizi protesto ettiler. Biz, burada tek başımıza kaldık ve uluslararası anlaşmaları kendi başımıza yaptık, aslında...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hızlı hızlı yaptınız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Evet yaptık, 30 kadar uluslararası sözleşme vardı, onları yaptık. Orada Meclise baktığımda, bu Meclis dedim eksik bir Meclis, bu Meclis böyle çalışmaz, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokrasisinin Meclisi kesinlikle bu değil, muhalefet olmalı, muhalefet itiraz etmeli, muhalefet kendi yaklaşımını, kendi perspektifini mutlak surette bu kürsülerden, bu yerlerden dile getirmeli, bunu çok önemli görüyoruz. Hani hep söylenir ama sadece söylemek yetmez, altını çizmek lazım: İktidar her yerde vardır, muhalefet demokrasilerde vardır. Türkiye demokratik bir ülkedir, iyi ki muhalefet, sizler varsınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bize de kayyum gelmezse şimdilik buradayız.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Tabii, muhalefetin buradaki rolü, fonksiyonu bence hem kendi adına hem de üçüncü göz kamunun adına konuşmaktır yani "Vatandaş sizin yapıp ettiklerinize böyle bakıyor." şeklinde bir pozisyon çerçevesinde olup bitenleri değerlendirmektir. Doğrusu, kamunun adına, gerçekten kamunun muhakemesi ve tahayyülü üzerinden hakikatçi siyasi dile yaslanan eleştiriler gördüm mü? Gördüm ama çok az gördüm. Keşke daha fazla olsaydı. Daha fazla olsaydı o zaman işte demokrasiyle kastettiğimiz muhalefetin hem kendi kesimlerini temsil etmesine hem de kamunun adına üçüncü göz olarak eleştirilerini dile getirmesine, bunun da anlamlı ve faydalı sonuçlar üretmesine ilişkin o ilişki, iletişim biçimi daha iyi gerçekleşirdi. Bunun yeteri kadar verimli olduğu kanaatinde değilim. Hatta, benim aklıma gelen, bu Amazon yerlilerini hatırlatan tablolar çok oluştu burada, konuşmalarda biraz öyle bir hava vardı. Pierre Clastres "Devlete Karşı Toplum"da,

Amazon yerlilerinin, savaşçıların gece olduğunda ormanın derinliklerine gittiğini, orada bir ateşin etrafında toplandıklarını ve sonra ateşe bakarak hep birlikte şarkı söylediklerini anlatır ama Amazon yerlileri aynı şarkıyı söylemezler, herkes kendi şarkısını söyler, herkesin söyleyeni ve dinleyeni sadece kendisidir, söylenen de hiç değişmez: “Ben ne yaman savaşçıyım ve bugün o geyiği, o maymunu nasıl avladım, bilin ey ahali!” Bazen konuşmalar o kadar kendi içine kapandı ki, o kadar kendi kendine söylenmeye dönüştü ki ta Amazon yerlilerinden kalan o atmosferi hatırlattı, o atmosferler burada teşekkül etti. Oysaki bu Meclisten murat, iletişiminden murat, bu kürsüden murat müzakere esaslı bir dille bu işleri yürütmek. “Müzakere” denilince de tabii sözler, müzakerenin anlamına ilişkin sözler çok güzel ve parlak -önemli olan icra etmek- sınırlar koymadan, duvarlar koymadan, karşı tarafı incitmeden, onu kendi anlattığın meseleye ortak kılacak bir akıl ve duyarlılıkla konuşabilmektir.

Nelson Mandela'nın -başarılı bir siyasetçi, çok da uzun, çileli bir hayatı var- “düşmanımı kazanma sanatı” diye hayatı özetlenebilir. İrkçi, beyaz rejimin olduğu Güney Afrika'da siyahların lideri olarak onlara itiraz eden ve yeni bir düzenin kurulmasına dair -ne pahasına olduğunu arkadaşlar muhakkak biliyorlar- mücadele eden bir lider, Nobel de almıştı. Nelson Mandela, düşman hukukunun olduğu Güney Afrika'da, düşmanlarıyla mücadele ederken onların kalbine ve aklına seslenen bir dille, onları kazanmaya yönelik bir yaklaşımla bütün siyasetini yürüttü. Kaldı ki, Türkiye'de kesinlikle bir düşman hukuku yok, bir ırkçı rejim yok. Burada, en fazla rekabetten bahsedilebilir, siyasi fikir farklılıklarından bahsedilebilir. Burada, böylesine dozu düşük ve insanlar arasındaki anlaşmazlık konularına bakıldığında mukayeseli bir şekilde Güney Afrika'yla ölçülemeyecek bir ülkede, belki rakiplerini kazanmaya ilişkin insanların yükleneceği yükümlülük daha azdır. Birbirimizi kazanabiliriz. Sadece kendi kamımıza, sadece kendi çevremize hitap eden bir akılla değil, ötekine, başkasına, onu kazanmaya dönük, onun aklına ve kalbine yönelik bir dille konuşmalar yapılsaydı, yapıldı tabii yapılmadı değil ama daha çok olsaydı herhâlde daha anlamlı olurdu.

Değerli arkadaşlar, burada, bütçeye ilişkin değerlendirmeler yapılırken “Bu bütçe yüzde 1'in bütçesi.” “Bu bütçe bir azınlığın bütçesi.” “Bu bütçe zenginlerin bütçesi.” denildi. Burada da bir haksızlık ve hakikate uymayan bir değerlendirme var. Bunlar slogan işte! Bunu söyleyen arkadaşların bildiği hakikati millet bilmiyor mu? Millet, yüzde 1'in bütçesini gördü ama AK PARTİ'ye destek verdi: “Git bütçeyi yeniden yap.”

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sonra İstanbul seçimlerinde millet fişinizi çekti.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamlı) - O zaman, AK PARTİ büyücülük mü yaptı acaba, hokus pokusla mı götürüyor işi? Böyle bir şey yok.

Eğer yüzde 1'in çıkarlarını esas alan bir bütçe yapıyorsanız demokratik bir siyasette sınıfta kalırız. AK PARTİ'nin de on yedi yılda ne yaptığı ortada. Dezavantajlı gruplardan alt kesimlerdeki insanlara, orta sınıflara kadar oradaki sosyal mobilitayı nasıl hızlandırdığı ve bütün bu konulara ilişkin kaynakların dağılımı hususunda kesinlikle mukayese kabul etmez bir şekilde hangi önemli işleri yaptığı ortada.

Hep rakamlardan bahsedilir. En üst yüzde 20 ile en alt yüzde 20... Bakın, geçmiş yıllardan bugüne doğru, evet, mütevazı ölçeklerdedir, dramatik bir şekilde her şeyi değiştirmek ve yatay bir eşitlikte homojen bir ulus oluşturmak kolay bir iş değildir. Bunu laflarla yaparsınız da gerçeklikle yapamazsınız ama AK PARTİ mütevazı ölçeklerde kendisini özellikle temsil eden alt ve orta sınıfların çıkarları istikametinde, onların millî gelirden daha fazla pay alabileceği bütçeler yaptı, harcamalar yaptı, destekler sağladı. O yüzden millet AK PARTİ'ye destek verdi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ekonominin çok temel bir tanımı vardır: Kıt kaynaklarla sonsuz arzular arasında bir denge sağlamak. Bu, kolay bir iş değildir çünkü kaynaklarımız belli, Türkiye'nin kaynakları da belli.

İnsanların ise arzuları sonsuz. İktidar olan her kimse, sırtında yumurta küfesi olan, şüphesiz o arzuları bütünüyle karşılayamaz ama imkânlar ölçüsünde rasyonel mantıkla tercihlerde bulunarak bir denge sağlar. Gerçekçi bir dendedir, hayali değildir, kışkırtıcı değildir, insanların ayaklarını yerden kesen, onlara masallar gördüren tablolar değildir ama gerçek dünyaya ilişkindir. İğneyle kuyu kazmak gibi o insanların hayatını pozitif bir şekilde değiştirmeye yöneliktir. AK PARTİ bunu yaptı ama muhalefetin, özellikle -gerçi ana muhalefet değil, 2'nci parti Mecliste- diline baktığımızda, burada kıt kaynaklar kısmına yani ekonominin en temel unsurunu, bu ülkenin imkânlarını, onları parantez içine alan ama insanların sonsuz arzularına sürekli vurgu yapan bir dille burada siyaset yaptıklarını, birtakım kesimleri temsil ettikleri iddiasıyla konuştuklarını ve böylelikle hep arzulara seslenen bir dil üzerinden popüler bir yaklaşım sergilediklerini görüyoruz. Ne görüyoruz? “Ona ver, buna ver, şuna ver, onu eksik bırakma, ona da ver, şu kesime de ver.” Kabaca yaklaşımı şöyle özetleyebilirim: Köylüye dönüp, ”Ey köylü kardeşim! Niçin buğdayın fiyatını bu Hükümet artırmıyor?” Güzel. Şehre dönüp, “Ey şehirli kardeşim! Niçin ekmeği pahalı yiyorsun?” Bu, bir paradoks. Hem buğdayın fiyatını artırmak hem de ekmeğin fiyatını düşürmek, işte o, şapkadan bir şey çıkartmaya benzer ki AK PARTİ sihirbaz bir parti değil, AK PARTİ gerçeklerin partisi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bir başka şey, infial stratejisi yani sanki toplumun çeşitli kesimleri infial içinde de değerli arkadaşlarımız bu infiali temsil ediyorlar kürsüde. Tabii, eğer toplum infial içindeyse bunu temsil etmek anlamlıdır ama infial stratejisiyle topluma “Ne duruyorsunuz, kalkın ayağa!” demek; bu, propagandadır ve tarih boyunca infial stratejisine uygun birçok örnek vardır. Bakın tarihe, mesela “Fransız İnkılabı” dediğimiz... Fransız İnkılabı 1789’da oldu, tarihin en büyük yalanlarından biridir, Kraliçe Marie Antoinette demiş ki: “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler.” Kışkırtmaya bakın. “Ekmek bulamıyorlarsa, pasta yesinler.” Ne zaman diyor bunu? İşçilerin günde bir kilo ekmek parası kazandıkları bir zamanda “Kraliçe böyle diyor.” dersiniz insanlar sokağa iner. Fukara Kraliçe ne demiş, öyle dememiş. Ekmeği idareli kullanmalarına ilişkin bir laf söylemiş ama maksat, o zalim krallığa karşı, o eşitlikçi krallığa karşı, o tiranlığın krallığına karşı özgürlüğü, eşitliği ve kardeşliği kurmak ise Marie Antoinette’nin söylediğinin ne önemi var; infial stratejisiyle insanları sokağa dökersen, döktüler. Bastille’i bastılar, Bastille... Güya böyle yönetimin cezalandırdığı halk ve orta sınıftan insanlar orada kalıyorlarmış da onlar da 3’üncü Meclisin taraftarlarına katılarak inkılabı gerçekleştirmişler, bu da ayrı bir yalan da... Bastille’de soyluların insanları kalırdı, o Bastille hikâyesi de farklı. Kastım şu: Derdim tabii, Fransız İhtilali’ni anlatmak değil ama bu infial stratejisine dayalı propaganda dilinin tarihte de çok insanca, hani pek insanca, hani pek insanca örnekleri vardır. Onu alırsınız, elbette devrim yapmak için değil ama demokratik siyaset içerisinde, o rekabet içerisinde bir yerlere yerleştirerek aynı yöntemle gidersiniz.

“Eşitlik, kardeşlik, özgürlük” diye sokaklara dökülenler ne yaptılar? O sokaklara dökülenler Saint-Just’ün ifadesiyle “Özgürlük düşmanlarına karşı özgürlüğün tiranlığını kurdular.” Demek ki sadece güzel sözler söylemek yetmiyor, sadece slogan atmak yetmiyor. Sen ne yapacaksın? Bunun sonunda ne gerçekleştireceksin? Ve Fransız İhtilali’nin bulunduğu giyotindi -cumhuriyet düşmanlarına karşı yirmi dört saat çalışan giyotin- çünkü o kadar çok düşman vardı ki. “Özgürlük, eşitlik, kardeşlik” sloganlarıyla iktidara gelenler bunu yaptı.

1917’de Sovyet Devrimi “ekmek ve barış” diye yola çıktı, insanları ekmeğe de barışa da muhtaç etti. Stalin de 27 milyon kişiyi öldürdü. 1991’de Bolşevik rejimi biterken Svetlana Aleksiyeviç “İkinci El Zaman”da gayet güzel anlatır, onlar da başka bir rüyanın peşine düştüler. Sonuçta yıktılar Sovyetler Birliği’ni ama yerine harabe hâlinde yeni bir düzen kurdular. Son derece dramatik ve acıklı.

Kastım şu: İnsanların arzularına hitap eden ama gerçeklerle ilişkisiz siyasal dil trajediler yaratıyor. Gerçekçi olmak lazım. Bu ülkenin imkânlarına bakacaksınız, yapılanlara bakacaksınız, hakikatçı bir siyasî dille elbette eleştirilerinizi yapacaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Süre ne çabuk geçiyor.

BAŞKAN – Ekledim bir dakika, buyurun Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, tabii, söylenecek çok söz var.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Verilecek cevap da var.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Muhakkak, muhakkak. Olmaz mı?

Cumhuriyet Halk Partisinin bütün eleştirileri tek adam ve saray çevresinde yürüdü. Bu da tabii, slogan atmanın bir başka biçimi. Sonuçta “saray” dediğiniz yer, bu ülkede insanların seçimle gittikleri ve meşruiyetini milletin oyuyla aldıkları yerdir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Orada oturan insan da böyle bir meşruiyet temelinde; tıpkı sizlerin geldiği gibi. Sizlerin de yaslandığı aynı meşruiyetle gelen insan gibi, ona yönelttiğiniz eleştiriler aslında, netice olarak kendinize de yönelttiğiniz bir eleştiri mahiyeti kazanıyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şu “tek adam” meselesine gelince burada da söylenecek çok söz var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Keşke Sayın Erdoğan’ın mitinglerine gitseniz. Gitmeniz de gerekir esasen çünkü bu millet...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gidiyoruz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Hayır, seyirci olarak gidin canım, bağırmanıza gerek yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Keşke orada Sayın Erdoğan ile insanlar arasındaki ilişkinin mahiyetine yönelik gözlemler yapsanız. Rakibinizi öğrenmeniz gerekmiyor mu? O bakımdan çok önemlidir bu. Yani ne tür bir bağ var ki insanlar Sayın Erdoğan’ı bu kadar seviyorlar?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bütün meydanlar dolu Sayın Bostancı.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Kendi gözlemlerinizle yerinde görseniz daha iyi olur ama o bağı ben size söyleyeyim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hangi liderin meydanı boş kalmış canım!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Hani “tek adam” diyorsunuz ya, oradaki insanlar bütün coşku ve heyecanlarıyla diyorlar ki: “Ey Erdoğan, sen siyasetin tekisin, biriciliğisin ve vallahi adam gibi adamsın.” Tek adam... (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Rakibini de kesinlikle öğrenmek gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bir beş dakika daha verin Başkan.

BAŞKAN – Birer birer veriyoruz.

Tamamlayalım lütfen Sayın Bostancı.

Buyurun.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Bir başka propaganda dili, böyle tekil birtakım olayları alarak oradan bir ülke kompozisyonu çıkarmak. Vallahi, o arkadaşları dinlerken aklıma hep eleştirmenlerin ilk başta ne yapacaklarını bilemedikleri resimdeki Dadaizm geliyordu. Böyle bir sürü şeyden kolaj yaparsın, ortaya parlak renklerle örülmüş resimler koyarsın; insanların aklı ermez “Ne oluyor, ne bu kompozisyon?” diye. Çok Dadaist bir yaklaşım diyeyim ben. Mevzu şu: Mesela “intiharlar” diyorsunuz; ya, intiharlar dünyanın birçok ülkesinde var ve daha çok da kuzey ülkelerinde var, biliyorsunuz. Durkheim “Suicide” diye intihar üzerine bir çalışma yaptı. E, Türkiye’de de insanlar yaşıyor, intihar edenler olabilir. Sizin insanların hayat şartları ile intihar arasında kurduğunuz bağlantı kesinlikle sadece siyasal kasta yönelik, o insanlarla da bir ilgisi olmayan, propaganda diline yaslanan bir değerlendirmedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) - Biz söylemiyoruz, onlar söylüyorlar.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Mektup bırakıyorlar, mektup.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bence parça parça vermeyin Başkanım, bir bütün olarak verin.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen Sayın Bostancı.

Buyurunuz.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Şimdi, şunun için söylüyorum: Bakın, farzımuhal, insanlar, durumları trajikleşti, yoksulluğa düştüler -mantiğiniz bu varsayıma dayanıyor- ondan sonra da dayanamadılar, intihar ettiler.

Kıymetli arkadaşlar, şartlar insanlar için nihai belirleyici değildir. Derler ki: “Kaynayan su patatesi yumuşatır, yumurtayı sertleştirir.” Önemli olan insanların mahiyetidir, mahiyeti. Kimi insanlar şartlar zorlaştıkça ondan kendilerini bileyerek çıkarlar, kimi insanlar da psikolojileri itibarıyla farklı bir yere savrulabilirler ama “intihar” dediğiniz hadise bununla ilgili değildir. Aranızda tıpla ilgili olan, psikiyatryi bilen insanlar da var. Bir de bu işleri bu kadar kürsülerden konuşmak da doğru bir iş değil. Yani bakarsanız literatüre, böylesine siyasal kasta yönelik “intihar da intihar” konuşmalarının bir faydası yok, haberciliğinin de bir faydası yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Siz de olağan karşıladınız zaten.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Şimdi, kadın cinayetleri meselesine gelince, bakın, kadınlar konusunda AK PARTİ bu ülkeye çok önemli işler yaptı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Ne yapıyoruz Sayın Bostancı, diğer arkadaşlardan mı keselim?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Evet, son bir dakika, affedersiniz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, siz böyle bir dakika, bir dakika verince tüm dikkatimiz dağılıyor.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) - Başkanım, toptan verin.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Kızların okullaşmasına ilişkin çok büyük hamleler yaptı. Bu ülke, Türkiye modernleşirken tarım kesiminde en geniş istihdam kadınlara aitti, onların daha fazla kamusal hayata girmesi için imkânlar sağladı, kadın şiddeti, cinayetleri, cinsiyet eşitsizliğine ilişkin nice hukuki düzenlemeler yaptı. Bütün bunlara ilişkin...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama uymuyorsunuz ki. Başkanım, onları uygulamıyorsunuz ki.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Siz biliyorsunuz.

Şimdi, kadın cinayetleri meselesi, dünyanın birçok ülkesinde var. Fransa’da 94 yaşındaki adam, 92 yaşındaki karısını öldürdü ve Fransa ayağa kalktı.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Kötü örnek, örnek değildir. Başkanımız diyor ki: “Kötü emsal, emsal olmaz.”

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) - Bunun arkasında geleneğe ilişkin, kültüre ilişkin bütün toplumlarda toplumsal birçok hikâye varken ve kadınların tarihine ilişkin uzun bir geçmiş varken meseleyi getirip “Efendim, bu AK PARTİ’yle bağlantılı.” demek, en azından ayıp bir şey. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ZÜLEYHA GÜLÜM (İstanbul) – Bütün iktidarlarla bağlantılı, sizin olduğunuz gibi.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Devamla) – Çünkü eminim burada bu işleri bilen ve muhakeme eden arkadaşlar, bu haksızlığa partileri dolayısıyla seslerini yükseltmeseler de içlerinden isyan ediyorlardı diye düşünüyorum.

Sabrınız için teşekkür ediyorum, sağ olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN – Grup adına yapılan konuşmalar bittikten sonra söz vereceğim Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) - Peki efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci söz, Malatya Milletvekili Sayın Bülent Tüfenkci’ye aittir.

Buyurun Sayın Tüfenkci. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakika.

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜLENT TUFENKCI (Malatya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi ve bizleri izleyen kıymetli vatandaşlarımızı sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2018 yılı kesin hesabı ve 2020 yılı bütçesi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Millî iradenin tecelligâhı Meclisimizdeki bütçe görüşmelerinin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bugün itibarıyla 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni tamamlamış olacağız. Bu süreçte her bakanlığın bütçesini görme şansımız bulduk. Yüce Meclisimiz, geçtiğimiz on bir gün boyunca bütçe üzerine ilgili ilgisiz, haklı ve haksız değerlendirmelere sahne oldu. Kuşkusuz, bu değerlendirmeler, demokrasinin gereği ve milletimizin sesi olması dolayısıyla oldukça kıymetlidir. Her şeye rağmen verimli bir bütçe görüşmesi süreci geçirdiğimizi düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar; baktığımız zaman, esasında muhalefetin de 90’lı yıllarda kaldığını biraz önceki konuşmalarda görmüş olduk. Niye görmüş olduk? Daha hâlâ zannediyorlar ki Türkiye’nin sadece bir Atatürk Barajı var ve Atatürk Barajı’nın dışında bir baraj AK PARTİ döneminde yapılmadı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Oysa baktığımız zaman, ben ifade edeyim İlhan Bey’e: Sadece AK PARTİ döneminde 565 baraj yapıldı, sadece; 553 de HES yapıldı Sayın Vekilim. Baktığımız zaman, Ermenek ve Deriner Barajı yükseklik bakımından... Yusufeli Barajı dünyanın en büyük barajı, ondan yüksekliğini de yapmaları mümkün değil. Sadece Deriner Barajı’ndan Türkiye’nin yıllık kazancı 6 milyar. Dolayısıyla bu noktada biz 90’lı yılları çoktan aştık ve gelinen noktada her alanda en az 3,5-4 kat kat büyümüş bir Türkiye var.

AK PARTİ olarak on yedi yıllık dönemde siyasi ve ekonomik istikrarın göstergesi olan 18’inci bütçemizi görmüş olmanın gururunu yaşıyoruz. On yedi yıllık iktidarımız döneminde bütçe disiplinindeki istikrarlı duruşumuzu her zaman sergiledik ve bu bütçede de bunu görüyoruz. AK PARTİ yönetimiyle birlikte, uzun yıllar Türkiye’nin gündemine oturan bütçe açıkları azalmış ve son bulmuştur. 2002 yılında yüzde 11,2 olan bütçe açığının 2018 yılı sonlarına doğru yüzde 2’ye düştüğünü görüyoruz. Bütçe disipliniyi esas alan ve güven veren yönetimlerimizle faiz harcamalarında dramatik bir düşüşü yaşadık. 2002 yılında faiz harcamalarının bütçe içerisindeki payı yüzde 43,2 iken 2020 yılı bütçesinde bu oranın yüzde 12,7 seviyesinde kalması beklenmektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin 2020 yılı bütçesine baktığımızda -On Birinci Kalkınma Planı ve Yeni Ekonomik Program- hedeflerimizi merkeze alan, her alanda gelişmeyi öngören, çalışanı, emekçiyi, üreticiyi, çiftçiyi, kadınlarımızı ve gençlerimizi destekleyen, kısaca 82 milyonun bütçesi olduğunu görüyoruz.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; küresel ekonomi, ticaret savaşları başta olmak üzere, Brexit, para ve maliye politikalarına ilişkin belirsizliklerin ve jeopolitik gelişmelerin etkisiyle dünya ticaretinin zayıf seyrini sürdürdüğünü de görmekteyiz. Bu durum uluslararası kuruluşlar tarafından da teyit edilmektedir. IMF, yüzde 3,9 olan 2019 yılı ekonomik büyümesinin tahmin oranlarını yüzde 3'e düşürmüş; dikkatinizi çekmek isterim ki bu oran, son on yılın en düşük seviyelerindedir.

2019 yılında küresel büyümenin yüzde 1,4 seviyesinde kalacağı da ifade edilmektedir. Dünya Ticaret Örgütü ise 2019 yılı dünya mal, ticaret artışı oranına ilişkin tahminini yüzde 4'ten yüzde 1,2'ye indirmiştir. Küresel ekonomideki yavaşlamaya ve ticaret ortamındaki olumsuzluklara rağmen, Türkiye ekonomisi dengelenme ve toparlanma sürecine girmiştir ve hedefine de kararlılıkla yürümeye devam edecektir. Ekonomide yaşanan dalgalanmalar, uygulanan yaptırımlar ve bölgesel belirsizlikler Türkiye'yi hedefinden uzaklaştırmamıştır, aksine, bizleri hedeflerimize daha da yakınlaştırmıştır.

Dış ticarete Türkiye, çizilen tablonun aksine, oldukça güçlü ve olumlu bir performans sergilemeye devam ediyor. 2019 yılında küresel ihracat birçok ülkede azalış gösterirken Türkiye güçlü konumunu koruyarak ihracatını artırmaya devam etmektedir. Nitekim, bir örnek vereyim, Dünya Ticaret Örgütünün verilerine göre, ilk dokuz ayda verisi açıklanan 69 ülkeden 50'sinin ihracatında azalış görmekteyiz. Buna karşın, Türkiye, ihracatını yüzde 2,3 oranında artırmıştır. Ülkeler sıralamasına baktığımızda, artış oranı bazında ihracatta 7'nci sıradayız; değer olarak da ihracat artışında 5'inci sırada bulunmaktayız. 2002 yılında 5 milyar doların üzerinde ihracat yapan tek sektörümüz varken bugün 5 milyar doların üzerinde ihracat yapan 11 sektörümüz bulunmaktadır. Genel ticaret sistemine göre nominal ihracat, ekim ayında, on iki aylık miktara baktığımızda, 179,9 milyar dolara ulaşmış, on iki aylık ithalatsa 205 milyar dolara gerilemiştir. Burada baktığımızda, yine, çizilenin aksine, makine ve teçhizatlardaki göreceli azalışın -esasında, azalış değil- yerli üretimle doldurulduğunu görebiliriz. Makine ve teçhizat üretiminde sadece 2010 ile 2018 arasındaki artış rakamlarını söyleyeyim sizlere: Biz yüzde 103,7 oranında makine ve teçhizat üretimimizi artırmışız. 2018'de de 2019'da da yerli üretimin artması devam ediyor. Bu, Hükümetimizin yerli üretime vermiş olduğu desteklerden dolayıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2019 yılı sonunda yıllık ihracatımızın 180 milyar doları aşmasını bekliyoruz. 2020 yılında ise hedeflenen ihracat 190 milyar dolardır. Hükümetlerimizin sağladığı destek ve teşviklerle, inşallah, dış ticarete yakaladığımız bu yüksek ivme daha da artarak devam edecektir.

Bilindiği üzere, 2018 yılının ikinci yarısında ülkemiz ekonomisine karşı, özellikle döviz kuru kanalıyla ciddi spekülasyon saldırıları gerçekleşti. Döviz kurunda yaşanan dalgalanmalar, bir yandan enflasyon üzerinde yukarı yönlü baskı oluştururken diğer taraftan da büyüme rakamlarını olumsuz etkiledi. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde Hükümet olarak küresel koşullardaki belirsizliklerin ve ülkemize karşı yapılan ekonomik saldırıların üstesinden gelmek için denge, disiplin ve dönüşümü önceleyen Orta Vadeli Program oluşturuldu. Bu kapsamda, öncelikli hedeflerimizi enflasyonla mücadele, cari açığın azaltılması, sağlıklı ve sürdürülebilir büyüme olarak ortaya koyduk ve politikalarımızı da bu hedeflere uygun olarak sergiledik.

Faizi enflasyonun müsebbibi olarak faizleri düşürme, enflasyonu tek haneli rakamlara düşürme mücadelesini bu bütçede de görmekteyiz. Son dönemlerde açıklanan rakamlar uyguladığımız politikaların etkisini gösterdiğini ve ekonomimizin toparlanma sürecine girdiğini de ortaya koyuyor. Nitekim, geçtiğimiz günlerde açıklanan Sanayi Üretim Endeksi ekimde geçen yılın aynı ayına göre yüzde 3,8 artış göstermiştir. Biraz önce imalat sanayisindeki kapasite kullanım oranındaki sekiz yıllık artış söyledi,

son kasım ayında da on beş ayın zirvesine çıktığını görmekteyiz. İmalat sanayisi katma değeri itibarıyla dünyada 2002 yılında 20'nci sıradayken bugün 13'üncü sıraya yükseldik. Tüm bu veriler ekonomimizin canlandığını da göstergeleri.

Diğer taraftan, enflasyon verilerinde de önemli iyileşmeleri görüyoruz. Yıl başından bu yana tüketici enflasyonunda 10 puana yakın düşüş sağlandı. Bu durumun yansımalarını güven endeksindeki iyileşmelerde de görmekteyiz. Yeni Ekonomik Program'da enflasyonun 2020 yılında yüzde 8,5'e, program dönemi sonunda da yüzde 4,9'a düşmesi hedeflenmektedir. İşte, bütçenin de buna uygun yapıldığını müşahade etmekteyiz.

Faizlerde kayda değer düşüşler gerçekleşmiştir. Son beş ayda faizlerde 1.200 baz puan indirim sağlandı. Merkez Bankasının uyguladığı gerçekçi para politikası ve kamu bankalarının üreticinin yanında güçlü duruşuyla piyasalar üzerindeki faiz baskısı da bertaraf edildi. Türkiye için kronik bir problem olan cari işlemler dengesinde cumhuriyet tarihinin en yüksek cari fazlasını verdik. 2019 yılı Eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış cari işlemler dengesinde 5,9 milyar dolar fazla oluşmuştur. Bu sonucun ortaya çıkmasında kuşkusuz, Hükûmetin aldığı yerinde ve doğru kararlar etkili olmuştur.

2019'un üçüncü çeyreğinde Türkiye ekonomisi yeniden büyümeye başladı. Bu büyüme rakamları gösteriyor ki ekonomimizi hedef alanlar bir kez daha hüsrana uğramıştır. Mali disiplinden taviz vermeden vergi indirimleri, istihdam teşvikleri ve kredi programları ekonomik büyümeyi desteklemektedir. Dördüncü çeyrekte inşallah yüzde 4 veya 5 oranında büyümeyi yakalayacağız ve bu yılı öngörülen şekilde, pozitif bir büyümeyle kapatacağız. Nitekim, uluslararası derecelendirme kuruluşlarının da tahminlerini bu şekilde yukarıya doğru revize ettiklerini görüyoruz.

2002-2018 yılları arasında ortalama yüzde 5,5 oranında büyüme kaydederek dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olduk. İhracatımızı da yine 36 milyar dolardan 180 milyar dolara, 190 milyar dolara çıkardık. Geçtiğimiz on yedi yılda atmış olduğumuz tohumların bugün gerçekten hayata geçtiğini görmek, verim verdiğini görmek bizleri de mutlu etmektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Turizmde 2018 yılında 45 milyon ziyaretçiyle küresel düzeyde 2'nci sıradan daha da yükselerek inşallah 2020'de 50 milyonun çok üzerinde tamamlamış olacağız.

Küresel doğrudan yatırımlar 2018 yılında yüzde 13 gerilerken Türkiye'ye gelen doğrudan yatırımlar yüzde 13 artarak 13 milyar dolara ulaşmıştır.

Bazı arkadaşlar Türkiye değerlendirmesi yaparken özellikle uluslararası sermayenin Türkiye'ye gelmediğinden bahsederler oysa elimizdeki rakamlara baktığımızda durumun bunun tersi olduğunu da görüyoruz. Uluslararası jeopolitik baskılara rağmen, firmaların çoğu, özellikle Batı medyasının ve ülkemize karşı lobilerin baskılarına rağmen, yatırım için Türkiye'yi tercih etmektedirler. 199 ülkenin yer aldığı en fazla dış yatırım alan ülkeler sıralamasında, 2018'de, bir önceki yıla göre Türkiye 4 basamak yükselmiştir. Ülkemize güvenen, yatırım yapan herkes kazanmıştır ve kazanmaya da Allah'ın izniyle devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

“Şirketler kapanıyor.” deniliyor, ekim ayında kurulan şirket sayısı bir önceki aya göre yüzde 8,5 ve önceki yılın ekim ayına göre ise yüzde 18 oranında artış göstermiştir. Açılan şirket sayısındaki artış, yıllık yüzde 21'i bulmaktadır. Hükümetimizin yeni açıklamış olduğu “Değişim başlıyor.” temalı Yeni Ekonomi Programı'yla birlikte, çok daha hızlı bir ivme yakalayacağımız da aşikârdır. Ekonomik toparlanma daha da hızlanacak ve yılın ilk yarısında yaşanan ekonomik kayıplar da telafi edilecektir.

Cumhurbaşkanımız, Genel Başkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, AK PARTİ, hükümetleri döneminde, ekonomiden sağlığa, eğitime sosyal hayata kadar her alanda cumhuriyet tarihinin en önemli icraatlarını başarmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Her türlü terör saldırısına ve finansal saldırılara rağmen sağladığımız her iyileştirmeyi vatandaşımıza, esnafımıza, sanayicimize, üreticimize yansıtıyoruz. Gerçekleştirdiğimiz atılımlar, uluslararası arenada da karşılık bulmaktadır. Türkiye, İnsani Gelişme Endeksi'nde tarihinde ilk kez "çok yüksek insani gelişme" kategorisinde yer alarak, 189 ülke arasında 59'uncu sıraya yükselmiştir. Bu durum, Türkiye'de beklenen yaşam süresi, ortalama ömür süresi, bebek ölümlerinin azalması, kişi başına düşen milli gelirden önemli bir gelişme gösterdiğinin de kanıtıdır. Bu başarı on yedi yıllık AK PARTİ hükümetlerinin başarısıdır. Özellikle, beklenen yaşam süresindeki artış AK PARTİ hükümetlerinin sağlık alanında yürüttüğü başarılı performanstan kaynaklanmaktadır. 10 bin kişiye düşen hastane yatağı sayısı 24,8'den 27,9'a çıkarken nitelikli yatak sayısını da 19 binden 145 bine yükselttik. Sağlık yatırımlarımız sonucunda 1.000 canlı doğumda bebek ölüm hızını 31,5'ten 6,8'e, 100 bin canlı doğumda anne ölüm oranını ise 64'ten 13,6'a geriletmiş olduk.

Birileri veya bazılarımız şehir hastanelerini eleştiri bombardımanına tutuyoruz. Orada birtakım finansmanlardan veya şunlardan bunlardan dem vuruyoruz. Hâlbuki insanımıza sağladığı konfor, son teknolojilerin kullanılması, çalışanlarının rahat ortamda çalışması bizim insana verdiğimiz değerlerin bir göstergesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) AK PARTİ, insan odaklı, insanı önceleyen hizmet yapmakta, dolayısıyla paradan da önemli insanımızın sağlıklı yaşamına, uzun ömürlü yaşamına ve sağlığa kolay erişimine önem vermektedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün sağlığa her vatandaşımız çok kolay ve dünyaya göre gerçekten çok ucuz bir şekilde ulaşabilmektedir.

Değerli arkadaşlar, hiç kuşkusuz, AK PARTİ hükümetleri sosyal yardımlarda da dünyanın sayılı ülkeleri arasındadır. Sosyal yardım alanında reform olarak nitelendirilebileceğimiz birçok yeni uygulamayı hayata geçirdik ve sosyal yardım programlarını çeşitlendirdik. Bu kapsamda 2020 yılı bütçesinde sosyal harcamalar için ayrılan kaynak miktarının 69,5 milyar liraya çıkarıldığı görülmektedir ve bu tutar 2020 yılı bütçesinin yüzde 6,3'üne denk gelmektedir. Baktığımız zaman, Türkiye'de 4,3 doların altında yaşamını sürdürenlerin oranının 1,6'ya geldiğini görmekteyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bir önceki Başbakanımız burada, kendisi Ulaştırma Bakanıken de Türkiye'nin bütün altyapısını halletti. Şimdi 2020 bütçesiyle de, inşallah, o altyapının üzerine üstyapıyı da kullanarak Türkiye'yi şaha kaldıracacağız; buna da eminiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sizler de o yollardan, o köprülerden geçerek bunun konforunu ve keyfini inşallah yaşamış olacaksınız.

Değerli arkadaşlar, biz bir yandan ekonomiyi kalkındırırken bir yandan da terörle mücadele ediyoruz. Bir yandan terörle mücadele ederken demokrasimizi kalkındırmayı, demokrasimizi geliştirmeyi ve adalet noktasında da yeni reformlarla insanımıza daha adil bir düzeni de vadediyoruz.

Değerli arkadaşlarımız, ekonomimizin omurgası olan esnafımızın finansa erişimini sağlamak ve finansal maliyetleri düşürmek AK PARTİ hükümetlerimizin her zaman önceliği olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TÜFENKÇİ (Devamla) – Üç dakika Sayın Başkanım, bir dakika değil.

BAŞKAN – Yok, bir dakika veriyoruz.

Buyurun.

BÜLENT TÜFENKÇİ (Devamla) – Esnaf ve sanatkâr kooperatifleri aracılığıyla esnaf ve sanatkârlarımıza sağlanan düşük faizli finansman desteği bu yıl 23 milyar lirayı, toplam kredi ise 40 milyar lirayı bulmaktadır.

Değerli arkadaşlar, ekonomiyi geliştirirken sınır ötesinde ve yurt içinde de terörle aralıksız mücadele ettiğimizi biliyorsunuz. Milletimiz teröre karşı dirayetli ve kararlı duruşuyla büyük başarılar elde etmiştir. Mücadelemiz, en son terörist etkisiz hâle gelinceye kadar devam edecektir. Hem PKK'yla hem PYD'yle hem FETÖ'yle mücadelelerimiz Allah'ın izniyle, milletin desteğiyle de devam etmektedir. Bu vesileyle, bu topraklar için canını veren bütün şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet, gazilerimize de uzun ömürler diliyorum.

Değerli Başkanım, değerli arkadaşlar; 2020 yılı bütçemizin milletimize, ülkemize hayırlar getirmesini Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum, emeği geçenlere teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına üçüncü söz Kocaeli Milletvekili Sayın Fikri Işık'a aittir.

Buyurun Sayın Işık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA FİKRİ İŞİK (Kocaeli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarı, iktidarı devraldığı 18 Kasım 2002'den bugüne kadar milletimizin desteğiyle, ülkemizin kronik hâle gelen pek çok meselesini ele aldı, risk alarak cesur adımlar attı ve çok önemli, çok gayretli çalışmaların sonucunda da pek çok sorunu çözüme kavuşturdu. Ekonomiden siyasete, dış politikadan sosyal politikalara, insan haklarından özgürlüklere kadar pek çok alanda ciddi derecede reformları hayata geçirdi. Milletimizin desteği AK PARTİ'nin başarısını, AK PARTİ'nin başarısı milletimizin desteğini sağladı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu, destek-başarı verimli döngüsünün de kazananı ülkemiz, milletimiz ve Türkiye'ye umut bağlayan milyonlarca mazlum oldu. Bundan dolayı Allah'a hamdediyoruz. Bu desteği bugüne kadar bizden esirgemeyen milletimize de bir kez daha milletin kürsüsünden şükranlarımızı sunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, biraz önce burada ifade edildi, çok partili hayata geçtikten sonra hiçbir partiye üst üste 18'inci Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti bütçesini yapmak nasip olmadı. Bu, bizim açımızdan gerçekten çok ama çok önemli. Elbette başarılarımız önemlidir. Başarılarımız, yeni başarılar için referanstır. Biz, elbette geçmişe takılıp kalmayacağız, başarılarımızı yeterli görmeyeceğiz, yeni başarı hikâyeleri yazmak için de durup dinlenmeden çalışmaya devam edeceğiz. Zira, Peygamber Efendimiz'in "İki günü müsavi olan ziyadadır." hadisişerifi hepimiz için eşsiz bir öğüttür. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, Mevlâna Hazretlerinin "Dünle beraber gitti cancağızım./ Ne kadar söz varsa düne dair./ Şimdi yeni şeyler söylemek lazım..." Haddizatında siyaset de dünden dersler çıkararak, dünün tecrübelerinden yararlanarak yarını inşa etme sanatıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tüm dünyada hemen hemen her alanda var olan belirsizliklerin daha da arttığı, risk ve tehditlerin daha da çeşitlendiği, istikrarsızlığın küreselleştiği olağan dışı bir dönemi yaşıyoruz. Huzurun, barışın, umudun egemen olması gereken bu gezegen, bugün maalesef korkunun, endişenin ve kaygının merkezi hâline geldi. İnsanoğlu kendi elleriyle dünyanın düzenini bozdu, tahrip etti. Bunun sonucunda da başta iklim değişikliği, içilebilir temiz su kaynaklarının hızla azalması, hava kirliliği, pek çok canlı türünün yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalması gibi, bugün bildiğimiz bilmediğimiz pek çok sorunla yüz yüzeyiz.

Çözülmesi gereken devasa problemler varken, maalesef, bunları çözmeye sorumluluğunu üstlenmesi gereken siyaset alanında eyyamcılık, popülizm, ırkçılık, ayrımcılık gittikçe yaygınlaşıyor. Küresel aktörlerin bu sorunlarla birlikte mücadele etmesi gerekirken, onlar kendi iç politik dinamikleriyle birbirleriyle kıyasıya mücadele içine giriyor, gelecek kuşakların üzerimizdeki emanetinin korunması için gereken gayreti göstermiyorlar. Hatta zaman zaman, bu gayreti gösteren gençlerle alay dahi edebiliyorlar. Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların etkinliklerinin çok azaldığını, hemen hemen hiç kalmadığını görüyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel rekabetin bölgemizden Asya-Pasifik'e kaydığı ve aktörler arasındaki mücadelenin sadece ekonomik alanda değil, aynı zamanda siyasi, hatta askerî alanda da yoğunlaştığını müşahade ediyoruz. Kapitalist sistemin 1970'li yılların ikinci yarısında girdiği krizden çıkmak için Çin'i dünya ekonomisine açma kararı ve sonrasındaki gelişmeler uykudaki devin uyanmasına ve Batı hegemonyasındaki küresel düzenin tehdit edilmesine sebep oldu. Çin'in ekonomik yükselişi, bu yükselişin getirdiği siyasal nüfuz alanı oluşturma ve genişletme hamleleri, özellikle Kuşak ve Yol Projesi'yle hem enerji arz güvenliğini hem de pazarlarını garanti altına alma girişimleri, başta ABD olmak üzere tüm Batı'yı ciddi manada tedirgin etti hatta korkuttu.

Önümüzdeki on yılda Çin'in dünyanın en büyük ekonomisi olacağı varsayılıyor. Bu, ABD dolarının dünya rezerv para birimi olma özelliğine yani doların tahtına yönelik şu ana kadarki en büyük ve en önemli tehdit. Öyle ya, dünya ekonomisinde yüzde 20 ağırlığa sahip Çin'in para birimi yuanın dünya rezerv para birimindeki ağırlığı yüzde 1, dünya ekonomisinde yine yaklaşık yüzde 20 ağırlığa sahip Amerika'nın para biriminin dünya rezerv para birimindeki ağırlığı yüzde 60. İşte aslında Amerika-Çin ticaret savaşlarının temelinde bu rezerv para birimindeki dengesizlik yatıyor.

Zaman zaman ateşkes olsa da özellikle 2020 Kasımındaki Amerikan seçimlerinden sonra Amerika-Çin ticaret savaşlarının şiddetlenerek devam edeceğini öngörmek kehanet olmasa gerek. Çin'in kuşatılması, ekonomisinin yavaşlatılması, bölgedeki siyasi ve askerî nüfuzunun sınırlandırılması, artık ABD'nin birinci önceliği hâline geldi. Yani artık küresel mücadelenin merkezi Indo-Pasifik Okyanusu oldu. Hong Kong'daki gelişmeler, Çin'in Tayvan politikası, Güney Çin Denizi'ndeki ihtilaflar ve oluşturulan suni adalar bu mücadelenin sadece ekonomik ve siyasi boyutta kalmayabileceğini, olayın her an askerî bir boyuta da taşınma riskinin göz ardı edilmemesi gerektiğini açıkça ortaya koyuyor.

Biraz önce ifade etmeye çalıştığım gelişmelerin yanında, özellikle gelişmiş ülkelerde devletlerin borçluluk seviyeleri, kur ve ticaret savaşları, korumacı ekonomi anlayışının tekrar nüksetmesi küresel durgunluk yani resesyon endişelerini her geçen gün daha da artırıyor. Ayrıca, teknolojiye baş döndürücü gelişmeler -ki detaylarına birazdan girmeye çalışacağım- hem bireysel hem toplumsal hem de ulusal düzeyde güvenlik endişelerini körüklüyor. Bütün bu endişeler, neredeyse bütün dünyanın askerî harcamalarını artırmasına, savunma ve güvenliğe daha fazla kaynak ayırmasına sebep oluyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önümüzdeki bu belirsizlik dönemi ve yeni jeopolitik gelişmeler, hem ülkemiz hem de insanlık için yeni tehditler ama aynı zamanda da yeni fırsatlar sunuyor. Çok güzel bir söz var: "Kötümserler her fırsatı tehdit, iyimserlerse her tehdidi fırsat olarak görürler." Türkiye'ye yakışan ihtiyatlı bir iyimserliktir. Öncelikle, bölgesel ve küresel risk ve tehditleri avantaja döndürmenin yollarını aramalıyız. Yine, başka bir güzel söz de "Fırsatlar hazırlıklı beyinler içindir." Türkiye'nin fırsatları değerlendirecek birikimi vardır, yeter ki biz bu birikimi yerinde, zamanında ve doğru şekilde kullanalım.

Tüm etnik ve dinî unsurlarımızla millet olma bilincimiz, ortak tarih şuurumuz;, Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı'nda, 15 Temmuz hain darbe girişiminde olduğu gibi çok zor zamanlarda ortaya koyduğumuz asil tavır ve binlerce yıllık devlet geleneğimiz geleceğe güvenle bakmamız için yeterlidir, tabii ki Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün ifadesiyle "Vatanımı en çok seven, görevini en iyi yapandır." düsturunu aklımızdan çıkarmadan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günümüzde teknolojiye baş döndürücü gelişmeler yaşanmaktadır. Her sabah yeni, insan hayatını kolaylaştıran ancak zaman zaman da insanı dehşete düşüren buluşlara, keşiflere uyanmaktayız. Artık hiçbir şey eskisi gibi değil. Teknoloji yaşam tarzımızı, çalışma, üretim, yemek, eğlence gibi günlük hayatımızı kökten değiştiriyor. Teknoloji insanları birbirinden uzaklaştırırken, makinaları birbiriyle konuşturuyor. Artık, kas gücü gerektiren pek çok işi, gelişmiş robotlar yapıyor. Özellikle emek yoğun sektörlerde robotlar insanları ekmeğinden ediyor.

Bundan dolayı da bazı gelişmiş ülkelerde sosyal güvenlik sisteminin çökmemesi için insanın yerine çalışan robotlardan vergi alınması tartışılıyor. Yaşlılara hizmet verecek insansı robotlar tasarlanıyor. Uzuv kaybı yaşayan insanlara özel protezler kolaylıkla üç boyutlu yazıcılarda üretilip o uzvun yerine yerleştirilebiliyor. Beyinden gelen sinyali algılayarak komuta dönüştüren ve bu sayede pek çok engellinin normal bir hayat sürmesini sağlayan cihazlar üretiliyor. Otonom araçlar yük, silah, insan taşıyan insansız hava araçları, ulaşım başta olmak üzere pek çok alanda ezberleri bozuyor. Bilgiye erişimin hem çok kolaylaşması hem de maliyetinin çok düşmesi, başta eğitim ve sağlık olmak üzere her alanda önemli imkânlar sunuyor.

Kullandığımız pek çok cihazda artık en önemli maliyet unsuru yazılım oldu. Özellikle, ünlü fizikçi Stephan Hawking'in "İnsanlığın son buluşu olacak." dediği yapay zekâ alanındaki gelişmeleri bazen hayranlık, bazen şaşkınlık, bazen de dehşet içinde izliyoruz. Örneğin, bazı kanser türlerinin doktorlar tarafından yani insan unsuru tarafından teşhis oranı yüzde 65'teyken yapay zekâyla teşhis oranı yüzde 98'lere çıkıyor. Yapay zekânın, üretimden uzay çalışmalarına kadar neredeyse girmedığı hiçbir alan kalmadı. Şu anda Amerika Birleşik Devletleri'nde yılda yaklaşık 500 milyar dolar AR-GE harcaması yapılıyor. Bu AR-GE harcamasının yaklaşık üçte 1'i yapay zekâ alanında yapılıyor. Zira geçenlerde yapay zekâyla çalışan 2 robotun, yazılımcılarının bilmediği bir dilde konuşmaya başladıkları fark edildi ve korkularak fişleri çekildi. Böyle bir dünyaya gidiyoruz.

Değerli arkadaşlarım, güncel tartışmalardan biri de "Nükleer silahlar mı daha tehlikeli, yapay, zekâ mı daha tehlikeli?" sorusu. Güvenli haberleşme için, şifrelenmiş ve kolay kolay kırılmaz denilen bilgilerin kuantum bilgisayarlar yardımıyla çok kısa sürede ve kolayca kırılacağı, çözüleceği biliniyor. Artık, dünya insanoğlunun Mars'a ne zaman ayak basacağını ve Mars'ta yaşamın ne zaman başlayacağını tartışıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; teknolojik gelişmelerin gıda güvenliğinden veri güvenliğine, bireysel güvenlikten ulusal güvenliğe kadar her alanı içine aldığımız görüyoruz. Siber saldırılarla sadece ülkelerin askerî, ekonomik, sosyal altyapıları hedef alınmıyor, ülkelerin karar alma mekanizmalarının oluşumuna müdahale edilerek politik ve sosyal düzen dahi değiştirilebiliyor. Bir nakliye uçağından atılan binlerce katil drone'un, hedefindeki binlerce askeri imha edebileceği bir dönemdeyiz. Sadece askerî amaçlarla kullanılmayan, daha çok sivil amaçlarla uzaydan konum belirlemek için kullanılan GPS uydularının lazer silahlarıyla yüzlerce kilometre öteden vurulabileceği endişesi hem büyük korku oluşturuyor hem de güvenilir alternatif arayışlarını zorluyor. Bu örnekleri çoğaltmak, onlarca, yüzlerce örnek vermek mümkün.

Bugünün dünyası dünden daha güvenli değil. Öyle gözüküyor ki yarın da bugünden daha güvenli olmayacak. Peki, biz yarına hazır mıyız? Bir ülkenin yarın nerede olacağını, bugün hangi alanlara yoğunlaştığına bakarak kolayca anlayabiliriz. Geleceğin dünyasında var olmanın, iddialı olmanın tek yolu bilim ve teknolojiyi tüketenler liginde değil, bilakis bizzat bilim ve teknolojiyi üretenler liginde olmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye son on yedi yılda AK PARTİ iktidarı döneminde bu alanlara çok ciddi yatırım yaptı, ciddi kaynak ayırdı, AR-GE ve inovasyona çok ciddi destekler verdi, vermeye de devam ediyor. Yapılanların takdiri hakkaniyet gereğidir.

Peki, yapılanlar yeterli mi? Elbette ki hayır. Bilim ve teknoloji alanında kıyasıya yarış sürerken yapılanları yeterli görmek çok büyük bir yanılgı olur, bedeli de ağır olur. Elbette almamız gereken daha çok yolumuz var. Bilim ve teknoloji, AR-GE ve inovasyon alanında sürdürülebilir bir başarının olmazsa olmazı biraz önce ifade etmeye çalıştığım tehditlere karşı koymanın, fırsatlardan da en iyi şekilde yararlanmanın anahtarı nitelikli insan gücüdür.

Yer altı zenginliğine sahip olduğu hâlde nitelikli insan gücüne sahip olmadıkları için halkın büyük bir kısmının fakrüzaruret içinde yaşadığı onlarca ülke örneği vermek mümkün ama yer altı zenginliği olmadığı hâlde nitelikli insan gücüne sahip ülke halkının önemli bir kısmının fakrüzaruret içinde yaşadığı bir tek örnek vermek dahi mümkün değil.

Kainatın öznesi insandır. Onun içindir ki medeniyetimizin en temel ayırt edici özelliklerinden birisi “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın.” düsturudur. Önemli olan insandır, insana yapılan yatırımdır. İnsana yapılan yatırım, geleceğe yapılan yatırımdır. Hazreti Ali Efendimiz “Çocuklarınızı kendi zamanınıza göre değil, onların yaşayacağı çağa göre yetiştirin.” buyuruyor. Türkiye’nin en önemli önceliği eğitimidir; adalet, güvenlik, refah, huzur ancak iyi ve kaliteli eğitimle sağlanır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ iktidarı döneminde eğitimde çok önemli mesafeler aldık. Özellikle eğitimde nicelik sorununun çok büyük oranda çözüldüğünü söyleyebilirim. Bu dönemde kız çocuklarımızın okullaşma oranları, özellikle diğer okullaşma oranları, öğretmen sayıları, okulların fiziki şartları, derslik başına düşen öğrenci sayıları, öğrenci başına düşen öğretmen sayıları gibi, eğitimde teknoloji kullanımı gibi pek çok alanda AK PARTİ döneminde devrim niteliğinde iyileşmeler sağlandı. Yine Meclisimizin tasvibi ve onayıyla her yıl bütçemizden en fazla ödeneği Millî Eğitim Bakanlığımıza tahsis ediyoruz.

Eğitimin kalitesi noktasında almamız gereken daha çok mesafenin olduğunun hepimiz farkındayız. Bakanlığımızın bu konudaki çalışmalarını takdir ettiğimizi ve her zaman desteklediğimizi buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; her şeyin değiştiği, dünyanın, çağın, alışkanlıkların, üretim biçimlerinin değiştiği, değişmeyen tek şeyin değişim olduğu bu zaman diliminde elbette eğitim alanında da köklü değişimler yaşanıyor. Bozmanın, tahrip etmenin, yıkmanın, yerle bir etmenin çok kolay olduğu bu zaman diliminde yaşadığımız dünyayı kendi ellerimizle cehenneme çevirmek istemiyorsak insanlık olarak değerler eğitimine odaklanmalıyız. Erdemli insan yetiştirmek için daha çok çalışmalıyız. Kadınlarımıza, çocuklarımıza hatta engellilerimize yönelik şiddetin gündemden düşmediği, kadın cinayetlerinin her gün yüreğimizi dağladığı günümüzde “Bir insanı öldüren bütün insanları öldürmüş gibidir.” temel düsturunun neden hayat bulmadığını bütün toplum olarak düşünmeliyiz. Önceliğimiz çok bilgili insan değil, çok iyi insan yetiştirmek olmalı. Bilgiye ulaşmanın çok kolaylaştığı bu çağda eğitim piramidinin kaidesi değerler eğitimi olmalı, onun hemen üzerine beceri eğitimi yerleştirmeliyiz. Medeniyet değerlerimizle donanmış, öz güveni yüksek, dünyaya açık, analitik düşünen, kararlı ve sabırlı bireyler yetiştirmek zorundayız. Ayrıca, kod yazmayı bilmeyen gencin okuma yazma bilmiyor konumuna düşeceği yakın geleceğe hazırlık için kodlama konusuna çok daha fazla önem vermeliyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, katma değeri yüksek AR-GE ve inovasyona dayalı üretim, Türkiye’nin sürdürülebilir büyümesi, refahının artması, ekonomik ve siyasi istikrarı için elzemdir. Bugünkü küresel koşullarda Türkiye ölçeğinde bir ülkenin sürümden kazanarak büyüme şansı bana göre yoktur. Üretimin, hatta hizmet sektörünün her alanında yenilikçi olmak zorundayız; her gün daha iyisi için çalışmak, daha kaliteli, daha uygun maliyetli ürün ve hizmet sunmak zorundayız. Zira, biz “İki günü müsavi olan ziyandadır.” anlayışının mensuplarıyız. Biraz önce de ifade ettim, Türkiye, bilim ve teknoloji üreten ülkeler liginde olmalıdır; tribünde seyirci değil, sahada oyuncu olmalıyız; bize yakışan da budur. Bunun için, üniversitelerimize, kamu ve özel sektörümüze düşen çok önemli görevlerin olduğunu biliyoruz. Özel sektörümüzün son yıllarda bu alana çok ciddi kaynaklar ayırdığını, ciddi yatırımlar yaptığını, çok önemli çalışmalar yürüttüğünü biliyoruz. Devletimizin desteklerinden de faydalanarak AR-GE ve inovasyon alanında özel sektörün her geçen gün artan gayretlerini yakinen takip ve takdir ediyoruz. Sizlerin desteği ve onayıyla kabul edilen AR-GE reform kanunu sonrasında özel sektörün AR-GE merkezi sayısı 1.200’ü, tasarım merkezi sayısı 350’yi geçti. Sayıları 85’i bulan teknoparklarımızdaki binlerce firmamızda on binlerce gencimiz AR-GE yapmaktadır. Kamu tarafı,

destek ve teşviklerle özel sektörün bu alanda daha fazla yoğunlaşmasını sağlıyor. Türkiye'nin AR-GE harcamaları her geçen yıl artmakta; bu, patent, faydalı model gibi alanlara yansımaktadır. AR-GE ve inovasyon faaliyetlerini yeterli görmemiz elbette mümkün değildir. Türkiye'nin sorunu kaynak sorunu değildir, Türkiye'nin sorunu AR-GE'de kalite sorunudur. Bu sorunu da zaman içinde çok çalışarak, ekosistemimizi güçlendirerek çözeceğiz inşallah.

Gerek temel gerekse uygulamalı bilimlerin alanında bilginin ana üretim üsleri üniversiteler ve araştırma merkezleridir. Bugün ülkemizde 200'ün üzerinde üniversite ve 8 milyona yakın üniversite öğrencisi vardır. Bu anlamda, cumhuriyetimizin en temel hedeflerinden olan eğitimde fırsat eşitliği büyük oranda sağlanmıştır. Ancak üzülerek ifade etmemiz gerekir ki üniversitede kalite sorununu henüz aşamadık. Bakın, YÖK'ün bu konudaki çalışmalarını destekliyoruz ama G20 üyesi bir Türkiye, satın alma gücü paritesinde dünyanın 13'üncü ülkesi ama dünyanın ilk 100, ilk 250, hatta bazı endekslere göre ilk 400'ünde bir tek Türk üniversitesi olmayan bir Türkiye. Bunun üzerinde hepimiz çok ciddi çalışmalıyız, düşünmeliyiz ve hep birlikte bu yüce Meclisin önderliğinde bir yükseköğretim reformunu artık hayata geçirmeliyiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, AR-GE ve inovasyon alanında, ekosistemimizi güçlendirmeliyiz, uluslararası iş birliğine önem vermeliyiz, özellikle dünyadaki Türk araştırmacıların aklından, birikiminden daha fazla yararlanmayı sağlamalıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, jeostratejik konumu nedeniyle savunma ve güvenlik alanında da daima güçlü, dikkatli ve kararlı olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Işık, buyurun.

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Bölgemizdeki devlet otoritesi kaybolan veya büyük ölçüde zaafa uğrayan ülkeler, vekâlet savaşları, ülkelerin istikrarsızlaştırılması için maşa olarak kullanılan terör şebekeleri, terör estiren devletler veya nüfuz alanını genişletmek için birtakım atraksiyonlar yapan devletlerin varlığı her zaman bizi tetikte olmaya zorluyor.

“Kötü komşu insanı ev sahibi yapar.” özdeyişinin ne kadar yerinde olduğunu Kıbrıs Barış Harekâtı'nda gördük. Cumhuriyetimizin ilk yıllarında o kadar zorlu şartlarda başlayan yerli ve millî savunma sanayisi hamlesi, maalesef, daha sonra siyasi nedenlerle kesildi ama 1974 Harekâtı'nda görüldü ki bu işin şakası yok ve o 1974 Harekâtı'nın tecrübesi, o acı tecrübe bize ASELSAN, TUSAŞ, HAVELSAN gibi tatlı meyveler, bereketli meyveler verdi. İşte, bu noktada daha fazla dikkat etmek durumundayız.

Sayın Başkanım, özellikle savunma sanayisi AK PARTİ iktidarının gerçekten bir başarı hikâyesidir. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde on yedi yılda, Türkiye, savunma sanayisinde çok büyük bir devrim yaptı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FİKRİ IŞIK (Devamla) – Sayın Başkanım, son bir...

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

FİKRİ IŞIK (Devamla) - Türkiye, yüzde 24'lerde olan yerlilik oranını yüzde 65'lerin üzerine çıkardı ve çok ciddi bir kalite artışı sağladı. Bu noktada, gerçekten, Türkiye, bu sayede de terörle mücadele başta olmak üzere Türkiye'ye yönelik tüm tehditlere açıkça meydan okuma noktasında çok daha yeterli hâle geldi. İşte, bu noktalarda çalışmalarımızı durmadan, dinlenmeden devam ettirmek zorundayız. Gelişen şartlara göre savunma konseptimizi yenilemek bir ihtiyaç olarak gözüküyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçenin hazırlanmasında büyük emek var. Ben, emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum. On gün sonra gireceğimiz yeni yılın ülkemiz için, milletimiz için hayırlı olmasını, bütün insanlık için huzur, bereket ve esenlik getirmesini Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Desteklerinizle kabul edileceğine inandığım kanun teklifinin, bütçemizin şimdiden ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Altay...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkanım, 60'a göre söz talebim var, pek kısalığı takdirinize ait olmak üzere.

BAŞKAN – Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

4.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Önce, peşinen şunu söylemem lazım ki AK PARTİ Grubuna mensup sayın milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisinin bütçe görüşmeleri boyunca ileri sürdüğü -ekonomik, sosyal, hukuki, kültürel, eğitim, sağlık, tarım, orman dâhil bütçeyle ilgili- eleştirilerine bugün de geçmişte de somut, net bir yanıt getiremediler tıpkı bugün Sayın Naci Bostancı'nın konuşmasında olduğu gibi. Zira, Sayın Bostancı, âdetâ “Gözünün üstünde kaşın var.” konuşması yaptı. Sayın Kesici'nin “Siyasi başarı var ama ekonomik başarısızlık var.” demesini büyük bir çelişki olarak değerlendirmesi bence kendi çelişkisidir, şu açıdan: Evet, AK PARTİ on yedi yıl boyunca toplumun teveccühüne mazhar olmuştur ama her şeyin sonu olduğu gibi bunun da bir sonu vardı ve bu gerçekleşti. Milletın, AK PARTİ'nin siyasi kredisini de yenilenen İstanbul seçimlerinde kestiğini ve bu şekilde de AK PARTİ'ye “Sen işin tadını kaçırдын, senin ülkeyi yönetme ehliyetine el koyuyorum.” dediğini, sanıyorum, Sayın Bostancı atladı ya da o günlerde yurt dışındaydı, onu bilemiyoruz Yine, Sayın Bostancı'nın yirmi dakikalık konuşmasının sekiz dakikasında 12 defa “Sayın Kesici” ibaresini, ifadesini kullanarak konuşması da Sayın Kesici'nin bugün dolu, güzel, Türkiye gerçeklerini yansıtan, zaman zaman Hükûmete yapıcı, yönlendirici uyarılar da getiren bir konuşma yaptığının açık delilidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kendisine, Sayın Kesici'ye Grup Başkan Vekili olarak bu vesileyle ben de teşekkür ediyorum bu güzel konuşma için. (CHP sıralarından alkışlar)

Yalnız ben de şunu çelişkili buluyorum: İktidar yani 1'inci parti bütçeyi savunmak yerine muhalefeti eleştiriyor. Bu ne yaman bir çelişkidir. Bugün, biraz önce Sayın Turan “bütçemiz” diye ifade etti. Evet, bu bütçe, şekilsel olarak her ne kadar yürütmenin bütçesi gibi algılsa da bu bütçe aynı zamanda AK PARTİ'nin de bütçesidir. Sayın İlhan Kesici'nin kullandığı bütün rakamlar zaten devletin resmî rakamlarıdır, kamu kurum ve kuruluşlarının rakamlarıdır. Tabii ki Sayın Bostancı'nın bu rakamları çürütecek hâli yoktu; e, Recep Tayyip Erdoğan'ı eleştirecek hâli de olmadığına göre Sayın Kesici'yi eleştirmesini çok anlayışla karşılıyorum. Bu konuda bir eleştirimiz yok zira ülkenin hâli ortada.

Yine, bir çelişki kendi içinde ama şunu söylememiz lazım: Bize dedi ki: “Siz köylüye gidiyorsunuz, efendim ‘Buğday ucuz.’ diyorsunuz.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Şehre iniyorsunuz ‘Ekmek pahalı.’ diyorsunuz.” dedi. Sayın Başkan, evet, doğru; şunun için doğru: Dünyanın bütün ülkelerinde tarım desteklenir yani “sübvansiyon” diye bir kavram var. Sayın Bostancı felsefeci olduğu için ekonomik kavramlardan belki biraz uzak kalmıştır ama yani gayrisafı yurt içi hasılanın yüzde 1’ini yasaya koyduğunuz hâlde çiftçiye vermediğiniz için buğday ucuz, ekmek pahalı; mazot, gübre, tohum, ilaç, yem gibi girdi maliyetlerinden ÖTV, KDV aldığımız için buğday ucuz, ekmek pahalı. Keşke pırlantadan ve yatlara verdiğiniz benzinden ÖTV, KDV alsanız da çiftçinin girdi maliyetleri aşağı çekilse biz de köylüye gidip sizin buğdayınız ucuz diyemesek. (CHP sıralarından alkışlar) Stratejik ürünleri tüccarın insafına, çiftçiyi, köylüyü de tefecinin insafına terk ettiğiniz için bu ülkede buğday ucuz, ekmek pahalı. Yani buğdayın ucuz, ekmeğin pahalı olması bir çelişki değil, bir AK PARTİ garabetidir. Bunun da altını çizmemiz lazım Sayın Başkan.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Erdoğan’ın mitinglerini izlememek ne mümkün? Erdoğan mitinglere başladığı zaman Türkiye’de sadece biz değil, 82 milyon, paşa paşa, Erdoğan’ı bütün televizyon kanallarında sabah, öğlen, akşam izliyor. Yalnız son kampanyada bir şey oldu, Erdoğan’ın mitingleri rötarlı olmaya başladı. Bu kadar özel uçağı varken, bu kadar devlet imkânı, 3 bin koruma varken, bütün yollar o gitmeden üç saat önce açılırken Erdoğan’ın mitingleri rötarlı olunca biz o vilayetteki teşkilatlarımızı aradık; yahu, niye bu miting başlamıyor dedik. Dediler ki: “Ağabey, Sayın Cumhurbaşkanını geldi, otelde; meydan boş, onun için mitingler rötar yapıyor.” (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Ben de Sayın Bostancı’ya bunu hatırlatmış olayım.

Şu tartışmayı artık bitirelim: Hani “diktatör” diyoruz, “tek adam” diyoruz, kızıyoruz; bence kızmayın, Türk Dil Kurumunu kapatın. Biz demiyoruz, bunu Türk Dil Kurumu diyor. Tekrar hatırlatıyorum, bütün siyasi yetkileri elinde bulunduran kimseye, işte o sizin kızdığınız kelime söyleniyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Türk Dil Kurumunu kapatmaktan başka bir çareniz yok. Ha “Hayır, bütün siyasi yetkiler Erdoğan’ın değil, bizim de yetkimiz var.” dersiniz, biz onu bilelim.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Sizin var mı yetkiniz?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Onu bilmek istiyoruz, onu göremiyoruz. Meşruiyet tartışması önemli bir tartışmadır. Meşruiyetin bir yasal dayanağı vardır, bir vicdani dayanağı vardır. Bazen yasal olarak meşru olursunuz, vicdani olarak gayrimeşru olursunuz. Görülür, algılanırsınız ama -bir şey söyleyeyim- ettiğiniz yemine riayet etmezseniz hem hukuki olarak hem de vicdani olarak gayrimeşru olursunuz. Bunun da altını çizmek istiyorum.

Teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bostancı...

5.- *Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması*

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Ben felsefeci değilim, Mülkiye mezunuyum. Siyaset bilimi, sosyal bilimler...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, felsefeyi kimse senin kadar bilmez.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Estağfurullah.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir de İsmet abi var burada senin gibi bilen, başka yok.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Yok, yok; her şeyi bildiğim iddiasında da değilim. Mütevazı ölçeklerde bildiklerimizi paylaşmaya çalışıyoruz Engin Bey. Önemli olan, ne bildiğimiz değil de ne anlatmaya çalıştığımız. Halkımız ariftir, yarım anlattıklarımızı da tamamlamayı bilir ayrıca. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şu “tek adam” meselesi lüzumsuz bir slogan olarak görülüyor, o bakımdan bir eleştiri şeklinde ifade ettim. Aslında, söylemem gereken başka bir şey daha var, Sayın Altay hazır konuyu açmışken onu söyleyeyim: Şevket Süreyya Aydemir’in “Tek Adam” diye 3 cilt kitabı vardır.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biz tek adamdan rahatsız değiliz, niye rahatsız olalım?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Arkadaşlar muhakkak okumuşlardır ve tahmin ediyorum, Cumhuriyet Halk Partisinin kolektif hafızasında hayli hâkim bir yeri vardır. Şevket Süreyya Aydemir’in Tek Adam’la kimi anlattığını arkadaşlar bilirler ve sanıyorum, arka planda, bilinçaltında öyle bir özdeşleşme de var.

İSMET YILMAZ (Sivas) – Özlem var, özlem...

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Üçüncü olarak; şu eleştiri meselesi... Siz bizi eleştirdiniz, tabii ki eleştirin, biz faydalanmak isteriz bundan; hiç problem yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Siz savunma makamındasınız şu anda.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Biz de sizi eleştirelim, siz de ondan faydalanırsınız. Birbirimizi eleştirmekte bir sakınca yok.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aman aman, hiç almayalım.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Ayrıca, İlhan Bey bizim eski dostumuzdur, aramızda o kadar hukuk olsun.

Teşekkürler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, efendim, çok kısa...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

6.- *İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Mustafa Kemal Atatürk'ün cumhuriyetin tek kurucusu olduğuna ve 1923'ten 1950'ye kadar olan süreçte Cumhuriyet Halk Partisi devlet partisiyken AK PARTİ'nin şimdi parti devleti olduğuna ilişkin açıklaması*

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Biz Mustafa Kemal Atatürk'ün çift adam olduğunu söylemedik; onun, cumhuriyetin tek kurucusu olduğunu herkes -herhâlde Sayın Bostancı da- kabul ediyordu. Yalnız, o dönem ile bu dönem hep karşılaştırılır; çok açık ve samimi bir şey söyleyeyim de bu tartışma da bitsin: Cumhuriyetimizin kuruluşundan, 1923'ten 1950'ye kadar olan süreçte, o yirmi yedi yılda Cumhuriyet Halk Partisi bir devlet partisiydi; ben bunu kabul ediyorum ama siz, şimdi parti devletisiniz. Devlet partisi olmanın şartları o günün koşulları gereği bir zaruretti ama parti devleti olmak tehlikeli; işte,

oradan tehlikeli işlere yol açılır, kapı açılır. Buna kafa sallarsanız bin tane örnek veririm ama keşke Cumhuriyet Halk Partisinin o dönemki devlet ahlakını, devletin gerçek anlamda bekasına olan samimiyetini 2008'den sonraki AK PARTİ'de görebilsek. Hep söyledim, burada da söyleyeyim: Siz 2008'de mutasyon geçirdiniz, başkalaştınız; kurulduğunuz gündeki AK PARTİ değilsiniz artık. Bunu millet de görüyor; umarım, siz de görüyorsunuzdur.

Teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Siz aynısınız ama!

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime kırk dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 19.16

DÖRDÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 20.03****BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP****KÂTİP ÜYELER: Bayram ÖZÇELİK (Burdur), İsmail OK (Balıkesir)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 39’uncu Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN**GELEN DİĞER İŞLER (Devam)***A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)*

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Şimdi İYİ PARTİ Grubu adına ilk söz Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu’na aittir.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, Türkiye Büyük Millet Meclisinin saygıdeğer mensupları; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi hakkında İYİ PARTİ’nin görüşlerini paylaşmak için huzurunuzdayım. Partim ve şahsım adına yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Çok değerli milletvekilleri, hükümet etmek, bütçe yürütmektir. Bu nedenle de bütçe hakkı, esasen Parlamentodan daha eskidir ve demokrasilerin de temel unsurudur.

Bugünkü bütçe, bu bütçe, cumhuriyetimizin 97’nci bütçesi ve bu çerçevede bizdeki tarihi itibarıyla gerçekten Kutadgu Bilig’de bahsedilen hakan ile toplum arasındaki sözleşmeye ve daha sonra da Magna Carta’ya kadar giden bir sözleşme geçmişi vardır.

Bu bütçe bizden bir yetki istiyor, diyor ki: Bana 1 trilyon 95 milyar liralık bir harcama yetkisi verin. Bunu karşılamak için 957 milyar liralık gelir toplama ve de 139 milyar liralık bir açıkla bu bütçeyi yürütmeye yetkisi verin.

Doğrusunu söylemek gerekirse bugün bütçe konuşmalarında, esasında, bütçenin tekniği üzerine çok az konuşma dinledik. “Bütçe, temel olarak bir siyasi metindir.” dedik. Ben şu konuda bir tespit yapmak veya bakış açımızı ortaya koymak istiyorum.

Esasında 24 Haziran 2018 tarihli seçimin oluşturduğu bir Parlamentodayız ve bu bütçe o Parlamentonun hakkı. O seçim, Parlamentoda hiçbir partiye tek başına bütçe yapma yetkisi vermemiştir. Eski tabiriyle koalisyon, yeni tabiriyle bir ittifak bütçesidir, dolayısıyla 2019 bütçesi ve 2020 bütçesi bir ittifak bütçesidir, doğrusu da budur çünkü 16 Nisan 2017 tarihinde yapılan referandum neticesindeki sistem değişikliğiyle, 24 Hazirandaki seçimin sonucunda Sayın Erdoğan Cumhurbaşkanı seçilmiştir ve ittifakın Cumhurbaşkanıdır, dolayısıyla bir siyasi birliktelik vardır. 24 Haziran 2018 seçimleri, ilk defa, AK PARTİ'ye "Ben sana tek başına bütçe yapma yetkisi vermiyorum." demiştir ve dolayısıyla bugün de bu yaptığımız bütçe AK PARTİ ve bir ittifakın bütçesi olarak karşımıza geliyor. Bu millî iradeyi bu şekilde belirlemek ve bu tespiti yapmak lazım. O nedenle, bu, 18'inci AK PARTİ bütçesi değil; bu, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi gereği bir ittifakın 2'nci bütçesidir. 24 Haziran seçiminin sonucu bu yetkiyi almıştır, daha sonraki seçimlerde de bu süreç bu şekilde devam etmiştir.

Şimdi, buradan hareketle şunu belirtmek istiyoruz: Ne kötümek ne de övmek meşrebimizde yok. Meşrebimizde ne var? Gördüğümüzü söylemek var. O nedenle, bu neleri gördüğümüz, tamamen devletin rakamlarında, "academia"nın rakamlarında, kamuoyunun rakamlarında olan şeylerdir.

Çok değerli arkadaşlar, neredeyiz diye bir tespit yapmamız lazım. Hangi ekonomik ortamda bir bütçe yapılıyor ve bu bütçenin, esasında, matematiği nedir, felsefesi nedir, misyonu nedir, hangi kesimlere neler söylüyor, Türkiye'yi nereye taşımak istiyor; bütün bunlar esasında bütçede bulunur çünkü bütçeyi kaldırdığımızda demokratik rejimlerde başka bir metin, yol haritası yoktur.

Şimdi çok hızlı olarak bakmak gerekirse... Bakın, bir bütün olarak 1960 ile 2020 arasını beşer yıllık dönemlere böldüğümüzde, 12 tane beş yıllık dönem çıkıyor. Son beş yıl, 2016-2020 dönemi Türkiye'de bu 12 dönemin 11'incisidir. Sadece büyüme bakımından yüzde 3,3'le 1976-1980 arası dönemden daha iyidir -o dönemde yüzde 2,5'luk bir büyüme var- ama kalkınma planında ve bütçe hedefinde yüzde 5'lik büyüme hedefi gerçekleştirildiğini kabul etsek de bu son beş yıllık büyüme 11'inci sırada yer alıyor. Bunu şunun için belirtiyoruz: Türkiye'deki ekonomik yapı ve gelişim, çok net ifade etmek gerekirse, 2008'den beri bir negatif ayrışma içerisindedir, hem kendi çizgimizde hem de gelişmekte olan ülkelerle karşılaştığımızda. Ne dedik? Ne kötümek ne övmek, 2002-2007 dâhil, bu dönem gerçekten, Türkiye'nin o beşer yıllık dönemleri itibarıyla baktığımızda en parlak 2'nci beş yılı, çok değerli bir dönem ama 2008'den itibaren negatif ayrışmaya giden bir dönem. Bunun nedenlerini daha önce de belirtmiştik ama şimdi bunların üzerinde durmayacağım.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine ait son iki yıllık büyüme yüzde 1,5 yani 2018 ve 2019 sonuçlarının ortalaması yüzde 1,5'luk büyüme. Bu, Türkiye'yi taşıyacak bir büyüme değil. Türkiye'yi bir bisiklet gibi düşünürsek ayakta kalmak için yüzde 5 büyümesi lazım, Türkiye'nin normali yüzde 7'dir ve Türkiye'nin yüzde 7'lik büyümeye gücü vardır. Türkiye'yi yüzde 7'lik büyümeye sürükleyecek veya yükseltecek şartlar, araçlar ve atmosfer yaratılabilir Türkiye'de, bunlar olmuştur geçmişte. Ama son on yıllık şartlarla geldiğimiz nokta bunu göstermiyor.

Bir başka şey, enflasyon. Çok değerli arkadaşlar, Sayın Işık konjonktürel gelişmelerden bahsetti, çok da doğru şeylerden bahsetti, bütçeden bahsetmedi ama artık iktisat, enflasyonu dünyanın bir makroekonomik problemi olmaktan çıkarıyor, bunu artık önemli bir problem olmaktan çıkarıyor. Ekonomik olarak olağanüstü hâlin bulunduğu bir ekonomik atmosferde çift haneli enflasyon rakamları geçerli. Bakın, bütün dünyadaki gelişmeler 2000'den beri böyle. İşsizlik ve enflasyonda, maalesef, OECD'de Arjantin'den sonrayız. Neden Arjantin olduğu da çok açık, belli.

Peki, işsizlik? Çok değerli arkadaşlar, bütün cumhuriyet tarihinin bir bütün olarak en kötü on yılı ve en kötü beş yılı. Bunun sebebi var, sebebi şu: Türkiye 2010'dan sonra büyümedi mi? Büyüdü ama kalitesiz büyüdü Türkiye. Bütün "academia"nın ve uzmanların tarifi bu. Ne demek kalitesiz büyümek?

Büyürsünüz ama enflasyonu ve işsizliği dizginleyemezsiniz; istihdam yaratmayan bir büyüme, buna bazıları “Hollanda hastalığı” derler. Bu büyüme, istihdam yaratmayan bir büyüme ve bu, tıkar bir müddet sonra ve tıkıyor. Geldiğimiz noktada -Sayın Kesici de çok değerli rakamlarla anlattı- bakın, 2002’ye döndük. Geçen yılki konuşmamda, 2007’nin gerisine düşüyoruz dedim, bu sefer, 2002’nin gerisine düşüyoruz, ana rakamlarda düşüyoruz. Bakın, 2002’de, Türkiye’nin dış borcunun millî gelire oranı yüzde 54; bu, yüzde 36’ya kadar inmiş, başarı sağlanmış ama bugün yüzde 62. Bu, şu demek: 460 milyar dolar dış borcumuz var. Bugün, aşağı yukarı, yüzde 5’in üzerinde bir faiz ödememiz söz konusu. Eğer, Türkiye’nin risk primini indirecek bir yönetim olsa, Türkiye’de ekonomi yönetimi değişse ve güven verecek bir ekonomi yönetimi olsa -çok açıkça söyleyeyim- yani dese ki: “Sayın Kesici, gel bir ekip kur. Sayın Yılmaz, bir ekip kurun.” -veya başka bir isim- bu, 2 puan düşer. 2 puan ne demek? 9,2 milyar dolar demek Türkiye için. Bak, her sene 1 tane Kanal İstanbul çıkartıyoruz -Sayın Kesici’nin tabiriyle- Atatürk Barajı çıkartıyoruz 2 tane.

Çok yerinde bir şey söyledi Sayın Işık, teşekkür ediyorum. Bugün, büyüme kaynak meselesi değil; bugün, büyüme veri meselesi. Evet, çeyrek yüzyıl önce kaynak meselesiydi ama bugün çok daha farklı. Bakın, 2004’ten beri dünyadaki son gelişmelere baktığımızda, dünya mal ticaretindeki gelişmeler 2 misli artmış, sermaye gelişmeleri yüzde 35 artmış ama veri akışı 5.500 kat artmış. Bugün, dışa açık ekonomi ne demek, dışa açık toplum ne demek? Dışa açık toplum, mal satan, mal alan toplum demek değil; bugün, dışa açık toplum, global veri akışına entegre olmuş toplum demek ve bizim bunu yapabilmemiz için en az 25 milyar dolarlık altyapı yatırımı yapmamız lazım fiber kablo olarak. Durduk 200 bin kilometrede, bunu 2,5 milyon kilometre yapmamız lazım. Bunu yapmadan ilerleyemeyiz. Çünkü bugün “bilgi ekonomisi” dediğimiz şey artık büyümenin ana nedeni. Daha önce biz de anlatırdık -iktisat anlatan arkadaşlarımız da dinleyenler de- “Büyüme tasarrufun fonksiyonu.” derdik. Bugün artık büyüme tasarrufun o kadar fonksiyonu değil; büyüme bilginin fonksiyonu. O nedenle, elbette ki ülkenize yabancı yatırımı getirmek için zemin hazırlayacaksınız, hazırlayacağız fakat esas olan, ülkeye bilgiyi getirmek ve bilgiyi yaşatmak için atmosfer hazırlamak lazım. Bu bilgi, hangi ortamlarda barınır, hangi ortamlarda yaşar? Bunları insanın yaşaması teşvikle olmuyor. Kitap şöyle diyor: “İnsanların siyasi düşüncelerini bulmak için ayak izlerini takip edin.” “Nerede yaşamak istiyorsunuz?” sorusu “Hangi siyasi ortamda bulunmak istiyorsunuz?”un cevabıdır. Kendi kendimize soralım: Nerede yaşamak isteriz Türkiye olmasa? Allah muhafaza, hani mecbur kaldık, bir başka yerde, nerede? İşte, o ortamdır siyasi düşüncemiz. Öyle yedi sülalemiz Avrupa vatandaşı, Amerika vatandaşı, bağlantılarımız, başka türlü olmaz. Bu çerçevede, bilgiyi buralarda ikamet ettirmek zorundayız. Öyle 1 milyon 700 bin öğrenciyi ilave harcamadan 7 milyon 700 bine çıkarıp 12 Eylül dönemi gibi işsizliği buralarda stoklamanın anlamı yok.

Ben asistandım, YÖK’ten bir paşa geldi, şöyle bir amfimiz vardı 20 kişilik, hem bu sıradan hem buradan girişler vardı. Paşa dekana dedi ki: “Bu son sırayı, son yeri, merdivenleri kaldıracaksınız.” “Ne yapacağız?” “Buraya da sıra yapacaksınız, buraya da öğrenci koyacağız.”

Şimdi, o gün ile bugünün bu üniversite anlayışı arasında çok büyük bir fark yok. Bu üniversiteden, bu üniversite anlayışından bunlar çıkmaz. Bu atmosferi gerçekten bu anlamda değiştirmemiz lazım.

Bakın, çok değerli arkadaşlar, 1980’lerde konuşuyorduk biz; Çin’le beraberdik, Kore’yle beraberdik. 2000’lerde biz Romanya’yla, Polonya’yla, Malezya’yla beraberdik, hatta bizden geriydiler ama bugün Romanya, Polonya ve Malezya, Türkiye millî gelirinin 2 misli, yüzde 50, yüzde 100 üzerindeler. Bunun bir sebebi olmalı ve bir sebebi var. Bu bizim yakalayamayacağımız sebep değil. Nasıl yakaladık 2008’de? 2008’den sonra neyi bıraktıysak, tekrar toplamamız gereken budur.

Şimdi, bakın, Türkiye’de bütçenin gelir ve harcama taraflarını reforme etmek mecburiyetindeyiz. Geçen sene söyledim, dedim ki: “Bu bütçenin gelir bütçesini Avusturyalılar, giderini Avustralyalılar yapmış olsa, bu kadar bölük olmazdı.” Yani muhtemelen bu dinlenmedi, dinlense de ne olacak? Ama IMF tanımıyla, uluslararası tanımıyla 165 milyar minimum bütçe açığı var 80,6’dan, 120 milyar değil bütçe açığı. Öyle geçici, bir defaya mahsus gelirleri bütçenin geliri saymıyorlar. Dolayısıyla şimdi, bakın, vergi sistemimiz -234 tane vergi var- kanunlara sığmıyor. Ve Allah aşkına, vergi tahsilat tahakkuk oranına bir bakın, bir bakın, indirin, kendi Maliye Bakanlığı sitesinden indirin, tahsilat oranı ne kadar düşmüş. Ne oluyor? Fakirin fukaranın, orta gelirlinin sırtına vergi bindirmeye başlıyoruz. Bununla çıkamayız, harcamalar da böyle. Türkiye’de sosyal güvenlikte 15 yaş üstü 61 milyon insanımız var. 33 milyon iş gücümüz var, 28 milyonu çalışıyor diyoruz. 21,5 milyon kayıtlı işçimiz var. 13 milyon da emeklimiz var. Bu emeklileri taşır mı 21,5 milyon? Yani 20 kişi çalışıyor, 13 tane emekliye bakıyor, bir de kendilerine bakacaklar.

Şimdi, bakın, 2002’de SGK’nin gelirlerinin giderleri karşılama oranı yüzde 71,5’muş. Reform yapmışız 2008’de. Bak, bu -6-7 milyon diyoruz- EYT’lileri de dışarıda bırakmışız. Bugün ne biliyor musunuz? Devlet katkısını bırakın, yüzde 73. Bir yere gelmedik, aynı yerdeyiz. 218 milyar lira sosyal güvenlik açığımız var. Yani bu bütçeyle, bu gelirle, bu harcama yapısıyla yapamayız. Ne yapmamız lazım?

Bakın, çok değerli arkadaşlar, Türkiye gibi bir ülke, 21,5 milyon değil, asgari 38 milyon insanını SGK’ye kayıtlı çalışan yapmak zorunda. Yani biz şöyle bakıyoruz meseleye: Bu kadar işsiz var demiyoruz. Biz diyoruz ki 15 milyon, 16 milyon insanımızın üretim gücünden yoksunuz. Hâlbuki bunlar çok zor değil. Bir örnek vereyim müsaadenizle. Bakın, istihdam için kredi veriyoruz. Diyoruz ki 5 kişi çalıştırırsan 200 bin lira sana iki yıl ödemesiz kredi. Diyelim ki bir firma 200 bin lira aldı, 2 kişi çalıştıracak. İhtiyacı yok ama 2 kişiyi çalıştırırsa bu parayı alacak. 2 kişinin maliyeti yıllık 84 bin lira; yüzde 15’ten 30 bin lira da faizi, 114 bin lira. Bakın bakalım, faizi nereye geliyor 200 bin liranın arkadaşlar. Biz çorbacının satışını artırmadan mutfakta çalışan sayısını artır diyoruz. Bu ne yapar? Çorbacıyı batırır. Üretimi böyle artıramayız. Hâlbuki dünya şöyle diyor, biliyor muyuz: “KOBİ’ler üzerinden büyüyün.” Düşük gelirli KOBİ’lerimiz, düşük teknoloji KOBİ’lerimiz. Ortalama 3,1 kişi çalışıyor KOBİ’de, 3 milyon KOBİ’imiz var. Dünyada 6 kişi çalışıyor, bizde 3,1. Ama bir tık teknolojimizi artırsak 6 çalışan 12’ye çıkıyor. Bizde de 3,1; 5,5’a çıkıyor. Yani bunun 3 milyonunu bırakın, 1,5 milyon KOBİ’de gerçekleştirsek bunu, biz aşağı yukarı 5-6 milyon insanımıza iş veririz. Bakın, bu istihdam konusu bunun için önemli. Bilgiyle ve teknolojiyle yürüyor artık. Bu efsaneydi: “Efendim, teknoloji geliyor, işsizlik aldı başını çıktı.” Bunu bitirdi dünya. Almanya’da yani teknolojinin olduğu yerlerde işsizlik yüzde 4’ün altına düştü. Bütün ülkelerde böyle düştü. Bakın, bizdeki yanlış şurada: Okuma yazma bilmeyenlerde işsizlik yok, ilkokul mezunlarında da işsizlik az, eğitim seviyesi yükseldikçe işsizlik çoğalıyor. Bu ne demek? Bizim üretim yapımız buna dayalı değil, yani çok konservatif. Hani diyorduk ya “O, 90’lı yıllara ait söylem.” 60’lı yılların 50’li yılların hikâyesi bunlar. Bu dünyayı şimdi böyle okuyamayız. Peki, şimdi nasıl okuruz? Bir yapısal tıkanmayı anlatıyoruz, geldiğimiz nokta bu. Sadece ekonomik, teknik bir problem değil, yapısal tıkanma.

Yani dış politikamız da böyle. 2010’a göre pasaportumuz bugün daha mı değerli, 2010’da mı daha değerli? Bunun cevabını ben vermek istemiyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Dört dakika istiyorum efendim. Birer, birer beş dakika.

BAŞKAN – Sayın Tatlıoğlu, buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bizim bunu sorgulamamız lazım. Bunu ne kadar gönlüm istiyordu, ben yurt dışına çok gittim 2008, 2010'larda; gurur duyduğum bir Türkiye vardı ama çok üzüldüğüm bir Türkiye var. Sorgulanıyorum, ben, milletvekili pasaportumla sorgulanıyorum; siz de sorgulanıyorsunuz. Biz bu değiliz ve asla da bu olmayacağız; çıkacağız buradan.

Hukuk, kalkınmanın bismillahi, hiçbir şey yapamayız yani biz. Bismillahirrahmanirrahim... Hukukun üstünlüğü, kalkınmanın bismillahi. Hukukun üstünlüğünü sağlayacağız, meritokrasiyi yerleştireceğiz, liyakati merkeze yerleştireceğiz ve Türkiye'nin akıllı gücünü kullanacağız. Ne bu? Entelektüel sermayesi ve ekonomik coğrafyası.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Türkiye'nin entelektüel sermayesine olan imanımız siyaset yapma nedenimizdir ve bu nedenle şunu söylüyoruz: Türkiye'nin güçlü bir ülke olmak için ihtiyaç duyduğu ne varsa bu Türkiye'de var, hepimizde var. Ben katılıyorum Sayın Kesici'nin bu ülkeden 20 tane... Hepimiz yazabiliriz kaliteli, birinci sınıf yönetici sınıfını. Sizin içinizden de, bunun içinden de hepimiz yazabiliriz, yeter ki buradan arayalım. Ama buradan aramazsak ortak vicdan bizi yanlış yere götürüyor ondan sonra. Bireysel olarak hepimiz meleşiz. Ama ortak vicdana geldiğimizde o zaman boynumuz bükülüyor ama millet huzurunda da, Allah huzurunda da tek tek hesaba çekileceğiz. Bu anlamda, beşerî sermayemizi planlayamayan bir ülke olma durumunda olamayız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Son...

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Çok değerli Parlamento üyesi, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarım; Türkiye zor günleri, bu yapısal tıkanmayı açacak güçtedir. Bu gücü milletimiz harekete geçirmektedir ve bu devam edecektir. Türkiye, bu içine girdiğimiz...

Bakın, bir şey daha söyleyeyim bu Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili. Bunun kurumsallaştırılması için hiçbir şey yapılmadı. Kanun yapma kalitemiz aşağılarda sürünüyor. Dün daha Komisyonda beraberdik arkadaşlar. Artık, kanun yapma dilini bile unuttuk. Ben şuna inanıyorum: Bunu getiren partilerimizin bununla ilgili inançlarındaki bir eksiklik olarak görüyorum. Ya onlar da demek ki bu konuda tam bir imana sahip değiller ki bunun arkasını kurumsallaştırmıyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum efendim.

Buradan, Türkiye, iyileştirilmiş bir parlamenter sistemle yapısal reformları yaparak çıkacaktır.

Hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

İYİ PARTİ Grubu adına ikinci söz, Grup Başkan Vekili ve İzmir Milletvekili Sayın Dursun Müsavat Dervişoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Dervişoğlu. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz kırk dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin bütünü hakkında İYİ PARTİ'nin görüş ve düşüncelerini açıklamak üzere huzurunuzdayım. Yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi en samimi duygularıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, gerek Komisyon çalışmaları aşamasında ve gerekse Genel Kuruldaki görüşmeler esnasında üstün bir performans sergileyen milletvekillerimize, değerli Meclis bürokratlarına, grup çalışanlarımıza ve cefakâr Meclis personeline şükranlarımı sunuyorum.

Bilindiği gibi “Gazi Meclis” unvanına sahip tek Parlamento olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, kurulduğu ilk günden itibaren tarihin kendisine yüklediği sorumluluğun şuuruyla hareket etmeye muvaffak olmuştur. Bu sorumluluk çerçevesinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin kendisine tevdi etmiş olduğu kanun yapma iradesiyle kişi hak ve hürriyetlerini, ifade özgürlüğünü ve devlet yönetiminde adaleti gözetme iradesini sonuna kadar muhafaza edecektir.

“Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.” Millete ait egemenliğin hiçbir şart altında hiçbir kişiye, kuruma, zümreye ya da sınıfa bırakılmamasını temin etmek ve millet iradesini millet çıkarları doğrultusunda tecelli ettirmek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin üyelerinin namusu ve şerefi üzerine ettiği yeminin gereğidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin, milletine karşı bir diğer önemli sorumluluğu da vatandaştan tahsil edilen vergilerin nereye sarf edileceği hususudur. Esasen, vergilendirme düzenlemeleri ve bu vergilerin harcandığı kalemlerin denetlemeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin en mühim görevlerinden biridir. Eğer yüce Meclisimiz, vergi tarhi ve sarfi yetkisini şeklen elinde tutmasına rağmen fiilen kaybetmişse, o takdirde bu büyük Meclis yetkilerini yitirmiş ve bir kenara itilmiş demektir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, üstün iradenin üstün müessesesi olduğunu bilerek ve öncelikle kendi vasfına, kendi haklarına sahip çıkarak hareket etmek zorundadır. Meclisimizin üstün iradesi ve vasıfları yürütme erki tarafından tahakküm altına alınsa da yetki ve sorumlulukları müteceviz politikalarla sınırlandırılrsa da Türkiye Büyük Millet Meclisi, tarihin kendisine vermiş olduğu sorumluluk bilinciyle temsil ettiği milletin hakkını ve hukukunu elbette ki savunacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; günlerdir bu yüce çatının altında bütçeyi konuşuyor, bütçeyi tartışıyoruz. Muhafiz olanlar bütçenin yetersizliğini ve herhangi bir derde deva olamayacağını, muvafık olanlar ise bu bütçenin milletin bütçesi olduğunu ve her derdin çaresinin bu bütçenin içinde bulunduğunu anlatmaya çalıştı.

Netice itibarıyla, bu bütçe iktidarın yani Hükümetin bütçesidir. Bu bütçede vatandaş yoktur; bu bütçede emekli, dul, yetim yoktur; işçi, köylü, çiftçi yoktur; esnaf, tüccar, sanayici yoktur; atanamayan öğretmenler, emeklilikte saraya takılanlar, iş arayıp da bulamayanlar yoktur. Bu bütçe, maaşların nasıl ödeneceğine, sosyal yardımların nasıl karşılanacağına, faizlerin ne şekilde kapatılacağına, müteahhitlerin beklentilerine nasıl cevap verileceğine göre kurgulanmıştır. Kısaca, vizyondan mahrum, misyonunu belirleyememiş, hedeflerini ortaya koyamamış bir bütçeyle karşı karşıyayız.

Kanun teklifinde giderler toplamı 1 trilyon 95 milyondur. Bu, bana, rahmetli Cumhurbaşkanımız Süleyman Demirel’in, Başbakanlığı döneminde “Bir gün gelecek, Türkiye trilyonluk bütçeler yapacaktır.” sözlerini hatırlattı. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Ama o zaman paradan sıfır atılmamıştı. Bugün yeniden trilyonluk giderlerden bahsediyorsak paramızdan 6 sıfırı neden attığımızın da cevaplanması lazımdır. Soruyorum: Mademki eski hamam, eski tas olacaktı, paradan 6 sıfırı niye attınız? Sadece bu durum bile ekonominin nasıl kötü yönetildiğinin bir emaresidir.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; gelir toplamı 956 milyar 600 milyonluk bütçede yatırımlara ayrılan pay sadece 64 milyar liradır. 2019 bütçe teklifinde öngörülen bütçe açığı 80 milyar olarak belirlenmiş, 139 milyar olarak gerçekleşmiştir. Şayet Merkez Bankası ihtiyat akçesini, imar affından gelen meblağı ve bedelli askerlikten kaynaklanan katkıları buna eklerseniz bütçe açığının 180 milyarın üzerinde olduğunu tespit edersiniz. Şimdi, 2020 bütçe teklifinde 139 milyar liralık bir açık öngörüyorsunuz. Geçen seneki gibi har vurup harman savurmaya devam ederseniz önümüzdeki yılın açığı 200 milyarın çok üzerinde seyredecektir.

Günlük gülistanlık bir tablo çiziyorsunuz. Faiz giderlerinin bütçe içindeki payı her geçen yıl giderek artıyor. Gelir adaletsizliğini doğrudan etkileyen dolaylı vergilerin toplam vergi gelirleri içindeki payı da yükseliyor. Dolaylı vergiler gelir seviyesinden bağımsız olarak herkesten eşit olarak toplandığundan bu vergilerin oranının yükselmesi gelir bölüşümü adaletsizliğini de derinleştirmeye devam ediyor. Türkiye'nin yüzde 20'si gelirin yüzde 47'sini almaktadır. Her çocuk 5.500 dolar borçla doğmaktadır. Gelişmişlik sıralamasında bir iki basamak yükseldik diye neredeyse davul çaldıracaktık. Nereyi aydınlatmak istiyorsanız feneri oraya tutuyorsunuz. Ben biraz da karanlıkta bırakmaya çalıştığınız yeri aydınlatayım istiyorum.

Türkiye kişi başına millî gelir sıralamasında 2002'de 70'inci sıradayken bugün 81'inci sıradadır. Dünya millî gelirinden aldığımız pay -çok eskilere gidiyorum- 1960 yılında yüzde 1'in üzerindeyken bugün yüzde 0.86'dır. O gün de 20'nci sıradaydık bugün de önümüzdeki yıl itibarıyla 20'nci sırada olacağız.

Dönemlere göre işsizlik ortalaması yüzde 8'ler civarındayken bugün yüzde 15'e yaklaşmıştır. İşsiz üniversite mezunlarının oranı 2004'de 12,9'ken bugün yüzde 27,5'tur. Türkiye'nin brüt dış borç stoku 2002 yılında gayrisafi yurt içi hasılabın yüzde 54,8'iye bugün bu oran yüzde 61,9'dur.

Türkiye Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde 157, Hukukun Üstünlüğü Endeksi'nde 109, yargı bağımsızlığında 104, Demokrasi Endeksi'nde 110'uncu sıradadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine hak ihlali münasebetiyle yapılan müracaatta 3.128 duvarına dayanmıştır, Türkiye orada da zirvededir.

Cumhurbaşkanına hakareten açılan dava sayısı 17.500 civarındadır. Son otuz iki yıllık dönem incelendiğinde, açılan davaların yüzde 91'i Sayın Erdoğan dönemine rastlar. Darbeci Kenan Evren'in 340, Özal'ın 207, Demirel'in 158 dava açtığı düşünülürse nasıl bir hoşgörüsüzlük ortamında bulunduğumuz anlaşılacaktır. Dünya hoşgörü endeksi olsa onda da sonuncu olurduk.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarımın gayrisafi yurt içi hasılabdaki payı 2002'de yüzde 10,3'ken bugün 5,7'dir. 500 bin kişi, toprağa düşürdüğü terin karşılığını alamadığı için çiftçilikten vazgeçmiştir. Yanlış tarım politikaları yüzünden ekilemeyen verimli arazi miktarı Hollanda'nın yüz ölçümü kadardır. Birçok sanayi kuruluşu şalter indirmiştir. İflaslar, konkordatolar birbirini kovalamaktadır. Esnaf kepenklerini kapatmış, borçlarıyla uğraşmaktadır. İcra ve haciz dosyalarının sayısı 20 milyonun çok üzerine çıkmıştır. Yani aslına bakarsanız eserinize ne kadar övünseniz azdır.

On yedi yıldır geçmişî kötüleyerek kendinizi parlatmaya çalışıyorsunuz. Siz diyorsunuz ki: "Bizim dönemde çağ atladık." "Devletin iki yakasını bir araya getirdik." "Bizim getirmiş olduğumuz bütçeleri müzakere edelim." Neden? Bütçeler bir anlam ifade etmiyor ki. Sulu boyayla yapılmış resim gibi makyajlanmış bütçenin hiçbir anlamı yoktur. Getirilmiş olan bütçenin bir anlamı olmuyor çünkü yeni getirilen bütçelerde kanunlarla yeni vergi paketleri getiriliyor, yıl içinde sürekli değiştiriliyor, sene sonunda bambaşka bir sonuç ortaya çıkıyor.

Bütçe niçin yapılıyor? Ülkede ekonomik istikrar sağlansın, enflasyon azaltılsın, işsizlik önlensin, kalkınma sağlansın, gelir dağılımı iyileşsin, ihracat artsın diye. Hâlbuki getirilen bütçelerde tam tersi bir durum tezahür ediyor. Önümüzdeki sene ne kadar yeni vergi çıkacak, kamu ürünlerine ne kadar zam gelecek; hiçbiri bu bütçede yer almıyor.

2002 yılı kişi başına düşen vergi geliri 640 dolardı. 2020 yılı kişi başına düşen vergi geliri 1.650 dolar. Bütçede taban fiyatlar ne olacak, belli mi? Hayır. Elektrik fiyatları ne olacak, belli mi? Hayır. Doğal gaz fiyatları ne olacak, belli mi? Hayır. Yeni vergiler konacak mı, belli mi? Hayır. Vergi oranlarında bir değişim olacak mı, belli mi? Hayır. Gelir ve kazanç üzerinden alınan vergilerle mi bütçe geliri artacak? Hayır. Dolaylı vergiler azalacak mı? Hayır. Vergi adaleti sağlanacak mı? Hayır. Gelir dağılımı adaletsizliği azalacak mı? Hayır.

E peki, siz on yedi yılda neler yaptınız? “Serbest piyasa nizamını tesis ediyoruz.” diye vatandaş işinden gücünden edip her ayın 9’u, 19’u, 29’unda Milli Piyango bayilerinin önünde, hafta içi altılı ganyan bayilerinin önünde, toto ve loto bayilerinin önünde vakit geçirip hayaller kurmasını sağladınız. Yetmedi, tanzim satış çadırları önünde kışın soğuşunda, ayazında patates, soğan kuyrukları önünde beklemesini sağladınız.

“Merkezî Hükümet bütçesini büyüttük.” diye sürekli anlatıyorsunuz. Büyüttüğünüz tek şey, vatandaş üzerindeki vergi ve borç yükü oldu. Bütçeyle ilgili gayrisafi yurt içi hasılaya baktığımızda ne görüyoruz? 700 ile 800 milyar dolar arasında gidip gelen bir orta ölçekli ekonomi görüyoruz. Kişi başına düşen gelirden de artış sağlayamayan, sadece hesaplama yöntemini değiştirerek kişi başına düşen geliri 10 bin doların altına indirmemek için bin türlü manevraya başvuruyorsunuz.

Enflasyonda, işsizlikte, cari işlemler açığında aynı rakam oyunlarını görüyoruz. Cari fiyatlarla baktığımızda ülke ekonomisi büyüyor diyoruz ama uluslararası normlara baktığımızda hem bütçe büyüklüğü hem de gayrisafi yurt içi hasıla küçülüyor.

Maliye Bakanını dinlesek 2018 ve 2019 yılında güllük gülistanlık dönemler geçirmişiz. Sayın Bakanın performansına bakacak olursak şöyle bir değerlendirmeye gidebiliriz: Enflasyonda şampiyonuz, işsizlikte şampiyonuz, bütçe açığında şampiyonuz, borçları artırmada şampiyonuz, yatırımları düşürmekte şampiyonuz, faiz ödemelerini artırmakta şampiyonuz, borçlanmakta şampiyonuz. Tüm madalyaları topladığını, rekor üstüne rekor kırdığını söyleyebilirim. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

2020 yılı bütçesinin tek anlamı, bizim açımızdan, geleceğe ayna tutması ve Türkiye ekonomisinin -önümüzdeki dönem için söylüyorum- 2019 yılını aratma tehlikesi göstermesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu bütçe Sayın Cumhurbaşkanlığı Hükümetinin bütçesidir. Sayın Cumhurbaşkanı, görüşmeler başladığından beri herhangi bir mazereti olmamasına rağmen Türkiye Büyük Millet Meclisindeki görüşmelere katılım göstermemişlerdir. Bütçeyi yardımcısı marifetiyle sunmuşlar ve anlaşılın odur ki yine yardımcısı aracılığıyla savunacaklardır. Esasen, Cumhurbaşkanının Meclise ihtiyacı yoktur, belki de gelmemekte haklıdır. Bu bütçe Meclis tarafından reddedilse bile kendisi açısından değişen hiçbir şey olmayacaktır. Yetkilerinden kaynaklanan bir oranı eski bütçenin üzerine koyarak yoluna devam edecektir. Yani bizim canhıraş bir şekilde Komisyon aşamasından başlayarak verdiğimiz mücadele onun şahsı açısından bir önem taşımamaktadır. Bize düşen sadece etkisizleştirilmiş ve yetkileri kısıtlanmış Meclisin itibarını korumaya çalışmaktan ibarettir. Meclisin itibarını korumak için mücadeleye devam edeceğiz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; bu zamana kadar Türkiye Büyük Millet Meclisinde birçok sorun bütçe görüşmeleri aşamasında tartışıldı. Türkiye’nin karşı karşıya bulunduğu ekonomik ve sosyal meseleler üzerinde siyasi partilerin sözcüleri görüş ve düşüncelerini açıkladılar. Ancak bu zamana kadar hiç değinilmemiş bir konuya da müsaadenizle ben işaret etmek istiyorum. Anayasa’mız Sayıştaya, devlet kurumlarının gelir gider ve mallarını Türk milleti adına denetlemek ve Türkiye Büyük Millet Meclisine doğru ve yeterli raporlar sunmak görevi tevdi etmiştir. Söz konusu Sayıştay raporları, devlet kurumlarının idaresinde pek çok yolsuzluk, usulsüzlük ve israf bulunduğunu göstermektedir. 2018 Sayıştay raporlarında, yap-işlet-devret modeliyle gerçekleştirilen İstanbul Boğazi Karayolu Tüp Geçiş Projesi’nde yani Avrasya Tüneli Projesi’nde gelecek dönemlere ait muhtemel gelire ilişkin muhasebe kayıtlarının gerçeği yansıtmadığı görülmüştür. Sayıştay raporundan söylüyorum. Rapor, vazgeçilen gelirlerin yatırım maliyetinden fazla olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sayıştayın açıkladığı verilerde, gelecek yıllara ait gelirler hesabının 17 milyar 575 milyon lira eksik görüldüğü tespit edilmiş ve bu, raporda açıklanmıştır. Milletlin kesesinden eksik gösterilerek kaybolan 17 milyar 575 milyon liranın akıbeti nedir? Türk milleti adına bunu sormak boynumuzun borcudur. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine 2018 Sayıştay denetim raporlarına göre, Göç İdaresi Genel Müdürlüğünün Avrupa Birliğinden Suriyeli sığınmacılar için aldığı 60 milyon avroluk hibenin kayda geçmediği tespit edilmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, Türkiye’deki sığınmacılara yönelik yürütülen projeler için aldığı parayı kayıtlara geçirmemiştir. Söz konusu 60 milyon avro yani 381 milyon lira ne olmuştur? Bunun hesabını sormak da boynumuzun borcudur.

Yine Sayıştay raporuna göre, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı bir proje için yüklenici firmaya 658 milyon lira hak ediş ödemesi gerçekleştirmiştir. Bunun karşılığında gerçekleştirilen imalatların yaklaşık maliyet değeri 231 milyon liradır. Bir başka deyişle, yüklenicinin yapmış olduğu yaklaşık maliyeti 231 milyon lira olan iş karşılığında 658 milyon yani 2,8 kat fazla ödeme yapılmıştır. Millettin kesesinden yandaşa yapılan 426 milyon liranın akıbeti ne olmuştur? İYİ PARTİ olarak bunun da hesabını sormak milletimize karşı boynumuzun borcudur. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, adına “yap-işlet-devret” denilen ancak esas itibarıyla bugün ancak yap-işlet-yürüt gibi algılanan kamu-özel iş birliği girişimleri memleketimizdeki yolsuzluğun, israfın bir diğer adresidir. 2003 yılı sonrası dönemde ağırlıklı olarak uygulanan kamu-özel iş birliği modeli iktidarın elinde önemli bir araç olarak, ileri teknoloji geliştiren veya hizmetin istisnai özelliklerinden kaynaklanan tercihlerin çok ötesine taşınmış ve yandaşa kaynak aktarımının bir metodu hâline getirilmiştir. 2003-2018 yılları arasında 158 altyapı yatırımı gerçekleştirilmiştir. Devlet garantili ihalelerle ihya edilen yandaşa şirketler 50 milyar dolar yatırım yapmış, 72 milyar dolar kazanç elde etmişlerdir. Böylelikle bu şirketler kendilerine verilmiş devlet garantisıyla yüzde 147 kâr elde etmiş oluyorlar. Dolayısıyla ifade edeceğim bu model yap-işlet-devret olarak değil, artık literatüre yap-işlet-yürüt modeli olarak geçmelidir.

Dünya Bankası verilerine göre, dünyada en çok kamu ihalesi alan 10 şirketten 5’i Türkiye’de. Adalet ve Kalkınma Partisi yalnızca ihale dağıtma hususunda değil, aynı zamanda Kamu İhale Yasası’nı değiştirme hususunda da bir rekoru elinde tutuyor. On yedi yıl boyunca Kamu İhale Kanunu yaklaşık 190 kez değiştirilmiş bulunuyor. Bir ülkede ayda ortalama bir kere Kamu İhale Kanunu neden değişir değerli milletvekilleri? O ülkede kanuna göre ihale değil, ihaleye göre kanun yapıldığı için değiştirilmiş olabilir mi acaba? Kamu kaynaklarının kamu-özel iş birliği uygulamalarıyla israfa ve ranta açık hâle getirildiği artık yadsınamaz bir gerçektir. İhaleye göre yapılan kanunların ekonomik bedelleri Türkiye için ağır maliyet içermektedir. Milletimiz, hazine garantili bu projelerin yatırım ve maliyet bilgilerine ulaşamayarak kendi cebinden ödediği birçok bedelden habersiz bırakılmıştır. Millettin iradesiyle milleti temsil etme payesini almış milletvekilleri olarak asli görevimiz, millet aleyhindeki her türlü faaliyeti ortaya çıkarmaktır.

Kamu-özel iş birliği modeli, Türkiye’de zenginliğin ve rantın dolaylı yollarla iktidar destekçisi sermayeye aktarıldığı bir mekanizma hâline dönüşmüştür.

Osmangazi Köprüsü’nün günlük geçiş garantisi 40 bin araçtır ve işletme süresi yirmi iki yıldır. Yıllık 14 milyon geçiş garantisi verilen Osmangazi Köprüsü’nden 2018 yılında geçen araç sayısı 9 milyona ancak ulaşmıştır. Diler ve umarım ki önümüzdeki dönemler içinde bu vad edilen miktara ulaşsın ama bugünün şartlarına bakarak, demek oluyor ki günlük 35 dolar artı KDV geçiş ücreti olan 5 milyonun üzerindeki aracın ücretini hazine yani millet yüklenici firmalara ödemek durumundadır.

Geçenlerde de söyledim, şimdi tekrar ediyorum: Size sorsam diyeceksiniz ki: “Devletin kasasından beş kuruş bile çıkmadı.” Bunu kabul ediyorum, devletin kasasından beş kuruş çıkmamıştır ama bu 5 müteahhidin eli de aziz milletimizin cebinden çıkmamaktadır. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Yirmi iki yıllık sözleşmeyi göz önünde bulundurduğumuzda devletin toplam zararı milyarlarca dolar edecektir. Millet, işsizlik ve yoksulluğun pençesindeyken, millete, ağır vergi yükü altında her gün ezilme mecburiyeti oluşturulmuşken yandaşları ihya edenlerden hesap sormak da bu Meclisin görevleri arasındadır.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının açıkladığı verilere göre, başka bir yap-ışlet-yürüt projesi olan ve devletin yıllık 49 milyon araç geçiş garantisi verdiği Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nde de durum aynıdır.

Yine, proje yatırım maliyeti 50 milyon avro olan Kütahya Zafer Havalimanı'nda yüklenici firmaya yılda 1 milyonluk yolcu garantisi verilmiştir. 2018 yılında Zafer Havalimanı'nın toplam yolcu trafiği 100 bin civarındadır. Bakanın verdiği bilgilere göre, garantili yolcu sayısına ulaşamadığı için devletin şirkete beş yılda toplam ödemesi 26 milyon 691 bin avroya yani 160 milyon Türk lirasına karşılık geliyor. Zafer Havalimanı'nın sözleşme taahhüdü 21 Mart 2044'e kadardır. Her yıl ortalama 6 milyon avro zarar edildiği düşünüldüğünde, 2012'de hizmete giren havalimanı otuz iki yılda 192 milyon avroyu milletin sırtına külfet olarak yükleyecektir. Bu, 5 adet Zafer Havalimanı demektir.

Ayrıca görülmektedir ki devlet kurumlarındaki yolsuzlukların yanı sıra kamu-özel iş birliği de bütçe kaynakları kullanılarak, devlet borçlandırılarak yandaş müteahhitlerin zengin edildiği bir talan düzeninin parçası olmuştur. Adalet ve Kalkınma Partisi, rantçı ve partizan politikaları sonucunda ülkemizde halkın kaynaklarını sömüren bir zümre ortaya çıkarmıştır. Bu yeni sosyete, saray çevresinde kümelenen ve saray kapısında rant bekleyen yandaş zümredir.

Millî kaynakları ve refahı sömüren bu kesimin hayatında yoksulluk yoktur, doğal gaz, elektrik, su faturası derdi de yoktur, kira derdi hiç yoktur, mutfak ya da okul masrafı hiç yoktur, işsizlik ve umutsuzluk söz konusu bile değildir, enflasyon ve geçim sıkıntısından bahsedilemez bile. Yandaş zümrenin hissesinde devlet kurumlarından çift dikiş maaşlar vardır, ihale vardır, rant vardır; yandaş zümrenin hissesinde lüks ve israf vardır.

2020 bütçesinin neredeyse yüzde 75'i vergiden sağlanacak gelirlerle elde ediliyor. Yandaşlara vergi afları çıkarılırken, yandaşlar halkın vergileriyle ihya edilirken vatandaşlarımız ağır vergi altında eziliyor, âdeta inim inim inletiliyor. 82 milyon vatandaşın emeğini saray çevresindeki bir avuç yandaşa yağmalatan bu düzen elbet bir gün değişecektir. Herkes şunu iyi bilsin ki bu bütçe, Adalet ve Kalkınma Partisinin dağıttığı israfı ve rantı, başarısız olmuş ekonomik politikalarını yoksul halka yükleyen bir bütçedir. Bu bütçe, milletin bütçesi değil, Beştepe'nin bütçesidir. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Anadolu'muzun herhangi bir ücra köşesinde bir vatandaşımız yastığa başını aç koymuşsa; bir anne, bir baba en basit ihtiyaçları karşılayamadığı için evladına mahcupsa; vatandaşlar yokluktan, yoksulluktan, umutsuzluktan kendi hayatına ve hatta çocuklarının hayatına son verebilecek bir cinnet ortamına taşınmışsa konuştuğumuz kanun tekliflerinin de bütçenin de hiçbir anlamı kalmamış demektir. Gazi Meclisimiz 100'üncü yılında anlamından uzaklaşmış, amacından sapma noktasına doğru yol almaya mecbur bırakılmış durumdadır.

Millî kaynaklarımız, usulsüzlükler ve yolsuzluklarla yandaş tüccara teslim edilirken emeklilikte yaşa takılan kardeşlerimiz yok sayılmaktadır; sahip oldukları haklar gasbedilmekte ve ellerinden alınmaktadır. İYİ PARTİ Grubu olarak, 82 milyona verdiğimiz sözü tutmak için mücadelemizi sürdüreceğiz; gerek emeklilikte yaşa takılanlar ve gerekse 3600 ek gösterge dâhil olmak üzere her mecrada milletin yanında, rant düzenin karşısında olacağız; iç politikada ve dış politikada Türk milletinin çıkarları ne ise de onu savunmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre Türkiye, dünyada en fazla sığınmacı barındıran ülkedir. Suriyeli sığınmacı sayısı, Türkiye'nin kültürel ve etnik dokusunu değiştirecek bir biçimde hızla artmaya devam etmektedir. Şu an her 15 kişiden 1'i Suriyeli. Suriyeli sığınmacılar vatanlarına geri gönderilmezlerse 2040 yılında Suriyeliler, Türkiye nüfusunun yüzde 10'unu oluşturacak. Daha bugünden Kilis'teki Türk nüfusu 90 bin iken Suriyeli nüfusu 130 bine ulaşmışsa işaret ettiğim tehlikeyi doğru kavramak mecburiyetindediniz. 2040 yılında Şanlıurfa, Gaziantep ve Hatay Türk kenti olmaktan çıkacak, Adana ve Mersin yarı yarıya Türk kimliğini yitirecek. Böyle bir demografik bozulma, Türkiye'de millî devletin ayakta kalmasını da sekteye uğratacak gelişmeleri beraberinde getirecektir.

Ürdün’de Suriyeli sığınmacı sayısı 650 bin seviyesindeyken Irak, ülkesinde 230 bin Suriyeli sığınmacıyı barındırıyor. 97 milyon nüfusu olan Mısır’daki sığınmacı sayısı, bizim yalnızca Kilis vilayetimizdeki Suriyeli sığınmacıların sayısına eşittir. Avrupa ise Türkiye’yi Suriyeli sığınmacıların kendi memleketlerine gelmesini önleyen bir duvar gibi görüyor. Türkiye’de bulunan Suriyeli sayısı, Avrupa Birliği ülkelerindeki toplam Suriyeli sayısından daha fazla. Ülkemiz, bazı Avrupa Birliği ülkelerinin nüfusundan fazla sığınmacının toplumsal ve mali külfetlerine katlanmaktadır. Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın açıklamasına göre bugüne kadar Suriyeli sığınmacılara 40 milyar dolar harcanmıştır. Türkiye’yi kaçak göç merkezi hâline getirmeyi amaçlayan dış baskılara karşı koymayı beceremediğimiz aşıkârdır. Türkiye, Adalet ve Kalkınma Partisinin yanlış dış politikası sonucunda dünyanın en büyük göç merkezi konumuna geldi. Türk halkının vergileri üzerinden finanse edilen sığınmacıların Türkiye’deki varlığı artık sürdürülebilir değildir.

Memleketimizde 7,5 milyon vatandaşımız işsiz. Türkiye’de genç işsizlik oranı yüzde 27’yi aşmış durumda. 1 milyon 600 bin iş arayan gencimiz var. Vatandaşımız gün sonunda “Yarını nasıl atlatacağız?” derdine düşüyor. İcra dosyalarının sayısı -ifade ettiğim gibi- 20 milyonu geçmiş durumda. Vatandaş ağır vergi yükü altında ezilirken bu toplumun Adalet ve Kalkınma Partisinin yanlış dış politikalarını daha fazla finanse edecek gücü kalmamıştır.

Suriyeliler, Türk iş gücü piyasasını da olumsuz yönde etkilemektedirler. Türkiye’de çalışan 1 milyonun üzerinde Suriyeli, Türklerin işsiz kalmasına yol açacak şekilde düşük ücretlerle çalıştırılıyor. Suriyeliler, sayıları 15 bini geçen açtıkları ticarethanelerde vergi ödemiyorlar. Türk esnafı öderken Suriyeli esnaf hem vergi ödemiyor hem de kaçak mal satıyor. Bu şartlarda Suriyeli esnaf rekabet edemeyen Türk esnafı, dükkânını Suriyelilere devrederek işi bırakıyor. Bölgedeki işsiz kalan Türkler, Suriyelilerden iş istiyorlar. Gaziantep’te, Hatay’da, Şanlıurfa’da yaşanan durum budur.

Diğer taraftan, 620 bin Suriyeli çocuğun eğitim sistemimiz üzerine getirdiği yük de inanılmaz boyuttadır. Çocuklarımız, eğitim sisteminde yıllarca emek vererek bir noktaya gelmeye gayret ediyor. Anneler babalar, dışlerinden tırnaklarından artırdıklarıyla çocuklarını okutmaya çalışırken sığınmacı statüsündeki öğrenciler ise aynı yere sınavsız geliyor. Suriyeli öğrencilere 1.200 lira burs verilirken Cumhurbaşkanımız Sayın Erdoğan Türk öğrencilere “Burs alıp bedavacı olmayın, kredi alıp geri ödeyin.” diyor.

İçişleri Bakanı Süleyman Soylu da diyor ki: “Benim ülkemde 380 bin Suriyeli çocuk doğdu. Meclis de yardımcı olsa keşke bu çocuklar doğar doğmaz Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı yapılsa. Keşke doğduklarında vatandaşlık versek de memleketlerine döndüklerinde ceplerinde ay yıldızlı kimlik taşısalar.” Yani bir tek, uğur, kadem için çeyrek altın takmadığı kalmış Sayın İçişleri Bakanının. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Bakanım, vatandaşlık verilen Suriyeliler neden bu ülkeyi terk etsin, terk ederse neden vatandaşlık verilsin? Suriyelilere vatandaşlık vermek Türkiye’nin yalnızca bugününe değil, aynı zamanda geleceğine de yapılmış bir ihanet olacaktır. Böyle bir ihanetin hesabını tarih ve millet karşısında asla veremezsiniz.

Şimdiden uyarıyoruz, sonradan “kandırıldık” demeyin. Batı güçleri Suriyeli sığınmacıların entegrasyon politikalarını savunsa da Suriyeli Araplar ile Türk toplumu arasında sosyolojik bir bütünleşme mümkün değildir, sağlanamayacaktır. Suriyeli sığınmacılara geri dönecekleri bir vatan vermek Türkiye’nin görevi olmalıdır. Bu şartları sağlayacak dış politikayı uygulamak, Türkiye’nin millî güvenlik meselesidir. Adalet ve Kalkınma Partisi, 26 Mart 2012’de Suriye’deki büyükelçisini çekerek, Şam yönetimiyle yapılan diplomatik ilişkileri tamamen durdurarak Türk dış politikasında geleneksel aktif denge ilkesini radikal bir biçimde terk etmiştir.

Memleketimiz mezhepsel gruplar üzerinden Orta Doğu’daki savaşlara taraf olmuş gibi bir girdaba sürüklenmiştir. AK PARTİ’nin “gönül coğrafyamız” dediği Orta Doğu’da güttüğü yeni Osmanlıcılık politikası çerçevesinde, Türkiye tarihsel politikalarından koparılıp yalnızlaştırılmak istenmektedir.

Türk milleti odaklı değil, ihvan odaklı siyaset memleketimize dış politikada her aşamada mevzi kaybettirdi. (CHP sıralarından alkışlar) Dış politikada cumhuriyet tarihindeki tüm kazanımlarımızı on yıl içinde erittik.

1998 döneminde yaşananları hatırlayın. Bir kuvvet komutanı Suriye'ye gittiğinde dünyanın dengesini değiştirmişti. Adana Mutabakatı'yla bugün geldiğimiz noktada, AK PARTİ'nin Orta Doğu bataklığına saplanan dış politikasında tutunulan son dalın Adana Mutabakatı olduğunu görüyoruz. 1998 yılında Suriye'de yok edilmiş, 1999'da Türkiye'de bitme noktasına gelmiş olan PKK terör örgütü, on yedi yıllık Adalet ve Kalkınma Partisinin iktidarı sonunda -yanlış politikalar yüzünden- Suriye'nin kuzeyinde, daha önce tahayyül bile edemeyeceği stratejik bir avantajı ele geçirmiştir.

Adana Mutabakatı'nın kazanımları, Türkiye'nin salt millî çıkarları gözetmesi ve Orta Doğu'da aktif denge politikası izlemesinin bir sonucuydu. Bugün ortaya çıkan tablo ise mezhepçi ve gerçekçi olmayan dış politikanın sonucudur.

Suriyeli sığınmacıların vatanlarına geri gönderilmesi, bu millî güvenlik sorununun bertaraf edilmesi için de elimizden gelen bütün katkıyı sağlamaya devam edeceğiz. Hiçbir surette Suriye'nin kuzeyinin boşaltılmasına, demografik olarak PKK'ya terör devleti kurması için tahsis edilmesine, Suriyelilerin ellerinden vatanlarının alınmasına izin vermeyeceğiz. Suriyelileri vatanlarına geri göndereceğiz. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, içeride ve dışarıda Türkiye'yi çevrelemiş bu siyasi, ekonomik ve toplumsal sorunları derinleştiren temel problem Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemidir. Devlet üç temel erkten oluşur: Yasama, yürütme ve yargı. Yasama Meclistir, yasa yapar; yürütme hükümettir, yasaları icra eder; yargı, yasamanın çıkardığı ve yürütmenin icra ettiği yasaların Anayasa'ya uygun olup olmadığını denetleyen kurumdur. Bir devletin demokratik olabilmesi “güçler ayrılığı” dediğimiz erkler arası denge ve denetim mekanizmasının olmasıyla mümkündür. Ancak 16 Nisan 2017 referandumuyla geçilen Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle, devlet yönetiminde yasama, yürütme, yargı ortadan kalkmış yerini “Recep-Tayyip-Erdoğan” almıştır. (İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

Devletin bütün kurumları tek bir kişiye bağılıyken o ülkede adalet olmaz, o ülkede demokrasi olmaz çünkü adalet ve demokrasi, tek adam yönetimiyle asla bağdaşmaz.

Bir Cumhurbaşkanı düşünün ki sabah parti mitingi yapsın, öğleden sonra yüksek yargı mensuplarını atasın. Bir Cumhurbaşkanı düşünün ki bir taraftan, Cumhurbaşkanı sıfatıyla illere vali tayin etsin; öbür taraftan, dönsün, parti Genel Başkanı sıfatıyla partisine il başkanını atasın. Bu, Türkiye'yi bir parti devletine doğru sürükler, götürür ve parti devletlerinde iktidar partisine mensup değilseniz devletin kapısında yeriniz kalmamış demektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu, buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Bir devlet, vatandaşları arasında hakkaniyeti sağlayamıyorsa devlet olma vasfını kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmış demektir. Bu siyasal sistemde Cumhurbaşkanı artık Türk milletinin değil bir siyasi kesimin temsilcisi durumuna gelmiştir. Dünya hukuk literatüründe “Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi” diye bir anayasal düzen yoktur. Bu sistem, Cumhurbaşkanlığı makamı ile millet arasına maalesef set çekmektedir. Bu sistemin siyasi ve toplumsal ayrışmayı körüklemesinin yanı sıra, ekonomiye verdiği zarar da ortadadır. 2017 yılında Türkiye, gayrisafi yurt içi hasılasında dünya sıralamasında 17'nci sıradayken Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ikinci yılında iki sıra düşerek 19'uncu sıraya gerilemiştir; önümüzdeki yıl 20'nci sıraya inmesi kaçınılmazdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Lütfen Başkanım...

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – 2002-2007 arasındaki ekonomik gelişme devam etseydi bugün Türk ekonomisi çok daha güçlü olacaktı. Bu demektir ki parlamenter sistemde de ekonomik kalkınma sağlanabiliyor ve bu demektir ki Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi, millet için değil lider için tasarlanmış bir sistem olma özelliğiyle kendini hissettiriyor.

Bugüne kadar yapmış olduğunuz hataların Türkiye'ye maliyetinin ne kadar büyük olduğunu asla unutmayın. Devletin kurumlarını FETÖ'ye açtığınızda, FETÖ'nün bu kurumları işgal etmesine müsaade ettiğinizde sizleri uyarıyorduk. Milliyetçi ve Atatürkçü Türk subayları Ergenekon ve Balyoz gibi kumpaslarla FETÖ tarafından tasfiye edilirken de sizleri bilgilendirmiştik. Tüm uyarılarımıza rağmen yapmış olduğunuz yanlışların siyasi, toplumsal ve ekonomik travmasını milletçe yaşadık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) – Aynı hoşgörüyü istirham ediyorum efendim.

BAŞKAN – Buyurun.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) - En azından bundan sonrası için, devlet yönetiminde tek adam rejiminin anayasal çerçevesi olan Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sona erdirilmesi konusunda uyarılarımızı dikkate almanızı temenni ediyoruz. Gazi Meclisi devre dışı bırakarak, yok sayarak ülke yönetme hevesinizin memleketimizi başka bir felakete sürüklemesinden endişe ediyor, bunu engellemek için tüm siyasi irademizi seferber edeceğimizi de buradan ilan ediyoruz.

Artık, Meclis, yürütme organı üzerinde anayasal araçlar yoluyla herhangi bir siyasi denetim yetkisine sahip değil ise bunun çözümü iyileştirilmiş, denge ve denetim mekanizmaları güçlendirilmiş parlamenter sisteme dönüşür. Bugün, Meclis, muvazaa yoluyla saray bürokrasisinden gelen kanun tekliflerini onaylan bir devlet kurumuna dönüştürülmeye çalışılıyorsa da bunun çözümü, dediğim gibi, iyileştirilmiş parlamenter sisteme dönüşür.

Bugün, Türkiye büyük Millet Meclisi en temel görevi olan vergi sarfında fiili bir denetim ve kontrol yetkisine bile sahip görünmüyor ise bunun çözümü de iyileştirilmiş parlamenter demokratik sisteme dönüşür.

Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine kadar Türkiye Büyük Millet Meclisi, Anayasa'nın 87'nci maddesine göre bütçeyi onaylarsa hükümet görevine devam eder, onaylamazsa hükümet düşerdi. Şimdi soruyorum: Bugün başlayan bütçe görüşmelerinin sonunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin değerli mensupları bu bütçeyi kabul etmezse bunun siyasi sonucu ne olacaktır? Maalesef, Türk milletinin bütçesini denetleme görevi fiilen milletin Meclisinin elinden alınmıştır ve Meclis -bugün burada ifa ettiğimiz gibi- şekli bir denetlemeyi yapmaktan öteye gidemeyecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (Devamla) - Cumhurbaşkanlığının hazırladığı bütçe Meclisimiz tarafından kabul edilmediği takdirde bir önceki yılın bütçesi yeniden değerlendirme oranı ölçüsünde artırılarak uygulanacaksa o hâlde, Türkiye Büyük Millet Meclisi düşünsün bakalım, acaba neyi görüşüyor?

İYİ PARTİ olarak Türk devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne ve Atatürk'ün kurduğu büyük Türkiye Cumhuriyeti devletinin kuruluş ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalarak Türkiye'de iyileştirilmiş, güçlendirilmiş, denge ve denetim mekanizmaları ortaya koyulmuş parlamenter demokratik sistemi yani gerçek demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü ve devlet yönetiminde güçler ayrılığı ilkesini tesis etmek için yapılması icap eden her türlü mücadeleyi ertelemeyen yerine getireceğimizi buradan dünyaya ilan ediyor, sabrınız ve nezaketiniz için şükranlarımı sunuyor, yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum efendim. (İYİ PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Bostancı, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

7.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde İYİ PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Dervişoğlu'nun konuşmasında itiraz edeceğimiz çok husus var. Tabii ki görüşlerini anlatacaklar, biz de görüşlerimizi anlatacağız. Ben birkaç tane itiraz noktasına işaret etmekle iktifa edeceğim.

Bunlardan birincisi şu: Dış politikayı tanımlarken “Millet odaklı değil, ihvan odaklı.” diyor. Bunu kabul etmiyoruz; Türkiye'nin dış politikası bellidir. Kafkaslardan Balkanlara ve Orta Doğu'ya yönelik sosyokültürel ilişkiler çerçevesinde teşekkül etmiş hem geleneksel bir ilgiden oradaki insanların hakkaniyeti ve adaleti adına hem de yaşanan dramatik olaylara karşı -insani normlar temelinde itirazların-onların sesi olmaktan kaynaklanan bir dış politika vardır. Bunun temelinde insani değerler vardır.

İkincisi: Bu “tek adam” eleştirisi öteden beri dile getiriliyor, sadece Sayın Dervişoğlu da söylemedi bunu. Bunun, bu eleştirilerin arkasında esasen Sayın Cumhurbaşkanının karizmatik bir figür olarak siyasette oynadığı rol vardır. Eleştirileri bu şekilde dile getiren arkadaşlar, odaklarına Cumhurbaşkanını alarak buradan bir siyasi netice devşirmeye çalışmaktadırlar; bütün hedeflerinde Cumhurbaşkanı olması dolayısıyla böyle bir propagandayı yürütmektedirler, bunu reddediyoruz.

Diğer taraftan, bütçe meselesi... Parlamenter sistemde hükûmet teklif ederdi, Meclis bütçe üzerine değerlendirme yapar, kabul yahut da reddederdi. Bugün de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde Cumhurbaşkanı bütçeyi teklif ediyor. Burada Mecliste, Meclis bütçeyi kabul yahut reddeder. Sayın Dervişoğlu da reddedilmesi durumunda ne olacağını tabii ki biliyor, konuşmasının sonlarına doğru ifade etmişti. Herhangi bir kriz durumu söz konusu değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – “Saraydan gelen kanunlar” tanımı kesinlikle doğru değil, reddediyoruz. Burada, esasen, Meclisin yaptığı işe yönelik de olumsuz bir yaklaşım söz konusu hep beraber yaptığımız işe. Kanunlara ilişkin yürütmenin görüşleri, değerlendirmeleri, talepleri elbette alınır çünkü sonuçta çıkarttığımız kanunları uygulayacak olanlar onlardır. Yarın başkaları da benzeri şekilde bu sistem içerisinde işleri yürütecek olsalar, yürütmenin ne düşündüğü, tekliflerinin ne olduğu konusunda bir dikkati ve hassasiyeti muhakkak hesap edeceklerdir. Ama kanunların nihai olarak tekemmül etmesi, müzakere edilmesi Mecliste yapılmaktadır ve biz bunu yaparken de Sayın Cumhurbaşkanının talimatı ve yaklaşımı çerçevesinde, bütün siyasi partilerle müzakereyi ve mutabakatı dikkate alarak yapmaya çalışıyoruz. Her konuda anlaşacağımız anlamına gelmiyor ama hangi konuda anlaştığımız, hangi konuda anlaşmadığımız herkes tarafından açıkça bilinen bir süreçte bu işleri yapmak istiyoruz; hep böyle davrandık, bundan sonra da bu şekilde davranacağız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Dervişoğlu...

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Ben, yeteri kadar şahsıma hoşgörü göstermiş olmanız münasebetiyle Sayın Hocama cevap vermeyeceğim efendim.

BAŞKAN – Buradan, yerinizden mikrofonu açtılar zaten, buyurun.

8.- İzmir Milletvekili Dursun Müsavat Dervişoğlu'nun, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve Parlamentonun bu bütçeyi onaylamaması durumunda bunun siyasi sonucunun ne olacağını öğrenmek istediğine ilişkin açıklaması

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Adalet ve Kalkınma Partisinin Değerli Grup Başkanının görüş ve düşüncelerini, daha siyaset sahnesine çıkmadan geçmişten beri önemseydiğimi defaatle ifade ettim. Şahsi bir hukukumuz da var kendileriyle. Ben meramımı gayet net bir biçimde açıkladığımı zannediyorum. Ben diyorum ki netice itibarıyla, bu Parlamento bu bütçeyi sayet onaylamazsa bunun siyasi sonucu ne olacaktır? Yani sadece Cumhurbaşkanımız Anayasa'da kendisine tanınmış haklardan yararlanarak bütçenin üzerine bir ekleme yapıp bunu sürdürecektir. Bu, Meclisin sadece yetkilerinin elinden alınması değil -belki de alışamadık yeni sisteme, ondan da kaynaklı olabilir-yetkilerinin elinden alınmasıyla sınırlı değil, aynı zamanda itibarının da zedelenmesi anlamına geliyor. Duygusalığımı bağışlayın efendim, gerçekleri söyleme alışkanlığından vazgeçemiyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özel, buyurun.

9.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, parlamentoların ve parlamenter demokrasilerin bütçe hakkından doğduğuna ilişkin açıklaması

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, Sayın Naci Bostancı değerlendirmesinde, Meclisin çalışma pratiğine yönelik hepimizi de şahit tutan bir açıklamada bulundu. Keşke öyle olsa, keşke Meclis kendi gündemine hâkim olsa, keşke Meclis yasama kalitesi noktasında da kendi kararlarını verebilse; milletvekilleri, dakika başı değişen ve saraydan gelen gündemlerle ve, bakanların ağzından duydukları, bakanların müjdeledikleri vaatleri sıraladıkları birer kanun tasarısı değil -eski adıyla ama- kanun eskiziyle karşılaşsın da onun altına imza atarak Anayasa'ya karşı muvazaa suçu işlemeyen yasama yapabilseler.

Ama bir diğer husus da Sayın Grup Başkanına itiraz edeceğimiz, “Bütçenin kabul edilmemesi durumunda hiçbir şey olmayacak, yeniden değerlendirilmesinde artırıp yürüyeceğiz.” diyor ya... Bence, 16 Nisan rejime kastedilen Anayasa değişikliğinin Türkiye'ye dayattığı şey ve demokrasi yürüyüşünde attığı en büyük geri adım budur çünkü siz de uzmanlığınız gereği ve geçmişte, hem akademisyenliğiniz hem yaptığınız görevler gereği çok iyi bilir ve teyit edersiniz ki Sayın Başkan, parlamentolar bütçe hakkından doğmuştur. Vergiye rıza ilkesi ve bu konuda toplumun, vergilerin nasıl toplanacağına, bunların nasıl dağıtılacağına yani devletin alan sağ eli ile veren sol elinin dengesi üzerine toplumsal rıza üretimi bütçe hakkıdır ve bu parlamentoyu, parlamenter demokrasiyi doğurmuştur. Bunun üzerine kanun teklifi bir hak olarak ortaya çıkmıştır, dilekçe hakkı önemli bir evrensel anayasal kazanımdır. Bugün “Efendim, Parlamento bütçeyi reddetse de yürür gider.” dediniz mi siz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Parlamento bütçeyi reddedebilir mi? Edebilir, edebiliriz. “Sonra yeniden değerlendirilmesinde artırırız, Sayın Cumhurbaşkanı yürütmeye devam eder, yürür gider, ülkeyi yönetmeye devam eder.” İşte, bu, Parlamentonun kendini inkârıdır; bu, evrensel ve çok uzun süreli bir mücadelenin kaybedilmesidir; bu, Türkiye'ye atılmış tarihî bir geri adımdır. Ve maalesef, devletler bu tip geri adımları, yasama, yürütme, yargının birbirine birleşip tek elde toplanması gibi geri adımları çok ağır bedeller ödeyerek ancak geri alırlar, alamazlarsa da felaketlerle karşılaşsınlar. Süreci ve söylemi ülkenin bekası üzerine oturtmuş bir partinin, ortadan kalkmış kuvvetler ayrılığı ve Parlamentonun kendini inkârı anlamına gelecek “Ne olur canım, bütçe geçmezse yürür gider.” demesidir esas beka sorunu.

Bu konuya dikkat çekmek istedim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Özel, bana atıf yaptınız.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet.

BAŞKAN - Birkaç şey söylemem gerekir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İç Tüzük 64, şahsınıza sataşılma durumunda bunu imkân dâhilinde kılıyor.

BAŞKAN – Evet, birkaç şey söylemem gerekir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama Başkan sataşmalara katılamaz Sayın Başkanım, 64’üncü madde öyle diyor ya.

BAŞKAN – Sayın Tanal, nasıl?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Açıklama, bilgilendirme...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – İç Tüzük “Başkan tartışmalara katılamaz.” diyor Başkanım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Tartışmaya katılamaz, kendisine sataşıldığında kendini savunma hakkı saklıdır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani Meclis Başkanı İç Tüzük’ü ihlal ederse biz ne yapacağız?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Efendim, bir atıf var.

BAŞKAN – Sayın Tanal, anlamadım. Yani bana bir atıf yapıldı, ben burada görüşümü açıklamazsam Sayın Özel’le aynı fikirde olduğum anlamına gelecek.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – O zaman bana atıf yapmayacaksınız konuşurken. Benim konuşmamı istemiyorsanız, tartışmanın içerisine girmemi istemiyorsanız bana atıf yapmayacaksınız, çekmeyeceksiniz tartışmanın içerisine beni.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, o zaman siz gelirsiniz, bu sıralara oturursunuz, bu tartışmalara öyle katılırsınız.

BAŞKAN – Sen merak etme, ben tarafsızlığımın farkındayım. Anayasa’daki mevcut meri hükmü savunuyorum şu anda.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop’un, bütçe hakkının parlamentoların ortaya çıkış sebepleri arasında yer aldığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Şimdi, ben, tabii, şu anki sıfatımın dışında daha önce Anayasa Komisyonundayım ve bu çalışmanın daha öncesinde de içinde bulundum. Tabii, bütçe hakkıyla ilgili bu durum aslında -Sayın Dervişoğlu da ifade etti, Sayın Tatlıoğlu da ifade etti- parlamentoların ortaya çıkış sebepleri arasındadır, hatta onu önceleyen bir durum İngiltere’de bakıldığında. Ancak bizim bu bütçeye koymuş olduğumuz husus yani bütçe Parlamentoda kabul edilmediği takdirde yürütmenin geçici bir bütçeyle devam etmesi şeklindeki bir düzenleme, bizim icat ettiğimiz bir şey de değil. Bu, Amerika Birleşik Devletleri’nde de tartışılan bir şeydir uzun zamandır. Biz 2012 yılında bu çalışmaları yürütürken, burada arkadaşlarımızdan dâhil olanlar da vardı o süreçlere. Bu konu o zaman da görüşüldü, tartışıldı. Burada Meclisin gerek hazırlanacak bütçeyle ilgili gerekse bütçenin uygulanması sonrası kesin hesapla ilgili denetimini ortadan kaldıran bir husus değil buradaki düzenleme; bunu ifade etmek isterim.

Daha fazla da dâhil olmayayım tartışmanın içerisine.

Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN - Değerli arkadaşlar, şimdi ise Türkiye Büyük Millet Meclisinde temsil edilen ancak grubu bulunmayan siyasi parti temsilcilerine beşer dakika süreyle söz vereceğim.

İlk olarak Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve İstanbul Milletvekili Sayın Erkan Baş.

Buyurun Sayın Baş. (HDP sıralarından alkışlar)

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Değerli Başkan.

Genel Kurulu ve bizleri ekranları başında izleyen, ülkenin alın teriyle, emeğiyle yaşayan tüm yurttaşlarını sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Şimdi -galiba on iki gün oldu- on iki gündür konuşuyoruz. Bizim zaviyemizden gözüken şu: Aslında siz ezberlediklerinizi anlatıyorsunuz, biz ise halk adına direniyor, doğruları söylemekte diretiyoruz ama siz de doğruları görmezden, duymazdan geliyorsunuz çünkü tarafınız. Biz de tarafız; 22,5 milyon SGK'linin tarafıyız, 12 milyon asgari ücretlinin tarafıyız; milyonlarca emeklinin, emeklilikte yaşa taktığınız insanların ve geleceğini kurmaya borçlu olduğumuz 20 milyon gencin, çocuğun tarafındayız. Kısacası, evet, yüzde 99 adına konuşuyoruz ve bu bütçeyi reddediyoruz, bu bütçeden razı değiliz çünkü önerdiğiniz şey, sarayın bir dakikada harcadığı parayla bir işçinin bir ay boyunca hayatını idame ettirmesi; bunu reddediyoruz.

İnsanların sizin kanunlarınız yüzünden mesleklerini yapamayıp sokakta simit satmak zorunda kaldığı, aklıktan sokakta bayıldığı... Her gün yeni bir geçim sıkıntısı intiharıyla karşı karşıya kalmaya "fitrat" denmesini öneren bu bütçeyi reddediyoruz.

84 bin çocuğun anne olduğu, kadına şiddetin her gün arttığı, kadın cinayetlerinin önlenemediği bir dönemde sadece Cumhurbaşkanının eşi ve kızları katılacak diye bir toplantıya devlet bütçesinden 1 milyon lira harcanmasını reddediyoruz.

Bu ülkede çocuklar hâlâ birilerinin sırtında dere geçerek okullarına ulaşmaya çalışırken, üstelik Anayasa'da laiklik maddesi varken, aslında varlığını tartışmamız gereken Diyanet İşleri Başkanlığına 11,5 milyar bütçeyi reddediyoruz.

Bu savaş, yıkım ve ranta ayrılmış bütçeyi Cumhurbaşkanlığından geldiği gibi, tek bir kalemini sorgulamadan değerlendirmeye razı değiliz ve soruyoruz: Bu bütçe tartışılırken memleketin hâline bakınca vicdanınız rahat mı? Her 5 çocuktan 1'inin çalışmak zorunda olduğu bir ülkede yandaşlara kepçeyle verirken halkımızdan bir yudumu esirgemekten korkmuyor musunuz? Gerçekten, bu halkın isyanından korkmuyor musunuz? Bakın, çok açık söyleyeyim: Eğer vicdanınız sızlamıyorsa bile bilin ki bu bütçe başınızı çok ağrıttacak. Efendiler, halkın damarına bastınız, bu bütçe sizi rahat uyutmayacak.

Değerli milletvekillerim, bütçeyi yapanların ve onaylayanların gözleri paradan, kârdan başka bir şey görmez olmuş. Dün Barış yoldaşım buradan gayet güzel, özetle anlattı. İtibar düşkün, mal mülk düşkün, para pul düşkün olunmuş, bu bir saplantı olmuş.

Ama bizim de bir sevdamız var; memlekete, insana, doğaya, adalete, özgürlüğe sevdalıyız. Bakın, göreceksiniz, kuracağımız düzende tek bir kadın sokakta endişeyle gezmeyecek.

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – Hayal serbest.

ERKAN BAŞ (Devamla) – Tek bir genç özgürce düşünebilir miyim, araştırabilir miyim, okuyabilir miyim, sevgilimle el ele gezebilir miyim, internete parasız girebilir miyim diye dert etmeyecek. Gazeteci, aydın, akademisyen özgürce üretmekten korkmayacak. Biz fikirleri değil, işsizliği yasaklayacağız, sömürüyü yasaklayacağız, yoksulluğu yasaklayacağız. Hiç merak etmeyin, kaynakları da bulacağız.

İSMAİL TAMER (Kayseri) – Ne zaman?

ERKAN BAŞ (Devamla) – “Babalar gibi satarız.” dediğiniz halkın değerlerini, kamu varlıklarımızı, işletmelerimizi tek tek geri alacağız. Devlet garantisıyla yandaşlara aktardığımız; köprü, yol ve hastanelerde kaybettiğiniz milyarları halka geri vereceğiz.

Bir yanda saray, bir yanda gecekodu; bu düzen devam etmeyecek. Bir yanda gösteriş, bir yanda sefalet olmayacak. Herkese eşit, parasız eğitim ve sağlık hizmeti ulaştırılacak. Bu ülkenin tüm yurttaşları elektrik, su, barınma gibi en temel insani haklarına eşit şekilde ücretsiz ulaşacak. Parası olan Bilal bedelli askerlik yaparken parası olmayan Mehmet ölmeyecek. Bu utançların hepsi sizinle birlikte tarihe gömülecek ama yaşattıklarınızı unutturmayacağız. Sivas vilayet binasının adını “Metin Altıok” yapacağız, Sağlık Bakanlığına Türkan Saylan’ın adını vereceğiz, Diyarbakır Jandarma Karakolunun yerine Ape Musa kültür merkezi kuracağız. (HDP sıralarından alkışlar) Şişli Meydanı’nın adı “Hrant Dink” olacak, Millî Kütüphanenin adı “Uğur Mumcu” olacak, Taksim Meydanı da “1 Mayıs özgürlük meydanı” olacak. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, hatibin sözünü kesmeyin.

ERKAN BAŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, tamam, anladım, şunu merak ediyorsunuz: “Sarayı ne yapacaksınız?” Kaçak saray aynen kalacak. Halkın parasıyla yaptığımız sarayı, halkımız sizi unutmasın diye utanç müzesi yapacağız, bin odasında da yaptıklarınızı anlatacağız. (HDP sıralarından alkışlar)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – “Bunları yapacağım.” diyemiyorsun, isim değiştirebiliyorsun yani. Vizyon bu kadar.

ERKAN BAŞ (Devamla) – Peki, değerli arkadaşlar, bitiriyorum. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

ERKAN BAŞ (Devamla) – Sayın Başkan, konuşsun arkadaşlar kürsüye gelip. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

ERKAN BAŞ (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, iki teşekkürüm var, bir tanesi Sayın Naci Bostancı’ya. Naci Bey’in konuşmasını dikkatle izledim. “Yüzde 1’in bütçesi.” ifadesi için “Bunlar slogan.” dedi. Bakın, Naci Bey, açık söyleyeyim: Slogan atmak aslında kötü bir şey değil, slogan uzun bir mücadele sürecinin hedeflerini en kısa biçimde anlatmanın yolu. Ya, keşke benim de sizin gibi bir saatim olsa da daha uzun uzun anlatabilsem, inşallah hep beraber Meclisimiz o fırsatı da bize bir gün tanıyacak.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Burası dans yeri, dans! Dansla anlat!

ALİ ÖZKAYA (Afyonkarahisar) – 300 vekilin olsun, ondan sonra.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen hatibin sözünü kesmeyin.

ERKAN BAŞ (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, halkımız biz kısa konuşsak da anlar ama ben Naci Bey'in söylediği önemli bir şeye geleceğim, diyor ki: “Kıt kaynaklar ile sonsuz arzular arasında denge sağlamak zor; Türkiye'nin kaynakları kıt, insanların arzuları sonsuz.” Ben de cevap veriyorum Naci Bey: Türkiye'nin kaynak sorunu var. Kaynak var ama sarayın ve patronların arzusunun sınırı yok, ona yetmiyor bizim kaynaklarımız. (HDP sıralarından alkışlar) Naci Bey, 2 bin lira asgari ücretlinin bitmeyen arzusundan ne olur? Sadece insanca yaşamayı özlemiş bu insanlar. Özetle, arzular sonsuz değil insanca, kaynaklar kıt değil ama peşkeş çekilmiş.

Ama bir konuda Naci Bey'in çok tutarlı olduğunu söylemem gerekiyor: Fukara Tayyip Erdoğan'ı savunmak için fukara kraliçeyi savunmanızı takdirle karşıladım. Yalnız, bir şeyi hatırlatmam gerekiyor: Eğer o Fransız yoksulları fukara kraliçeye karşı ayaklanıp, monarşiyi devirip cumhuriyeti kurmasaydı biz bugün bu kürsülerde konuşamazdık, bunu da aklımızda tutmamız gerekiyor. (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERKAN BAŞ (Devamla) – Başkanım, toparlayayım.

Değerli arkadaşlar, son olarak, bu bütçe sürecine emeği geçen tüm saray eşrafına ve AKP'li vekillere teşekkür etmek istiyorum. Biz kapitalizmin insanın insanı sömürmesi üzerine kurulu bir düzen olduğunu anlatıyorduk, siz güzelce gösterdiniz. Bu bütçeyle halkın önünde sadece ve sadece iki seçenek kaldığını siz de itiraf etmiş oldunuz; ya AKP yönetecek, saray, savaş ve sömürü düzeni devam edecek ya halk örgütlenecek ve bu saltanat düzenine bir son verecek.

Ben, bu vesileyle, Türkiye İşçi Partisinin 2020 bütçesine dair kayıtlara geçmesini istediğim son sözünü de tarihsel bir anekdotla bağlayayım. Bu bütçe diyor ki: “Ya barbarlık ya sosyalizm!” (HDP sıralarından alkışlar)

VEDAT DEMİRÖZ (İstanbul) – Tam sloganlık oldu işte.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Saadet Partisi adına Konya Milletvekili Sayın Abdulkadir Karaduman.

Buyurun Sayın Karaduman.

ABDULKADİR KARADUMAN (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Burada 2020 yılı için görüşülen bütçe 82 milyon vatandaşımızın hayatını doğrudan etkileyecek bir bütçedir. Ancak bu bütçe teklifine baktığımızda görüyoruz ki, ifade edilen hususlara baktığımızda Türkiye, geleceği parlak bir ülkedir ve geleceği parlak olarak kalmaya devam edecektir. Ancak ne var ki, bu bütçe iktidar için artık, denizin değil kumun dahi bittiğinin göstergesi hâlidir.

Belli ki üzerinde konuştuğumuz bu bütçe, komşusu açken tok yatmamak için sermaye sahiplerinin mahallesine taşınanlar tarafından hazırlanmış bir bütçedir. Bu bütçeyi hazırlayan anlayışla, bu bütçeyi hazırlayan kapasiteyle golf sahaları yapabilirsiniz, stadyumlar, millet bahçeleri, “bacasız fabrika” dediğiniz cezaevleri açabilirsiniz. Yüzme havuzları, “İnşallah müşteri sayısı artacak.” dediğiniz hasta garantili şehir hastaneleri, geçiş garantili köprü ve otoyollar, yolcu garantili havalimanları yapabilirsiniz ancak bir tane dahi fabrika açamazsınız. Bakın, yine, diğer taraftan, şeker fabrikalarını satar Rusya'dan şeker ithal edersiniz. Vatandaşa mermi hesabı yapıp Sakarya'daki Tank Palet Fabrikasını yabancı sermayeye peşkeş çekersiniz. Bu ülkeyi Kanada'nın mercimeğine, Gürcistan'ın samanına, İsrail'in tohumuna muhtaç hâle getirirsiniz.

Öyle ki 1986 yılından 2004 yılına kadar yapılan özelleştirmelerin toplam tutarı 8 milyar dolar iken son on dört yılda yapılan özelleştirmelerin toplam tutarı 60 milyar doların üzerindedir.

Bütün bunların neticesinde, 2002 yılında iktidara geldiğiniz gün nüfusun yüzde 1’i toplam servetin yüzde 38’ine sahipken bugün geldiğimiz noktada nüfusun yüzde 1’i toplam servetin yüzde 60’ına sahip hâle gelmiştir. İşte, bunun adı sömürge tipi kalkınma modelidir.

Şu elimde gördüğünüz kitabı eğer okursanız “sömürge tipi kalkınma” deyince neyi ifade ettiğimizi öyle zannediyorum ki çok daha iyi anlarsınız. Diğer yandan, üretim ekonomisini değil, ifade ettiğim sömürge tipi kalkınma anlayışını benimseyenlerin yegâne ödevi, faiz lobisine hizmet etmekten başka bir şey olmayacaktır.

Bilinir ki bizim inancımızda bir zekât müessesesi vardır. Zekât, kaynakları zenginden fakire doğru aktararak toplumda gelirin adil bir şekilde paylaşılmasını sağlarken faiz tam aksine kaynakların zenginde temerküz etmesini sağlayarak gelir dağılımında adaletsizliği derinleştirir. Dolayısıyla faiz, zengini daha da zengin, yoksulu daha da yoksul yapan bir sömürü aracıdır.

Bakınız, tam da burada yıllara göre bütçede faize ayrılan miktarı sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, 2006 yılında 45 milyar TL para bütçeden faize ayrılmışken 2020 yılı bütçesinde bunun 3 katından fazlası yani 138 milyar lira para faize ayrıldı. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Yanlış bilgi veriyorsun.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bütçe nerede, bütçe?

BAŞKAN – Arkadaşlar, fonda konuşma yapmayın.

Bir konuşmacı var, dinliyoruz zaten. Gerek yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gerçekler rahatsız ediyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Süresinden alıyorlar Başkanım.

BAŞKAN – Devam edin lütfen.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – 2006 yılında bütçeden 45 milyar lira faize ayrılmışken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Üç dakikasını yediler Başkanım.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – ...2020 yılı bütçesinde bunun tam 3 katından fazlası...

BAŞKAN – Sayın Karaduman, bir dakika.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Üç dakikasını yediler hatibin efendim.

BAŞKAN – İsterseniz bekleyelim, arkadaşlar bitirsin konuşmalarını.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hatibin üç dakikasını yediler Başkanım.

BAŞKAN – Ben size söz vereceğim.

Arkadaşlar, bitti mi? Bittiyse hatibe söz vereyim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – “Sizi gidi faizciler sizi.” diyor ya, ondan rahatsız oluyorlar.

BAŞKAN – Buyurun lütfen.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Bir daha baştan alıyorum: 2006 yılında bütçeden faize ayrılan miktar 45 milyar TL’ye getirdiğiniz 2020 yılı bütçesinde faize ayrılmak istenen miktar bunun 3 katından daha fazlası, 138 milyar TL’dir.

NİLGÜN ÖK (Denizli) – O zaman getirdiğimiz bütçenin... Neyse ya!

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – 138 milyar TL’dir. Bakın, yatırım için ayırdığınız miktarın 2 katından daha fazlası faizci, rantiyeci anlayışa aktarılmak istenmektedir. (CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

Buradan hareketle, bakın, sadece bu 138 milyar TL Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Seni tebrik ediyorum be! CHP, Saadet Partisini alkışladı, helal olsun sana!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Alkışlayacağız tabii, ittifak ortağımız.

BAŞKAN – Sayın Bak, lütfen...

Sayın Karaduman, buyurun.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Faiz için ayrılan bu 138 milyar TL, Sağlık Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı için ayrılan toplam bütçeden daha da fazladır.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, İç Tüzük’e aykırı konuşması zaten.

BAŞKAN – Sayın Turan, lütfen müdahale etmeyin.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Bu tablo aynı zamanda bu ülkede kaynakların nereye aktarıldığının en bariz göstergesidir.

Şimdi, siz burada “Faiz bir dünya gerçeğidir.” diyebilirsiniz ama biz diyoruz ki: “Faiz bir dünya gerçeği değil, köleliğin ta kendisidir.” (CHP, HDP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) Bu sebeple, biz Saadet Partisi olarak, faizin yüksek olmasına değil, bizatihi faizin kendisine karşıyız.

Diğer taraftan, bu bütçede kepenk kapatmak zorunda kalan esnafımız yoktur, mahsul üretemeyen çiftçimiz...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, on dakika daha ver!

BAŞKAN – Sayın Karaduman, tamamlayalım lütfen.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, Başkanım, biraz daha süre ver de, alkışlıyorlar, çok iyi; CHP, Saadet Partisini alkışlıyor!

BAŞKAN – İşte, Sayın Turan’la başlamıştık, onun etkisi bunlar, onun artçıları.

Buyurun Sayın Karaduman.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, faizciler böyle yüksek ses çıkarıyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Faiz lobisi bağırıyor!

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bir de, faiz dersi başlıyor CHP’ye.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Başkanım, susacaklarsa ben başlayayım.

BAŞKAN – Arkadaşlar, biraz müsaade ederseniz...

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Faiz lobisi böyle yüksek ses çıkarıyor Sayın Başkan.

BAŞKAN - Konuşmayı tamamlayana kadar süre vereceğim.

Buyurun.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Vatandaşın parasını yersiniz, şimdi de hatibin zamanını yiyorsunuz ya.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Ya, CHP, ders alın adamdan. Bak, alkışlıyorsunuz, çok güzel oluyor!

BAŞKAN – Osman Bey...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bizim ittifak ortağımız, niye rahatsız oluyorsunuz ki?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Faiz lobisini savunmayın.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Dinleyin, alkışlayın, bir daha alkışlayın!

BAŞKAN – Osman Bey...

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Bu bütçede kepenk kapatmak zorunda kalan esnafımız yoktur; mahsul üretemeyen çiftçi, cebinde parası kalmayan öğrencimiz yoktur; ay sonunu getiremeyen memurumuz, mezarda emekliliği reva gördüğünüz EYT'li yoktur; bu bütçede açlığa mahkûm edilen milyonlarca asgari ücretlimiz yoktur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) – Bu bütçe, Güvenpark'ta kendisini ateşe veren işsiz vatandaşlarımızın derdine derman olacak bir bütçe değildir. (CHP sıralarından alkışlar)

Daha dün, Çorum'da 2 genç yoksulluk sebebiyle intihar etti ve evvelki gün Konya'nın Ilgın ilçesinde, yine 2 genç yoksulluk sebebiyle intihar etti. Keza, İstanbul'un Fatih ilçesindeki, Antalya'daki intihar olayları yine geçtiğimiz günlerde yaşandı. Yoksulluk toplumun geneline sirayet etmişken sizler itibarda tasarruf etmemekte ziyadesiyle ısrarcısınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) - Sonuç olarak, milletimizin bu bütçeye tepkisini sizlere gösteriyorum.

(Hatibin kırmızı kart göstermesi)

(CHP ve HDP sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bir de Erbakan Hocadan bahset.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) - Bu bütçe, halkın bütçesi değil, israfın, faizin ve rantın bütçesidir. Bütçeyi bu şekliyle onaylamamız, bu günaha ortak olmamız asla mümkün değildir. Bu kart, milyonlarca insanımızın yüreğinin ve vicdanının sesidir. Yine bu kart, alın terini, emeği ve hoşgörüyü tasallutunuzdan kurtarmak adınadır.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Erbakan Hoca o kırmızı kartı sana gösterirdi.

ABDULKADİR KARADUMAN (Devamla) - Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, HDP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Bravo (!) Erbakan Hoca olsaydı kırmızı kartı sana gösterirdi!

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, Demokrat Parti Genel Başkanı ve Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Gültekin Uysal.

Buyurun Sayın Uysal. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

GÜLTEKİN UYSAL (Afyonkarahisar) – Çok Değerli Başkan, çok değerli milletvekilleri; 2018 kesin hesabı ve 2020 bütçesiyle ilgili değerlendirmeler yapmak üzere sizlerin huzurundayım. Bu vesileyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Büyük Millet Meclisimizin en asli vazifesini yaptığı, görüşmesi gereken bütçeyi konuşuyoruz. Bütçe vesilesiyle, sadece 2018'i, 2020'yi değil, topyekûn, on yedi yıllık iktidarın hûlasasını yapacağımız, beraberinde muhasebesini yapacağımız, yarınlara dair de en üst düzeyde değerlendirmeler, yüksek oktanlı müzakerelerle beraber karara bağlayacağımız bir görüşme olmalı idi. Ama bugün, birtakım sistemik ve yapısal engeller, barajlar ve siyasetin altyapı eksiklikleri dolayısıyla, buradaki hâlden de anlaşıldığı gibi, başta Cumhurbaşkanının, birinci derecede sunan siyasal kurum olarak Cumhurbaşkanlığının temsil düzeyi maalesef düşük profilli, usulü tamamlama işlemi cihetinde devam etmektedir.

Bugün buradaki değerlendirmeler, kutuplaşma, demokratik tavır alanlarının daralması, “bir doğruyu bin türlü yalanlayabilme sanatı”, “bir yanlışın bin türlü savunabilme sanatı” olarak da ifade edilebilecek çerçevede; nitelikli değerlendirmeleri, müzakereleri de beraberinde maalesef yapamıyoruz. Bütçeler, bütçe vesilesiyle meclisler öncelikleri tayin eder, siyasi öncelikleri ortaya koyar.

Burada, üç tane beş yıllık kalkınma planını uygulamış, beraberinde 18’inci bütçeyi görüşüyoruz. Bütçeler, planlar, programlar, orta vadeli programlar, Yeni Ekonomi Programları ve en son, On Birinci Kalkınma Planı vasıtasıyla da ifade edildi. Sadece bir şeyin altını çizmek isterim: 2014-2018 arasında yatırımların çoğu sanayi ve ihracat dışındaki sektörlerle gitti. “2019-2023 döneminde sanayi ve teknolojiye öncelik vereceğiz.” diye ifade kullanılmış ama bütün bunlara bağlı kalınmadığını, iktidarın kendisinin bu programlar, bütçelerle de, bütçe kaynaklarının aktarımından... MHP temsilcisi de ifade etti, bütçe hakkının kötüye kullanıldığının altını çizdi.

Elbette siyasi partiler isimlerinden başlayarak iddialarıyla, programlarıyla sınıranır. Ben, çok özelde parti tüzel kişiliğimizin birinci derecede muhatap olduğu bir hukuksuzluk üzerinden değerlendirmelerimi de yapmak ve tamamlamak istiyorum. Biliyorsunuz, Demokrat Parti, Anavatan Partisi ve Doğru Yol Partisinin birleşimiyle beraber, bugün kök hücrede buluşarak hayatiyetini devam ettiriyor. Bir siyasi parti olarak, asgarisinde siyasi nezaketsizlik, üstünde siyasi ahlaksızlık ve hukuksuzlukla maalesef altı yedi yıldır karşılaşıyoruz. Genel Merkez olarak kullandığımız Dışişleri Bakanlığının yanındaki Genel Merkezimiz, hukuksuz bir şekilde, uzunca yıllar Ankara’nın Büyükşehir Belediye Başkanlığını yapmış, Moğol istilasından sonra Ankara’nın uğradığı en büyük yağma teşebbüsüne muhatap kalmış (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar) bir kişinin tasarruflarıyla, 2014 seçimleri öncesi bugün Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı olan Sayın Mansur Yavaş’ın partimizden aday olacağıyla ilgili kamuoyuna birtakım beyanlar düşünce, bir gece ansızın partinin bulunduğu alanın imarını değiştirerek her zamanki oyununu oynadı. Mahkemeye gittik, idari mahkeme lehimize karar verdi. Yeniden Büyükşehir Meclisine başvurduk, kanunun arkasından dolanarak yeniden bir karar ihdas etti; öncesinde idari alan ilan ettiğini arkasından kültürel, sosyal idari alan ilan ederek yeniden mahkemeye gitmemizin yolunu açtı. Yeniden mahkemeye gittik, iptal edildi bu hukuksuzluk ve bu dönem Büyükşehir Belediyesine başvurarak bu hukuksuzluğun giderilmesini, kanunla beraber tescillenmiş yargı kararının uygulanmasını talep ettik ama meselenin Melih Gökçek olmadığını, Melih Gökçek’i bile arar hâle geldiğimizi, sistematik hukuksuzluk icat eden bir siyasi aklın devrede olduğunu gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Uysal, buyurun.

GÜLTEKİN UYSAL (Devamla) – Bu sefer Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinde çoğunluğun iktidar partisinin elinde olması hasebiyle sanayi depolama alanı ilan edildi -tekrar altını çizmek istiyorum, sanayi depolama alanı- yeni bir hukuksuzluğu icat etti. Bu hususu da Sayın Başkan veto etti, yeniden komisyona gitti, Genel Sekreterinden bakanlarına, Cumhurbaşkanlığına varıncaya kadar AK PARTİ’nin ilgililerine iletmemize rağmen bu hukuksuzlukta ısrarlarını gördük.

Bugün Akif’in 146’ncı doğum yılı dönümü. Açık yüreklilikle ifade etmek isterim ki siyasi heyet olarak, siyasi itikadınız, iddia ettiğiniz değerler, bayraklaştırdığımız değerler dolayısıyla Aliya İzzetbegoviç ve Akif’i anlasanız yeter kanaatindeyim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

GÜLTEKİN UYSAL (Devamla) – İzzetbegoviç “Düşmana benzediğinizde kaybedersiniz.” diyor. Evet, hukuksuzluk icat etmek noktasında maalesef Türkiye’ye kötü bir miras bırakmış FETÖ’cülerin usulünü bugün kendinizin dışındaki insanlara uygular hâle geldiğinizi görüyorum. İtikatta Müslüman ve demokratız ama amelde baktığınızda, icra ettiğiniz gerçek hukuksuzluk, yolsuzluk.

Tam projeyle bütünleşecek Ankara Büyükşehir Belediye Meclisinde bir Grup Başkan Vekiliniz var, adı da Mümin. Mümin olmak, elinden, dilinden emin olmaktır. Bütün bu bayraklaştırdığımız değerlerle beraber maalesef hak davasını kaybettiniz, hukuk davasını kaybettiniz, eninde sonunda iktidarı da kaybedeceksiniz. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Sahada görüşürüz.

GÜLTEKİN UYSAL (Devamla) – Ben bütün bu olumsuzluklara rağmen Türkiye'nin, cesametiyle mütenasip bir ölçekte siyasi akılla bulunduğu takdirde, önümüzdeki on yıllar içerisinde demokrasisine, hukukuna, ekonomisine, eğitimine yeni bir derinlik ve boyut katabildiği takdirde kendi kudret kapasitesiyle buluşacağı ve ortaya koyduğumuz hedeflere yürüyeceği kanaatiyle, bütçenin -aleyhte oy vermemizin hiçbir mana ifade etmemesinin bilinciyle- aleyhinde olduğumuzu, ret oyu vereceğimizi ifade ederek hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

10.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, Afyonkarahisar Milletvekili Gültekin Uysal'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Uysal konuşmasını yaparken Sayın Gökçek'le ilgili olarak “Moğol istilasından sonra, Ankara'nın uğradığı en büyük felaket, yağma ve talan” gibi birtakım ifadeler kullandı.

AHMET KAYA (Trabzon) – Az bile söyledi!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Gökçek Ankara'da yirmi küsur yıl -otuz yıla yakın- Belediye Başkanlığı yaptı. Herkesin sevmesi gerekmez, öyle bir şart yok ama Belediye Başkanlığı görevine Ankaralıların oylarıyla seçildi. (CHP sıralarından gürültüler)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz de sevmiyorsunuz.

AHMET KAYA (Trabzon) – Niye görevden aldınız?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sevildiyse niye görevden aldınız?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Dokunulmazlığı yok, şu anda sivil bir vatandaş. Bir insan hakkında -kim olursa olsun, sadece Sayın Gökçek'le ilgili de değil- böyle genelgeçer sözlerle bu tür iddialarda bulunmak doğru bir yaklaşım değil.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Niye görevden aldınız?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Varsa bir iddianız, o söylediğimiz ağır sözlerin karşılığı olan bir durum varsa, mahkemeler orada, savcılar orada; hiçbir dokunulmazlığı yok. Bir müracaatları var mı acaba arkadaşların?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Hâkimi değiştiriyorlar!

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Dolayısıyla, bakın, bu tavır doğru bir tavır değil; doğru bir üslup değil.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Siz görevden almanızın gerekçesini söylediniz mi Sayın Başkan?

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi söz sırası Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı ve Ankara Milletvekili Sayın Mustafa Destici’de.

Sayın Destici’nin şahsı adına lehinde de söz hakkı var. Bu iki konuşmayı birleştirerek Sayın Destici’ye on beş dakika süre veriyorum.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUSTAFA DESTİCİ (Ankara) – Saygıdeğer Başkan, kıymetli milletvekilleri; öncelikle sizleri sevgiyle saygıyla ve muhabbetle selamlıyorum.

Bütçe görüşmelerinin son günündeyiz. Öncelikle, bugün tamamlanacak olan görüşmelerin ülkemiz, milletimiz, devletimiz için hayırlara vesile olmasını Yüce Rabb’imden niyaz ediyorum.

Sözlerimin başında, şehitlerimizi bir kere daha rahmetle anıyorum, gazilerimize acil şifalar niyaz ediyorum ve şu anda hem ülke içinde hem ülke dışında terörle mücadele eden güvenlik güçlerimizin, kahramanlarımızın Rabb’im yâr ve yardımcısı olsun diyorum.

Biraz önce Grup Başkan Vekilleri arasında da tartışma konusu oldu, ben de oradan başlamak istiyorum. Yeni sistemle birlikte bazı grupların özellikle Grup Başkan Vekilleri, Meclisin önemini yitirdiği, milletvekillerinin etkisiz bir hâle geldiği noktasını ısrarla vurguluyorlar. Ben, burada, Grup Başkan Vekillerinin buna katkısından bahsedeceğim. Burada on iki gündür, her gün aşağı yukarı on iki saat -en az on iki saat; on beş, on altı saate varan süreler oldu- konuşuldu. Bunların yaklaşık -yani 5 grup 1 Hükümet- dört yüz yirmi dakikası bu şekilde konuşuldu ama görüşmeler yedi yüz dakikanın üzerinde sürdü. Geriye kalan -yaklaşık- bazı günler iki yüz dakikasını, bazı günler üç yüz dakikasını Grup Başkan Vekillerimiz konuştu; hem de neredeyse her gün aynı konular konuşuluyor ve bunun da Meclis Danışma Kurulunun bir kararı olduğu söyleniyor. Meclis İçtüzüğü’nün 60’ıncı maddesi yerinden söz isteyen milletvekillerine söz vermeyi gerekli kılıyor. Bu işletilmiyor, milletvekillerine söz verilmiyor ama Grup Başkan Vekili kalkıyor, istediği kadar konuşuyor, Meclis Başkan Vekillerimiz de “Açınız.” diyor, devam ediyor.

Şimdi, milletvekillerini çoğunlukla ve yoğunlukla burada görmek istiyorsak milletvekillerini konuya dâhil edeceğiz, milletvekillerine söz vereceğiz, milletvekilleri görüş ve fikirlerini dile getirecekler. Bunu, ben, burada, bir gruba bağlı olmadığım için çok rahatlıkla beyan edebiliyorum. Biliyorum ki arkadaşlarımızın pek çoğu bu görüşte ama maalesef bunu dile getiremiyorlar. Ben bu hususta hem Grup Başkan Vekillerimizin hem de Meclisi yöneten Meclis Başkan Vekillerimizin daha duyarlı olmasını arzu ediyorum.

Tabii, buradan sistem tartışmalarına girdiğimizde bir kere şunu görmek lazım arkadaşlar: Evet, sistemler önemlidir ama daha önemlisi zihniyettir, daha önemlisi insandır. Bakın, İngiltere de parlamenter sistemle yönetiliyor, Etiyopya da parlamenter sistemle yönetiliyor; ikisi de aynı düzeyde demokratik diyebilir miyiz? Ya da ABD de başkanlık sistemiyle yönetiliyor, Kongo da başkanlık sistemiyle yönetiliyor; ikisi de demokratik diyebilir miyiz? Diyemeyiz.

Biz de 2017'ye kadar parlamenter sistemle yönetildik, bunun 1950'ye kadar olanı demokratik olmayan parlamenter sistemdi. 1950'den sonra da yarı demokratik parlamenter sistemle yönetildik. Önemli olan zihniyettir ve bize göre, bu yeni sistemin en büyük avantajı ve ülke için faidesi de yasama ve yürütmenin net olarak birbirinden ayrılmış olmasıdır. Ama maalesef Meclisimiz, eski alışkanlığı olduğu için, Meclisin, yasa yapma yerine, yürütmenin işlevini yapmasını arzu eder hâldedir. Biz bu sistemin en büyük avantajlarından birinin bu olduğuna inanıyoruz, bir kere daha dile getiriyoruz. Eksiklikleri, noksanlıkları yok mudur? Elbette ki vardır. Bunların bir kısmı uyum yasalarıyla, bir diğer kısmı da yeni yapılacak kanuni düzenlemelerle ya da Anayasa değişiklikleriyle giderilebilir ama bizim önümüze bakma gibi bir yükümlülüğümüz vardır.

Tabii, burada, yine bu bütçe görüşmelerinde dile getirilen en önemli tartışma konularından biri şudur: Maalesef, üzülerek ifade ediyorum, 15 Temmuz darbe gecesi yaşananlar üzerinden gruplarımız birbirini -bana göre- haksız bir şekilde itham etmektedir. 15 Temmuzda, hain FETÖ darbe girişimine ve onun arkasındaki güçlere bu Meclis kahramanca karşı durdu. Başta Cumhurbaşkanımızın dirayeti, devleti yönetenlerin ferasetiyle, kurumlarımız ama belki de en önemlisi bütün siyasi partilerimiz net ve ortak bir duruş sergilediler. Dolayısıyla ben, o gün gösterilen duruşun bugün bir kavga ya da ayrışma sebebi olmasını doğru bulmuyorum. Burada grupların birbirine haksızlık yapmamasını ve birbirini alkışlamasını istihham ediyorum. Çünkü darbe gecesi, biz hep birlikte bu darbeye karşı durduk. İstenen neydi? Sokakta milleti karşı karşıya getirmek ama hiçbir siyasi partimiz buna müsaade etmedi. Onun için, biz bunun kıymetini bilelim. Bu konuda gruplarımızın birbirine haksızlık yapmamasını istihham ediyorum.

Tabii, burada, yüreğimizi yakan bir husus, kadına yönelik şiddet, küçük yaştaki çocuklarımızın kaçırılıp tecavüz edilip öldürülmesi. Bunları bir kere daha şiddetle lanetliyorum. Elbette ki önleyici tedbirleri Adalet Bakanlığımız son günlerde tekrar açıkladı ama biz cezai müeyyidelerin artırılmasından yanayız ve özellikle de şu iki suç için: Bir, kadınlarımızı haksız ve hukuksuz bir şekilde, hunharca, isteyerek, bilerek öldüren ya da küçük yaştaki çocuklarımızı kaçırıp tecavüz ettikten sonra öldüren sapık caniler için ve bir de bizzat bombayı patlatarak ya da kurşunu sıkarak askerimizi, sivilimizi, polisimizi şehit eden teröristler için idam cezasının geri getirilmesini arzu ediyoruz. Burada deniyor ki: "Bunun geri dönüşü yok." ama son olarak Ordu'da da gördük, her şey açıkta, geri dönüşe gerek yok çünkü adam "Ben yaptım. Çıkarsam tekrar yapacağım." diyor.

Tabii, bütçemizin kronikleşmiş problemleri var, dünden gelen ve bugünün problemleri var. Bunlardan birincisi faiz, bizim bundan kurtulmamız gerekiyor. Bu anlamda da kurtulmak "Faize karşıyız." demekle olmuyor; üretimi desteklememiz gerekiyor, tarımı desteklememiz gerekiyor, çiftçiyi desteklememiz gerekiyor, sanayiciyi desteklememiz gerekiyor. Desteklerin yetersiz olduğunun ve daha da artırılması gerektiğinin altını da kalın harflerle çiziyorum.

Tabii, bir başka husus, toplanan vergiler. Bizim gelir kaynaklarımızın yüzde 80'inden fazlası vergilerden toplanıyor. Daha önce de ifade ettim, OECD ülkeleri ortalaması yüzde 70 doğrudan vergilerden oluşurken biz de bu oran maalesef, sadece yüzde 33, yüzde 67'si dolaylı vergilerden toplanıyor. Bu da ne demektir? Bu da zengin ile fakirin, asgari ücretli ile vergi rekortmeninin aynı vergiyi ödemesi demektir. Bu adaletsizliğin ortadan kaldırılması lazım ve çok kazanandan çok, az kazanandan az vergi sisteminin Türkiye'ye mutlaka yerleştirilmesi gerekir.

Tabii, istihdam, işsizlik en önemli problemlerimizden. Tabii, 0,5 büyüyen ekonomimizin işsizliğe çare olmayacağını biliyoruz çünkü nüfusumuz yüzde 1'in üzerinde artıyor. Nüfusunuz yüzde 1'in üzerinde artıyorsa, büyümeniz bunun altındaysa biliniz ki işsizlik artacaktır ama inşallah, 2020'de hedef yüzde 5 büyümedir; bu başarıldığı zaman, elbette ki işsizliğin azaltılması noktasına da bir katkı sağlayacaktır.

Tabii, burada bir başka kronikleşmiş problemimiz, gelirin adil dağıtılmasıyla ilgilidir. Bütçemiz bir önceki yıla göre yüzde 22,5 artmıştır. O hâlde, bütün kesimlerin bundan aynı oranda pay alması gerekir ama baktığımızda bu böyle midir? Böyle değildir; asgari ücrete en azından bu oranda zam yapılmalıdır, artış yapılmalıdır ki asgari ücretliler bu ülkede, çalışan itibarıyla 6-7 milyon ama ailesiyle birlikte 20 milyonun üzerinde bir nüfusa tekabül etmektedir.

Tabii, bütçenin olumlu yönleri de vardır; bunlardan biri, cari açığın azalması. İhracatın artmasıyla ve ithalatın gerilemesiyle, özellikle turizm gelirlerimizdeki artışla da cari açık oldukça azalmıştır. Ama cari açığı azaltmanın bir başka yolu da çok net şudur: Bizim Çin'le olan -en son 2018'i söylüyordum- dış ticaretimizin yekünü 23 milyar doların üzerindedir; bunun 2,91 milyar doları ihracat, 20,71 milyar doları da ithalattır. Yani eksi 17 milyar 800 milyon dolar. Biz bunu çizdiğimiz zaman cari açığımızın yarısı gidiyor. Bunu niye söylüyorum? Çünkü biz Çin'den ne alıyoruz? Oyuncak alıyoruz, otomatik bilgi işlem makineleri alıyoruz, hücresel ve diğer kablosuz ağlar için telefonlar alıyoruz ağırlıklı olarak. Bunları başka yerlerden de alabiliriz. Çin, Doğu Türkistan'daki Uygur Türklerine zulüm etmeye, onların onlarcasını her gün öldürmeye, yüzlerce ağır işkencelere tabi tutmaya, yüz binlercesini yerinden, yuvasından koparmaya ve en önemlisi, dinlerini, inançlarını, kültürlerini, Müslümanlıklarını ve Türklüklerini yaşamalarına müsaade etmediği sürece biz bunu yapmalıyız. Eğer bizimle dost olmak istiyorsa bunun yolunun Doğu Türkistan'dan geçmiş olacağını bilmelidir diye düşünüyorum.

Değerli arkadaşlar, kıymetli milletim; tabii, bir önemli olumlu gelişme de savunma sanayimizdeki ilerlemenin ve dışa bağımlılığın giderek azalması ve yerli üretimin yüzde 70'ler seviyesine çıkmış olmasıdır. Bu da gurur vericidir. Tabii, burada da en çok gündeme getirilen konulardan bir tanesi Sakarya'daki Tank Palet Fabrikasıyla ilgilidir. İhale yapılmış mıdır, nasıl yapılmıştır, kime verilmiştir; bunları bir kenara bırakıyorum ama Katar'dan "yabancı sermaye" diye bahsedilmesini, "Katar'a peşkeş çekildi" denmesini ben doğru bulmuyorum çünkü bizim dostlara ihtiyacımız var. Biz, Azerbaycan'la her şeyimizi ortak yapabiliriz, Pakistan'la her şeyimizi ortak yapabiliriz. Libya'yla bir münhasır sınır güvenliği mutabakatı imzaladık, çok doğru. Hepimiz alkışladık, bu Meclis de alkışladı. Ama şimdi, Libya'yla güvenlik ve askerî iş birliği yapmaya kalkıyoruz, bazı gruplar bunu onaylamıyor.

Arkadaşlar, biz bunu yapmak zorundayız. Biz, eğer kendi güvenliğimizi sağlamak istiyorsak bunu yapmak zorundayız. Bakın, biz ne zaman büyüme ve gelişme adına güçlü adamlar attıysak karşımıza ABD Senatosunda sözde Ermeni soykırımı, ekonomik yaptırımlar, Avrupa Birliğinde farklı yaptırımlar ortaya çıktı. Dolayısıyla biz bunu görmeliyiz ve bu anlamda, birlik olmaktan ve birlikte hareket etmekten de başka çaremiz yok çünkü biz, Türkiye olarak enerjide dışa bağımlıyız. Kullandığımız petrolün yüzde 90'ını, doğal gazın yüzde 99'unu ithal ediyoruz. Son günlerde, Libya'nın uluslararası toplum tarafından tanınan Ulusal Mutabakat Hükûmetiyle imzaladığımız Güvenlik ve Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırası ve Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat'ı bir defa daha takdir ettiğimizi ve inşallah, önümüzdeki günlerde gelecek olan Libya'yla güvenlik ve askerî iş birliği anlaşmasını da desteklediğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Arkadaşlar, bakın, biz savunma sanayisinde ilerlemek zorundayız, kimin ürettiği ikinci plandadır, önemli olan, bizim üretmek zorunda olduğumuzdur. Bakın, rahmetli Özal Türkiye'deki güçlü bir gruba bu alana girmesini söylemiştir, FNSS. Bugün onların yüzde 49'u BAE şirketindedir. Bizim TEI'nin bir

kısmı İngiliz General Electric'indir. Dolayısıyla da bunlara ses çıkarılmayıp sadece Katar üzerinden yüklenilmesini ben şahsen doğru bulmuyorum. Bunu söylerken şunu ifade ediyorum: Elbette ki birinci önceliğimiz kendi imkânlarımızdır ama biz dostlarımızı da kollamak, gözetmek, onlarla da işbirliği yapmak zorundayız ve Türkiye dostlarını çoğaltmak zorundadır. Nasıl bir Amerika bir Rusya gidip başka ülkelere üs kuruyor, oralarda ortak projeler yürütüyorsa biz de bunları sağlamalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Bunların hepsi İngiliz ekolünden ülkeler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Destici, tamamlayalım lütfen.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Tabii, bir diğer konu, arkadaşlar, sosyal politikalar. Sosyal politikalara ayrılan payın artırılmasından da bizim ziyadesiyle memnun olduğumuzu ifade etmek istiyoruz.

Tabii, Suriye konusu, Barış Pınarı Harekâtı, maalesef... Tabii, ben konuşmaya başlayınca bu HDP Grubu, PKK'nın uzantıları dışarı çıkıyor, konuşacaklarımdan rahatsızlar, yine söyleyeceğim. Burada kahraman ordumuzu “katliamcı”, devletimizi “işgalci” göstermek kabul edilemez. Burada bir kere daha Meclis Başkanlığına, Başkan Vekillerine sesleniyorum: Biz birbirimize karşı ağır söz söylediğimizde Meclis İçtüzüğü'nün 67'nci maddesi işleme konuluyor ama bunlar devlete “işgalci”, orduya “katliamcı” diyor, haklarında hiçbir işlem yapılmıyor, hiçbir Başkan Vekili bununla ilgili İç Tüzük'ü işletmiyor; burada da İç Tüzük'ün işletilmesi lazım. Hiç kimse aklına estiği gibi devletimizi “katliamcı”, ordumuzu “işgalci” gösteremez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım, lütfen.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Başkanım, son olarak şunu ifade edeyim: Kayyum atamaları var; vicdan, demokrasi, millî iradeyle bunlar savunulmaya çalışılıyor, bir de deniyor ki: “Niye YSK o zaman bunları aday yapmış?” Bunu bir milletvekilinin söylemesinden hicap duyarım çünkü YSK eğer bir cezası varsa aday yapmaz. Ama Belediyeler Kanunu'nun 46'ncı maddesi ve Terörle Mücadele Kanunu ne diyor? “Eğer teröre destek verdiğini, bir iltisakını sezersen sen bunu geçici olarak alırsın. Eğer mahkemelerde aklanırsa yani hakkında bir ceza olmazsa görevine geri döner.” Dolayısıyla da bunların savunulacak bir tarafı yok. Onun için, devlet, İçişleri Bakanımız ve Bakanlık kanundan aldığı yetkiyi kullanmakta ve doğru yapmaktadır. Sonuna kadar destekliyoruz çünkü bunlar PKK'nın uzantısıdır, bu açık ve net. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Evet, daha söyleyeceklerim var ama sürem bir grup süresi kadar değil ama buna da teşekkür ediyoruz, buna da âdeta şükrediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET YILDIZ (Denizli) – Biz de Doğu Türkistan için teşekkür ediyoruz Başkanım.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Evet, teşekkür ediyorum.

Başkanım, sadece selamlayacağım.

BAŞKAN – Tamam. Bitirelim lütfen.

MUSTAFA DESTİCİ (Devamla) – Bu bütçenin hazırlanmasında emeği geçen başta Sayın Cumhurbaşkanımıza, Cumhurbaşkan Yardımcımıza, bütün kurumlarımıza, katkısı varsa Meclisimize, gruplarımıza, herkese teşekkür ediyorum. Bütçenin bir kere daha hayırlı olmasını temenni ediyorum ve Büyük Birlik Partisi olarak bütçeye “evet” oyu vereceğimizi buradan ilan ediyorum.

Hayırlı olsun diyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, şimdi, yürütme adına söz talebinde bulunan Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay’a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Oktay. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakikadır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri şahsım ve Sayın Cumhurbaşkanımız adına saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerinin sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bu uzun süreçteki yoğun emek ve katkılarınız için teşekkür ederim.

Şahsıma ayrılan sürede, öncelikle yürütme adına bütçeye ilişkin değerlendirmelerimizi ana hatlarıyla aktaracağım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye eskiden, tüm saldırıları, tuzakları, senaryoları, oyunları sınırları içinde kabul etmek, mücadele yürütmek zorunda kalan bir ülkeydi. Bu denklemin yol açtığı kısır döngü yüzünden ülkemizin çok uzun yılları mücadelelerle, hatta kimi zaman, kimi dönemlerde kardeş kavgalarıyla heba olmuştur. Ülkeyi bu çıkmazdan kurtarmakla sorumlu olanlarsa kimi zaman kendi iç sorunlarında boğulmaları, kimi zaman ayaklarına takılan çelmeler sebebiyle çaresiz kalmışlardır.

Hamdolsun, son on yedi yıldır Türkiye, sahip olduğu dirayetli, kararlı, bilinçli, gayretli ve başarılı yönetim sayesinde her alanda âdeta çağ atlamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Geldiğimiz noktada artık mücadeleyi kendi içimizde değil, bölgesel ve küresel düzeyde yürütüyoruz. Son yıllarda ülkemize yönelik saldırıların ve husumet dalgalarının artmasının gerisinde bu gerçeğin kabullenmek istenmemesi vardır ama isteseler de istemeseler de “büyük ve güçlü Türkiye” gerçeğini herkes kabul etmek zorunda kalacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Suriye’den Akdeniz ve Libya’ya, terör örgütleriyle mücadeleden ekonomik tuzakların kırılışına kadar yaşadığımız her gelişme, Türkiye’nin gelecek hedeflerine ulaşma azim ve kararlılığının tezahürüdür.

Bir ülkede her şey değişirken, toplum değişirken, yönetim sistemi değişirken, güvenlik paradigmaları değişirken, diplomatik dil değişirken, ekonominin ölçekleri değişirken yürütmenin de dâhil olduğu siyaset kurumunun yerinde sayması düşünülemez. Milletten sesi, nefesi, temsilcisi olarak gördüğümüz siyaset kurumunda yasama ve yürütme arasındaki ilişkilerin de toplumsal dinamikler çerçevesinde değişime uğramaması düşünülemez. Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine geçişimiz de toplumun, toplumumuzun bu değişim arzusunun ta kendisidir, tezahürüdür. Bu değişim ve dönüşümün lokomotifliğini yapan da yine millî iradenin tecelligâhı olan Türkiye Büyük Millet Meclisidir, Meclisimize ise güvenimiz sonsuzdur.

Ezanına ve bayrağına sahip çıkarak darbe girişimlerini bile akamete uğratan Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin sağladığı hız ve esneklikle başarılarını taçlandırmaya devam edecektir. Hayatı demokratik mücadeleyle geçmiş, demokrasinin işlemesi ve onun en büyük teminatı olan yüce Meclisimizin varlığını sürdürmesi için askerî ya da sivil vesayet teşebbüslerine karşı defalarca, defalarca canı pahasına savunma yapmış, mücadele etmiş, kendisini cesurca ortaya koymuş bir lider olan Sayın Cumhurbaşkanımız, bu anlamda “tek adam” benzetmesinin yapılabileceği en son insandır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2020’nin tüm alanlarda ülkemiz ve milletimiz için hayırlı gelişmelerin yaşandığı bir sene olacağına inanıyorum. Cumhurbaşkanlığı Kabinesi adına, bu konuda üzerimize düşen tüm görevleri layıkıyla yerine getirmenin gayreti içinde olacağımızı huzurlarınızda tekraren ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iyi bütçe uygulamaları ve mali disiplin, Hükümetimizin güven veren politikalarıyla özdeşleşmiştir. 2020 bütçe hazırlık sürecinde, bütçemizin ekonomik ve sosyal kalkınma hedeflerimize hizmet eden bir yapıda olması temel önceliğimiz olmuştur. Bu çerçevede 2020 bütçesi, Türkiye ekonomisinin yoluna daha da güçlenerek devam etmesine katkı sağlayacak bir bütçedir. Bütçe, dünyanın ilk 20 büyük ekonomisinden biri olan Türkiye bütçesi olarak finansal istikrara vesile olacak bir vizyon içermektedir. 2020 bütçesi, enflasyon ve faizlerin daha da düşmesini sağlayarak vatandaşlarımıza verdiğimiz sözleri hayata geçirmemizi sağlayacak, kaynaklarını faize değil, yatırıma, üretime ve topyekûn refah artışına dönüştürecektir. Bütçemiz, fakir fukarayı, yetimi, çocukları, gençleri, kadınları, engellileri, toplumun tüm kesimlerini gözetin ve kollayan, özellikle yurt dışında yaşayan vatandaşlarımız da dâhil hepimizin bütçesidir.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Hangi ülkede?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Aynı zamanda, iç ve dış kaynaklı tüm tehditlere, yerli ve millî savunma sistemleriyle en güçlü şekilde karşılık veren ve bertaraf eden Türkiye'nin bütçesi olarak hazırlanmıştır. 2020 yılı bütçesi, her alanda yerli ve millî ekonomi hamlesinin değişim döneminin ve muasır medeniyetler seviyesinin üzerine çıkma hedefimizin de bir göstergesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomimizin gelişmesi, özel sektörümüzün büyümesi, adil gelir dağılımının ve sosyal kalkınmanın sağlanması, dış faktörler ve iç dinamiklerimiz kadar kamu politikalarıyla da doğrudan alakalıdır. Kamu politikalarının en başında da tabii ki bütçe politikaları gelmektedir. AK PARTİ bütçeleri vatandaşımızın göz nuru ve alın teri olan vergi gelirlerinin vatandaşlarımıza en iyi hizmetlerle dönmesini sağlamak üzere oluşturulmuştur. İktidarımızın her döneminde benimsenen mali disiplinle, bütçe gelirleri faiz ödemelerine değil milletimizin refahı için harcanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Biz, kendimizi anlatmaya fazla da ihtiyaç duymuyoruz aslında. İcraatlarımız ve Türkiye'nin her alanda ulaştığı seviye Cumhurbaşkanımız liderliğinde sahip olduğumuz ilerleme ve kalkınma yolundaki kararlılığımızı açık ve net şekilde anlatmaktadır. Büyük şehirlerden köy ve mezralara kadar ülkemizin her bir karışında milletimize ulaştırdığımız hizmetleri anlatıyorum size. Sağladığımız ilerleme, sosyal yardımlarla darda bırakmadığımız ihtiyaç sahibi vatandaşlarımız, destek imkânlarını artırdığımız engelli kardeşlerimiz, kaliteli sağlık hizmetlerine ulaşan vatandaşlarımız ile daha kaliteli ve ulaşılabilir eğitim alan öğrencilerimizin gözlerinden okunuyor.

Ülkemizin kutlu yürüyüşünü durdurmak isteyenlere karşı kendi icraat gündemimize sıkı sıkıya sahip çıkmayı 2020 bütçesiyle de sürdüreceğiz. Bu yürüyüş, ülkemizin egemenliğini, hak ve menfaatlerini; milletimizin, tüm dostlarımızın ve mazlumlarımızın hukukunu korumak içindir. Bu yolculukta önümüze çıkan ve çıkarılan engelleri birer birer geride bırakırken artık, “tehdit” “endişe” ve “kriz” gibi kavramların bizdeki karşılığı da değişmiştir.

Güçlenerek çıktığımız zor zamanlardan elde ettiğimiz tecrübeler sayesinde, engelleri bertaraf ederek yeni yaklaşımlar ve stratejiler geliştirmiş durumdayız. Önceki dönemlerde olsa sorun kaynağı olabilecek ve büyük tahribatlar oluşturabilecek nice meselenin üstesinden başarıyla geliyoruz. Kazandığımız başarılarla “Zor ve imkânsız diye bir şey yoktur.” anlayışını her alanda yerleştirdik.

Cumhurbaşkanımızın liderliğinde kazandığımız öz güven sayesinde hedefine odaklanan sanayicilerimiz, ihracatçılarımız, bilim insanlarımız, öğretmenlerimiz ve toplumumuzun tüm kesimleri daima daha da ileriye gitme kararlılığını taşımaktadır.

Türkiye, bugün hem siyasi, ekonomik ve sosyal hem de askerî bakımdan eskisiyle mukayese edilemeyecek kadar güçlü bir konumdadır. Artık, kendisine güvenen, gücüne inanan ve tuzakları bozan bir Türkiye vardır. Son dönemde Suriye’de yürüttüğümüz harekâtlar, terörlü mücadele operasyonları ve Akdeniz’de, Doğu Akdeniz’de attığımız stratejik adımlar bu duruşun en somut göstergeleridir. Bugün, ekonomisini toparlamış, güney sınırlarındaki oyunu bozmuş, birlik ve beraberliğini koruyan bir Türkiye olarak ilerlemeye devam ediyoruz, edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yola çıktığımızda hedefimiz, sadece, Türkiye’yi büyük ve müreffeh bir ülke yapmak değil, aynı zamanda, ekonomik büyümenin toplumumuzun tüm kesimlerine daha adil ve dengeli yansımaya. Bütçe politikalarımız da bu dengeyi kurmaya yöneliktir. Gelir dağılımını ölçen Gini katsayısının 2002 yılındaki 0,44 seviyesinden 2018 yılında 0,408’e düşmüş olması da bu durumu teyit etmektedir. 2003-2018 arasında ekonomimizi, görülmemiş boyuttaki küresel krize rağmen yıllık ortalama yüzde 5,6 oranında büyüttük. 2020 yılında da yüzde 5 büyüme hedefimizle, küresel büyüme beklentisi olan yüzde 3,4 oranından daha fazla büyüme sağlamayı yine hedefliyoruz.

Sadece ekonomiyi büyütmedik, vatandaşlarımızın refahını da artırdık. Satın alma gücü paritesine göre kişi başına gelirimizse 10.685 dolardan 28.044 dolara çıkmış durumda. Avrupa İstatistik Kurumu EUROSTAT verilerine baktığımızda, satın alma gücü paritesine göre Türkiye’deki vatandaşlarımızın ortalama alım gücü, Avrupa Birliğinde yaşayan ortalama bir vatandaşın alım gücünün üçte 2’sine ulaşmıştır. Bu durumu, on yedi yıl önce -hasretle aradığınız- ortalama bir Avrupalının üçte 1’i düzeyinde olan alım gücümüzün artık Avrupa standartlarına hızla yaklaştığını da bir başka göstergesi olarak sunmak isterim.

2020 yılı merkezî yönetim bütçemiz de vatandaşlarımızın alım gücünü koruyacak kaynak yeterliliğine ve dağılımına sahiptir. Bu sebeple, saygıdeğer milletvekilleri “Tüm kesimleri enflasyona ezdirmedik.” derken bu cümleyi laf olsun diye kurmuyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Kesici, konuşmasında, uçağın 4 motorunun da gittiği, sonrasında da şahadet getirmekten başka bir şans kalmayan pilota dair bir fıkrâ anlattılar. 1990’ları çok iyi anlatan bir fıkrâydı bu; çok haklıdır, öyle de oldu zaten. Kendisinin fıkrâda anlattığı gibi, 1990’ların sonunda millet olarak nihayetinde topyekûn şahadet getirdik ve sonrasında, AK PARTİ iktidarıyla tekrardan şaha kalktık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Eğer müsaade ederseniz çok hızlı birkaç hatırlatmayı da yapmak isterim.

Son on altı yılda –bu on altı yıldaki kıyaslamaya girmeyeceğim, siz fıkrâyı anlatınca girmek istedim- yaptığımız bu atılımlarla alt orta gelir ülke grubunda olan ülkemizi üst orta gelir grubuna yükselttik Sayın Kesici. Millî gelirimizi 3,3’e katlayarak 236 milyar dolardan 2018 yılında 789 milyar dolara çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – 1990’larda kendini yakan insanlar yoktu, şimdi insanlar aklıktan kendilerini yakıyor. Her gün intihar var, her gün intihar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – O kasaların nasıl atıldığını da hatırlıyoruz.

Refahı artırdık, kişi başına millî gelirdeki 2002 yılındaki 3.581 dolar seviyesini 2,7 kat artırarak 2018 yılında 9.693 dolar seviyesine ulaştırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Satın alma gücü paritesine göre -biraz önce de ifade ettim- kişi başı millî gelirimizi de 10.685 dolardan 28.044 dolara çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Enflasyon ne oldu, enflasyon?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Satın alma gücü paritesine göre –yine, biraz önce ifade ettim- kişi başına millî gelirden 2002 yılında AB’nin ortalama gelirinin yüzde 37’si düzeyindeydik, 2018 yılında yüzde 65’i düzeyine çıktık.

KADİM DURMAZ (Tokat) – İyice dış borçlanıp...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – İhracatta pazar ve ürün çeşitliliğini sağlayarak ihracatımızı 4,7 kat artırdık.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Maşallah, maşallah(!)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – 2002 yılında 36,1 milyar dolar olan ihracatımızı 2018 yılında yaklaşık 168 milyar dolara ulaştırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2003 yılından önce, son on altı yıl öncesi enflasyon ortalaması yüzde 68,8’di; son on altı yıldan bahsediyorum 2003 öncesindeki.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Dış borca az sonra gelecek, dur.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - 2003 yılından itibaren geçen on yedi senede, bu süre içerisinde yıllık enflasyon ortalaması yüzde 9,7 olarak gerçekleşmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yüzde 68,8; on yedi yılda yüzde 9,7 ve daha da düşüreceğiz. Gelecek yıl yine görüşeceğiz, tek haneli enflasyon rakamlarıyla yine burada konuşuyor olacağız inşallah.

AHMET AKIN (Balıkesir) - Gelecek yıl siz yoksunuz, gelecek yıl yolcudur Abbas.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Görüşeceğiz.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkan, bizde gelir sıfır, enflasyon yüzde 30.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - 2002 yılında yüzde 11,5 olan merkezî yönetim bütçe açığının millî gelire oranı 2018 yılında yüzde 2 seviyesine geriledi Sayın Kesici; yüzde 11,5’tan yüzde 2’ye.

KADİM DURMAZ (Tokat) – Güldürdünüz ama.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - 2002’de merkezî yönetim harcamalarının yüzde 43,4’ü -neredeyse yarısı- faize gidiyordu.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – İşsizliği anlat, işsizliği!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - 2019 yılı itibarıyla bu oran yüzde 10,4’e inmiş durumda; yüzde 43,4’ten; yüzde 10,4’e. 2002 yılında vergi gelirlerinin yüzde 85,7’si faiz harcamalarına gidiyordu, bu oran 2019 yılında yüzde 15,4’e kadar indi; biz indirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2002 yılında yüzde 72,1’e ulaşan AB tanımlı kamu borç stokunun millî gelire oranı 2019 yılında yüzde 32,8’e kadar düştü, biz düşürdük. Bu oranla Avrupa’nın en iyi olan ülkeleri arasındayız, Avrupa’nın diyorum bak.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Bravo, hatta 1’inciyiz(!)

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Konuşmanızın fıkra bölümü bu mu Sayın Başkan?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Yine, Sayın Kesici konuşmasında, AK PARTİ Hükûmetleri olarak sürekli en düşük memur maaşındaki yüzde 846’lık nominal artıştan bahsettiğimizi ancak reel artış olarak bir artış olmadığını söylediler. O zaman reel artışlardan da bahsedeyim: 2002’de en düşük memur maaşı 392 lirayken şimdi 3.334 liradır, reel artış oranı yüzde 74’tür. Net asgari ücret 184 liraydı...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bir bardak su kaç lira Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, bir bardak su kaç lira?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Biraz önce anlattım size satın alma paritesine göre; bu, o demek zaten.

KADİM DURMAZ (Tokat) – 7 küçük altın alıyordun o zaman, bugün 3 tane alınıyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Net asgari ücret 184 liraydı, şimdi 2.021 lira; reel artış oranı yüzde 124.

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Sayın Başkan, millî gelirin yüzde 90’ı kadar ülkeyi borçlandırdınız.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen, sadece Sayın Oktay’a söz verdik, başka kimseye vermedik.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Engelli aylığı 25 liraydı, şimdi 720 lira; reel artış oranı yüzde 508. Yaşlılık aylığı 25 liraydı, şimdi 607 lira; reel artış oranı yüzde 408.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – İşsizlik?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - En düşük SSK emeklisinin maaşı 257 liraydı, bugün 1.906 lira; reel artış oranı yüzde 52.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – İşsizlik?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - En düşük BAĞ-KUR tarım emeklisinin maaşı 66 liraydı, bugün 1.343 lira; reel artış oranı yüzde 317.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Dolar kaç, dolar?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - En düşük BAĞ-KUR esnaf emeklisinin maaşı 157 liraydı, şimdi 1.725 lira; reel artış oranı yüzde 135'tir.

Sayın Kesici, biz çok iyi arkadaşlarla çalışıyoruz. Anladığım kadarıyla sizin arkadaşlarınız IMF'yle çalışmayı tercih ediyorlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Emeklimiz, işçimiz, çiftçimiz, esnafımız, memurumuz başta olmak üzere, toplumumuzun tüm kesimlerine reel anlamda artış sağladığımızı ve bu reel gelir artışıyla tüm kesimlerin alım güçlerinin arttığını mutlulukla görmekteyiz.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – Hepsi perişan, hepsi.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Saraydan öyle görünüyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz konusu gelir artışı sadece borçlanarak yapmıyoruz. Aslanan, büyüttüğünüz gelirinizin borçlarınızın üzerinde artmasıdır. Bugün, Avrupa'nın pek çok gelişmiş ülkesinin kamu borç stoku -biraz önce gene ifade ettim- millî gelirin yüzde 60'ı olan Maastricht Kriterlerinin fersah fersah üzerindeyken Türkiye Cumhuriyeti devleti bunun sadece yarısı kadar, yarısı seviyesinde bir borçluluğa sahiptir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; vatandaşlarımızın alın teriyle elde ettiği kazancından ödediği vergilerin faiz ödemelerine gitmesine rıza göstermeyeceğimizi açıkça ortaya koyarak iktidara geldik. Rayından çıkmış ekonomik dengeleri göreve geldiğimiz ilk yıldan itibaren hızla rayına oturtarak paradan para kazanılmasını değil alın terini önceleyen bütçeler ortaya koyduk. Bu yaklaşımla oluşturduğumuz mali alandan her daim kastımız vergilerimizin faize değil okula, öğretmene, fırsat eşitliğine, hastaneye, ilaca, doktora, yola, köprüye, mühendise, sulamaya, tohuma, çiftçiye gitmesidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İnsani gelişmişliği, bütçe kaynaklarımızdan yönlendirdiğimiz ekonomik ve sosyal altyapı yatırımlarının ve transfer harcamalarının yanı sıra dezavantajlı kesimleri de destekleyerek artırıyoruz. Türkiye, bugün en yüksek insani gelişmiş ülkeler ligindeyse şayet buna yeni geçtiyse bunu mutlak yoksulluğu yok ederek, görelî yoksulluğu en aza indirerek sağladık ve gelir dağılımını iyileştirerek yaptık, yapmaya çalışıyoruz. Oluşturduğumuz sosyal yardım şemsiyesi sayesinde aklıktan ölümleri, soğuktan donmaları ülkemizin gündeminden çıkardık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Meclisin önünde kendini yakıyor insanlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Artık kimse bunları tartışmıyor; daha fazla gelir, daha fazla refah elde etmeyi tartışıyor. Hamdolsun Hükümet olarak sadece daha fazlası için eleştiri alıyoruz.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Dolar kaç lira oldu, dolar?

KEMAL ZEYBEK (Samsun) – Tekelci kompradorlardan nasıl para aldığınızı anlatın.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel düzeyde müreffeh toplumlar, düşünen, çalışan ve üreten toplumlardır. Bu açıdan ekonomimizin tüm aktörleri için daha iyi bir ortam oluşturma çabalarımız sürecektir. Birlik ve beraberlik içerisinde ekonomik problemlerini çözmüş, her türlü tehdidi bertaraf etmiş daha güçlü bir ülke olma yolunda emin adımlarla ilerliyoruz. İş adamlarımızın ve yatırımcılarımızın daha verimli bir ortamda üretip karşılığını aldığı, kârını daha fazla yatırıma ayırdığı, tüketicinin üretilen mal ve hizmetleri daha makul fiyatlarla temin ettiği bir ekonomik yapıyı hedefliyoruz.

Bu kapsamda gösterdiğimiz çalışmalar neticesinde Türkiye, Dünya Bankası İş Yapma Kolaylığı Endeksi'nde 2005 yılında 155 ülke arasından 93'üncü sırada yer alırken son iki yılda, 190 ülke arasında 60'ıncı sıradan 27 sıra ilerleyerek 33'üncü sıraya yerleşmiştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Benzer şekilde, iki yılda bir yayımlanan Birleşmiş Milletler e-Devlet Gelişmişlik Endeksi'nde ülkemiz 2016 yılında 68'inci sıradayken 2018 yılında 15 sıra birden yükselerek 53'üncü sıraya yükselmiştir. Bürokrasinin Azaltılması ve Dijital Türkiye kapsamında sürdürdüğümüz başarılı çalışmalar neticesinde alt endekslerden biri olan Çevrimiçi Hizmet Sunumu Endeksi'nde yani kamu hizmetlerinin dijital ortamdaki vatandaşlara sunulmasında ülkemiz 2016 yılında 67'inci sıradayken 2018 yılında 40 basamak yükselerek 27'nci sıraya yerleşmiştir. Bunları biz söylemiyoruz, uluslararası göstergeler söylüyor. Vatandaşlarımız kamu hizmetlerini her geçen yıl bir önceki yıla göre daha fazla ve kaliteli olarak evinden ve kendi iş yerinden almaya devam edecektir.

Müteşebbis ve mülkiyet haklarının daha ileri bir şekilde korunduğu, fiziki altyapı ihtiyacının önemli ölçüde karşılandığı, daha kurumsal ve daha öngörülebilir bir ekonomi yapısına yönelik çalışmalarımıza da yine aralıksız devam ediyoruz. Daha fazla değer üreterek bu değeri milletimizin yararına kullanabilen, refahı paylaşan bir Türkiye için de demokratik ortamımızı koruyup geliştirmekte kararlıyız. Bunun önemli bir parçası olan yargı reformu stratejisi kapsamında yürüttüğümüz çalışmalar hak ve özgürlüklerin daha iyi korunup geliştirilmesi alanındaki irademizi de ortaya koymaktadır. Birinci ve ikinci yargı reformu paketlerindeki çalışmamız artarak devam edecektir. Soruşturmanın ve davaların makul sürede sonlandırılmasına vesile olacak değişiklikler, vatandaşlarımızın adalete erişimini kolaylaştıracak ve güçlendirecek politikalar hayata geçirilmiştir, geçirilmeye de devam edilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ülkemizin demokratik kurum ve kuruluşlarının daha etkin, karar alma ve uygulama mekanizmalarının ise daha hızlı ve esnek çalışmasını sağlayarak aziz milletimize daha kaliteli hizmet vermekteyiz.

Hukukun üstünlüğü ilkesiyle hareket eden Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi sayesinde ekonomiye yönelik saldırılara çok daha hızlı bir şekilde karşılık verilerek bertaraf edilmiştir.

2002 yılında 175 ülke arasında 96'ıncı sıradayken ve yine orta düzeyde insani gelişmişlik gösterirken biraz önce ifade ettiğim bu katsayıda şu anda en üst düzeydeki kategoriye de yükselmiş durumdayız. Şunu ifade etmek isterim bu endekisle ilgili: İnsani Gelişme Endeksi, sadece satın alma gücü paritesine göre, sadece ekonomiye göre değil aslında satın alma paritesine göre, kişi başına gelir, ortalama eğitim süresi ve ortalama sağlıklı yaşam süresi bazında hesaplanmaktadır yani satın alma paritesi, eğitim ve sağlık hizmetleri; bütüncül bir endeks.

2018 yılını kapsayan Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Endeksi'nde Türkiye'nin ileriye gidiyor olması da halkımızın gelişme ve refah seviyesinin küresel düzeyde en üst seviyede tescil edilmiş olmasını, sağlanan kalkınmamızın uluslararası göstergelerde de ortaya konduğunu göstermekte.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şunun da farkındayız ki gelir artışı, insani gelişme için sadece bir araçtır; nihai hedef, nihai amaç değildir. Nihai hedef, bizzatı vatandaşların toplum içerisinde ve birey olarak daha huzurlu olması ve gelişmiş yaşam standartlarına kavuşmasıdır. Ancak rakamlarla anlattığımız icraatlarımızın, çok partili siyasi tarihimiz boyunca milletimizin bir kez bile tek başına hükümet etme güvenini vermediği taraflarca tam anlaşılmadığını da müşahade ediyoruz. Oysa yaptığımız icraatlar, güneşin balçıkla sıvanması çabalarının önünde koca bir kale gibi durmaktadır.

Bizler derslik sayısını artırdık, derslik başına düşen öğrenci sayısını ilköğretimde 24'e, genel öğretimde 21'e, mesleki eğitimde 19'a, ortaöğretimde ise 20'ye indirdik; taşımali eğitimle 1 milyon 315 bin öğrenciyi okula taşıyoruz. dediğimizde sadece kulaklara hitap eden birkaç rakamdan bahsetmiyoruz.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Eskişehir’de 32 kişi.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Eğitim alanında sağladığımız ilerlemeyle, ülkemizin en ücra köylerinden saatlerce yol yürüyerek okula erişmek için uğraş veren minik ayaklara güç olduk, çocuklarımızın okula erişiminin önündeki engelleri kaldırdık demiş oluyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Babalar çocukları sırtlarında taşıyorlar orada, sudan geçiyorlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – İnsani Gelişme Endeksi’ndeki temel kriterler arasında yer alan ortalama eğitim süresinde gösterdiğimiz artışın arkasındaki anlam da budur. Biz, okul inşa ettikçe, eğitim kampanyaları düzenleyip ailelere eğitim desteği ve danışmanlık verdikçe bu sefer de eğitimimizin kalitesine kara çalınmaya çalışıldı. Oysa biz, bu kesimlerden çok daha önce eğitime erişimi sorun olmaktan çıkardık ve kaliteyi öncelediğimizi ilan ettik. En son açıklanan PISA sonuçlarıyla puanını en çok artıran ülke olarak eğitimde bir yol katettiğimiz görülmüştür.

HAŞİM TEOMAN SANCAR (Denizli) – PISA’da kaçınıcıyız? Ya, PISA’da rezil olduk.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - İyi ama yetmez dedik. Daha üst sıralara çıkmak zorundayız ve bütçede eğitime ayırdığımız yüksek payla da bu iddiamızın gereğini yerine getiriyoruz. Önümüzdeki dönemde ülkemizin kalitede de daha üst basamaklara çıktığını inşallah hep birlikte göreceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bizim için insanımız ve onun refahı kalkınmamızın temel amacıdır. Güçlü bir beşerî sermayesi olmayan milletlerin müreffeh bir hayat sürmesi de mümkün değildir. Uyguladığımız sosyal politikalarla geçmişe göre çok daha iyi şartlarda yaşamakta olan vatandaşlarımızı, milletimizin geleceğine daha fazla katkı veren bireyler hâline getirmeyi arzuluyoruz. Sosyal yardım harcamalarının millî gelire oranını yaklaşık 3 katına çıkardık. Bu kapsamda, 2020 yılı bütçemizde, yine sosyal yardım harcamaları için de yaklaşık 70 milyar lira kaynak ayırdık. Çocuklarımız, gençlerimiz, engelli vatandaşlarımız; şehit, gazi yakınlarımız ve yaşlılarımız için sosyal hizmet merkezleri aracılığıyla da ülkemizin her noktasında çalışmalar yürütmekteyiz.

Aileyi güçlendirmek ve aileyi zayıflatan etmenleri ortadan kaldırmak için kamu-sivil toplum iş birliğini sonuna kadar destekliyoruz. “Kadın güçlü olursa aile de toplum da güçlü olur” anlayışıyla kadınlarımızın toplumsal statüsünün yükseltilmesine büyük önem veriyor ve gereğini de yapıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kadına yönelik şiddete karşı yürüttüğümüz mücadele kapsamında Mercan Seferberliği başlatılmış olup 2020-2021 Koordinasyon Planı hazırlanmıştır. 81 ilde hizmete açtığımız şiddet önleme ve izleme merkezlerinden ise yine bugüne dek 514 bin kişi yararlanmıştır.

Engelli vatandaşlarımız için erişebilirliği de yine en temel insan hakkı olarak görüyor, engelli bireyler için eğitimde, sağlıkta ve istihdamda fırsat eşitliği sağlıyoruz.

Şehitlerimizin bizlere emanet bıraktığı ailelerinin, gazi ve gazi yakınlarımızın bizlerde yeri müstesnadır. İstihdam hakkı kapsamını genişletme, eğitim desteği, faizsiz konut kredisi desteği, ücretsiz seyahat hakkı ve ÖTV muafiyeti gibi birçok alanda sosyal ve ekonomik desteklerle şehit ve gazi yakınlarımızın ve gazilerimizin yanlarındayız. Bugün de 572 şehit yakınının, gazi ve gazi yakınının daha atamalarını gerçekleştirdik; hayırlı ve uğurlu olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz, Avrupa Birliği ülkeleri arasında genç nüfusun ülke nüfusuna oranının en yüksek olduğu ülkeler arasındadır. İstikbalimizin teminatı gençlerimizin sosyal anlamda güçlendirilmesi, karar alma süreçlerine aktif katılımlarının sağlanması ve kişisel gelişiminin desteklenmesine yönelik çalışmalar bizim dönemimizde ivme kazanmıştır. 18 yaşındaki gençlere seçme ve seçilme hakkı verilmesini sonuna kadar savunan ve veren de biz olduk. Ülkemizde gönüllülüğün kurumsallaştırılması ve yaygınlaştırılması amacıyla 2019 yılı Gönüllülük Yılı ilan edilmiş, tüm illerimizden gençlerimiz gönüllü sosyal faaliyetlere teşvik edilmiştir.

Genç yetenekleri keşfetmek amacıyla yürüttüğümüz Sportif Yetenek Taraması Programı'yla geçtiğimiz yıl farklı yaş gruplarından 802 bin çocuk ve gencimize ulaşılmıştır. Biz bu yetenekleri sonuna kadar geliştirecek altyapıyı da oluşturuyoruz şimdi.

Gençlik ve spor hizmetleriyle, burslarla, kredilerle ve gençlerimize sunduğumuz yurt imkânlarıyla gençlerimizin yanında olmaya da devam edeceğiz. 2020 bütçesi gençlerin iş dünyasının ihtiyaçlarına uygun mesleki eğitim programlarına dâhil edilmesi suretiyle genç işsizliğin azaltılmasına da katkı sağlayacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; insani gelişmişlik düzeyindeki başarıımızda sağlık alanında atılan önemli adımların da rolü büyüktür. 82 milyon vatandaşımızın sağlık hizmetlerine erişimini ve sağlık hizmet kalitesini artırdığımız tartışmasız bir gerçektir. Yine, aynı şekilde hemen herkesi sağlık güvencesi şemsiyesi altına aldığımız, sosyal güvenlik kapsamını genişlettiğimiz görmezden gelinemez. Sağlıkta sağlanan ilerleme de birer rakamdan ibaret değildir. Ülkemizde doğum esnasında anne ve bebek ölümlerinin oldukça azalması sağlıktaki gelişmelerin bir örneğidir. Türkiye'de 2002 yılında canlı doğumda anne ölüm oranı yüz binde 64 iken 2018 yılında yüz binde 13,6'ya düşmüştür. Sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı yüzde 39,5 iken bu oran 2018 yılında yüzde 70,4'e yükselmiştir. Hiç kimsenin kuşkusuz olmasın; 2020 yılı merkezî yönetim bütçemiz, hastaneye, doktora, tedaviye ve ilaca rahat erişimin temel garantisi olarak bu yıl da vatandaşlarımızın hizmetinde olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tütün, alkol, uyuşturucu ve davranışsal bağımlılıklarla mücadele, üzerinde hassasiyetle durduğumuz en önemli çalışma alanlarımızdan bir tanesidir. Halk sağlığı ve toplum huzurumuzun, yaygınlaşan bağımlılık eğilimlerinden korunması için eylem planlarını ve strateji belgelerimizi hayata geçirmiş durumdayız. Uyuşturucuyla mücadele kapsamında teknik cihaz kapasitemizi ve personel sayımızı artırarak hem sınır hem de sokak güvenliğine yönelik tedbirlerimizi güçlendirdik. Doğrudan uyuşturucu madde bağımlılığıyla alakalı kayıplarımızda 2018 yılında yüzde 37,5'lik bir azalma sağladık. Madde bağımlılığıyla mücadele kapsamında tedaviye erişim imkânlarını artırmayı sürdüreceğiz. Bu mücadelede, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin de çok çok ötesinde olduğumuzu buradan bir kez daha ifade etmek isterim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de sanayinin daha da rekabetçi hâlâ gelmesi için yüksek katma değerli üretime odaklanmış durumdayız. Verimlilik artışı, etkin dijitalleşme ve yerelden kalkınma, sanayi alanında öncelik verdiğimiz temel alanlar olmayı sürdürüyor. Ayrıca, KOBİ'lerin teknolojik yeniliklerini süratle uyumlarını sağlamak, rekabet güçlerini yükseltmek, ekonomiye katkılarını artırmak da önemli bir gündem maddemiz. Yüksek teknoloji alanlar ve imalat başta olmak üzere, AR-GE ve inovasyon projelerinde çıktılarını somutlaşarak ticari prototip ve ürüne dönüşmesini de önemsiyoruz. Bugün sayıları 85'e ulaşmış olan ve 1 milyar lira kaynak aktardığımız teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren 5.500 firmanın satış geliri 83 milyar liraya, ihracat geliriye 4,3 milyar dolara ulaşmış durumdadır. Ayrıca, bunların piyasasıyla buluşmasını kolaylaştırmak için de yine girişimcilere ve KOBİ'lere destek sağlıyoruz ve 2020 yılı bütçesiyle daha da fazlasını sağlayacağız.

Yatırımcıların yoğun şekilde talep ettiği ilçe bazlı bölgesel teşvik modeline de geçiş çalışmalarında sona yaklaştık, yakın zamanda inşallah bunu da kamuoyuyla paylaşacağız.

Yürüttüğümüz önemli projelerden olan yerli otomobil projesinde de yine kritik bir eşiği aşmak üzere olduğumuzu buradan bir kez daha ifade etmek isterim. Yerli otomobil projesini, elektrikli, otonom ve bağlantılı araç teknolojilerinin temelden dönüştürdüğü otomotiv endüstrisinde geleceğin teknolojilerini yakalamak açısından bir fırsat olarak görüyoruz. Yerli otomobil prototipi -geçen de bu konuda bir soru vardı, yakında demiştik- 27 Aralık 2019'da kamuoyuna tanıtılacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Söyledikse yaparız. Elektrikli otomobil üretimine dönük büyük bir ekosistem bu girişimle birlikte hayata geçmiş olacak. Ayrıca, oluşan bu ekosistem, uçan araç, insansız otonom sistemler gibi daha ileri teknolojilere de altyapı oluşturacaktır.

Ülkemiz uzay sanayisi, aynı anda birkaç önemli ve büyük projeyi yürütebilecek kabiliyete de ulaşmıştır. TÜRKSAT 5A uydusunu 2020 yılının üçüncü çeyreğinde fırlatacağız ve önümüzdeki yıl sonunda da inşallah bu uyduyu hizmete alacağız. 2021'de uzaya fırlatacağımız İMECE uydumuz ise ilk yüksek çözünürlüklü millî görüntülü uydumuz olacak. Diğer bir büyük projemiz TÜRKSAT 6A projesidir. Türkiye'nin en büyük AR-GE projesi olan millî haberleşme uydusu TÜRKSAT 6A'yı 2022 yılında hizmete almak için TÜBİTAK, ASELSAN, TAI ve KOBİ'lerimiz iş birliği içinde yoğun şekilde çalışmaya devam etmektedir. Bunların yanı sıra, millî uzay programını 2020 yılında ilan ediyoruz. Uydu sistemlerinin yanı sıra, uzaya erişim için fırlatma sistemleri geliştirmeyi, böylece yerli imkânlarla üretilen hava ve uzay araçları projelerine de teknoloji transferi sağlamayı planlıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; beşerî sermaye ve teknoloji odaklı kalkınma vizyonumuzun başarısının en somut göstergelerinden biri de savunma sanayisi alanında kısa sürede katettiğimiz mesafedir. Türkiye gibi, soğuk savaş süresince uzun yıllar her türlü vesayet güçlerinin devreye sokulduğu bir ülkede, on yedi yıl gibi bir sürede savunma sanayisi yerlilik oranı yüzde 20'lerden yüzde 70'ler seviyesine çıkarılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 66 olan savunma sanayisi projesi sayımız da -önceden de ifade ettik- bugün 700 civarındadır. Yani 700 ayrı projeyi aynı anda yürüten bir sektörden bahsediyoruz. İhracat rakamlarımızı paylaştık, ciroları paylaştık; bunlar, bu sektörde artarak devam edecek.

Millî teknoloji hamlemizi başarıya taşıyan adımlar, bilinçli bir gayretin, millî şuurun, stratejik görüşlülüğün, sabrın ve yılmınlığa hiçbir surette prim vermeyen bir iradenin sonucudur. S-400 ve F-35'le başlayan süreçte bizi yaptırımlarla tehdit edenler, savunma sanayisinde gerçekleştirdiğimiz millî teknoloji hamlesine bakarak tehditlerin bizi yerli tasarım ve üretime daha da motive edeceğini bilmeliler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye, çok uzak değil, yakın bir gelecekte kendi hava savunma sistemlerine, F-35 benzeri ve hatta daha üstün teknolojiyle insanlı ve insansız savaş uçağına, insansız kara savunma araçlarına sahip ve tasarımdan üretime lider konumdaki ülkelere birisi olacaktır.

Sayın Cumhurbaşkanımız önderliğinde millî güvenliğe dair öz güvenimiz artmış; dosta güven, düşmana korku salınmıştır. Milletimizin desteği, Hükümetimizin kararlılığı ve kahraman güvenlik güçlerimizin fedakâr çalışmalarıyla terörü zayıflatıyor ve yok ediyoruz. Ülke sınırlarımızın ötesinde oluşturulmaya çalışılan tüm tehditleri bertaraf ediyoruz. Millî güvenliğimize yönelik her türlü plan ve operasyonlara karşı hazırlıklı ve güçlü duruşumuzu sürdürüyoruz. Güvenlik güçlerimiz, nitelikli insan kaynağı, yüksek teknoloji oranı ve her geçen gün gelişen altyapısıyla terörün ve terör destekçisi güçlerin üstesinden gelecek güçtedir. Ülkemizin her karış toprağında güvenliğin tam olarak sağlanması için güvenlik güçlerimiz azami fedakârlık göstererek büyük başarı kaydetmiş ancak terörün hain tuzak ve pusularıyla kayıplar da verilmiştir, verilmeye de devam ediliyor ne yazık ki.

Bu vesileyle, Türk milletinin kahraman evlatları olan şehitlerimize bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum. Gazilerimize minnet ve şükranlarımızı sunuyor, hayatta olanlarına sağlıklı, uzun ömürlere diliyorum. Şehit ve gazilerimizin ailelerine sabırlar diliyorum, gösterdikleri fedakârlıklar için milletimiz adına bir kez daha şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ulaştırma, enerji, çevre, turizm ve tarım olmak üzere fiziki altyapıya yönelik yatırımlara aralıksız devam ediyoruz. Bu kapsamda bölünmüş yol projelerimize devam ediyoruz. 2020 yılında 27.165 kilometrelik bölünmüş yola ilaveten 405 kilometre bölünmüş yol ve 1.400 kilometre yeni bitümlü sıcak kaplama yapıyor olacağız. 653 kilometre köprü ve viyadüğe ilave olarak yine 35 kilometre uzunluğundaki köprü ile 500 kilometrelik tünel uzunluğuna ilave olarak 34 kilometrelik tünelin yapımını tamamlayarak hizmete sunacağız. Yine, aynı şekilde Kuzey Marmara Otoyolu'nun kalan 137 kilometrelik kesimini ve... Diğer otoyol projelerimizin de vakit sınırından dolayı tamamına giremeyeceğim ama bugüne kadar yaptıklarımızın bundan sonraki yapacaklarımızın garantisi olduğunu sizlerin bildiği, milletimizin bildiği varsayımından hareketle, buradaki projelerimize, ulaşımındaki projelerimize bütün hızımızla devam edeceğiz. Aynı şekilde, bu sadece kara çerçevesinde değil, hava, deniz ve demir yolu ulaşım ağındaki tüm projelerimiz ve hatta kent içi raylı ulaşımlarda da artarak devam etmiş olacak.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel elektrik üretiminin yüzde 25'inin yenilenebilir enerji kaynaklarından elde edildiği dikkate alındığında, 2017 yılından 2019 yılı Ekim ayı sonu itibarıyla ulaşılmış olduğumuz yüzde 46'lık yenilenebilir kaynaklardan elektrik üretim oranıyla ülkemiz dünya ortalamasının çok üstünde yer almaktadır. Doğal gazda arz güvenliğinin sağlanması hususunda oldukça önem taşıyan TANAP projesi ülkemizin yanı sıra, Avrupa'ya da doğal gaz arzına hazır hâle getirilmiştir. Ayrıca, ülkemize ve Avrupa'ya doğal gaz arz edecek yer altı TürkAkım Projesi'nin inşaat ve imalatı tamamlanarak testlere başlanmıştır. Yer altı doğal gaz depolama kapasitelerinde 3,4 milyar metreküpe ulaşılmış olup 2023 yılında bu kapasite 10 milyar metreküpe ulaşacaktır.

Enerji, içme suyu ve sulama maksatlı inşa edilen baraj yapılarına hız verdik ve toplam 166 milyar metreküp depolama hacmine ulaştık. Teknik ve ekonomik olarak sulanabilir 8,5 milyon hektar arazinin 6,6 milyon hektarını sulamaya açtık. Bu alanın 2018 yılı sonu itibarıyla 4,31 milyon hektarı DSİ tarafından sulamaya açılarak yine, çiftçimize 32 milyar lira yıllık net gelir satışı sağlamış durumdayız. 2023 yılında sulanabilir arazilerimizin tamamını yani 8,5 milyon hektar alanı sulamaya açmayı almayı hedefliyoruz.

Baraj ve sulamaya ilişkin de bazı şeyler söylenmişti; müsaadenizle, çok hızlı bir şekilde yine bazı kıyaslamaları vermek istiyorum, sadece son on altı yılla ilgili de değil: 1954-2002 yılları arasında toplam 276 baraj yapılmış iken son on yedi yılda 565 baraj yapılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gölet, gölet; sulama göleti onlar.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Detaylarını vereyim: Bunlardan 276'sı baraj -276'dan 565'e, kıyaslamayı söyleyin- HES'ler 97'den 553'e, gölet -dediniz ya- ve bent 228'den 374'e... Yani onlar da ayrı ayrı, bunu artırabiliriz. Dolayısıyla dönemimizden önce, AK PARTİ döneminden önceki ihale bedeli veya tamamlanan baraj maliyetleri ile bu dönemden bizim dönemimizde yapılan ihale bedeli veya tamamlanan baraj maliyetleri arasında da üçte 1 ile dörtte 1 oranında tasarruf sağlanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tarımsal Arazi Edindirme ve Değerlemesi Projesi kapsamında bugüne kadar 15 ilde, 199 köyde 16.151 çiftçi ailesine 1 milyon 44 bin dekar hazine arazisi dağıtılmıştır. Hâlen 7 ilimizde, 28 köyde yaklaşık 254 bin dekar alanda arazi dağıtım çalışmaları da devam etmektedir.

Gelecek nesillere temiz ve gelişmiş bir ülke ile yaşanabilir bir dünya bırakmak amacıyla başlattığımız, ülkemizin en büyük çevre hareketi Sıfır Atık Projesi'ni 2023 yılında tamamlayacağız. Bununla yıllık 20 milyar liralık bir ekonomik kazanç, 100 bin vatandaşımıza doğrudan istihdam sağlamış olacağız.

Yine, Toplu Konutla birlikte -detaylara girmeyeceğim, vakit daraldığı için- 100 bin sosyal konut projesini de -bu çerçevede- kamuoyuyla paylaşmış durumdayız; bu da önemli bir adım. Toplu Konut İdaremi, projeleri, meydanı, okulu, camisi, parkı, yeşil alanı, diğer tüm özellikleriyle geleneksel mahalle kültürümüze uygun şekilde tasarlanmaktadır. Gelir seviyesinden bağımsız olarak tüm vatandaşlarımız için her açıdan güvenli evleri ve insan onuruna uygun mahalle ortamlarını hayata geçirmekte kararlıyız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; turizm potansiyelimizin, kültür, sanat değerlerimizin ve kültürel diplomamızın da yine öneminin bilincindeyiz. Turizm alanında sadece deniz, kum, güneş değil, onun ötesinde, inanç, sağlık, gastronomi, kongre, kış, spor ve yayla turizmi gibi alanlardaki potansiyelimizi en iyi şekilde değerlendirerek turizm faaliyetlerimizi de tüm bölgelerimize ve on iki aya yaymak için çalışmalarımızı da bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da yoğun şekilde sürdürüyor olacağız. Burada da kendi rekorlarımızı hem turizm gelirlerinde hem turist sayısında artırarak devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iktidarlarımız döneminde pazar ve ürün çeşitliliğini sağlayarak ihracatımızı 4,7 kat artırdık. Dış ticarete küresel çapta atılımlar yaparak yeni ihrac pazarları kazandık, teknolojik dönüşümü ihrac ürün kompozisyonuna yansıttık. Ülkemizin küresel ihracattan aldığı payı 1,6 katına çıkararak yüzde 0,6'dan 2018 yılı itibarıyla yüzde 0,9'a taşıdık. Bu kapsamda, 1 milyar doların üzerinde ihracat yaptığımız ürün sayısını 9 üründen 33 ürüne taşıdık. Yine, 1 milyar doların üzerinde ihracat yaptığımız ülke sayısını 8'den 17'ye yükselttik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Şeker ne oldu, 1.400 ton şeker?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış politika açısından içinde bulunduğumuz zorlu konjonktür ve ciddi sınamalara rağmen, bölgemizde barışı ve millî çıkarlarımızı başarıyla korumaktayız. Benimsediğimiz girişimci ve insani diplomasi yaklaşımımızın vizyonu geniş ve manevra yeteneği yüksektir. Türk dış politikası yerli, millî unsurlarımızı, girişimci ruhumuzu, insani ve vicdani kültürümüzü yansıtmaktadır. Bugün dünyanın birçok bölgesinde dinamikleri olumlu yönde etkileyebilecek şekilde sahada ve masada söz sahibi ülkeler konumundayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Cumhurbaşkanımız liderliğinde gücünün değil, haklının hakkını teslim eden uluslararası bir sistemi önemsiyoruz. Bunun için “Dünya 5'ten büyüktür.” diyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun yanı sıra, ara buluculuk ve kalkınma yardımları gibi öncelikli alanlarda lider rol üstleniyoruz. Cumhurbaşkanımızın izlediği yoğun mekik diplomasisiyle küresel ve bölgesel konuları en üst düzeyde ele almayı sürdürüyoruz.

Dış politikada girişimci yaklaşımımız, Barış Pınarı Harekâtı'nda olduğu gibi barışın yolunu açmak için diplomasi ve yumuşak gücümüzün yanı sıra gerektiğinde sert gücümüzü kullanabilmeyi de içermektedir. Tüm millî meselelerde hasmane ve yıkıcı bir tavır içinde olan herkes karşısında bizi bulacaktır. Bu konuda da en büyük güç kaynağımız milletimizdir.

Yeri gelmişken ifade etmek isterim ki Barış Pınarı Harekâtı nedeniyle Amerika Birleşik Devletleri Kongresinin Türkiye'yi baskı altında tutmak için ülkemiz aleyhinde aldığı kararlara yüce Meclisimiz, 4 parti grubunun yaptığı ortak açıklamayla en güzel cevabı vermiştir; bunun için şükranlarımızı sunuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gazi Meclisimizin Genel Kurulunda, 4 parti grubu, Amerika Senatosunun 1915 olaylarına dair tarihî ve hukukî dayanağı bulunmayan kararını kınayıp reddederken ne yazık ki HDP, Türkiye'nin partisi olduğunu gösterememiştir. Sadece geride bıraktığımız haftaya baktığımızda bile Mecliste görüşülen önemli konularda Türkiye'nin hayati çıkarlarının karşısında nasıl konumlandıklarını rahatlıkla görebiliyoruz. Bunun yanı sıra, son dönemlerde ülkemizin attığı en stratejik adımlardan biri olan Libya Mutabakatı'nı “hukuksuz” diye nitelemiş ve Millî Savunma Bakanlığının bütçesine “savaş bütçesi” diyerek karşı çıkmışlardır. Oysa, kendini bu ülkenin bir ferdi olarak gören herkese düşen, ülkemizin başarılarından rahatsız olmak değil, gurur duymaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Türk tarihine dil uzatanlara özellikle ifade etmek isterim ki Türk tarihi farklı kimlikleri yok ederek değil; etnik, coğrafi, dinî farklılıkları zenginlik görecelik ortak bir potada yoğuran, bütünleştiren zenginliklerle doludur. Kürt düşmanı olanlar da Kürtlere yönelik tüm gelişmelerin ve çözümlerin önünde engel olanlar da PKK'nın tüm eylemlerine ses çıkaramayan HDP'nin kendisidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kendi insanını ve milletimizin çıkarlarını hor görenler, bizim yedi düvele nasıl meydan okuduğumuzu; sadece oyuncu değil, oyun kurucu olduğumuzu anlayamaz. Milletimizin tarihine ve birliğine dil uzatanların muhasebesini, önceden de ifade ettiğim gibi, tarihe ve milletimizin vicdanına bırakıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dış politikamızın esin kaynağı millî değerlerimiz, dayanağı da insanımız olmaya devam edecektir. Doğu Akdeniz'deki enerji kaynaklarının bölgede barışın ve istikrarın perçinlenmesi için bir fırsat olarak kullanılması gerektiğini en başından beri savunuyoruz. Hidrokarbon kaynakları meselesinde meşru çıkarlarımızdan en küçük bir taviz vermeyeceğiz. Şu anda Barbaros Hayreddin Paşa ve Oruç Reis sismik araştırma gemilerimiz ile Yavuz ve Fatih sondaj gemilerimiz Deniz Kuvvetlerimize ait fırkateyn, korvet, İHA ve SİHA'larımız korumasında faaliyetlerine devam etmektedir.

Doğu Akdeniz'deki sondaj faaliyetlerimiz bahane edilerek Avrupa Birliği tarafından onaylanan yaptırım taslağının da bizim nezdimizde hükmünün olmadığını buradan bir kez daha ifade etmek istiyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Diğer önemli bir kazanımımız, Doğu Akdeniz'de Libya'yla imzaladığımız münhasır ekonomik bölge anlaşmasıdır. İki kıyıyı dostluk köprüsüyle birbirine bağladığımız bu anlaşma ve Libya'yla yakın iş birliğimiz, her iki ülkenin çıkarlarına ve bölgede barışa katkı vermeye devam edecektir.

Sahada, masada ve düşüncede güçlü olmaya dayanan dış politikamızı, millî menfaatlerimize, bölgemizin ve dünyanın barış ve istikrarına ve insanımızın refah ve huzuruna odaklanan bir yaklaşımla uygulamayı sürdüreceğiz.

Yurt dışındaki vatandaş ve soydaşlarımızın hak ve çıkarlarının korunması ile onlara sunulan hizmetlerin kalitesinin artırılması konusundaki somut çalışmalarımız da devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; elde ettiğimiz başarıların tamamının aziz milletimize ve ülkemize ait olduğunun bilincindeyiz. 82 milyon vatandaşımızın başarı hikâyeleri, cumhuriyetimizi ve demokrasimizi daha güçlü hâle getirmiştir. Ülkemizi cumhuriyetimizin 100'üncü yılında Atatürk'ün işaret ettiği muasır medeniyetler seviyesinin de ötesine ulaştıracak vizyonu taşıyor, hizmetlerimize ve politikalarımıza yansıtıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dönüşüme seyirci kalmayarak hızla değişen dünyayı yakalayabilecek, ülkemizi daha gelişmiş ve müreffeh hâle getirecek politikaları 2020 yılı bütçemiz çerçevesinde hayata geçirmeye devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oktay, buyurun.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Gelecek nesillerimizin 2053 ve 2071 vizyonlarını gerçekleştirebilmeleri için doğru bildiğimiz yolda azimle ve kararlılıkla yürümeyi sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerime son verirken, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin hazırlanmasında gösterdiği liderlik ve ortaya koyduğu vizyon için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Eğitimden sağlığa, barınmadan sanayiye ülkemize çağ atlatarak özgürlük alanlarını genişleten, güvenliği ve adaleti herkes için tahkim eden Hükümetimize, Cumhurbaşkanlığı çatısı altında destek veren sayın milletvekillerimize ve Genel Başkan Sayın Bahçeli'ye teşekkür ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) 2020 yılı merkezî yönetim bütçemizin yüce Meclisteki görüşmelerindeki destek ve katkıları için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı başta olmak üzere tüm milletvekillerimiz ile bütçenin hazırlanmasında emeği geçen Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanı ve üyelerine, bakanlıklarımız, ilgili kurum ve kuruluşların başkan ve çalışanlarına, emeği geçen herkese yürekten teşekkür ediyor, şimdiden yeni yılınızı tebrik ediyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Bu düşüncelerle, bir kez daha, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'ni ve 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'mizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum, saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Partimizin adını vererek doğrudan bir satışma olduğu için kürsüden cevap hakkımı kullanmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

VI.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine satışması nedeniyle konuşması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan. Sayın vekiller, birkaç noktaya kısaca değinmek istiyorum, çok tartışık bu süre boyunca ama hani sanmayın ki “Bugün 13'üncü gün, yoruldular, bunu son anda söyleriz de cevap vermezsiniz.” diye düşünmeyin.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Daha önce de söyledik.

AKİF ÇAĞATAY KILIÇ (İstanbul) – Daha önce de söyledik.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Dinleyin be, biz de dinledik!

HÜSEYİN KAÇMAZ (Şırnak) – Dinle!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) - Yani on üç gün daha burada otururuz, on üç gün daha -7/24 burada otururuz- bize yönelik saldırılarımızın hepsine cevap veririz.

Şimdi, birincisi, şunu söyleyelim: Evet, siz iktidarsınız ve yürütmesiniz; doğru ama siz Türkiye demek değilsiniz, siz Türkiye'nin bir parçasısınız sadece. Yani Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı bir parti olarak parçadır, Türkiye'nin tamamı değildir. Ve hep de siz olmayacaksınız, bunu unutmayın.

Dolayısıyla HDP'nin politikalarını eleştirebilirsiniz, HDP'nin politikasını doğru bulmayabilirsiniz, çeşitli kavramlarla nitelendirebilirsiniz ama “HDP Türkiye'nin partisi değildir.” demek ayrımcılıktır, ötekileştirmektir, nefret söylemidir, asla kabul edilebilir bir şey değildir. HDP, Türkiye'nin Anayasa'sına, yasalarına, seçim yasalarına bağlı olarak faaliyet sürdüren bir partidir. Evet, bu Anayasa'yı eleştirmektedir; evet, bu yasaları eleştirmektedir; evet, Türkiye'de bir tek adam rejimi olduğunu söylemektedir, bunu değiştirmek için demokrasi mücadelesi vermektedir ama bu demek değildir ki bunları yapıyoruz ve Türkiye'nin partisi değiliz.

Şimdi, ikincisi, tam tersine, HDP, sizin sözünü ettiğiniz konuda en istikrarlı ve kararlı duruşu göstermiştir. Bugüne kadar sizin yanlış politikalarınız 40 ayrı ülkenin parlamentosunda Türkiye'yi kınama kararlarının alınmasına neden olmuştur. En sonunda Amerikan Parlamentosunda olmuştur. Hâlbuki doğru olan şey, bu konunun, biz söylediğimiz, yaptığımız, açıklamada da bunu belirttik...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Beyaz adamın adamları sizi vay!

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) - Dinle! Dinle!

BAŞKAN – Sayın Oluç, 69'a göre sadece iki dakika ama bitirelim lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Hâlbuki olması gereken, bizim en başından beri söylediğimiz, tarihsel ve toplumsal bir sorunumuz olan bu konunun yani Ermeni meselesinin, 1915'in ve sonra yaşanmış olanların bu Parlamentoda, Türkiye'nin kurumlarında tartışılmasıdır, konuşulmasıdır, bunun bir tabu olmaktan çıkartılmasıdır. Burada konuşulmadığı, tartışılmadığı için işte yabancı devletlerin parlamentolarında bu kararları alma cüretini göstermektedirler. Dolayısıyla biz bunu hep söyledik. Bu konuda da bizim tutumumuz Türkiye'nin tutumudur, Türkiye'nin bir parçasının tutumudur, bunu unutmayın.

Diğer konular -tartışmaya devam edeceğiz, yarın da var- Libya, gelecek gündeme, tartışacağız. Ne başarısından bahsediyorsunuz? Başarısızlık, hukuksuzluk ve birkaç ay sonra orada da Suriye'deki gibi duvara çarpmayla karşı karşıya kalacaktır bu iktidar. Bunu da bir kez daha belirtmiş olayım.

Teşekkür ediyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Oktay...

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, "HDP Türkiye'nin partisi olduğunu gösterememiştir." ifadesini kullandığına ilişkin açıklaması

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sadece bir düzeltme benimki. "HDP, Türkiye'nin partisi değildir." diye bir ifade kullanmadım, "HDP, Türkiye'nin partisi olduğunu gösterememiştir." ifadesini kullandım.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, HDP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Gene satışma, gene satışma. Ayrıca, yürütmenin satışması diye bir usul yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa)–Atanıyor, geliyor, satışıyor; atanıyor, geliyor, satışıyor, seçilmiş satışıyor.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bostancı.

12.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın, İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki "Ermeni soykırımı iddialarına ilişkin Mecliste görüşme yapılmadığı için başka meclisler bu kararları alıyor." ifadesini kabul etmediklerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Saruhan Bey "Ermeni soykırımı iddialarına ilişkin olarak Mecliste görüşme yapılmadığı için başka meclisler bu kararları alıyor." şeklinde bir illiyet bağı kurdu. Bu mantığı kabul etmiyoruz. Şu bakımdan: Esasen bu konuların görüşüleceği yer hakikaten parlamentolar değil.

EBRÜ GÜNAY (Mardin) – Neresi?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bu konuların görüşüleceği yer, tarihçilerin çalışma alanlarıdır. Eğer politikacılar bu işe ilişkin olarak konuşurlarsa, takdir edersiniz ki konuşmanın tarihsel verilerle tahkim edilmesi meselesi, ne ölçüde tarihî hakikate aracılık eder hususu biraz muallak kalır. O yüzden, Türkiye Cumhuriyeti devletinin ve bizim Parlatentonun da genel tavrı, bu konuların, sadece Ermeni soykırımı meselesi iddialarının değil, aynı zamanda diğer tarihsel olayların da -zaman zaman burada görüş açıklıyoruz elbette ama- daha çok tarihçilerin işi olduğu hususudur. O yüzden, burada bir tartışmayı gerekli görmeyiz. Tarihçiler görevlerini yapmalı, bu konuya ilişkin, diğer tarihî meselelere ilişkin görüşlerini ortaya koymalıdır.

Mesele şu: Birtakım arşivlerin açılması konusu var. Türkiye arşivlerini açtı; Ermenistan'ın elinde arşivler var, bunlar açılmadı, açılması lazım. Tarihte ne olaylar yaşandı ve hangi vesikalar var; bunları uluslararası araştırmacılara açın ki ne olup bittiğine ilişkin insanların da bir fikri olsun, madem birtakım iddialarınız var. Ama onları saklayın, öbür taraftan bir propaganda yürütün; bunu da reddediyoruz, bu doğru bir iş değil. Ermenistan'ın ve özellikle diasporada bu işten beslenen çevrelerin yürüttüğü bir propaganda var, bunu reddediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sırayla gidiyoruz.

Sayın Oluç, buyurun.

13.- İstanbul Milletvekili Hakki Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, efendim, Naci Bey'in söylediğine ilişkin bir şey söylemek istiyorum: Bugüne kadarki tutum esas itibarıyla bu konunun hiçbir şekilde ele alınmamasıdır. Doğru, tarihçilerin tartışması ve tarihçilerin araştırması bu konu açısından çok önemlidir. Arşivlerin açılması, değerlendirilmesi çok önemlidir. Ama içinde tarihçilerin de olacağı, Meclisin bu konunun sahibi olduğunu göstereceği bir çalışmaya ihtiyaç vardır. Bugüne kadar bu Meclis... Sadece şu dönemi kastetmiyorum, bütün geçmiş dönemi kastediyorum. Bugüne kadar 40 ayrı devletin parlamentosunda karar alınmıştır, her seferinde bu Meclisin aldığı tutumu biliyoruz. Kınayan bir bildiri yayınlanır, iş kapatılır. Bir daha karar alındığında bir kınayan bildiri daha yayınlanır, yine kapatılır. Hâlbuki olması gereken şey “Evet, bu bizim tarihimizin, topraklarımızın bir meselesidir. Biz bunu enine boyuna tartışacağız. Sahibi biziz bu tartışmanın.” tavrı alınabilmiş olsaydı parlamentolarda kararlar bu kadar rahat alınmazdı.

İFFET POLAT (İstanbul) – Olmayan şey tartışılmaz.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İşaret etmek istediğimiz konu esas itibarıyla budur, yoksa politikacılar karar vermeyecek elbette ki. Ama tarihçilerle beraber politikacılar da bu kararda bir rol oynayacaklar, buna dikkat çekmek istemişim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemini en az kavrayanın yürütme organı ile AK PARTİ Grubu olduğuna ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, aslında, bizce çok yanlış, çok ucube bir sistem bu sistem ama biz hep şunu söyleyegelidik: “Burada bulunan bulunmayan herkesin bu Anayasa'ya uymak gibi bir mecburiyeti var.” Bu sistem de maalesef bu Anayasa'da var, itiraz etmiyoruz.

Ama bir şeyi tespit ettik bu bütçe görüşmelerinde, o da şu: Bu sistemi en az kavrayan yürütme organı ve AK PARTİ Grubu. “Niye?” diyeceksiniz. Şimdi, eskiden, eski sistemde Parlatentonun içinden çıkan bir hükümet vardı, sıcak siyasetten gelen, orada yoğrulan bir hükümet vardı ve bütçe tartışmalarında da hükümetin doğal olarak Parlatentonun içinden çıktığı için de polemik yapmak, yasama organı üyeleriyle didişmek gibi bir hakkı da vardı ama şimdi bu sistemde bir kişi halkın oyuyla seçiliyor, Cumhurbaşkanı oluyor, o da teknokratlarını tayin ediyor. Dolayısıyla şuraya geleceğim: Buraya gelen bütün sayın bakanlar, Sayın Erdoğan hariç, bizden yani Meclisimizden para istemeye geliyor. Bizim Meclisin tensibine, takdirine muhtaçlar. Bunlar bir bütçe getirmiş, “Bu kadar para lazım bana.” diyorlar. Bu Meclis onay verirse bu yürütme bu parayı sarf edecek, kullanacak. Buraya bizden, sizden, hepimizden para istemeye gelenlerin, hangi partiden olursa olsun, yasama üyeleriyle polemik yapmak, didişmek, onlara laf yetiştirmek gibi bir hakkı yok. Bu sözüm Sayın Fuat Oktay’la sınırlı değil, bilakis... (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Ya, siz yetkinizi bilin, yasama üyesi olduğunuzu bilin önce ya. Ayıptır ya! Kapı kulu olmayın kardeşim, yasama üyesi olun! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Geçmişte de –şimdi isimlerini saymayayım- kimi bakanların bu polemikleri oldu ve AK PARTİ Grubunca da hoş karşılanmadı. Dolayısıyla yürütme gelir, “Ben bunu istiyorum, bir yıl boyunca şu işleri yapacağım.” der, biz de deriz ki: Şurası doğru, şurası yanlış; şurası az, şurası çok. Olay böyle yapılmalıdır. Yürütme organının yasama üyelerini, hele hele de kimi siyasi partileri hedef alarak “Türkiye’nin partisi olduydu, olmadıydı.” demesine, bunlara gerek yok. Her parti kendinden mesuldür. Hiçbirimizin hiçbirimize, kimi konularda buna milliyetçilik dâhil, vatanseverlik dâhil, ayar verme lüksü de hakkı da yoktur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Bostancı...

15.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı’nın, İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın yaptığı açıklamasındaki ifadelerine itiraz ettiklerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, çok teşekkürler.

Öncelikli şu “kapı kulu” ifadesi hiç uygun düşmedi Engin Bey, kapı kulu ifadesi diyorum hiç uygun düşmedi, hayır Engin Bey’in de kastının öyle olduğunu düşünmüyorum yani yaklaşımı itibarıyla, dili, tavrı itibarıyla.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yani çok biat etmeyin demek istedim, öyle söyledim. Yasama üyesi olduğunuzun da farkında olun demek istedim.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Şimdi, söylenen teze iki açıdan itiraz ediyoruz. Bunlardan birincisi şu: Eğer mesele bütünüyle teknik bir mesele olsaydı, şurada on iki gündür bütçe üzerinde konuşuyoruz, arkadaşlar da teknik konuşmalar yaparlardı. Arkadaşların yaptığı bütün konuşmalar ve değerlendirmeler kesinlikle siyasi ve eğer bakarsak polemikler, birçok polemik var, herkes polemik yapıyor aynı zamanda, siyasi değerlendirme yaparken. Dolayısıyla, bütçesi üzerine konuştuğumuz sayın bakanların buraya gelip kendilerine ilişkin burada savunma yaparlarken “Bir dakika ben bu siyasi değerlendirmelere katılmayacağım, her ne kadar benim bütçem üzerine bunları yaptıysanız da bunları benim konuşmam mümkün değil, ben size sadece rakamlardan bahsedeceğim.” demesi mümkün değil.

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ama had bildiremez.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Çünkü bu tezi bir kere arkadaşların değerlendirmeleri tektiz ediyor.

İkinci husus şudur: Arkadaşlar, siyasetin dışında alan yok, alan. Tamam mı? (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Siyaset hava gibi her yerdedir. Siyasetin üstü yoktur, siyasetin yanı yoktur, siyasetin altı yoktur. Her şey siyasetin konusudur ve siyasetle ilişkilidir. Bakın, şu Meclisteki oturma düzeni bile siyasetle ilişkilidir. Siyasetin en temel kurallarından birisidir. Bak aramızda feministler var değil mi, feminizmi dile getirenler? Feministlerin o malum mottosunu hatırlayalım, gönderme yapıyorum: “Özel olan politiktir.” slogan. “Özel olan bile siyasaldır.” diyorlar yani burada mesele sadece kadın meselesini dile getirmek değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Çünkü siyasetin dışında kesinlikle alan yoktur ve her kim ne söylüyorsa kesinlikle siyasetin içinde konuşuyordur. “Ben konuşacağım, sen konuşma.” Böyle bir şey olmaz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Sayın Altay...

16.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Sayın Bostancı sözlerimi çarpıttı. Ben bilakis mesele siyasi dedim zaten. Şimdi Sayın Bostancı diyor ki: “Mesele teknik değil, siyasi.” Bunu ben söyledim, bunu ben söylüyorum. Onlar teknokrat.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Değil.

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Ya adamın özel yaşantısına giriyorsun, ondan sonra cevap vermemesini bekliyorsun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teknokrat.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Değil.

BAŞKAN – Arkadaşlar, lütfen...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya Allah Allah! Dün müsteşar neyse, bugün sayın bakanlar odur. Ben -herhâlde Sayın Bostancı atladı- burada bizimle polemik yapma yetkisi Sayın Erdoğan'ındır dedim. Bizimle polemik yapma yetkisi Sayın Erdoğan'ın vardır, bakanların yoktur ve yaptırmayız, altını tekrar çiziyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Geçmişte müteaddit defalar söyledik. Bunun için Genel Kurula ara verildi. Arkada da AK PARTİ'nin kimi yöneticileri bu tezimizi çok haksız bulmadı, altını çizerim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Alakası yok.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

17.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir noktaya çok kısa değinmek istiyorum. Evet, tabii, siyaset yapmak doğru yani özel olan da politiktir ayrıca hakikaten feministlerin dediği gibi fakat şöyle bir sorun var: Yürütmeyi temsilen buraya gelen Cumhurbaşkanı Yardımcısının Meclisin 3'üncü büyük partisini ve aldığı oylarla -aileleriyle beraber- 20 milyondan fazla insanı temsil eden bir partiyi “Türkiye'nin partisi olduğunu gösterememiştir ve Kürt düşmanıdır.” diye tanımlaması...

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Doğru, Amerika'nın partisi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - ...geldiği pozisyon itibarıyla uygun değildir. Yani, ikincisine cevap bile vermedim dikkat ederseniz çok muhatap alınacak bir şey olmadığı için.

Biz sizinle tartışırız, biz Adalet ve Kalkınma Partisini çeşitli şeylerle itham edebiliriz, suçlayabiliriz, eleştirebiliriz; siz cevabını verirsiniz ama yürütmenin en tepesinden gelen kişinin, hele atanmış olan bir kişinin Meclisin 3'üncü partisini bu şekilde değerlendirmesi hiçbir şeye uygun değildir.

Nezaketimizden dolayı diğer konuya girmedik ama onu unuttuk zannetmeyin, sizinle tartışmaya devam edeceğiz, onlarla değil.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, ben de çok kısa bir açıklama yapmak isterim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İç Tüzük 64'ü hatırlatıyoruz efendim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 64 efendim, İç Tüzük 64...

BAŞKAN – Tamam, 64'e göre konuşuyorum.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, ABD Temsilciler Meclisinin 30 Ekimdeki kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair aldığımız karar ile yine ABD Senatosu kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair 13 Aralıkta aldığımız kararın Parlamento kararı olduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, hatırlayacaksınız, 30 Ekimde Amerika Birleşik Devletleri Temsilciler Meclisinin aldığı bir karar üzerine, daha sonra da geçenlerde Amerika Birleşik Devletleri Senatosunun aldığı karar üzerine 13 Aralıkta Türkiye Büyük Millet Meclisinden 2 karar alındı. Bunu bazı arkadaşlarımız kürsüden, bazı arkadaşlarımız da yerlerinden ifade ettiler ve “4 partinin bildirisi” diye nitelendirdiler. Hukuken bu, 4 partinin bildirisi değil, parti gruplarının aralarında anlaşarak bir bildiriye açıkladıkları, yayınladıkları olmuştu fakat 30 Ekimdeki Temsilciler Meclisi kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair olan karar, yine 13 Aralıktaki Senatonun kararının reddedilmesi ve yok hükmünde sayılmasına dair kararlar hukuki niteliği itibarıyla Parlamento kararıdır, Türkiye Büyük Millet Meclisi kararıdır. Yani daha önceki metinlerden farklı bir hukuki niteliği var, Türkiye Büyük Millet Meclisinin kurumsal olarak vermiş olduğu, Başkanlık tezkeresi üzerine yapılan oylamayla vermiş olduğu karardır. Bunu ifade etmek isterim. Grupların bildirisi olarak değil, Parlamento kararı olarak bunun nitelendirilmesi gerekir. Hukuki niteliği budur, doğru olan budur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Özur dilerim, ben sizin bu tartışmaya müdahil olacağımızı düşünerek 64 hatırlatması yapmıştım.

BAŞKAN – 64'ü bilerek konuştum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, hayır. Yani siz başka bir konu gündeme getirdiniz.

BAŞKAN – Ama niyetimi bilmiyorsunuz tabii, ne olduğunu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Niyet okumamak lazım evet, niyet okumamak. Bizim niyetimizi de okumayın.

BAŞKAN – Okumamak lazımmış, tecrübeyle sabit oldu.

Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, şahsı adına ikinci konuşmacı, aleyhte olmak üzere Grup Başkan Vekili, Sakarya Milletvekili Sayın Engin Özkoç.

Buyurun Sayın Özkoç. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, Türkiye, Osmanlı’dan başlayarak parlamenter sistemi ve cumhuriyetle birlikte temelde kuvvetler ayrılığını esas almıştır. Bu yapı 9 Temmuz 2018 tarihine kadar devam etmiştir. Söz konusu tarihte Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk’ün kurduğu cumhuriyet rejimine darbe vurmuştur. Parlamenter rejimde millete hesap verildi, bu sistemdeyse saraya hesap veriliyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet.

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Yine millet seçiyor, kim seçiyor?

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) – Parlamenter rejimde millet tarafından seçilen Başbakan ve bakanlar milletin Meclisine karşı sorumluydular, saray rejimindeyse Başkan ve onun atadığı bürokratlar var.

ATILLA ÖDÜNÇ (Bursa) – Yine sorumlu.

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Cumhurbaşkanını kim seçiyor?

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) – Parlamenter rejimde milletin vergileriyle oluşturulan bütçe Sayıştayın denetimine tabiydi, şimdi sarayın denetiminde. Parlamenter rejimde bütçeyi seçilmiş Maliye Bakanı sunarken saray rejiminde tek kişi tarafından atanmış bürokratlar sunuyor. Saray rejiminde kuvvetler ayrılığı yok edilmiştir. Dördüncü kuvvet olan basın da büyük ölçüde millete hesap verilmeyen, yapmaktan çıkmış, saray basını hâline gelmiştir.

Peki, tek adam rejiminde ne oldu? Burada Sayın Fuat Oktay az önceki konuşmasında -büyük bir şaşkınlıkla izledim- Sayın İlhan Kesici’ye cevap verirken “Biz bu fakirin ve mazlumun parasını 2 bin liraya çıkararak iktidarı temsil ediyoruz.” dedi.

ATILLA ÖDÜNÇ (Bursa) – Doğru.

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) – Bu para sizin kurtarmaya çalıştığınız Simit Sarayında 4 kişilik bir ailenin sadece çay ve simit parası karşılığıdır o da 2.400 liradır. (CHP sıralarından alkışlar) Övünerek anlattığınız, Türkiye’yi getirdiğiniz nokta işte tam da budur.

Milletin cüzdanı boşaldı. Mutfakta yangın büyüdü. İşsizlik rekor düzeye ulaştı. Türkiye'nin sırtındaki borç yükü ağırlaştı. Vatandaşın vergisi faiz lobilerine aktı. Türk lirası eridi. Adalet sistemi çöktü. Türkiye, Yolsuzluk Algı Endeksi'nde 25 sıra geriye gitti. Ülkede huzur, refah kalmadı. Kadın cinayetleri, uyuşturucu, çocuk tacizleri aldı başını gitti. Saray milleti unuttu, şimdi adında "saray" var diye Simit Sarayını kurtarmaya çalışıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Yaratılan adaletsiz, haksız, hukuksuz bu düzen son ve büyük halkasını yarattı: Tank Palet. Bizi, televizyonlara çıkarmayanlar, bu ihanet çemberinde bulunan Ethem Sancak'a şov yaptırıyorlar. Geçen gün, bakıyorum, televizyonda atıp tutuyor, yayına katıldım telefonla, dengesi bozuldu ve bana nereden bulunduğu anlaşılmayan bir cesaretle "Gel, televizyonda birlikte tartışalım." dedi. Daha sonra, moderatör beni aradı, ben bu teklifi derhâl kabul ettim. (CHP sıralarından alkışlar) Dün, moderatörden bana bir telefon geldi, Ethem Sancak demiş ki: "Bu programa AKP'nin temsilcisi katılmadığı için ben gelemeyeceğim." Normaldir, mert dayanır, namert kaçır! (CHP sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar) Zaten, bizim muhatabımız da Ethem Sancak değildir, bizim muhatabımız olayın siyasi ayağıdır; askerî fabrikamızı Katar ordusunun büyük ortağı olduğu bu yapıya peşkeş çekenlerdir. Ethem Sancak'a talimat vererek geri çekilmesini söyleyen AKP Genel Başkanı ne zaman isterse istediği kanalda Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'yla milletin karşısına çıksın. (CHP sıralarından alkışlar) Bizler de AKP'li muhataplarımızın istedikleri her platformda karşılarına çıkmaya hazırız, hodri meydan diyoruz onlara! (CHP sıralarından alkışlar) Tank Paletle ilgili son ve tek sözümüz var: Tank Palet vatandır, satılamaz diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, gelelim bütçedeki üç günahımıza: Az önce, Sayın Fuat Oktay tam 7 kere şehit ve gazilere neler yaptıklarını anlattı, tam 7 kere hamaset yaptı. Bu vatan toprağında ay yıldızlı bayrağımız dalgalanıyorsa, darbeciler, vatan hainleri, işgalciler emellerine ulaşamadılarsa, hâlâ minarelerden ezanlar okunuyorsa, bunu, bu vatan uğruna canını vermiş şehit ve gazilerimize borçluyuz. (CHP sıralarından alkışlar) Hangi görüşten olursak olalım, hangi etnik kimliğe sahip olursak olalım, yaşam tarzımız ne olursa olsun bizim sevdamız ülkemizedir, Türkiye'yedir, bunun adı da yurtseverliktir. (CHP sıralarından alkışlar) Emperyalistlere, iç ve dış düşmanlara karşı bizi bir arada tutan yurtseverliğimizdir.

Şimdi, sizin birinci günahınız: Nasıl oluyor da, 15 Temmuz darbesine karşı canını vermiş şehitlerimizin aileleri için toplanan yardım paralarını tam üç buçuk yıldan beri tek hazine hesabında tutup buna el koyabiliyorsunuz? Efendim, neymiş, vakıf kuracakmışsınız; neden üç buçuk yıldan beri kurmadınız, elinizi tutan bir kimse mi vardı? Efendim, para, üç buçuk yılda 330 milyon olmuş; bir vatandaş bu parayı yatırırsaydı bankaya, 500 milyon olurdu. Ormanları sattınız, limanları yağmaladınız, kaçak yapılardan rant sağladınız, fabrikaları sattınız, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını 500 bin dolara peşkeş çektiniz; sıra şehidin parasına mı geldi! (AK PARTİ sıralarından "Yuh!" sesi) Size yuh!

YAVUZ SUBAŞI (Balıkesir) – Sana yuh!

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) - Günah iki: 10 Aralık 2016'da Beşiktaş'ta terör saldırısı meydana geldi, 39 polis 8 sivil vatandaşımız şehit oldu, teröre kurban gittiler. Onların aileleri için de toplanan 55 milyon lirayı vermediniz, tam üç yıldan beri tek hazine hesabında tutuyorsunuz. Para orada mı? Hayır, kullanıyorsunuz. Bir vatandaş bu parayı yatırırsaydı 75 milyon lira para yapardı. Aradan üç yıl geçti, orada şehit düşen ailenin babası evini satışa çıkardı yoksulluktan dolayı. (AK PARTİ sıralarından "Yalan!" sesleri)

Bu ülkede el atıp kirlemediğiniz bir şey kaldı mı? Hayır. Sıra terör şehitlerine geldi. Hiç mi üzülmüyorsunuz, hiç mi vicdanınız sızlamıyor, hiç mi kul hakkından korkmuyorsunuz, hiç mi şehitlerimizin akıtılan kanının hesabından korkmuyorsunuz? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

Günah üç: Gazilerimize bağlanan aylığı kestiniz. Kaç kişiler? 377 kişi. Her şey bitti, sıra gazilere geldi. Bu bütçede 377 gaziye ayıracak parayı bulamadınız da Simit Sarayını kurtaracak milyon dolarları mı buluyorsunuz, yazıklar olsun size! (CHP sıralarından alkışlar)

Bu kadar mı vefadan, vicdandan noksan bir noktadayız. Yol bitti, yolun sonuna geldiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Özkoç, buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) – Milletlin değil, sarayın; şehidin ve gazinin parasına el koyan bu günah bütçesine elbette biz “hayır” diyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP iktidarında laik, demokratik, parlamenter sistem olacak, hukukun üstünlüğü olacak. Hiçbir çocuk CHP iktidarında yatağa aç girmeyecek. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler) Sosyal devlet inşa edilecek. Kimse yaşam tarzından, kökeninden, inancından dolayı farklı muamele görmeyecek.

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – At, at!

YUSUF BAŞER (Yozgat) – 28 Şubatı unutmadı bu millet.

ENGİN ÖZKOÇ (Devamla) – Üreten Türkiye olacak, hakça paylaşan Türkiye olacak ve son olarak, cumhuriyeti biz demokrasiyle taçlandıracağız ve mazlumun ve mağdurun laik, demokratik cumhuriyetini silah arkadaşlarıyla birlikte bize emanet eden gerçek Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk’e şükranlarımı sunarak hepinize saygılar sunuyorum. (CHP sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Senin dediklerin asla olmayacak Allah’ın izniyle.

BAŞKAN – Sayın Bostancı, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

18.- Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nun, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Sayın Özkoç'un bu davudi sesinden sonra benim sesim biraz alt perdeden gelebilir.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Akbaşoğlu konuşsun! (Gülüşmeler)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Özkoç konuşurken düşündüm ki böyle bir konuşma Meclis kürsüsünden daha çok, emin olun, meydanlarda Sayın Özkoç'un elinde megafonla yapacağı bir konuşmaya daha uygun düşerdi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Çünkü gerçekten de burada müzakereye ilişkin dil konusunda herkes zaman zaman konuşuyor, müzakere dilinin... Böyle bir dil olmadığı kanaatindeyim. Bu benim görüşüm, siz farklı görüşte olabilirsiniz ama ben de kanaatimi söylüyorum. Belki Engin Bey de Sayın Özkoç da geceleyin düşünür “Ne ölçüde ben karşı tarafa fikirlerimi anlattım?” diye. Şimdi, bir kere, hem bu konuşmada hem de benzer türden konuşmalarda fakirlikten fukaralıktan, 2 bin liradan, onun neye yeteceğinden bahsedildi. Asgari ücret 2003 yılında 160 dolar civarındaydı. AK PARTİ çalışmış, çabalamış, uğraşmış; on yedi yıl sonra 350 doların üzerine kadar çıkarmış. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, on yedi yıldır bu bütçe üzerinde konuşulur; CHP'nin saygın konuşmacılarının, 160 doları 350 doların üzerine çıkarmış AK PARTİ'ye yaklaşımını bir tık daha öteye taşıyacak, üzerine 5 dolar daha koyacak bir değerlendirmelerine rastlamadım; bu da benim görüşüm. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, Tank Palet konusunda arkadaşlar bir propaganda içindeler. Tabii ki gidip bunu çeşitli kanallarda yapabilirler, anlatabilirler ama bunu böyle “yığıtlık geleneğimiz, mertlik, namertlik” göndermesi üzerinden kendi propagandalarının aracı yapmak için birtakım ortamlar kurma...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bostancı, tamamlayalım lütfen.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, Ethem Sancak'ın avukatı mısın Naci ağabey sen?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Kimsenin avukatı değiliz tabii ki.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ya, Ethem Sancak çıksın, yarın kanallarda söylesin.

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Kastım şu: Böyle bir dile gerek yok. Tabii ki tartışılabilir, konuşulabilir eğer muhatabı da kabul ederse ama bunun üzerinden, belli ki iki konu üzerinden propaganda yapmak istiyorsunuz. Başkalarının sizin bu yaklaşımınıza, çağırmanıza illa ses vermesini beklemeyin; gidin, anlatın derdiniz neyse. Halkımız da bunu satın alırsa ona göre değerlendirir.

Şehitler ve gaziler konusuna gelince; bakın, bu herhâlde herkesin meselesidir; ne sadece CHP'nin ne sadece AK PARTİ'nin.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Para nerede para, şehitlerin parası?

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Bu konuda herkesin hassasiyeti vardır. Şehitlerin ve gazilerin her kuruluşuna ilişkin AK PARTİ Grubu gereken takibi yapar, Hükümeti de gereken hassasiyeti gösterir. Bu konularda konuşurken daha dikkatli olalım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Teşekkürler.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

19.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Ankara Milletvekili Mehmet Naci Bostancı'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Efendim, çok teşekkür ediyorum.

Anladım ki iktidarın şehitlerin ve gazilerin el konulan parasıyla ilgili söyleyecek sözü yok. Aslında, gerçekten bu konuda başlarını önlere eğmeleri gerekiyor. Şehitlerimizin ve gazilerimizin -Cumhuriyet Halk Partisi olarak bir kere daha- haklarını, o toplanan paraları bir an önce kasanızdan çıkartın, o mazlumlara verin, o mağdurlara verin. Bir an önce yapın bunu, bir an önce yapın. (CHP sıralarından alkışlar) Bundan kurtulamazsınız, bunun peşini bırakmayız.

Kesinlikle Ethem Sancak'ın avukatlığını yapmayın. Ethem Sancak'ın avukatlığını, Doğu Akdeniz'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne karşı, Türkiye'ye karşı, Amerikan emperyalizmiyle beraber petrol arayan Katarlılar yapar, size düşmez o. Ethem Sancak'ı onlar savunurlar, sakın bunu yapmayın.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde -kendinizin neyle geçindiğine bakmayıp- millete “Siz on yedi yıl önce 150 dolar alıyordunuz, şimdi 2 bin lira alıyorsunuz; ne büyük başarıdır.” demeyin, bunun utanıcı içinde boğulursunuz, bu millet de size hak ettiğiniz dersi verir.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET NACİ BOSTANCI (Ankara) – Sayın Başkan, kayıtlara geçsin. AK PARTİ Grubu kimsenin avukatlığını yapmaz. İtiraz ettiğimiz o sizin gönderme yaptığımız husus değil, kullandığımız dilin yanlış olduğu hususu. O yüzden, bizi onun, bunun, şunun avukatı gibi göstermeyin lütfen.

BAŞKAN – Sayın Oktay...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, böyle bir usul yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Son söz milletvekilinin.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, hiç olmazsa son söz milletvekilinin olsun.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Böyle bir usul yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İç Tüzük... İç Tüzük...

BAŞKAN – İç Tüzük 62'ye göre söz alabilir.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, siz Türkiye Büyük Millet Meclisini temsil ediyorsunuz, bizi temsil ediyorsunuz, hiç olmazsa son söz bir milletvekiline ait olsun.

BAŞKAN - İç Tüzük 62'ye göre söz alma imkânı var, lütfen...

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hayır, yok böyle bir usul.

BAŞKAN – Yeni bir icat çıkarmıyorum.

ERKAN BAŞ (İstanbul) – Sayın Başkan, İç Tüzük'e göre son söz milletvekilinin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – İç Tüzük... İç Tüzük...

BAŞKAN – Buyurun.

20.- Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un 129 sıra sayılı 2020 Yılı Bütçe Kanun Teklifi ile 130 sıra sayılı 2018 Yılı Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde şahsı adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Müsaade ederseniz 3 konuda benim açıklamam olacak.

Birincisi, şehit yakınları ve gazilerimizle alakalı. Gerek istihdam gerek faizsiz konut kredisi gerek ücretsiz seyahat hakkı gerekse de ÖTV muafiyeti gibi birçok sosyal ve ekonomik desteklerle şehit ve gazilerimizin yanında olduğumuzu şehitlerimizin yakınları da bilir gazilerimiz de bilir. (CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Paralarını verin, paralarını, şehitlerin el koyduğunuz paralarını verin!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – 15 Temmuz bağışları ve vakfın kuruluşuyla ilgili bunu önceden de ifade ettik, bu bilgeleri size önceden de verdik. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Şehitlerin el koyduğunuz paralarını verin! Hamaset yapmayın!

YUSUF BAŞER (Yozgat) – Sus be!

BAŞKAN – Arkadaşlar...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Bununla ilgili toplanan para, kuruluşu kuruluşuna hazinenin hesabındadır dedik.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hazinenin değil, şehitlerin hesabına yatır!

BAŞKAN – Arkadaşlar, söz verilmeden kimse konuşamaz.

Arkadaşlar...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Şehitlerimiz de şehit yakınlarımız da gazilerimiz de bunun bir kuruluşuna hiç kimseyi dokundurtmayacağımızı, son kuruluşuna kadar onların olduğunu bilirler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler) Dolayısıyla bu para şu anda Ziraat Bankasının...

AHMET KAYA (Trabzon) – Kasada dursun diye mi toplandı o paralar?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Şehit Yakınları ve Gaziler Dayanışma Vakfı kurulmuştur, dolayısıyla bu vakfın kararı çerçevesinde de bu para yine şehit yakınlarımız ve gazilerimiz için harcanacaktır. Bundan şehit yakınlarımız ve gazilerimiz emindirler, siz de emin olun lütfen. (CHP sıralarından gürültüler)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Hiç emin değiller.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – İkincisi: Simit Sarayıyla ilgili “Bunun kurtarılması.” diye bir şey söz konusu değildir. Ziraat Girişimin de böyle bir kararı yoktur.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Para, para, para...

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Üçüncü konu da müsaadenizle, şahsımla ve şahsım nezdinde Cumhurbaşkanı Yardımcılığı ve bakanlarla ilgili konudur. Bunu ben önceden de aynen ifade ettim, şu an da tekrarlıyorum: Yeni Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle ilgili buraya geleceğiz, biz burada millete hesap veriyoruz sizin nezdinizde, sizlere hesap veriyoruz, Meclise. Burada her türlü eleştiriye alacağız ama hiçbir cevap hakkımız olmayacak. Böyle bir şey söz konusu olabilir mi? (CHP sıralarından gürültüler) Şimdi, Cumhurbaşkanı Yardımcısı ve bakanların siyasi faaliyette bulunmaları Anayasa’da yasaklanmış değildir.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Evet.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Dolayısıyla Cumhurbaşkanı Yardımcısı, Yardımcıları veya bakanlar, herhangi bir siyasi parti üyesi, kurucusu, yöneticisi olabilirler. Dolayısıyla siyasi açıklama da yapar, siyasi iradesini de kullanır. (CHP sıralarından gürültüler) Cumhurbaşkanı Yardımcıları ve bakanlar sadece teknokrat olsaydı Mecliste yemin etmezler, Anayasa’da sizlere, seçilmişlere tanınmış olan yasama dokunulmazlığı kendilerine tanınmaz ve Yüce Divanda yargılanmalarıyla ilgili herhangi bir düzenlemeye de yer verilmezdi. Ben tekrar ifade etmek istiyorum.

HAYDAR AKAR (Kocaeli) – Para nerede, para?

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY - Her siyasi figür gibi, eleştirildiğimiz bir yerde siyasi eleştiri hakkımızın olmadığını iddia etmenin abesle iştigal olduğunu ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Özkoç...

21.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkanım, öncelikle şunu ifade edeyim: Bu sistemi biz getirmedik. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUSTAFA AÇIKGÖZ (Nevşehir) – Millet getirdi, millet!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Eğer bu sistemin mağdurusanız, onu, siz, bize değil, gidin bu sistemi getiren Cumhurbaşkanı'nıza söyleyin, gidin ona söyleyin. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

REFİK ÖZEN (Bursa) - Millet getirdi, millet!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – İkincisi: 15 Temmuz şehitleriyle ilgili toplanan para için Valiliğe başvurulurken “Şehit ailelerine dağıtılacak.” diye başvuruda bulunulmuştur. On beş gün içerisinde dağıtılması gerekirken tam üç buçuk yıldan beri bütçe içerisinde Tek Hazine Hesabında tutmayın, şehidin hesabına yatırın, şehide verin o paraları. Burada hamasetle şehitlerin yakınlarının evlerini satacak noktaya geldiklerini gizleyemezsiniz.

REFİK ÖZEN (Bursa) – Hamaset yapan sensin!

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Mademki bu vatani bu kadar çok düşünüyorsunuz, bu milleti bu kadar çok düşünüyorsunuz, o zaman millete “Şehit yakınına vereceğim.” dediğin parayı şehit yakınına ver. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN

GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 129) (Devam)

2.- 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/277), 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 130) (Devam)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylamalarını yapacağız.

Teklifler açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Tekliflerin açık oylamasının elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarımıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için öngörülen üç dakikalık süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucunu okuyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 488

Kabul : 329

Ret : 159 (x)

Kâtip Üye

Kâtip Üye

Bayram Özçelik

İsmail Ok

Burdur

Balıkesir”

Böylece, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi kabul edilmiştir, hayırlı olsun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre vereceğim.

Oylama işlemi başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi açık oylama sonucunu okuyorum:

“Kullanılan oy sayısı : 481

Kabul : 326

Ret : 155 (x)

Kâtip Üye

Kâtip Üye

Bayram Özçelik

İsmail Ok

Burdur

Balıkesir”

Böylece, 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi kabul edilmiştir, hayırlı olsun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Plan ve Bütçe Komisyonunda 197 saat 23 dakika, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda ise 156 saat 10 dakika süren görüşmelerin ardından, 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’ni kabul ettik.

Gerek Komisyon gerekse Genel Kurul müzakerelerinde katkı yapan, çalışmalarda emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Bilhassa milletvekillerimize, Meclis Başkan Vekillerimize, Kâtip Üyelerimize, Grup Başkan Vekillerimize, stenograflarımıza, kavaslarımıza, Mecliste çalışan bütün arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum.

2020 yılı bütçesinin milletimiz ve devletimiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Gündemimizdeki konular böylece tamamlanmıştır.

Alınan karar gereğince denetim konuları ve kanun teklifleri ile komisyonlardan genel diğer işleri sırasıyla görüşmek için 21 Aralık 2019 Cumartesi günü saat 12.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 00.11

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

VII.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 130) 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

2.- (S. Sayısı: 129) 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu:

Sıra Sayısı : 130
 Oylama Saati : 00:04
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 327
 Reddedenler : 155
 Çekimsizler : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 0
 Toplam : 482
 Açık Üyelikler : 11
Kanunlaşmıştır

Sıra Sayısı : 129
 Oylama Saati : 23:56
 Üye Sayısı : 600
 Kabul Edenler : 329
 Reddedenler : 158
 Çekimsizler : 0
 Geçersiz Oylar : 0
 Mükerrer Oylar : 1
 Toplam : 488
 Açık Üyelikler : 11
Kanunlaşmıştır

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Red	Red
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Red	Red
Adana	Çulhaoğlu	Mehmet Metanet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Dağlı	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Hatmoğulları Oruç	Tulay	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Koncuk	İsmail	İYİ PARTİ	Red	Red
Adana	Peköz	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Saneroğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Red	Red
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Red	Red
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Kabul	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Taş	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Toprak	Muhammed Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Adıyaman	Tutdere	Abdurrahman	CHP	Red	Red
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Red	Red
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Uysal	Gültekin	DP	Red	Red
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Çelebi	Ekrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ağrı	Koç	Abdullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Amasya	Karahocagıl	Mustafa Levent	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Red	Red
Ankara	Akdoğan	Yağın	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Altıntaş	Ayhan	İYİ PARTİ	Red	Red
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Ankara	Aydın	Barış	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Red	Red
Ankara	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Destici	Mustafa	BBP	Kabul	Kabul
Ankara	Durmaz	Sadık	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Enir	Murat	CHP	Red	Red
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Gök	Levent	CHP	Red	Red
Ankara	Haberel	Erkan	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Red	Red
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Kaya	Yıldırım	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kerestecioğlu Demir	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Red	Red
Ankara	Kuşoğlu	Bilent	CHP	Red	Red
Ankara	Oral	İbrahim Halil	İYİ PARTİ	Red	Red
Ankara	Polat Düzgün	Arife	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Red	Red
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Taşcier	Gançe	CHP	Red	Red
Ankara	Taşlıçay	Nevin	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Turan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünsal	Servet	CHP	Red	Red
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Red	Red
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ankara	Yılmaz	Dumaş	İYİ PARTİ	Red	Red
Antalya	An	Cavit	CHP	Red	Red
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Bahşi	Feridun	İYİ PARTİ	Red	Red
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Bülbül	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Özer	Aydın	CHP	Red	Red
Antalya	Subaşı	Hasan	İYİ PARTİ	Red	Red
Antalya	Uşlu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Zeybek	Rafet	CHP	Red	Red

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Artvin	Balta	Ertuğ Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Red	Red
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Erim	Bekir Kuvvet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Posacı	Rıza	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Sezgin	Aydın Adnan	İYİ PARTİ	Red	Red
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Red
Aydın	Yavuz	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Red	Red
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Red	Red
Balıkesir	Aydemir	Pakize Mutlu	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Red	Red
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Çelik	Adil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Ok	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Subaşı	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Balıkesir	Şahin	Fikret	CHP	Red	Red
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Yağcı	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bingöl	Aydemir	Erdal	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Çaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bolu	Aydın	Arzu	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bolu	Küpcü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Red	Red
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Burdur	Uğur	Yasin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Red	Red
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Red	Red
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Kabul	Kabul
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Erozan	Ahmet Kamil	İYİ PARTİ	Red	Red
Bursa	Esgin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Işık	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Karabiyik	Lale	CHP	Katılmadı	Red
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Ödünç	Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Özkan	Yüksel	CHP	Red	Red
Bursa	Sarbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Bursa	Tatlıoğlu	İsmail	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Vahapoğlu	Mustafa Hidayet	MHP	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Gözgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Bursa	Yılmaz Gürel	Viklan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Red	Red
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Red	Red
Çanakkale	İskenderoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çankırı	Çivicioğlu	Salim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kavuncu	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Bişer Karaca	Gülizar	CHP	Red	Red
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Red	Red
Denizli	Sancar	Haşim Teoman	CHP	Red	Red
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Denizli	Yıldız	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Aydeniz	Salih	DBP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Dağ	Dersim	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eronat	Oya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Farisoğulları	Musa	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Güzel	Senra	HDP	Red	Red
Diyarbakır	Özsoy	Hişyar	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Paylan	Caro	HDP	Red	Red
Diyarbakır	Taşçier	İmâm	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tosun	Remziye	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Edirne	Çakırlar	Orhan	İYİ PARTİ	Red	Red
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Red	Red
Elazığ	Ağar	Zülfü Tolga	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Balık	Semin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Denirbağ	Zülfü	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Erzincan	Çakır	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Kabul	Kabul
Erzurum	Cinisi	Muhammet Naci	İYİ PARTİ	Red	Red
Erzurum	Taşkesenlioğlu Ban	Zehra	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Red	Red
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Kabukcuoğlu	Arslan	İYİ PARTİ	Red	Red
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Eskişehir	Sazak	Metin Nurullah	MHP	Kabul	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Red	Red
Gaziantep	Atay	Semret	MHP	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Filiz	İmam Hüseyin	İYİ PARTİ	Red	Red
Gaziantep	Kaplan	İrfan	CHP	Red	Red
Gaziantep	Kirazoğlu	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Taşdoğan	Ali Muhittin	MHP	Kabul	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Red	Red
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gaziantep	Yılmazkaya	Bayram	CHP	Red	Red
Gaziantep	Yüksel	Müşüm	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Aydın	Kadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Giresun	Tıgılı	Necati	CHP	Red	Red
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hakkari	Dede	Sait	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Dinç	Husret	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hakkari	Güven	Leyla	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Kaşıkcı	Lütfi	MHP	Kabul	Kabul
Hatay	Mengüllüoğlu	Baş Atay	TİP	Red	Red
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Özgürsoy Çelik	Sabahat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Şahin	Suzan	CHP	Red	Red
Hatay	Şanverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Tokdenir	İsmet	CHP	Red	Red
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Cesur	Aylin	İYİ PARTİ	Red	Red
Isparta	Cökçöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Isparta	Özel	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Antmen	Alpay	CHP	Red	Red
Mersin	Başanır	Ali Mahir	CHP	Red	Red
Mersin	Çelik	Behiç	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Elvan	Lütfi	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 130	S.S. 129
Mersin	Gökçel	Cengiz	CHP	Red	Red
Mersin	Gül Yılmaz	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Kılavuz	Olcay	MHP	Kabul	Kabul
Mersin	Kurtulan	Fatma	HDP	Red	Red
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Sıdık	Zeki Hakan	İYİ PARTİ	Red	Red
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Kabul	Kabul
Mersin	Taşkın	Ali Cumhuri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mersin	Turan	Rıdvan	HDP	Red	Red
İstanbul	Açikel	Fethi	CHP	Red	Red
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ağralıoğlu	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Red	Red
İstanbul	Andıcan	Abdul Ahat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Arıncı	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Arkaz	Hayati	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydın Yılmaz	Emine Sare	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Aydoğan	Turan	CHP	Red	Red
İstanbul	Ayrım	Şamil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Red	Red
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ümit	İYİ PARTİ	Red	Red
İstanbul	Boyras	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Bozku	Volkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Red	Red
İstanbul	Canbaz Kaya	Dişat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çamcı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Ahmet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çetin	Cemal	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Çeviköz	Ahmet Ünal	CHP	Red	Red
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Denizolgun	Fatih Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Emecan	Emine Gülizar	CHP	Red	Red
İstanbul	Enre	Yunus	CHP	Red	Red
İstanbul	Enre	Zeynel	CHP	Red	Red

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Erdogdu	Aykut	CHP	Red	Red
İstanbul	Ersoy	Oya	HDP	Red	Red
İstanbul	Eseyan	Markar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Gülüm	Züleyha	HDP	Red	Red
İstanbul	Hanzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Red	Red
İstanbul	İslam	Nazır Cihangir	SAADET P	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaboğlu	İbrahim Özden	CHP	Red	Red
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kadigil Sütlü	Saliha Sera	CHP	Red	Red
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Red	Red
İstanbul	Karataş	Memet Bülent	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Katircioğlu	Erol	HDP	Red	Red
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kenanoğlu	Ali	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kescici	İlhan	CHP	Red	Red
İstanbul	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Red	Red
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Muş	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Nuhoğlu	Hayrettin	İYİ PARTİ	Red	Red
İstanbul	Oluç	Hakkı Saruhan	HDP	Red	Red
İstanbul	Özdağ	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Red	Red
İstanbul	Özen	Zeynel	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özsoy	Eyüp	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Piroğlu	Musa	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Polat	İffet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şatiroğlu	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Red	Red
İstanbul	Şeker	Fatih Mehmet	BAĞIMSIZ	Red	Red
İstanbul	Şentürk	Hüsi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Şık	Ahmet	HDP	Red	Red
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Red	Red
İstanbul	Tanırkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Red	Red
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Red	Red

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Uçma	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yağm	Edip Semih	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	BAÇIMSIZ	Red	Red
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Kabul	Kabul
İstanbul	Zeybek	Gökân	CHP	Red	Red
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Red	Red
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Red	Red
İzmir	Bayır	Tacetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bekle	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Beko	Kani	CHP	Red	Red
İzmir	Böllünmez Çankır	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	CHP	Red	Red
İzmir	Çepni	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çıray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Red	Red
İzmir	Erdan Kılıç	Sevda	CHP	Red	Red
İzmir	Kalyoncu	Hasan	MHP	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Kemalbay Pekgözöğü	Serpil	HDP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkımar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Nasır	Necip	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Red	Red
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Red	Red
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Red	Red
İzmir	Sertel	Atilla	CHP	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Serter	Bedri	CHP	Red	Red
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Red	Red
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kars	Kılıç	Yunus	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Red	Red
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Red	Red
Kayseri	Elitaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Kabul	Kabul
Kayseri	Karayel	İsmail Enrah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Kabul	Kabul
Kayseri	Özhasseki	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Red	Red
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Red	Red
Kırklareli	Mınsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kırşehir	Kendirli	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Red	Red
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Red
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kocaeli	Zeybek	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Kabul	Kabul
Konya	Kara	Esin	MHP	Kabul	Kabul
Konya	Karaduman	Abdülkadir	ŞAADET P	Red	Red
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Samancı	Gülây	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Konya	Şener	Abdüllatif	CHP	Red	Red
Konya	Yokuş	Fahrettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Çetin Erenler	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul
Kütahya	Cazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazl	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çakır	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Kabul	Kabul
Malatya	Kahtalı	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Malatya	Tüfenkci	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Bakırhoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Red	Red
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Red	Red
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Kaplan Kıvrıkcık	Senra	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Red	Red
Manisa	Özkan	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Aycan	Sefer	MHP	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Kılıç	İmran	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öçal	Habibe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Özdemir	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Özünç	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Sezal	Mehmet Cihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Çelik	Tuna	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Demirkaya	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Diñçel	Şeyhms	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Mardin	Dundar	Pero	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Günay	Ebri	HDP	Red	Red
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Red	Red
Muğla	Alban	Mürsel	CHP	Red	Red
Muğla	Demir	Mehmet Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Muğla	Erbay	Burak	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erol Cökcan	Yelda	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Gıgın	Süleyman	CHP	Red	Red
Muğla	Özcan	Suat	CHP	Red	Red
Muş	Coşkun	Şevin	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Işık	Mensur	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Kılıç Koçyiğit	Gülistan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Menekeş	Yücel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Nevşehir	Sanaslan	Faruk	CHP	Red	Red
Niğde	Ergun	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Gültekin	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Red	Red
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Red	Red
Ordu	Enginyurt	Cemal	MHP	Kabul	Kabul
Ordu	Gindoğdu	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Yediyıldız	Şenel	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Rize	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Kabul	Kabul
Sakarya	Dıkbayır	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdogan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Red	Red
Sakarya	Sofuoğlu	Kenan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Unçuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Hancıoğlu	Neslihan	CHP	Red	Red
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Kırçalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Usta	Erihan	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yaşar	Bedri	İYİ PARTİ	Red	Red
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Red	Red
Siirt	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Ören	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Siirt	Taş	Sidik	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Red	Red
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Ekinci	Semiha	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Red	Red
Sivas	Özürek	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul
Sivas	Suluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Red	Red
Tekirdağ	Kaplan	Enez	İYİ PARTİ	Red	Red
Tekirdağ	Koncagül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Red	Red
Tekirdağ	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Red	Red
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Kabul	Kabul
Tokat	Dumaz	Kadim	CHP	Red	Red
Tokat	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Ayvazoğlu	Bahar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Trabzon	Kaya	Ahmet	CHP	Red	Red
Trabzon	Örs	Hüseyin	İYİ PARTİ	Red	Red
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Şaroğlu	Polat	CHP	Red	Red
Şanlıurfa	Açanal	Zenzem Güllender	AK PARTİ	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Şanlıurfa	Akay	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Aydınlık	Aziz	CHP	Red	Red
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Erdoğan	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakıbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Gülmar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Maçın	Nusrettin	HDP	Red	Red 2 (Mük.1)
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Özşavlı	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sürtücü	Ayşe	HDP	Red	Red
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Red	Red
Van	Arvas	Abdulhat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Gülaçar	Osman Nuri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Kartal	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Van	Orhan	Muazzez	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Sarısaç	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temel	Tayip	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temelli	Sezai	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yozgat	Bozdağ	Bekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Keven	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoglu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Denirtaş	Ünal	CHP	Red	Red
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Uçar	Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Zonguldak	Yavuzılmaz	Deniz	CHP	Red	Red
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Erel	Ayhan	İYİ PARTİ	Red	Red
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul	Kabul
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Red	Red
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Kabul	Kabul
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Red	Red
Batman	İpekyüz	Necdet	HDP	Red	Red
Batman	Özdemir	Ziver	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Batman	Tiryaki	Mehmet Ruştü	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Uca	Felekias	HDP	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S. S. 130	S. S. 129
Şırnak	Birlik	Rızın	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Şırnak	İmir	Nuran	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Kaçmaz	Hüseyin	HDP	Red	Red
Şırnak	Özgüneş	Hasan	HDP	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Red	Red
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı
Iğdır	Eksik	Habip	HDP	Red	Red
Iğdır	Karadağ	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yalova	Büyükgümiş	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Yalova	Özel	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Aksoy	Hüseyin Avni	CHP	Red	Red
Karabük	Güneş	Niyazi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Karabük	Ünal	Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Kabul	Kabul
Osmaniye	Durmuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ünlü	Baha	CHP	Red	Red
Düzce	Çakır	Fahri	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Kabul	Kabul
Düzce	Yılmaz	Ünat	MHP	Kabul	Kabul

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 3

**39'UNCU BİRLEŞİM
20 ARALIK 2019 CUMA
SAAT: 14.00**

DANIŞMA KURULU ÖNERİLERİ

1.- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 9 Aralık 2019 Pazartesi günü gündeminin "Özel Gündemde Yer Alacak İşler" kısmının 1'inci ve 2'nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 9 Aralık 2019 Pazartesi günü saat 12.00'de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmi tatil günleri dahil, her gün saat 11.00'den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalara devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 20 Aralık 2019 Cuma günü görüşmelere saat 14.00'te başlanması ve bu birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalara devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde Yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye de seksener dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların ise onar dakika ile sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın TBMM Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Gruplar ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütme adına yapılacak konuşmaların; 5'inci ve 6'ncı turlarda altmışar dakika, (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); diğer turlarda yetmişer dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); kişisel konuşmaların beşer dakika olması; kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük'ün 61'nci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere iki üyeye söz verilmesi ve bir üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gereksiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda gruplara ve İçtüzük'ün 62'nci maddesi gereğince istemi halinde görüşlerini bildirmek üzere Yürütmeye altmışar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), İçtüzük'ün 86'nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 3.12.2019 tarihli 25'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

2.- Genel Kurulun çalışma günlerinin dışında 21 Aralık 2019 Cumartesi günü saat 12:00'de toplanması ve 131 Sıra Sayılı Karma Komisyon Raporunun görüşmelerinin tamamlanmasına kadar çalışmalarını sürdürmesi önerilmiştir.

(Genel Kurulun 16.12.2019 tarihli 35'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

39'UNCU BİRLEŞİM

20 ARALIK 2019 CUMA

SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- (S. Sayısı: 129) 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi (1/278) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.12.2019) (X)

2.- (S. Sayısı: 130) 2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Olarak Hazırlanan 2018 Yılı Genel Uygunluk Bildirimi ile 2018 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 189 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2018 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2018 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/871), 6085 Sayılı Sayıştay Kanunu Uyarınca Hazırlanan 2018 Yılı Kalkınma Ajansları Genel Denetim Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/881), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller (Gider ve Gelir Cetvelleri) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.12.2019) (X)

3 – SEÇİM

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

BUGÜNKÜ PROGRAM

12'nci Gün

20.12.2019 CUMA

Saat : 14.00 – Program bitimine kadar

- BÜTÇENİN TÜMÜ ÜZERİNDE SON KONUŞMALAR

(MHP, HDP, CHP, AK PARTİ, İYİ PARTİ)

(Siyasi parti grupları ve istemi hâlinde Yürütme adına yapılacak konuşma süresi: 60'ar dakika)

(İçtüzüğün 86'ncı maddesine göre yapılacak konuşmaların süresi: 10'ar dakika)

- 2020 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile
2018 Yılı Merkezi Yönetim Kesinhesap Kanunu Teklifi'nin açık oya sunulması.

- İstemi hâlinde Yürütme adına konuşma.